

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta ja elintarvikelain 2 §:n 3 momentin kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annettua lakia. Muutoksella lakiin lisättäisiin maataloustuotteiden markkinajärjestelyä koskevan Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanon kannalta välttämättömät tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä ja kaupan pitämisen vaatimuksia koskevat säännökset. Tältä osin tarkoituksena on saattaa voimassa oleva vanhentunut sääntely vastaamaan erityisesti säädöstason osalta nykyisiä vaatimuksia. Sääntelyn sisältö säilyisi pääsääntöisesti nykyisellään.

Lakiin tehtäisiin myös Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudesta rahoituskaudesta johtuvia muutoksia, jotka koskevat lähinnä Euroopan unionin lainsäädäntöön tehtyjen viittausten ajantasaistamista. Lisäksi lakiin tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuvat muutokset. Samalla kumottaisiin elintarvikelain 2 §:n 3 momentti, jossa nykyisin säädetään kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvistä hallinnollisista pakkokeinoista.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 JOHDANTO	4
2 NYKYTILA	4
2.1 Lainsäädäntö	4
Organisaatioiden hyväksyminen	4
Kaupan pitämisen vaatimukset	8
2.2 Käytäntö	11
Organisaatioiden hyväksyminen	11
Kaupan pitämisen vaatimukset	11
2.3 EU:n lainsäädäntö uudella rahoituskaudella	12
2.4 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö	13
2.4.1 Organisaatioiden hyväksyminen	13
2.4.2 Kaupan pitämisen vaatimukset	15
2.5 Nykytilan arviointi	16
2.5.1 Organisaatioiden hyväksyminen	16
2.5.2 Kaupan pitämisen vaatimukset	19
2.5.3 Muut markkinajärjestelyyn liittyvät toimet	20
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	20
3.1 Tavoitteet	20
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot	21
3.3 Keskeiset ehdotukset	21
3.3.1 Organisaatioiden hyväksyminen	21
3.3.2 Kaupan pitämisen vaatimukset	22
3.3.3 Rahoituskaudesta johtuvat muutokset	23
3.3.4 Muutokset viranomaisten nimissä	23
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	23
4.1 Taloudelliset vaikutukset	23
4.1.1 Vaikutukset julkiseen talouteen	23
4.1.2 Vaikutukset yritystoimintaan	23
Tuottajaorganisaatiot	23
Kaupan pitämisen vaatimukset	25
Rahoituskaudesta johtuvat muutokset	26
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	26
Tuottajaorganisaatiot	26
Kaupan pitämisen vaatimukset	26
Rahoituskaudesta johtuvat muutokset	26
4.3 Muut vaikutukset	26
5 ASIAN VALMISTELU	27
5.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto	27
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	27
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	29
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	31
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	31
1.1 Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta	31

3 a luku	Tuottajaorganisaatiot	34
7 a luku	Kaupan pitämisen vaatimukset	42
1.2	Laki elintarvikelain 2 §:n 3 momentin kumoamisesta	74
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	74
3	VOIMAANTULO	74
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	74
4.1	Elinkeinovapaus ja yhdistymisvapaus	74
4.2	Viranomaisten toimivalta ja kotirauha	76
4.3	Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate	76
4.4	Norminantovaltuus	76
	LAKIEHDOTUKSET	78
	1. Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta	78
	2. Laki elintarvikelain 2 §:n 3 momentin kumoamisesta	93
	LIITE	94
	RINNAKKAISTEKSTI	94
	1. Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta	94

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Maataloustuotteiden markkinajärjestely on osa Euroopan unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa. Maataloustuotteiden markkinajärjestelyn täytäntöönpanosta Suomessa on annettu vuoden 2013 alussa voimaan tullut laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä (999/2012), jäljempänä *markkinajärjestelylaki*. Se ei kuitenkaan kata markkinajärjestelyyn kuuluvia tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä eikä kaupan pitämisen vaatimuksia. Niitä koskevat voimassa olevat säännökset tulisi uudistaa, koska ne perustuvat ennen perustuslain voimaantuloa annettuun lainsäädäntöön. Esityksen pääasiallinen tarkoitus on lisätä kyseisiä järjestelmiä koskevat säännökset markkinajärjestelylakiin.

Maataloustuotteiden markkinajärjestelyyn kuuluviin kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvistä hallinnollisista pakkokeinoista säädetään nykyisin elintarvikelain (23/2006) 2 §:n 3 momentissa. Koska niistä ehdotetaan säädettäväksi jatkossa markkinajärjestelylaissa, kyseinen elintarvikelain säännös tulisi kumota. Markkinajärjestelylakiin tehtäisiin myös EU:n yhteisen maatalouspolitiikan rahoituskauden vaihdoksesta johtuvia muutoksia, jotka ovat luonteeltaan pääosin teknisiä ja koskevat lähinnä EU:n lainsäädäntöön tehtyjen viittausten ajantasaistamista. Lisäksi esityksessä huomioitaisiin vuonna 2013 voimaan tullut Tullin uusi nimi.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö

Maataloustuotteiden markkinajärjestelystä säädetään nykyisin maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1234/2007, jäljempänä *vanha markkinajärjestelyasetus*. Markkinajärjestelyä koskeva EU:n lainsäädäntö on pääsääntöisesti suoraan sovellettavaa ja sen täytäntöönpano edellyttää vain vähäisessä määrin täydentävien ai-neellisoikeudellisten säännösten antamista

kansallisesti. Lisäksi kansallisesti on säädetävä toimivaltaisista viranomaisista ja seuraamuksista. Markkinajärjestelyn täytäntöönpanosta säädetään Suomessa markkinajärjestelylaissa. Hakemista ja viranomaisen päätöksentekoa koskeviin menettelyihin sovelletaan lisäksi hallintolakia (434/2003) ja muita hallinnon yleislakeja.

Organisaatioiden hyväksyminen

Tuottajaorganisaatioiden hyväksymisestä säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen II osan II osaston II luvussa ja IV osassa. Sen 122 artiklan mukaan jäsenvaltion on hyväksyttävä humala-alan, hedelmä- ja vihannesalan, maitoalan, oliiviöljyn ja syötäväksi tarkoitettujen oliivien sekä viinialan tuottajaorganisaatiot. Suomessa velvollisuus koskee käytännössä hedelmä- ja vihannesalan sekä maitoalan tuottajaorganisaatioita. Muiden toimialojen osalta tuottajaorganisaatioiden hyväksyminen on jäsenvaltion harkintavaltaan kuuluva asia.

Hedelmä- ja vihannesalan ja maitoalan tuottajaorganisaatiosta säädetään tarkemmin seuraavissa vanhan markkinajärjestelyasetuksen täytäntöönpanosta annetuissa säädöksissä: neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä hedelmä- ja vihannesalan sekä hedelmä- ja vihannesjalostealan osalta annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 543/2011, jäljempänä *EU:n hedelmä- ja vihannesasetus*, ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1234/2007 säädetyistä tuottajaorganisaatioita ja toimialakohtaisia organisaatioita sekä sopimusneuvotteluja ja -suhteita koskevista ilmoituksista maito- ja maitotuotealalla annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 511/2012.

Kansallisesti on annettu seuraavat tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä ja toimintaa koskevat EU:n lainsäädäntöä täydentävät säädökset: maa ja metsätalousministeriön asetus hedelmä- ja vihannestuottajaorganisaatiosta (481/2008), jäljempänä *ministeriön hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetus*, ja maa- ja metsätalousministeriön asetus maito- ja maitotuotealan tuottajaor-

ganisaatioista (207/2012), jäljempänä *ministeriön maitotuottajaorganisaatioasetus*. Ne on annettu Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1100/1994), jäljempänä *täytäntöönpanolaki*, valtuussäännöksen nojalla. Täytäntöönpanolaki on kumottu maatalouden tukien toimeenpanosta annetulla lailla (192/2013). Viimeksi mainitun lain siirtymäsäännöksen mukaan täytäntöönpanolain nojalla annetut ministeriön asetukset ja päätökset sekä Maa-seutuviraston määräykset kuitenkin jäivät voimaan, kunnes toisin säädetään.

Hedelmä- ja vihannesalan ja maitoalan tuottajaorganisaatioita koskevista seuraamuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 b artiklan 2 kohdan b alakohdassa ja 126 a artiklan 4 kohdan c alakohdassa, joiden mukaan jäsenvaltion on määrättävä näihin organisaatioihin ja liittoihin sovellettavista itse vahvistamistaan seuraamuksista, jos säännöksiä ei ole noudatettu tai jos ilmenee säädettyjä toimenpiteitä koskevia sääntöjenvastaisuuksia, sekä päätettävä tarvittaessa hyväksynnän peruuttamisesta. Seuraamuksista säädetään tarkemmin EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksessa..

Kansallisesti hyväksymisedellytysten rikkomisen osalta tulee nykyisin sovellettavaksi hyväksymisen peruuttaminen. Lisäksi hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden osalta kyseeseen tulevat niille myönnettävän tuen myöntämisedellytysten arviointi ja tarvittaessa takaisinperintä.

Hyväksytyjen tuottajaorganisaatioiden toteuttamien toimien kilpailuoikeudellinen arviointi voi tulla kyseeseen hyväksymisestä erillisenä toimenpiteenä. Siihen sovelletaan lähtökohtaisesti vanhan markkinajärjestelyasetuksen kilpailuoikeutta koskevia artikloja. Jos järjestely ei ylitä niissä tarkoitettua niin sanottua kauppavaikutusta, voi järjestelyihin soveltua Suomessa kilpailulaki (948/2011). Näiden säännösten nojalla voi tulla sovellettavaksi kilpailulainsäädännön mukainen valvonta ja seuraamukset.

Markkinajärjestelyyn liittyvät kilpailusäännökset perustuvat Euroopan Unionin toiminnasta annetun sopimuksen, jäljempänä *SEUT* 42 artiklaan, jonka mukaan maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan sovelletaan EU:n kilpailusääntöjä vain siltä osin kuin Euroo-

pan parlamentti ja neuvosto 43 artiklan 2 kohdan mukaisesti sekä ottaen huomioon 39 artiklassa luetellut tavoitteet määrittää. Maatalouden alalla on lisäksi annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1184/2006 tiettyjen kilpailusääntöjen soveltamisesta maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan, joka koskee kuitenkin markkinajärjestelyn ulkopuolelle jääviä tuotteita. Ehdotettava laki koskee markkinajärjestelyn täytäntöönpanoa.

Tuottajaorganisaatioiden toimintaa koskevista kilpailuoikeudellisista vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 175 artiklassa. Sen mukaan "jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, perustamissopimuksen 81—86 artiklaa sekä niiden täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä sovelletaan kaikkiin perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdassa ja 82 artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelytapoihin, jotka koskevat tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden tuotantoa tai kauppaa, jollei tämän asetuksen 176—177 a artiklasta muuta johdu." Käsiteltävänä olevan esityksen kannalta näistä keskeisin on 176 artikla, jota sovelletaan vanhassa markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettujen tuottajaorganisaatioiden sopimuksiin, päätöksiin ja menettelytapoihin.

Mainitun 176 artiklan 1 kohdan mukaan "perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tämän asetuksen 175 artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelytapoihin, jotka kuuluvat olennaisena osana kansalliseen markkinajärjestelyyn tai jotka ovat tarpeen perustamissopimuksen 33 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi". Siinä mainittu kansallista markkinajärjestelyä koskeva ensimmäinen poikkeus ei ole lakiehdotuksen kannalta merkityksellinen, koska ehdotettava laki koskisi vain tuottajaorganisaatioita, joista säädetään EU:n lainsäädännössä.

Mainittu toinen poikkeus koskee maatalouspolitiikan tavoitteiden kannalta tarpeellisia toimia. Mainituista maatalouspolitiikan tavoitteista säädetään nykyisin SEUT 39 artiklassa, jonka mukaan yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on a) lisätä maatalouden tuottavuutta edistämällä teknistä kehitystä sekä varmistamalla että maataloustuotantoa kehitetään järkiperäisesti ja että tuotannon-

kijöitä, varsinkin työvoimaa, hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla, b) taata näin maatalousväestölle kohtuullinen elintaso erityisesti lisäämällä maataloudessa työskentelevien henkeä kohti laskettuja tuloja, c) vakuuttaa markkinat, d) varmistaa tarvikkeiden saatavuus ja e) taata kohtuulliset kuluttajahinnat.

Työ- ja elinkeinoministeriön tilaaman selvityksen (Tutkimus kilpailusääntöjen soveltamisesta eräisiin maataloustuottajain yhteistyömuotoihin, TEM raportteja 29/2011), jäljempänä *kilpailuselvitys*, ja siinä tarkemmin yksilöidyn EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella järjestelyn voidaan katsoa olevan kyseisen poikkeuksen mukaisesti tarpeellinen vain, jos kaikki mainitut edellytykset täyttyvät. Kilpailuselvityksessä on viitattu oikeuskirjallisuuteen jonka mukaan kyseinen poikkeus soveltuisi myös tilanteessa, jossa SEUT 101(1) artiklan soveltaminen estäisi yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden saavuttamisen vanhassa markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettulla tavalla.

Mainitun 176 artiklan 1 kohdan toisessa kappaleessa säädetään myös niin sanotusta kolmannelta poikkeuksesta. Sen mukaan "erityisesti perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta sellaisiin yksittäisen jäsenvaltion maataloustuottajien, tuottajien yhteenliittymien tai tällaisten yhteenliittymien muodostamien liittojen sopimukseen, päätöksiin ja menettelytapoihin, jotka koskevat maataloustuotteiden tuotantoa tai myyntiä taikka maataloustuotteiden yhteisten varastointi-, käsittely- tai jalostuslaitosten käyttöä sikäli kuin niihin ei sisälly velvoitetta noudattaa määrättyjä hintoja, jollei komissio totea, että kilpailu tällöin estyy tai että perustamissopimuksen 33 artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu."

Kyseinen kolmas poikkeus kattaa siis vain sellaiset järjestelyt, joihin ei sisälly velvoitetta noudattaa määrättyjä hintoja. Sen sijaan poikkeuksen piiriin voivat kuulua järjestelyt, joissa sovitaan maataloustuotteiden tuotannosta tai myynnistä taikka maataloustuotteiden yhteisten varastointi-, käsittely- tai jalostuslaitosten käytöstä. Lisäksi on vielä tarkistettava, että järjestelyllä ei estetä kilpailua ja että se ei vaaranna yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden saavuttamista. Asiaa on kä-

sitelty EY:n tuomioistuimen asiassa C-399/93 (Oude Luttikhuis). Edellytyksiä, joiden perusteella kolmas poikkeus voisi tulla sovellettavaksi, on selvitetty tarkemmin kilpailuselvityksessä. Siinä on päädytty oletukseen, jonka mukaan EU:n sääntelyn nojalla perustettuun ja toimivaan tuottajaorganisaation voidaan kilpailusääntöjen mukaan suhtautua sallivammin kuin EU:n sääntelyn ulkopuoliseen toimintaan.

Kilpailuselvityksen mukaan komissio pitää lähtökohtaisesti välttämättömänä ja hyväksyttävänä organisaatiota, kun kyse on asetuksessa määritellystä sektorista, jonka osalta järjestely on jo kertaalleen katsottu tarpeelliseksi vanhan markkinajärjestelyasetuksen 122 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla. Ehdotettavassa laissa kyse olisi nimenomaan tällaisista tuottajaorganisaatiosta.

Vanhan markkinajärjestelyasetuksen 175 ja 176 artiklojen soveltaminen edellyttää, että järjestely on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tästä edellytyksestä käytetään termiä kauppavaikutus. Käsitettä täsmennetään komission tiedonannossa EU:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa tarkoitettua kauppaan kohdistuvan vaikutuksen käsitettä koskevista suuntaviivoista (EUVL 2004, C101 s. 81). Siitä ilmenee, että kauppavaikutuksen täyttymisen arviointi tapahtuu tapauskohtaisesti ja että se voi täytyä myös tilanteissa, joissa yhteistyö koskee vain yhden jäsenvaltion aluetta.

Artikla 176 ei sisällä nimenomaista ennakkovalvontaa tai lausuntoimenettelyä. Sen nojalla on mahdollista saattaa asia komission tarkasteltavaksi. Komissio tekee ratkaisunsa poikkeuksen soveltamisesta omasta aloitteestaan tai sen pyynnöstä, jota asia koskee. Asia voi tulla vireille myös jäsenvaltion kilpailuviranomaisen toimesta. Olennaista on, että toimivalta sen arviointiin, täytyvätkö 176 artiklan vaatimukset, kuuluu yksinomaan EU:n komission toimivaltaan. Poikkeuksen soveltuvuuden arvioinnista ei tämän vuoksi voida säätää kansallisessa laissa. Kansallisessa laissa ei voida myöskään säätää poikkeusta EU:n kilpailusäännöistä tai määritellä niiden soveltamisalaa taikka säätää edellytyksistä, joilla EU:n kilpailusääntöjen soveltamista arvioidaan.

Jos järjestely, joka olisi omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, ei täyttäisi edellä selvitettyjä 176 artiklassa tarkoitettuja edellytyksiä, tulisivat 175 artiklan nojalla sovellettavaksi EU:n yleiset kilpailusäännöt, joista nykyisin säädetään SEUT 101 artiklassa. Näiden osalta on huomioitava myös 101 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu poikkeus, jonka nojalla järjestely voi olla sallittu, vaikka se ei täytä 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua pääsääntöä. Mainitussa 3 kohdan sääntelyssä on kyse niin sanotusta tehokkuuskriteeristä, joka voi täytyä, jos järjestelyllä on kokonaisuutena enemmän kilpailua edistäviä kuin rajoittavia vaikutuksia. Kriteerin soveltuvuutta tuottajaorganisaatioiden osalta on selvitetty tarkemmin kilpailuselvityksessä.

Jos taas kyse olisi järjestelystä, joka ei ole omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, EU:n kilpailusäännökset eivät sovellu. Tällainen järjestely voi kuitenkin kuulua Suomen kilpailulain soveltamisalaan. Tällöin arviointiin sovellettaisiin kilpailulain säännöksiä ja toimivaltainen viranomainen asiassa olisi Suomessa kilpailulain nojalla Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Tuottajaorganisaatioiden osalta tulisi tällöin arvioidavaksi, soveltuuko niiden soveltamiin järjestelyihin kilpailulain 2 §:n 2 momentin maataloutta koskeva poikkeus.

Kilpailulain 2 §:n 2 momentin mukaan kilpailulakia ”ei sovelleta sellaisiin maataloustuottajien, tuottajien yhteenliittymien, toimialakohtaisten yhteenliittymien ja tällaisten yhteenliittymien muodostamien yhteenliittymien järjestelyihin, jotka koskevat maataloustuotteiden tuotantoa tai myyntiä taikka yhteisten varastointi-, käsittely- tai jalostuslaitosten käyttöä, jos järjestely täyttää SEUT 42 artiklan mukaisesti vahvistetut sisällölliset edellytykset, joiden perusteella mainitun sopimuksen 101 ja 102 artiklan kilpailusäännöt eivät tule sovellettaviksi”. Kilpailulakia koskevan hallituksen esityksen (HE 88/2010) kyseistä momenttia koskevien perustelujen mukaan tarkoituksena on selkeyttää, että kilpailulain mukainen maatalouden alkutuotantoa koskeva soveltamisalapoikkeus vastaa EU:n maataloutta koskevaa soveltamisalapoikkeusta ja sitä sovelletaan EU:n soveltamiskäytännön kanssa yhdenmukaisesti. Tar-

koituksena on myös, että kansallinen lainsäädäntö sallii jatkossakin EU:n oikeuden sallimat järjestelyt.

Kilpailulain 2 §:n 2 momentin perustelujen mukaan 2 momentin soveltamisalapoikkeus kattaa EU:n kilpailusääntöjen soveltamisesta maatalouteen annettua asetusta vastaavasti vain sellaiset järjestelyt, joihin ei sisälly velvoitetta noudattaa määrättyjä hintoja. Sen sijaan poikkeuksen piiriin voivat kuulua järjestelyt, joissa sovitaan maataloustuotteiden tuotannosta tai myynnistä taikka maataloustuotteiden yhteisten varastointi-, käsittely- tai jalostuslaitosten käytöstä. Lisäksi on vielä tarkistettava, että järjestelyllä ei estetä kilpailua ja että se ei vaaranna yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden saavuttamista. Perustelujen mukaan todistustaakka siitä, että järjestely täyttää poikkeuksen edellytykset ja että se ei vaaranna SEUT 39 artiklan tavoitteiden saavuttamista, on maataloustuottajilla tai heidän yhteisöillään.

Kilpailulain 2 §:n 2 momentin perusteluisa todetaan, että yrityksen organisoiminen tiettyyn oikeudelliseen muotoon ei ole ratkaiseva peruste arvioitaessa järjestelyn sallittavuutta kilpailulain perusteella. Esimerkiksi määräykset, joilla jäsenet sidotaan osuuskuntaan pitkiksi ajanjaksoiksi ja siten viedään heiltä mahdollisuus kääntyä muiden kilpailevien toimijoiden puoleen, voivat tulla arvioidaviksi kilpailulain 5 §:n perusteella.

Kilpailulain soveltamisen osalta kilpailuselvityksessä on tuotu esille EU:n lainsäädännön eli tässä tapauksessa vanhan markkinajärjestelyasetuksen ensisijaisuus suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön eli tässä tapauksessa kilpailulakiin. EU:n tuomioistuimien on esimerkiksi asiassa 249/85 (Berlin Butter) kieltänyt saksalaista tuomioistuinta soveltamasta kansallista lakia järjestelyyn, jonka avulla yritykset toimeenpanivat eräitä komission maataloussektorilla antamia päätöksiä. Tapauksessa C-137/00 (Milk Marque) tuomioistuimien korosti kansallisten viranomaisten velvollisuutta ottaa toiminnassaan huomioon yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet.

Kilpailuselvityksen mukaan vanhan markkinajärjestelyasetuksen 176 artiklassa tarkoitettua välttämättömyyskriteerin nojalla käytännössä useimmiten tulee arvioidavaksi se, onko tuottajaorganisaation toimintaa pidettä-

vä "välttämättömänä" vanhassa markkinajärjestelyasetuksessa tai SEUT:ssa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Kilpailuselvityksessä on myös esitetty esimerkkejä kansallisen kilpailulain ja EU:n maatalous sääntelyn rajanvedoista.

Jos kilpailua rajoittava menettely ei ole välttämätöntä tavoitteiden saavuttamiseksi, tuottajayhteistyö voi kuitenkin olla sallittua, jos 176 artiklan kolmannen poikkeuksen soveltamisedot täyttyvät. Tämä perustuu siihen, että kilpailulain 2 §:n 2 momentin muotoilun tarkoitus on sen perustelujen mukaan korostaa, että kansallinen poikkeus vastaa EU:n maataloussääntöjä ja sitä tulee soveltaa EU:n soveltamiskäytännön kanssa yhdenmukaisesti. Kilpailuselvityksen mukaan kilpailulain 2 §:n 2 momentin mukaisen poikkeuksen ehtojen voitaisiin katsoa automaattisesti täytyvän, jos tuottajaorganisaation toiminta on vanhan markkinajärjestelyasetuksen tavoitteiden ja nimenomaisten määräysten mukaista.

Kilpailuselvityksessä on arvioitu esimerkiksi myös tuottajaorganisaatioiden tuotantoyhteistyön, hintayhteistyön ja ostoyhteistyön hyväksyttävyyttä. Kilpailuselvityksestä tarkemmin ilmenevin edellytyksin tällainen yhteistyö vaikuttaisi olevan hyväksytyille tuottajaorganisaatioille sallittua kilpailulain 2 §:n 2 momentin nojalla. Kyse on kuitenkin EU:n lainsäädännön ja kilpailulain tulkinnasta, johon ei voida tämän lain yhteydessä ottaa tarkemmin kantaa.

Markkinajärjestely kattaa myös jäsenvaltioille vapaaehtoisen toimialaorganisaatioiden hyväksymistä koskevan järjestelmän. Vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 k artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat hyväksyä hedelmä- ja vihannesalan toimialaorganisaatioita, jos tämä on jäsenvaltion rakenteiden kannalta perusteltua. Myös maitoalalla hyväksyminen kuuluu vanhan markkinajärjestelyasetuksen 123 artiklan mukaan jäsenvaltion harkintavaltaan. Edellä mainitut komission täytäntöönpanoasetukset koskevat myös toimialaorganisaatioita. Muiden alojen toimialaorganisaatioiden hyväksymisestä ei ole annettu EU:n lainsäädäntöä. Vapaaehtoisten hyväksymisjärjestelmien käyttöönnotosta ei ole annettu Suomessa kansallista lainsäädäntöä.

Kaupan pitämisen vaatimukset

Markkinajärjestelyn kattamista kaupan pitämisen vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen II osaston I luvussa ja lisäksi viinialan tuotteiden osalta 158 a, 185 b ja 185 c artikloissa ja etyylialkoholin osalta 120, 120 a ja 189 artikloissa. Niiden nojalla on annettu useita kaupan pitämisen vaatimuksia koskevia komission asetuksia. Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvistä seuraamuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 artiklassa, jossa edellytetään jäsenvaltion soveltavan tarvittaessa seuraamuksia. Toimista, joiden varalle seuraamuksia on asetettava, on säädetty tarkemmin vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetuissa kaupan pitämisen vaatimuksia koskevissa tuotekohtaisissa EU:n komission asetuksissa. Näissä asetuksissa säädetään myös kaupan pitämiseen liittyvistä tarkastuksista.

Kaupan pitämisen vaatimuksia koskevia vanhaa markkinajärjestelyasetusta tarkentavia asetuksia ovat EU:n hedelmä- ja vihannesasetus, komission asetus (EY) N:o 1666/1999 neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/96 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä tiettyjen kuivattujen viinirypälelajikkeiden kaupan pitämisen vähimmäisvaatimusten osalta, jäljempänä *rusinoiden kaupanormiasetus*, banaanien kaupan pitämistä koskevista vaatimuksista, kyseisten kaupan pitämistä koskevien vaatimusten noudattamisen valvontaan liittyvistä säännöistä ja banaanialalla tehtäviä ilmoituksia koskevista vaatimuksista annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1333/2011, jäljempänä *banaanien kaupanormiasetus*, humalan ja humalatuotteiden varmentamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettu komission asetus (EY) N:o 1850/2006, jäljempänä *humalan kaupanormiasetus*, kolmansista maista lähtöisin olevan humalan tuonnista annettu komission asetus (EY) N:o 1295/2008 jäljempänä *humalatuotteiden tuonnin kaupanormiasetus*, oliiviöljyn kaupan pitämistä koskevista vaatimuksista annettu komission asetus (EY) N:o 29/2012, jäljempänä *oliiviöljyn kaupanormiasetus* ja oliiviöljyn ja uutetun oliiviöljyn ominaisuuksista ja niiden määritysmenetelmistä annettu

komission asetus (ETY) N:o 2568/91, jäljempänä *oliiviöljyn määritysasetus*.

Viinialan tuotteiden ja etyylialkoholin kaupan pitämisen vaatimuksista on annettu neuvoston asetuksen (EY) N:o 479/2008 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä viinitilarekisterin, markkinoiden seurantaan liittyvien pakollisten ilmoitusten ja tiedonkeruun, tuotteiden kuljetuksen mukana seuraavien asiakirjojen sekä viinialalla pidettävien rekisterien osalta annettu komission asetus (EY) N:o 436/2009, jäljempänä *viini-tuotteiden seuranta-asetus* ja viinialan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 479/2008 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä tukiohjelmien, kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan, tuotantokyvyn ja viinialan tarkastusten osalta annettu komission asetus (EY) N:o 555/2008, sekä maatalousperäisen etyylialkoholin markkinoihin liittyvistä erityistoimenpiteistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 670/2003 yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä annettu komission asetus (EY) N:o 2336/2003, jäljempänä *etyylialkoholin ilmoitusasetus*.

Eläintuotteiden osalta kaupan pitämisen vaatimuksia koskevia vanhaa markkinajärjestelyasetusta tarkentavia asetuksia ovat nykyisin neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä enintään 12 kuukauden ikäisistä nautaeläimistä peräisin olevan lihan kaupan pitämisen osalta annettu komission asetus (EY) N:o 566/2008, jäljempänä *vasikanlihan kaupanormiasetus*, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2991/94 sekä maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisessä käytettävien nimitysten suojelemisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1898/87 tietyistä yksityiskohtaisista säännöistä annettu komission asetus (EY) N:o 445/2007, jäljempänä *rasvojen ja maitotuotteiden kaupanormiasetus*, neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä munien kaupan pitämisen vaatimusten osalta annettu komission asetus (EY) N:o 589/2008, jäljempänä *muna-alan kaupanormiasetus*, neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä siipikarjanlihan kaupan pitämisen vaatimusten osalta annettu

komission asetus (EY) N:o 543/2008, jäljempänä *siipikarjanlihan kaupanormiasetus*, neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä siitosmunien ja siipikarjan poikasten kaupan pitämisen vaatimusten osalta annettu komission asetus (EY) N:o 617/2008, jäljempänä *siipikarjan poikasten kaupanormiasetus*.

Kaupan pitämisen vaatimusten täytäntöönpanoon on sovellettu täytäntöönpanolakia, joka kumottiin maatalouden tukien toimeenpanosta annetulla lailla (192/2013). Viimeksi mainitun lain siirtymäsäännöksen mukaan täytäntöönpanolain 3—5, 7 ja 7 a §:ää sovelletaan kuitenkin edelleen kaupan pitämisen valvontaan, kunnes toisin säädetään. Näin ollen kaupan pitämisen vaatimusten valvontaan sovelletaan edelleen täytäntöönpanolakia. Kaupan pitämisen vaatimuksia koskevien kansallisten täydentävien säännösten antaminen on perustunut täytäntöönpanolain nojalla annettuihin ministeriön asetuksiin ja päätöksiin. Edellä mainitun siirtymäsäännöksen nojalla ne ovat edelleen voimassa. Näiden säännösten sisältöä kuvataan tarkemmin kaupan pitämisen vaatimuksia ja tarkastuksia koskevien pykälien yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Kaupan pitämisen vaatimuksia koskevia kansallisia säädöksiä ovat kasvituotteiden osalta hedelmien ja vihannesten kaupan pitämistä koskevien vaatimusten valvonnasta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (720/2009), jäljempänä *ministeriön hedelmä- ja vihannesasetus*, banaani-alan laatuvaatimusten valvonnasta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (442/2005), jäljempänä *ministeriön banaaniasetus*, oliiviöljyn kaupan pitämistä koskevien vaatimusten valvonnasta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (59/2007), jäljempänä *ministeriön oliiviöljyasetus* ja tiettyjen kuivattujen viinirypälelajikkeiden kaupan pitämisen vähimmäisvaatimusten valvonnasta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (443/2005), jäljempänä *ministeriön rusina-asetus*. Viinin ja etyylialkoholin osalta on sovellettu alkoholilakia.

Eläintuotteiden kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyviä kansallisia säännöksiä ovat nestemäisten maitotuotteiden vaatimuksista

annetussa neuvoston asetuksessa tarkoitettua valvonnasta annettu maa- ja metsätalousministeriön päätös (13/1998), jäljempänä *ministeriön maitopäätös*, levitettäviä ravintorasvoja koskevista vaatimuksista annetun neuvoston asetuksen valvonnasta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (1113/2000), jäljempänä *ministeriön rasvaasetus*, Euroopan yhteisön eräiden kananmunia koskevien asetusten mukaisista toimivaltaisista viranomaisista annettu maa- ja metsätalousministeriön päätös (85/95), jäljempänä *ministeriön kananmunapäätös*, Euroopan yhteisön eräiden siipikarjan kaupan pitämistä koskevien asetusten toimivaltaisista viranomaisista annettu maa- ja metsätalousministeriön päätös (26/00), jäljempänä *ministeriön siipikarjapäätös*, siitosmunien ja siipikarjan poikasten tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevista säännöistä annettu maa- ja metsätalousministeriön päätös (105/97), jäljempänä *ministeriön siipikarjan poikasia koskeva päätös* ja vasikanlihan kaupan pitämisestä annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (435/2008), jäljempänä *ministeriön vasikanliha-asetus*.

Voimassa olevissa ministeriön asetuksissa ja päätöksissä tehdyt viittaukset EU:n lainsäädäntöön ovat eräiltä osin vanhentuneet. Niillä tarkoitetaan nykyisin voimassa olevia EU:n säädöksiä. Tästä vakiintuneesta menettelystä säädetään esimerkiksi elintarvikelain 3 §:n 2 momentissa, jonka mukaan viitattaessa elintarvikelaissa EU:n säädökseen tarkoitetaan kyseistä säädöstä siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Mainituissa ministeriön asetuksissa ja päätöksissä tarkoitetuista Elintarvikeviraston, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen ja Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen sekä maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston tehtävistä vastaa nykyisin Elintarviketurvallisuusvirasto. Asiasta säädetään elintarviketurvallisuusvirastosta annetun lain (25/2006) 9 §:ssä, jonka mukaan muussa laissa tai asetuksessa taikka valtioneuvoston tai ministeriön päätöksessä oleva viittaus Elintarvikevirastoon, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitokseen tai Kasvintuotannon tarkastuskeskukseen tarkoittaa Elintarviketurvallisuusvirastoa. Mainitun lain 1 §:n perustelujen mukaan uuden viraston tehtä-

väksi siirtyisivät Elintarvikeviraston, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen tai Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen hoitamattavat tehtävät sellaisenaan sekä maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston toimeenpanotehtävät. Kyseisen 2 §:n perustelujen mukaan virasto tulisi valvomaan elintarvikkeita, maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeita sekä eläinten ja kasvien sekä niistä saatavien tuotteiden tuotantoa, kaupan pitämistä ja muuta liikkeelle laskemista, tuontia ja vientiä sekä markkinointia.

Mainittujen kansallisten säädösten mukaan eläintuotteiden osalta keskeisiä tarkastusviranomaisia ovat Elintarviketurvallisuusvirasto ja kunnat sekä kuntia alueellaan ohjaavat aluehallintovirastot. Vastaava tehtävien jako on koskenut myös oliiviöljyä koskevia tarkastuksia. Siipikarjanlihan ja hedelmien ja vihannesten osalta tarkastustehtävät ovat nykyisten kansallisten säännösten mukaan kuuluneet Elintarviketurvallisuusvirastolle, joka on voinut käyttää hedelmien ja vihannesten sekä siipikarjanlihan tuotantotavan tarkastuksissa apuna elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia. Tuontitarkastukset jakaantuvat elintarvikelakia vastaavalla tavalla siten, että eläintuotteiden tarkastaminen kuuluu Elintarviketurvallisuusvirastolle ja kasvituotteiden tarkastaminen Tullille. Alkoholia sisältävien tuotteiden osalta tehtävistä on vastannut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Asiaa kuvataan tarkemmin eri viranomaisille kuuluvia kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyviä tarkastuksia koskevien pykälien yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Kansallisissa säännöksissä säädetään myös eräistä kaupan pitämiseen liittyvistä hakemus- ja ilmoitusjärjestelmistä, joiden täytäntöönpanosta vastaavat Elintarviketurvallisuusvirasto ja tuonnin osalta Tulli sekä alkoholituotteiden osalta Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto.

Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvistä seuraamuksista säädetään elintarvikelain 2 §:n 3 momentissa, jonka mukaan täytäntöönpanolaisissa tarkoitettujen elintarvikkeiden ulkoista laatua, koostumusta tai pakkausmerkintöjä koskevassa valvonnassa voidaan käyttää elintarvikelaissa säädettyjä hallinnollisia pakkokeinoja.

2.2 Käytäntö

Käytäntöjä, jotka koskevat markkinajärjestelylaisia tarkoitettua interventiovarastointijärjestelmää, tuonti- ja vientijärjestelmää, tukijärjestelmiä, ruhonluokitusta, hintaselvityksiä ja vakuusjärjestelmää, on selvitetty markkinajärjestelylakia koskevan lain hallituksen esityksen (HE 131/2012) yleisperusteluissa, joihin tältä osin viitataan.

Organisaatioiden hyväksyminen

Tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä on Suomessa haettu hedelmä- ja vihannesalalla, jossa on nykyisin neljä hyväksyttyä tuottajaorganisaatiota. Maitoalalla ei ole haettu tuottajaorganisaation hyväksymistä. Suomessa ei ole otettu käyttöön jäsenvaltiolle vapaaehtoisia tuottaja- tai toimialaorganisaatioiden hyväksymisjärjestelmää.

Nykyisin toiminnassa olevien hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden toteuttamia toimia kuvataan tarkemmin jäljempänä esityksen vaikutusten arvioinnin yhteydessä.

Kaupan pitämisen vaatimukset

Kaupan pitämisen vaatimukset koskevat markkinajärjestelyasetuksessa tarkemmin määriteltyjä tuotteita. Useiden maataloustuotteiden kaupan pitäminen on sallittua vain, jos tuotteet vastaavat EU:n lainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia. Pääsääntöisesti vaatimukset koskevat tuotteiden ominaisuuksia tai niiden merkintöjä, mutta ne voivat koskea myös muita seikkoja, kuten tuotteiden tuotantoa, nimikkeitä, pakkaamista, säilytystä ja niitä koskevia asiakirjoja. Näiden vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi viranomaisten on tarkastettava tuotteita kaupan pitäviä toimijoita.

Kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvä tarkastustarve vaihtelee tuotesektoreittain. Valvontaa on pääsääntöisesti toteutettu elintarvikelain mukaisen valvonnan yhteydessä. Esimerkkinä valvontamäärästä voidaan todeta hedelmä- ja vihannesalan kaupan pitämisen vaatimukset, joihin liittyen vuonna 2011 tehtiin tukkukaupoissa 25 ja vähittäiskaupoissa 38 tarkastusta sekä lisäksi 225 alkuperään ja 4 vientiin liittyvää tarkastusta. Kananmunien

osalta vuonna 2012 tehtiin kanaloissa 27 tarkastusta ja uusia kananmunapakkaamoja tarkastettiin ja rekisteröitiin 5 kappaletta. Siipikarjanlihan vesipitoisuuden ja luokituksen vaatimustenmukaisuuden varmistaminen on perustunut pitkälti teurastamon omaan valvontaan.

Suomessa tehdyissä tarkastuksissa on todettu vain vähän tapauksia, joissa vaatimukset eivät ole täyttyneet. Merkintöjä ja laatua koskevia puutteita on satunnaisesti todettu hedelmien ja vihannesten osalta. Nimikkeitä koskevien vaatimusten osalta on tullut esiin tapaus, jossa käytettiin maidoke-termiä tuotteesta, joka ei sisältänyt maitotuotteita. Asia liittyy kaupan pitämisen vaatimukseen, jotka rajoittavat muun muassa maitotuotteiden nimikkeiden käyttöä siten, ettei kyseistä termiä voida käyttää tuotteesta, johon ei sisälly EU:n lainsäädännössä tarkemmin määritellyllä tavalla maitoa tai maitotuotteita. EU:n tuomioistuimessa on käsitelty toisessa jäsenvaltiossa ilmi tullutta tapausta, jossa juustona myytiin tuotetta, jossa eläinrasva oli korvattu kasvirasvalla. Tuomion mukaan kyseisestä tuotteesta ei voida käyttää juusto-nimikettä.

Kaupan pitämisen vaatimukseen liittyy tarkastusten lisäksi myös ilmoitusjärjestelmiä, joiden perusteella kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisesta vastaavien toimijoiden on ilmoitettava viranomaisille toimintaansa koskevia tietoja. Ilmoitusten osalta voidaan esimerkkinä todeta siipikarjan poikasia koskevat EU:n lainsäädännön asettamat vaatimukset, joiden nojalla hautomoilta kerätään kuukausittain tietoja haudottavaksi asetettujen munien ja tosiasiallisesti käytettäviksi tarkoitettujen kuoriutuneiden poikasten lukumäärästä. Lisäksi kerätään kuukausittain tuotujen ja vietyjen poikasten lukumäärä. Vuonna 2012 hautomoilta vastaanotettiin ilmoituksia yhteensä noin 200 kappaletta.

Kaupan pitämisen vaatimuksia koskevissa säännöksissä edellytetään kananmunien pakkaamoilta lupaa. Niitä on Suomessa nykyisin noin 80 kappaletta. Lisäksi mainitussa lainsäädännössä voidaan edellyttää toimijoiden rekisteröimistä. Siipikarjan poikasten tuotantoon liittyviä laitoksia on rekisteröity 80. Eräissä tapauksissa toimijat voivat hakea viranomaiselta toimintaansa liittyvää todistusta, lupaa tai vapautusta. Viranomaisten on si-

ten tarkastusten lisäksi käsiteltävä ilmoituksia ja hakemuksia ja tehtävä tarvittaessa näihin liittyviä päätöksiä ja pidettävä näihin liittyviä rekistereitä.

Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyy myös jäsenvaltiolta edellytettävää raportointia EU:n komissiolle. Esimerkkinä tästä voidaan todeta hedelmien ja vihannesten tuontivalvonnassa havaittujen vaatimustenvastaisen erien ja kolmansien maiden tuotteiden tarkastusten tulosten ilmoitukset. Hautomoja koskevia tietoja toimitetaan kerran vuodessa. Hautomoilta kerättäviä siipikarjanpoikasia koskevia tietoja toimitetaan EU:n komissiolle kuukausittain ja lisäksi vuosittain yhteenveto hautomoiden rakenteesta ja toiminnasta.

2.3 EU:n lainsäädäntö uudella rahoituskaudella

Maatalouspolitiikkaa koskeva EU:n lainsäädäntö uudistetaan vuonna 2014 alkavan uuden rahoituskauden yhteydessä. Markkinajärjestelyn osalta sisällöllisiä muutoksia voidaan pitää vähäisinä. Vanha markkinajärjestelyasetus on tarkoitus korvata vuoden 2014 alusta voimaan tulevalla maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä annettavalla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella. Markkinajärjestelyn uudistuksen sisältöä on selvitetty eduskunnalle annetuissa U-kirjelmissä. Seuraavassa käydään läpi keskeiset markkinajärjestelyyn liittyvät muutokset ja arvioidaan niiden merkitystä Suomen lainsäädännön kannalta.

Suomen kannalta tärkeimmät markkinajärjestelyn kattamat toimet ovat interventio-ostot, yksityisen varastoinnin tuki, vientituki, rajasuoja ja kiintiöt.

Julkiseen interventioon voidaan ostaa viljaa, riisiä, rasvatonta maitojauhetta, voita ja naudanlihaa. Lampaan- ja sianliha poistuvat interventiojärjestelmän piiristä ja naudanlihan intervention avaaminen ei enää olisi pakollista. Interventiohinnat ja interventio-ostojen avaamisen kynnykset vaihtelevat tuotteittain.

Jatkossa vain yksityisen varastoinnin tukiohjelman käyttö olisi harkinnanvaraista. Rasvaton maitojauhe on tarkoitus lisätä kyseiseen tukeen oikeutettuihin tuotteisiin.

Tuki rasvattomalle maidolle ja maitojauheelle rehukäytössä ja tuki rasvattomalle maidolle kaseiinien tuotantoon poistuvat. Käytännössä näiden tukien taso on ollut jo useita vuosia nolla euroa eivätkä ne siten ole olleet käytössä. Lisäksi käytössä on ollut tuottajaorganisaatiotuki hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmien toteuttamiseen ja mehiläisalan kehittämiseen tarkoitettu niin sanottu mehiläishoitotuki, joissa tuen hakijoita on ollut Suomessa vain muutama. Mehiläishoitoalan tuen osalta tukeen oikeutetuista toimenpiteistä säädettäisiin EU:n lainsäädännössä nykyistä tarkemmin.

Hakijoita on määrällisesti eniten niin sanotussa koulumaitotukijärjestelmässä, jolla myönnetään tukea koululaisten maidon kulutukseen. Jatkossa jäsenvaltion on laadittava strategia ohjelman kansallisesta toimeenpanosta. Vastaavantyyppinen strategia on nykyisin käytössä hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiotuen osalta.

Vientitukien käyttö on voimakkaasti vähentynyt viime vuosina. Rajasuojaa tullien muodossa sovelletaan lähes kaikkiin maataloustuotteisiin. EU:lla on erilaisia sopimuksia, joiden perusteella tietyille tuotteille ja tietyillä alueilla tuotetuille tuotteille myönnetään etuuksia tulleista. Näiltä osin ei ole ehdotettu merkittäviä muutoksia.

Tuotantokiintiöillä vakiinnutetaan markkinointia. Tuotantokiintiöistä on päätetty luopua siirtymäajan jälkeen maito- ja sokerisektorilla. Sokerialan osalta muutoksena nykytilaan nähden on poistaa mahdollisuus avata erityinen tuontikiintiö teolliselle sokerille. Asiaan ei liity kansallista harkintavaltaa tai säädös-tarvetta.

Markkinajärjestelyyn liittyy myös viinialaa koskevia muutoksia, joilla ei kuitenkaan arvioida olevan vaikutusta Suomessa. Uudistuksen yhteydessä muutettaisiin vähäisessä määrin teurasruhojen luokitusta koskevaa sääntelyä. Markkinajärjestelyyn ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuus käyttää nykyistä laajemmin poikkeuksellisia markkinatoimia. Kyseiset säännökset eivät vaikuta edellyttävän kansallisten säännösten antamista ainakaan tässä vaiheessa.

Kaupan pitämisen vaatimuksia koskevaan sääntelyyn ei ehdoteta merkittäviä muutok-

sia. Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvien tarkastusten osalta EU:n lainsäädäntöä ollaan kuitenkin muuttamassa nykyistä selkeämmin riskinarviointiin perustuvaksi.

Tuottaja- ja toimialaorganisaatioiden hyväksymisen osalta säilyisi nykytila. Hyväksymisen esteenä ei kuitenkaan enää olisi tuottajaorganisaation määräävä markkina-asema.

Edellä selvitetyn mukaisesti EU:n lainsäädäntö vastaa sisällöllisesti pääsääntöisesti nykyistä. EU:n lainsäädännön rakenne tulee kuitenkin muuttumaan uudella rahoituskaudella merkittävästi, kun maksuja, tarkastuksia ja seuraamuksia koskevat säännökset siirretään niin sanottuun horisontaaliasetukseen. Samalla toteutetaan Lissabonin sopimuksesta johtuvat säädösten koskevat muutokset. Säännökset pysyisivät kuitenkin sisällöllisesti pitkälti ennallaan.

Nykyinen lainsäädäntö on annettu neuvoston ja komission asetuksilla. Uudella ohjelmakaudella se annetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksilla ja tarkemmat säännökset täytäntöönpanoasetuksilla ja delegoituilla asetuksilla. Uusi säädösrakenne edellyttää säädösten jakamista useisiin asetuksiin. Esimerkiksi yksittäisen tukijärjestelmän, kuten yksityisen varastoinnin tuen osalta EU:n lainsäädäntö on perustunut käytännössä vanhaan markkinajärjestelyasetukseen ja sen nojalla annettuun komission asetukseen, joista jälkimmäisessä on annettu kaikki täytäntöönpanon edellyttämät säännökset. Jatkossa markkinajärjestelyasetuksen nojalla voidaan antaa tukikelpoisuuteen ja varastoinnin käytännön toteuttamiseen liittyviä täytäntöönpanoasetuksia ja delegoituja asetuksia ja horisontaaliasetuksen nojalla tarkastuksia, maksuja ja seuraamuksia koskevia täytäntöönpanoasetuksia ja delegoituja asetuksia. Aiemmin yhdessä komission asetuksessa säädetyt asiat voivat siten jatkossa jakautua neljään niitä tarkentavaan asetukseen.

Esityksen perusteluissa viitataan ehdotettavien säännösten taustana olevan EU:n lainsäädännön sisällön osalta nykyisin voimassa olevan vanhan markkinajärjestelyasetuksen säännöksiin, koska sen korvaavat uudet EU-säädökset valmistuvat vasta vuoden 2013 lopussa. Viitattuihin säännöksiin ei ole tulossa asiasisällöllisiä muutoksia uudella rahoituskaudella. Vanhan ja uuden lainsäädännön ar-

tiklojen vastaavuus ilmenee vuoden 2014 alusta voimaan tulevien markkinajärjestelyasetuksen ja horisontaaliasetuksen vastaavuustaulukoista.

2.4 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö

2.4.1 Organisaatioiden hyväksyminen

Organisaatioiden hyväksymiseen liittyvää kansainvälistä kehitystä ja ulkomaiden lainsäädäntöä on arvioitu kilpailuselvityksessä, johon seuraavat tiedot perustuvat. Yhteenvedon siinä todetaan, että Ruotsissa, Ranskassa ja Saksassa tuottajaorganisaatioille kilpailusäännöistä myönnetty soveltamisalapoikeus on pääpiirteissään yhdenmukainen Suomen kilpailulain maataloutta koskevan poikkeuksen kanssa, joskin sääntelyn yksityiskohdissa on nähtävissä selviä eroja.

Tuottajaorganisaatiot ovat näissä maissa yleisimpiä hedelmä- ja vihannesalalla sekä maito- ja maitotuotealalla. Hyväksyttävänä tuottajayhteistyönä näissä maissa pidetään muun muassa tuotantoyhteistyötä ja yhteisiä säilytys- ja tuotantotiloja. Kiellettyinä on sen sijaan pidetty esimerkiksi ehtoja, joiden nojalla rajoitetaan jäsenten mahdollisuutta erota tuottajaorganisaatiosta tai muutoin rajoitetaan jäsenten valinnanvapautta. Yleistä poikkeusta kilpailusäännöistä esimerkiksi kartellin osalta ei ole myönnetty. Muilta osin täysin yhdenmukaista linjaa maataloutta koskevan kilpailusääntelyn osalta Ranskan, Ruotsin, Saksa ja Suomen välillä ei voida vetää.

Tuottajaorganisaatioiden ja toimialaorganisaatioiden toimintaa eri maissa on arvioitu myös vuonna 2012 maa- ja metsätalousministeriön Pellervon taloudelliselta tutkimuslaitokselta tilaamassa tuottaja- ja toimialaorganisaatioiden toimintaa Suomessa koskevassa selvityksessä (Tuottaja- ja toimialaorganisaatiot Suomessa PTT työpapereita 139), jäljempänä *PTT:n selvitys*. Se keskittyy tuottajaorganisaatioiden osalta erityisesti maitoalaan. Lisäksi esitetään eräitä vilja-alan tuottajien yhteistyötä koskevia esimerkkejä erityisesti Ruotsissa.

Ruotsi

Ruotsin kilpailulain (Konkurrenslag 2008:579) 2 luvun 4 §:ssä on säädetty maataloustuottajien yhteenliittymiä koskevasta poikkeuksesta kilpailurajoitusten kieltoon. Mainitun säännöksen mukaan eräiden kilpailurajoitusten kieltoa ei sovelleta viljelijöiden muodostamien maatalousalalla toimivien osuuskuntien tai niiden tytäryhtiöiden sopimuksiin, jotka koskevat jäsenten yhteistyötä tuotannon, keräilyn, jalostuksen, myynnin tai näihin liittyvän toiminnan alalla kuten yhteisten käsittely-, varastointi-, valmistelu-, jakelu- ja markkinointitoimien toteuttamista. Poikkeus koskee maa- ja puutarhatalouden sekä metsätalouden tuotteita. Tuotteiden markkinoille saattamiseen tähtäävien toimien ohella poikkeus koskee myös tavaroiden ja palveluiden yhteistä hankkimista edellä mainittuihin tarkoituksiin. Poikkeuksen soveltamisen edellytyksenä on, ettei toiminta rajoita yhteenliittymän jäsenen mahdollisuutta valita vastaanottajia tai toimittajia eikä jäsenen mahdollisuutta erota yhdistyksestä. Poikkeuksen soveltaminen ei saa myöskään johtaa myyntihintojen välittömään tai välilliseen vahvistamiseen silloin, kun myynti tapahtuu suoraan yhteenliittymän jäsenen ja kolmannen tahon välillä.

Kilpailuselvityksen mukaan Ruotsissa yleisiä kilpailusääntöjä sovelletaan kuitenkin sopimukseen, jonka tarkoituksena on tai josta seuraa, ettei tuottajaorganisaation jäsen voi vapaasti valita tuotteidensa ostajaa tai myyjää, erota organisaatiosta taikka muu vastaava jäsenen vapauden rajoittuminen tai estyminen. Yleiset kilpailusäännöt soveltuvat niin ikään sopimukseen, jonka tarkoituksena on tai josta seuraa tuotteiden myyntihintojen suora tai epäsuora määrittäminen, kun myynti tapahtuu suoraan jäsenen ja kolmannen osapuolen välillä.

Kilpailuselvityksen mukaan Ruotsin kilpailulain muutoksen yhteydessä käytiin keskusteluja maataloustuottajien yhteistyöorganisaatioiden kanssa ja nämä muuttivat järjestelyjään vastaamaan uutta säädöstä. Näin ollen Ruotsin kilpailulain 2 luvun 4 artiklan soveltamisesta ei toistaiseksi ole ratkaisukäytäntöä. EU:n maataloussäännöksiin on Ruotsissa vedottu tapauksessa Arla Foods amba 168.

Tapauksessa arvioitiin silloisen 26/62 asetuksen niin sanotun kolmannen poikkeuksen nojalla, joka on sisällöltään identtinen nykyisen poikkeussäännöksen kanssa, voidaanko kilpailulainsäädännön soveltamisesta poiketa. Kumulatiivisten edellytysten ei katsottu tapauksessa täyttyvän, sillä järjestely ulottui useamman kuin yhden jäsenvaltion alueelle, minkä lisäksi EUT:n oikeuskäytännön nojalla järjestelyn katsottiin vaarantavan Euroopan unionin maatalouspolitiikan tavoitteiden saavuttamisen, sillä pitkäkestoiset toimitussopimukset estävät jäsenten mahdollisuuden kääntyä kilpailevien toimijoiden puoleen.

Ranska

Ranskassa on noin 1000 tuottajaorganisaatiota, joista hedelmä- ja vihannesalalla on yli 250. Tämän lisäksi maatalousalalla on tuottajaorganisaatioiden liittoja. Tuottajaorganisaatiot ovat yhteisömuodoltaan osuuskuntia, maatalousyhtymiä tai yhdistyksiä. Tuottajaorganisaatio voi myydä tuotteita omaan lukuunsa tai välittää tuottajien tuotteita ilman, että se sopii hinnoista tuottajien puolesta. Ranskan kauppalain (Code de Commerce) mukaan kilpailulakia ei sovelleta maataloustuotteiden kaupallisiin menettelytapoihin, jotka koskevat määriä tai tuotannon laatua, mukaan lukien yhteinen hinnoittelu. Poikkeusta sovelletaan ainoastaan, jos se on välttämätön kaupallisen kehityksen saavuttamiseksi. Autorité de la Concurrence on kuitenkin kukkakaalisektorilla vallitsevia toimintatapoja koskevassa ratkaisussaan ja maitoalaa koskevassa lausunnossaan katsonut, ettei säännös anna suojaa määräinhinnoittelulle tai suositushinnoille.

Autorité de la Concurrence on antanut huomattavan määrän tuottaja-organisaatioita koskevia päätöksiä, joista esimerkkinä voidaan mainita muun muassa kukkakaalimarkkinoita koskeva ratkaisu, jossa oli kyse muun muassa määrähintojen asettamisesta. Viljan keruuta ja markkinointia koskevassa ratkaisussa puolestaan oli kyse sektorien rajat ylittävien viitehintojen levittämisestä, minkä lisäksi jäsenille oli asetettu kielto vaihtaa osuuskuntaa sopimuksen päätyttyä. Teurastamo- ja liha-alaa koskevassa ratkaisussa organisaation uusille jäsenille oli asetettu pää-

syehjoja sekä syrjiviä hintoja. Kaikissa näissä tapauksissa katsottiin, ettei kauppalain mukainen kilpailusäännösten soveltamisalarajoitus soveltunut.

Autorité de la Concurrence on katsonut, että määrää ja hintaa koskevat sopimusehdot tulisi neuvotella tapauskohtaisesti erikseen jalostajan ja tuottajan tai tuottajaorganisaation välillä eikä hintasuosituksia tulisi tällöinkään hyväksyä. Autorité de la Concurrence mukaan sopimuksen keston tulee olla kohtuullinen ja riippuvainen kyseisellä sektorilla vallitsevista olosuhteista sekä sopimusosapuolten yksilökohtaisista olosuhteista. Tuottajaorganisaatioiden toimitusehdot eivät saa johtaa syrjintään kansallisuuden perusteella eivätkä ne saa olla protektionistisia. Lisäksi Autorité de la Concurrence on korostanut, että on tehtävä ero tuottajaorganisaatioiden ja osuuskuntien välillä. Osuuskunnat omistavat tuotteet, joita ne myyvät ja/tai jalostavat. Tuottajaorganisaatiot eivät Ranskan lainsäädännön perusteella omista myymiään tuotteita.

Saksa

Saksassa on hyväksytty 32 hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiota ja 139 maitoalan tuottajaorganisaatiota. Organisaatioiden oikeudellinen muoto on useimmiten osuuskunta tai rajoitetun vastuun yhtiö. Maitosektori on organisoitunut siten, että noin 70 %:a maidontuotannosta tapahtuu osuuskuntien alaisuudessa ja 30 %:a yksityismeijereissä, jotka ovat kuitenkin hakeutuneet tuottajaorganisaatioiksi. Hedelmä- ja vihannesalalla puolestaan 35 %:a tuotannosta markkinoidaan tuottajaorganisaatioiden kautta. Saksassa tuottajaorganisaatiot voivat niin halutessaan organisoitua alueellisesti kattojärjestön alaisuuteen.

Saksan kilpailunrajoituslain (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen) 28 §:n mukaan maataloustuottajiin tai niiden yhteistyömuotoihin ei sovelleta yleistä kartellikieltoa (lain 1 §, joka vastaa SEUT 101 artiklaa). Poikkeus kattaa maataloustuottajien sopimukset, jotka koskevat tuotantoa, myyntiä tai yhteistä säilytys- tai tuotantotilaa. Poikkeus ei kuitenkaan sovellu, jos sopimuksella määritellään määrähinnat tai se johtaa kilpailun

sulkemiseen. Laki kattaa vanhan markkinajärjestelyasetuksen mukaisesti kaikki SEUT:n liitteessä I luetellut maataloustuotteet.

Saksan markkinarakennelain (Marktstrukturgesetz) 11 §:ssä puolestaan säädetään, että maataloustuotteiden tuottajaorganisaatiot, jotka on hyväksytty laissa määritellyllä tavalla, voivat neuvotella myös hinnoista, kunhan kilpailu ei kokonaan poistu relevanteilta markkinoilta.

Kumpikaan näistä säännöksistä ei merkitse yleistä soveltamisalapoikkeusta kilpailunrajoituslain säännöksistä, minkä vuoksi Bundeskartellamt on yleisten kilpailusääntöjen nojalla kieltänyt tuottajaorganisaatiota harjoittamasta myyntiboikottia.

2.4.2 Kaupan pitämisen vaatimukset

Ruotsi

Ruotsin Jordbruksverketin internet-sivuihin ja Kvalitetsnormer för frukt och grönsaker -selvitykseen perustuen kaupan pitämisen vaatimusten valvonnasta vastaavat Ruotsissa Livsmedelsverket ja Jordbruksverket. Livsmedelsverket on keskusviranomaisen, joka johtaa ja koordinoi koko maan elintarvikevalvontaa. Jordbruksverket on maatalouspolitiikkaan erikoistunut viranomaisen.

Vastuu kasvien ja hedelmien kaupanormivalvonnasta kuuluu Ruotsissa Jordbruksverketille. Se tekee pistokokeittain tarkastuksia kaikissa kaupan pitämisen vaiheissa ja tullauksen yhteydessä. Se vastaa kananmunatuotantoon liittyvästä valvonnasta, johon kuuluu tuotantotavan valvonta, ruokintatavan valvonta ja niiden tuottajien valvonta, jotka haluavat ilmoittaa munintapäivän. Tuotanto- ja ruokintatapaa koskevien tarkastuskäyntien tiheys perustuu riskianalyyysiin.

Livsmedelsverket vastaa luokituksen ja merkintöjen valvonnasta ja tekee tarkastukset kananmunapakkaamoihin. Tarkastusten yhteydessä tehdään myös pistokokeita, joissa tarkastetaan laatu-, paino- ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuus. Valvonta perustuu sekä elintarvike- että kaupanormilainsäädäntöön. Se vastaa myös siipikarjanlihan valvonnasta osana virallista teurastamojen ja lihanjalostuslaitosten valvontaa. Vesipitoi-

suutta valvotaan teurastamoissa ja virallinen eläinlääkäri vastaa valvonnasta. Eläinlääkäri valvoo tarkastusten kautta, että teurastamoyritys noudattaa luokitusta koskevia EU-säännöksiä.

Livsmedelsverket valvoo myös munapakkaamoita, suurempia meijereitä sekä teurastamoita ja suurempia lihanjalostuslaitoksia. Merkintöjä se valvoo yhdessä lääninvirastojen ja kuntien kanssa. Lisäksi se vastaa maidon, maitotuotteiden sekä levitettävien rasvojen valvonnasta.

Tanska

Tanskassa Fødevarestyrelsen eli Elintarvikevirasto vastaa elintarviketurvallisuuden lisäksi myös merkinnöistä. Kasvien ja hedelmien kaupan pitämisen vaatimusten valvontaviranomainen on NaturErhvervstyrelsen eli luonnonvaravirasto. Se hoitaa tuonnin ja viennin yhteydessä tehtävät tarkastukset sekä vihannesten ja hedelmien tuotannon yhteydessä olevien pakkaamoiden tarkastukset. Elintarvikevirasto hoitaa tarkastukset tukku-toiminnassa, johon ei liity tuotantoa sekä vähittäiskaupan osalta. Elintarvikevirasto suorittaa tarkastukset osana tavanomaisia elintarvikevalvontakäyntejä.

2.5 Nykytilan arviointi

2.5.1 Organisaatioiden hyväksyminen

Tuottajaorganisaatiot

Tuottajaorganisaatioita koskeva kansallinen sääntely kattaa nykyisin sellaiset organisaatiot, joiden hyväksyminen on jäsenvaltiolle pakollista. Tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä koskeva lainsäädäntö tulisi uudistaa ensisijaisesti siksi, että nykyinen kansallinen lainsäädäntö on annettu ennen perustuslain säätämistä. Erityisesti säädöstasoa tulisi nostaa. Muutostarve on siten lähtökohtaisesti säädöstekninen. Vastaavantyyppinen uudistaminen toteutettiin markkinajärjestelyä koskevien muiden järjestelmien osalta vuonna 2012 annetulla hallituksen esityksellä, jolla annettiin nyt muutettavaksi ehdotettava laki.

Maa- ja metsätalousministeriössä valmisteltiin vuonna 2010 lainsäädäntöesitystä, jos-

sa oli tarkoitus säätää vanhan markkinajärjestelyasetuksen mukaisista tuottaja- ja toimialaorganisaatioiden hyväksymisistä ja niiden toiminnasta, jäljempänä *organisaatiolaki-luonnos*. Tarkoituksena oli käyttää hyväksi vanhassa markkinajärjestelyasetuksessa kansalliselle tuottaja- ja toimialaorganisaatioita koskevalle sääntelylle jätettyä liikkumavaraa. Laki ehdotuksen mukaan siinä tapauksessa, että järjestely ei vaikuttaisi jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, kansallisesti voitaisiin hyväksyä poikkeus kilpailulain soveltamisesta kyseisten organisaatioiden osalta. Organisaatiolaki luonnokseen liittyvien kilpailuoikeudellisten kysymysten vuoksi päädyttiin kuitenkin olla esittämättä sitä eduskunnalle. Samalla päätettiin, että työ- ja elinkeinoministeriö tilaa asiaa koskevan edellä mainitun kilpailuselvityksen. Vuonna 2012 maa- ja metsätalousministeriön toimesta tilattiin lisäksi edellä mainittu tuottaja- ja toimialaorganisaatioiden toimintaa Suomessa koskeva PTT:n selvitys.

Kilpailuselvityksen johtopäätöksenä on, että merkittävä osa tuottajaorganisaatioiden toimintaan liittyvistä yhteistyömuodoista voisi hyötyä kilpailulain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuksesta ja ettei tarvetta tuottajaorganisaatioita koskevalle kilpailuoikeudelliselle poikkeussääntelylle välttämättä olisi. Kilpailuselvitys päättyi toteamukseen siitä, että organisaatiolaki luonnoksessa ehdotettu yleisääntely tuottajayhteistyöstä ei ole perusteltua ilman tarkempaa arviota eri tuottajayhteistyömuotojen kilpailuvaikutuksesta ja tarpeellisuudesta.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tekemässä *alkutuotantonselvityksessä* (Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä 2/2013) viitataan tuottajien toiminnan tehokkuuden ja neuvotteluvoiman lisäämisen osalta kilpailuselvitystä vastaavasti kilpailulainsäädännön mahdollistamiin alkutuottajien yhteistyöjärjestelmiin. Myös alkutuotantonselvityksessä suhtaudutaan kriittisesti siihen, että maataloussektorilla otettaisiin käyttöön kilpailuoikeudellinen poikkeus.

Kuten alkutuotantonselvityksestä ilmenee, yritysten tulee tehdä itse arvio yhteistyöjärjestelynsä sallittavuudesta kilpailuoikeuden näkökulmasta. Tämän arvioinnin helpottamiseksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto on alkutuo-

tantoselvityksen mukaan valmis antamaan neuvontaa asiasta.

Kilpailuselvityksessä on esitetty esimerkinomaisia arvioita siitä, minkälainen tuottajayhteistyö kuuluu jo nykyisin kilpailulain 2 §:n 2 momentin soveltamisalaan eikä siten edellytä erityissääntelyä. Asiaa on selvitetty myös edellä lainsäädännön nykytilan kuvauksen yhteydessä.

Selvitystä sektorikohtaisesta kilpailuvaikutuksesta on käytettävissä tällä hetkellä vain maitoalalta, jossa EU:n komissio on ottanut kantaa hyväksyttävään yhteistoimintaan niin sanotun maitopaketin valmistelun yhteydessä. Tällöin markkinajärjestelyyn lisättiin maitoalan tuottajaorganisaatioita koskevat säännökset, joiden nojalla jäsenvaltiolla on velvollisuus hyväksyä hakemuksesta vaatimukset täyttävä maitoalan tuottajaorganisaatio.

Seuraavassa selvitetään lyhyesti komission esittämiä esimerkkejä hyväksyttävistä tuottajaorganisaatiotoiminnan muodoista maitoalalla. Niiden osalta on syytä huomioda, että komissio ei ole ottanut kantaa siihen, mitä lisävaatimuksia kansallinen lainsäädäntö toiminnalle mahdollisesti asettaa. Suomessa tuottajaorganisaatioiden yhteistyön osalta on huomioitava kilpailulaki, jota sovelletaan niin sanotun kauppavaikutuksen alittaviin järjestelyihin.

EU:n komission maitoalaa koskevassa selvityksessä todetaan, että tuottajilla on oikeus markkinoida tuotteita yhteistyössä edellyttäen, että kyse ei ole velvoitteesta noudattaa määrättyä hintaa ja tuottajien osuus merkityksellisistä markkinoista ei ylitä 15 prosenttia. Komission selvityksessä on annettu esimerkki nämä ehdot täyttävästä myyntisopimuksesta. Keskeistä siinä on myyntiedustajan käyttö tuottajien puolesta sekä se, että jokainen tuottaja pidättää oikeuden päättää myyntihinnasta. Myyntiedustaja voi neuvotella tästä yhteismäärästä ja myydä tuotteet edellyttäen, että hinta vastaa kunkin tuottajan asettamaa vähimmäishintaa. On myös mahdollista jättää myymättä osuudet, jotka jäävät alle neuvotellun hinnan. Olennaista järjestelyn hyväksyttävyyden kannalta on se, että tuottajat eivät vaihda keskenään hintatietoja. Komission mukaan voi olla tarpeen tapauskohtaisesti käsitellä markkinatilanteeseen liittyvät yksityiskohdat kyseisen järjestelyn

osalta sen varmistamiseksi, että kilpailu maidon tarjoajien kesken säilyy.

Tuottajayhteistyömuotojen tarpeellisuutta on pyritty selvittämään PTT:n selvityksessä. Sen mukaan tuottajaorganisaatioista ei arvioida saatavan välttämättä kovin suurta hyötyä, koska suurimmat ongelmat markkina-voiman käytössä nähdään olevan enemmänkin teollisuuden ja kaupan välillä. Tuottajaorganisaatiolle nähtiin kuitenkin muita mahdollisia tehtäviä, kuten neuvottelu sopimusehdoista ja hinnoittelumalleista sekä tuottajien välisen yhteistyön lisääminen. Se voisi osaltaan edesauttaa myös tarjonnan sääntelyssä, jos sellaiseen olisi tarvetta.

Alkutuotantoselvityksen mukaan huomionarvoista on, etteivät tuottajaorganisaatiot näytä houkuttelevan merkittäviä määriä tuottajia jäseniksi. Organisaatioiden vähäistä roolia voi osaltaan selittää se, että tuottajaliitosten edunvalvonta on yrittäjien näkökulmasta jo sinällään riittävää ja monella tuotannonalalla on voimassa osuuskuntajärjestelmät. Lisäksi viitataan tuottajaorganisaation ylläpitämiseen vaadittaviin lisäresursseihin ja todetaan, ettei niistä saatava hyöty varmuudella kata kustannuksia. Alkutuotantoselvityksen mukaan tuottajaorganisaatiot saattavat kuitenkin olla neuvotteluvoiman ja elinkeinon rakennemuutoksen näkökulmasta varteenotettava kehityslinja tulevaisuudessa.

Nykyisin hyväksytyjen hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden osalta on syytä tuoda esille, että käytännössä hyväksymisessä saattaa olla kilpailuoikeudellisen poikkeuksen sijaan keskeisempää niille myönnettävä markkinajärjestelyyn kuuluva *tuottajaorganisaatiotuki*. Sitä voidaan myöntää vain hyväksytyille hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiolle. Toisaalta hyväksyminen ei edellytä tuen hakemista ja Suomessa onkin yksi hyväksytty hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatio, joka ei hae kyseistä tukea. Maitoalalla tai muilla tuotealoilla ei ole vastaavaa tukijärjestelmää.

PTT:n selvityksessä käsiteltiin erityisesti maitoalaa. Sen mukaan tuottajaorganisaatioihin suhtauduttiin varsin kriittisesti maitosektorin osuuskunnissa. Myöskään maitosektorin tuottajat ja edunvalvojat eivät nähneet tuottajaorganisaatioista saatavan ainakaan markkinanäkökulmasta kovin suurta hyötyä.

PTT:n selvityksessä tehty arviointi koskee pitkälti muita kuin pakollisen hyväksymisen piiriin kuuluvia aloja. Potentiaalisempaan vaihtoehtona tuottajaorganisaatiot nähtiin siipikarjanlihatuotannossa. Sen osalta PTT:n selvityksessä esitetty yhteistyömalli koski nykytilan mukaista menettelyä, jossa yksittäiselle yritykselle tuotteita myyvät tuottajat ovat järjestäytyneet neuvottelukunnaksi, joka käy omien teuraiden ostajansa kanssa neuvotteluja. Kyseessä olisi enemmän tuotannon ja tuotantoalan kehittämistä koskeva elin eikä varsinaisia hintaneuvotteluita käytäisi.

Sian- ja naudanlihan tuotannossa tuottajaorganisaatiot voisivat PTT:n selvityksen mukaan rakentua esimerkiksi tuotantos suunnan, alueen ja yrityksen perusteella. Tämän organisaation tehtävänä ei kuitenkaan olisi kilpailuttaa organisaation jäsenten tuotantoa, vaan lähinnä lisätä hinnoittelun läpinäkyvyyttä ja informaatiota tuottajien tilanteesta sekä kehittää sopimusmalleja. Viljasektorilla tuottajaorganisaatiot voisivat muodostua luontevimmin kasvilajikohtaisista organisaatioista, joiden rooli olisi kuitenkin lähinnä sopimusehdoista neuvottelemineen, ei tuotannon myyminen. Viljanostajat ja jalostajat suhtautuvat kuitenkin kriittisesti näiden organisaatioiden vahvaan rooliin. Lisäksi PTT:n selvityksessä käsiteltiin perunasektoria, joka ei kuitenkaan kuulu vanhaan markkinajärjestelyasetuksen eikä siten markkinajärjestelylain soveltamisalaan.

Vaikka PTT:n selvityksessä on kuvattu tuotealoja, joilla tuottajaorganisaatioyhteistyö saattaisi olla mahdollista, on sen perusteella kuitenkin vaikea arvioida, onko siinä mainituilla sektoreilla todellista tarvetta ja kiinnostusta yhteistoimintaan tuottajaorganisaation muodossa. Jos vapaaehtoisen hyväksymisen piiriin kuuluvalla tuotealalla ilmeneisi konkreettinen tarve tuottajaorganisaation hyväksymiselle, tulisi ensin arvioida suunniteltuja yhteistyömuotoja suhteessa kilpailulain 2 §:n 2 momentin sääntelyyn. Jos toimintaa olisi tarkoitus toteuttaa kilpailulain 2 §:n 2 momentin mukaisen poikkeuksen puitteissa, olisi mahdollista harkita hyväksymisjärjestelmää koskevan lainsäädännön laajentamista vapaaehtoisen hyväksymisen piiriin kuuluvalla alalla. Ilman tällaista selvitystä lainsäädännön laajentamista kyseisille

tuotealoille ei ole pidetty tässä yhteydessä perusteltuna ottaen huomioon, että esityksen pääasiallisena tarkoituksena on saattaa sääntely perustuslain edellyttämälle tasolle sisällöllisten muutosten rajoittuessa vain välttämättömiin muutoksiin.

Toimialaorganisaatiot

Toimialaorganisaatioiden hyväksyminen kuuluu nykyisin oliivi- ja viinialaa lukuun ottamatta jäsenvaltion harkintavaltaan. Suomessa ei ole otettu käyttöön toimialaorganisaatioiden hyväksymistä.

Toimialaorganisaatioiden vaatimusten osalta voidaan esimerkkinä todeta hedelmä- ja vihannesalan toimialaorganisaatio, johon on kuuluttava edustajia taloudellisen toiminnan aloilta, jotka liittyvät hedelmien ja vihannesten tuotantoon, kauppaan tai jalostukseen. Sen on oltava perustettu edustajien aloitteesta ja sen on harjoitettava kuluttajien edun huomioon ottaen vähintään kahta vanhan markkinajärjestelyasetuksen 123 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja toimia. Näitä ovat esimerkiksi tuotantoa ja markkinoita koskevan tietämyksen ja avoimuuden parantaminen, tuotteiden markkinoille saattamisen yhteensovittamisen edistäminen erityisesti tutkimuksen ja markkinatutkimusten avulla, vakiosopimusten laatiminen, tiedottaminen ja tutkimukset. Ennen hedelmä- ja vihannesalan toimialaorganisaation hyväksymistä jäsenvaltion on annettava EU:n komissiolle tiedoksi hyväksymistä hakeneet organisaatiot. Hyväksytyihin organisaatioihin on tehtävä säännöllisesti tarkastuksia.

Maitoalan toimialaorganisaatioista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 123 artiklan 4 kohdassa ja 126 b artiklassa. Organisaatioon on kuuluttava edustajia aloilta, jotka liittyvät raakamaidon tuotantoon ja vähintään yhteen seuraavista maitoalan toimitusketjun vaiheista: tuotteiden jalostus, kauppa tai jakelu. Sen on oltava perustettu edustajien aloitteesta ja harjoitettava yhtä tai useampaa 123 artiklan 4 kohdassa mainitusta toiminnasta. Tällaista on esimerkiksi tuotantoa ja markkinoita koskevan tietämyksen ja avoimuuden parantaminen esimerkiksi julkistamalla raakamaidon toimitusta koskevien sopimusten mukaisia hintoja, määriä ja so-

pimusten kestoja koskevia tilastotietoja. Toiminta voi koskea myös selvityksiä markkinoiden tulevasta kehityksestä, vakiosopimuksia, tiedottamista ja tutkimuksia.

Toimet ovat kuitenkin aina kiellettyjä, jos ne voivat aiheuttaa markkinoiden lokeroitumista, haitata yhteisen markkinajärjestelyn moitteetonta toimintaa tai aiheuttaa kilpailun vääristymiä eivätkä ole välttämättömiä yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi taikka jos ne merkitsevät hintojen vahvistamista tai voivat olla syrjiviä tai poistaa kilpailua merkittävältä osalta asianomaisia tuotteita. Organisaatio ei saa itse harjoittaa maito- ja maitotuotealan tuotteiden tuotantoa, jalostusta tai kauppaa.

Hedelmä- ja vihannesalan ja maitoalan toimialaorganisaation toteuttamiin järjestelyihin ei sovelleta vanhan markkinajärjestelyasetuksen 176 a ja 177 a artiklan mukaan perustamissopimuksen 81 artiklan eli nykyisin SEUT 101 artiklan kilpailuoikeusääntelyä, jos mainituissa artikloissa säädetyt edellytykset täyttyvät, jos suunnitelluista toimista on ilmoitettu ennakolta EU:n komissiolle ja jos tämä ei vastusta niitä. Järjestelyjen hyväksyttävyyden EU:n kilpailulainsäädännön kannalta tulisi siten suoraan sovellettavan EU:n lainsäädännön nojalla tarkastetuksi EU:n komission toimesta. Tämä ottaa kuitenkin kantaa hyväksyttävyyteen vain siltä osin kuin järjestelyllä on kauppavaikutus. Jos näin ei ole, voi Suomessa kuitenkin tulla sovellettavaksi kilpailulain 2 §:n 2 momentin maatalouspoikkeus.

Organisaatiolakiluonnoksessa oli tarkoitus säätää hyväksymisen lisäksi myös toimialaorganisaatiota koskevasta kilpailulain poikkeuksesta. Kilpailuselvityksessä pidettiin organisaatiolakiluonnosta ongelmallisena erityisesti toimialaorganisaatioiden osalta ja todettiin, ettei ehdotetun mukainen yleisääntely ole perusteltua ilman tarkempaa arviota eri yhteistyömuotojen tarpeellisuudesta. Yhteistyömuotojen tarpeellisuutta on selvitetty PTT:n selvityksessä, jossa toimialaorganisaatiot todettiin tuottajaorganisaatioita luontevammaksi yhteistyön muodoksi.

Kilpailuselvityksen mukaan yhteistyömuotojen tarpeellisuuden lisäksi tulisi arvioida eri toimialayhteistyömuotojen kilpailuvaikutuksia. Maitoalan osalta asiaa on selvitetty EU:n

komission toimesta, kun markkinajärjestelyyn lisättiin maitoalan toimialaorganisaatioita koskevat säännökset. Siinä ei oteta kantaa siihen, että kansallinen laki voi asettaa järjestelyjen hyväksyttävyydelle EU:n lainsäädäntöön nähden lisävaatimuksia. Kilpailuoikeudellista arviota ei ole PTT:n selvityksessä tarkoitetuista mahdollisista yhteistoimintamodoista ole käytettävissä. Sellaisen tekeminen edellyttäisi konkreettista suunnitelmaa siitä, millä alalla ja millä tavoin hyväksyttävä toimialaorganisaatio toimisi. Näin myös hyväksyttävän yhteistyön ja tähän liittyvän mahdollisen säädöstarpeen arviointi olisi helpompaa.

Näin ollen pidetään perusteltuna olla tässä vaiheessa säätämättä toimialaorganisaatioiden hyväksymisestä. Jos jollakin tuotealalla todettaisiin olevan konkreettinen tarve toimialaorganisaation perustamiseen ja jos suunniteltu toiminta olisi kilpailuvaikutuksista tehtävän selvityksen nojalla perusteltua, hyväksymisestä voitaisiin säätää tarvittaessa erikseen lailla.

2.5.2 Kaupan pitämisen vaatimukset

Kaupan pitämisen vaatimuksia koskevat kansalliset säännökset tulisi uudistaa ensisijaisesti siksi, että ne on annettu ennen nykyisen perustuslain säätämistä. Erityisesti säädöstasoa tulisi nostaa. Muutostarve on siten lähtökohtaisesti säädöstekninen. Vastaava lainsäädännön uudistaminen toteutettiin markkinajärjestelyä koskevien muiden järjestelmien osalta vuonna 2012 annetulla hallituksen esityksellä, jolla annettiin markkinajärjestelylaki.

EU:n lainsäädäntö on pääosin suoraan sovellettavaa, mutta eräiltä osin jäsenvaltiolla on velvollisuus ja eräissä tapauksissa oikeus antaa täydentäviä säännöksiä vaatimuksista. Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyy myös menettelyjä, joiden perusteella toimijat voivat saada tietyistä vaatimuksista vapauttavan luvan taikka luvan soveltaa eri menettelyjä tuotteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa. Lakiin tulisi lisätä valtuussäännökset tämän tyyppisiin vaatimuksiin liittyvien tarkempien säännösten antamisen mahdollistamiseksi.

Nykyiset kaupan pitämiseen liittyviä hallinnollisia pakkokeinoja koskevat säännökset eivät kaikilta osin sovellu kaupan pitämisen vaatimusten täytäntöönpanoon. Esimerkiksi elintarvikelain 55 §:ssä tarkoitettua elintarvikemääräysten vastaisuuden poistamista koskevaa säännöstä voidaan soveltaa, jos kyseessä on terveysvaara, elintarvikemääräysten vastaisuus tai tietojen oikeellisuuden tai riittävyyden vaarantumisen taikka kuluttajien harhaanjohtaminen. Kaupan pitämisen vaatimuksia ei kuitenkaan ole pidetty elintarvikelaissa tarkoitettuina elintarvikemääräyksinä eikä niiden tavoitteena ole terveysvaarojen ehkäiseminen, vaan markkinoiden toimivuus ja kuluttajille annettavien tietojen oikeellisuuden varmistamiseen. Elintarvikelaissa tarkoitettu elintarvikemääräysten vastaisuutta tai terveysvaaraa koskeva peruste ei siten sovellu kaupan pitämisen vaatimuksiin. Sovellettavaksi voisi tulla elintarvikelain mukainen tietojen oikeellisuuden tai riittävyyden vaarantuminen taikka kuluttajien harhaanjohtaminen. Nämä eivät kuitenkaan kata kaikkia kaupan pitämisen vaatimuksia.

Kaupan pitämisen vaatimusten osalta tulisi voida asettaa myös kaupan pitämisen kieltö. Elintarvikelain 56 §:ssä tarkoitettua kieltösäännöksen soveltaminen on kuitenkin sidottu terveysvaaran kriteeriin, joka ei edellä selvitetyin mukaisesti sovellu kaupan pitämisen vaatimuksiin.

Ottaen huomioon, että EU:n lainsäädännössä edellytetään jäsenvaltion ottavan käyttöön kaupan pitämisen vaatimuksia koskeva seuraamusjärjestelmä, joka on tehokas, oikeasuhtainen ja varoittava, vaikuttaa siltä, että vaatimusten vastaisesta toiminnasta tulisi voida asettaa myös rangaistus.

Näistä syistä ehdotetaan, että markkinajärjestelyn täytäntöönpanoon liittyvistä hallinnollisista pakkokeinoista ja rangaistuksista säädettäisiin erikseen ehdotettavassa laissa ja että uudet säännökset muotoiltaisiin paremmin kaupan pitämisen vaatimuksiin soveltuviksi.

Tarkastustehtävien jakaantumista eri viranomaisten välillä koskeva sääntely tulisi koota eri säännöksistä yhteen ja säädöstapaa tulisi yhtenäistää. Tarkastustehtävien jakaumisessa eri viranomaisille on huomioitu esityksen pääasiallinen tarkoitus eli sääntelyn saat-

taminen perustuslain edellyttämälle tasolle sisällöllisten muutosten rajoituksessa vain välttämättömiin muutoksiin.

2.5.3 Muut markkinajärjestelyyn liittyvät toimet

Organisaatioiden hyväksymistä ja kaupan pitämisen vaatimuksia lukuun ottamatta markkinajärjestelyn täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö on uudistettu vuonna 2012. Koska uusi markkinajärjestelyä koskeva EU:n lainsäädäntö vastaa sisällöllisesti pääsääntöisesti vanhaa markkinajärjestelyasetusta, siitä johtuvat kansallisen lainsäädännön muutostarpeet ovat varsin vähäisiä. Nykyiseen lainsäädäntöön on kuitenkin lisättävä ainakin koulumaitotuen osalta kansallisen strategian laatimista koskeva säännös.

Kansallisen lainsäädännön kannalta suurin muutostarve johtuu EU:n lainsäädäntöjärjestelmän muutoksista, kun maksuja, tarkastuksia ja seuraamuksia koskevat säännökset siirretään horisontaaliseen. Samalla toteutetaan Lissabonin sopimuksesta johtuvat säädöstasoa koskevat muutokset. Viittaukset EU:n lainsäädäntöön tulee päivittää vastaavasti.

Maitokiintiöitä koskevaa kansallista lainsäädäntöä ei ole tarkoitus uudistaa, koska järjestelmän soveltamisen on tarkoitus päättyä vuonna 2015. Jäsenvaltiolle vapaaehtoisien kouluhedelmätukijärjestelmän käyttöönotto edellyttäisi kansallisen rahoituksen lisäksi myös useiden täytäntöönpanoa koskevien seikkojen määrittämistä ja resurssien varaimista sen hallinointiin. Järjestelmän käyttöönoton mahdollisuudesta on vireillä selvitys. Sen valmistuttua on mahdollista arvioida uudelleen järjestelmän käyttöönottoa. Selvityksen ollessa vielä kesken ehdotukseen ei sisälly kouluhedelmätukea koskevia säännöksiä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattaa tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä ja kaupan pitämisen vaatimuksia koskeva kansallinen lain-

säädäntö perustuslain edellyttämälle tasolle ja täydentää sitä tarvittavilta osin. Lisäksi tavoitteena on huomioida EU:n markkinajärjestelylainsäädäntöön rahoituskauden vaihtuessa tehtävistä muutoksista sekä viranomaisien nimien muutoksista johtuvat kansallisen lainsäädännön muutostarpeet.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Koska uutta rahoituskautta koskevan EU:n lainsäädännön uudistaminen toteutetaan vuonna 2013 hyvin myöhäisessä vaiheessa suhteessa sen voimaantuloon, kansallisten säädösten valmistelulle jää vain vähän aikaa. Tästä seuraa, että esitys voi koskea vain uuden EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon edellyttämiä välttämättömiä muutoksia.

Markkinajärjestelylain säätämisen yhteydessä todettiin, että organisaatioiden hyväksymistä ja kaupan pitämisen vaatimuksia koskevat säännökset lisättäisiin myöhemmin kyseiseen lakiin. Tämä toteutettaisiin ehdotettavalla esityksellä.

Tuottajaorganisaatioiden hyväksymisen osalta pidetään edellä nykytilan arvioinnin yhteydessä selvitetystä syistä johtuen perusteltuna nykytilan mukaista sääntelyä, joka perustuu EU:n lainsäädännön nojalla jäsenvaltiolle pakollisten tuottajaorganisaatioiden hyväksymiseen sekä kilpailulain maataloutta koskevan poikkeuksen soveltamiseen. Edellä selvitetystä syistä johtuen toimialaorganisaatioiden hyväksymisen osalta pidetään perusteluna olla antamatta niitä koskevia kansallisia säännöksiä.

Kaupan pitämisen vaatimuksista on annettu nykyisin useita EU:n asetuksia. Asetuksia on paljon, koska niitä on annettu tuotekohtaisesti siten, että esimerkiksi rusinoiden ja oliiviöljyalan tuotteita koskevista vaatimuksista on annettu erilliset asetukset. Kaupan pitämisen vaatimuksia koskevassa EU:n lainsäädännössä säädetään eri tuotteita koskevien vaatimusten yksityiskohdista ja kansallinen säädöstarve on varsin vähäinen. Eräiden yksityiskohtien osalta jäsenvaltiolta kuitenkin edellytetään täydentävien säännösten antamista tai tähän annetaan oikeus. Tarve antaa kansallisia täydentäviä säännöksiä vaihtelee tuotealoittain. Näitä seikkoja kuvataan tar-

kemmin jäljempänä kaupan pitämisen vaatimuksia koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Kansallisen säädösten antamisen osalta on katsottu, että olisi tarkoituksenmukaista käyttää yleisempää säädöstapaa eikä määrittää yksityiskohtaisesti kutakin EU-lainsäädännön yksittäistapausta erikseen. Yleisempi säännötapa vähentäisi jatkossa tarvetta tehdä tekniluoteisista seikoista johtuvia muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Toinen vaihtoehto olisi viitata yksittäisiin EU:n säännöksiin. Tältä osin on huomioitava EU:n säädösten suuri määrä ja se, että kansalliseen harkintavaltaan kuuluvat seikat koskevat käytännössä vaatimusten teknisiä yksityiskohtia. EU:n asetuksiin tehdään varsin usein teknisiä seikkoja koskevia muutoksia. Jos ehdotettavassa laissa yksilöitäisiin tarkasti tarkempia säännöksiä edellyttävä EU:n lainsäädäntö, edellyttäisi EU:n lainsäädännön muuttaminen usein myös kansallisen lain muuttamista, vaikka kyseessä olisi vain tekninen seikka. EU:n lainsäädännön yksilöinti ja tuotekohtainen sääntely ehdotettavassa laissa jokaisen kansalliseen säädösvaltaan kuuluvan seikan osalta edellyttäisi myös huomattavasti ehdotettua suurempaa määrää pykäläiä.

Edellä selvitetyn perusteiden on katsottu perustelluksi ehdottaa, että kaupan pitämisen vaatimusten osalta laissa säädettäisiin tuotekohtaisen viittausten sijaan yleisemmin asiakokonaisuuksista, joita tarkemmat säännökset voivat koskea.

3.3 Keskeiset ehdotukset

3.3.1 Organisaatioiden hyväksyminen

Lakiin lisättäisiin uusi 3 a luku, jossa säädettäisiin tuottajaorganisaatioiden hyväksymisestä siltä osin kuin tätä jäsenvaltiolta edellytetään. Hyväksymisen edellytyksistä säädetään pääosin sellaisenaan sovellettavassa EU:n lainsäädännössä. Ehdotettavassa laissa annettaisiin nykytilan mukaisesti organisaatioiden hyväksymistä koskevaa EU:n lainsäädäntöä täydentävää kansallista lainsäädäntöä siltä osin kuin EU:n lainsäädännön täytäntöönpano tätä edellyttää. Esimerkiksi

hyväksymisen osalta on kansallisesti säädetty kaupan pidetyn tuotannon vähimmäisarvosta. Keskeinen muutos nykytilaan olisi säädösten nostaminen perustuslain edellyttämälle tasolle. Hedelmä- ja vihannesalan ja maitoalan tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä koskevat maa- ja metsätalousministeriön asetuksissa tarkoitetut säännökset korvattaisiin ehdotettavan lain säännöksillä ja sen nojalla annettavilla asetuksilla.

Hyväksytyihin organisaatioihin sovellettaisiin markkinajärjestelylain hyväksytyjä toimijoita koskevia 81—84 §:n yleisiä säännöksiä. Ne koskevat tietojen toimittamista, puutteen korjaamista, hyväksymisen peruuttamista ja peruutetun hyväksymisen uudelleen voimaan saattamista. Näihin pykäliin ei ole tarvetta tehdä muutoksia.

Hyväksymisen yhteydessä ei nykytilan mukaisesti otettaisi kantaa organisaation toimintaan liittyviin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelytapoihin. Hyväksyttävien organisaatioiden toimintaan liittyvien sopimusten, päätösten ja menettelytapojen hyväksyttävyydestä ja hyväksyttävyyden arvioinnissa toimivaltaisista viranomaisista säädetään EU:n kilpailulainsäädännössä ja kilpailulaisissa. Ehdotettava laki ei nykytilan mukaisesti sisältäisi poikkeusta kilpailulakiin nähden. Asiaa selvitetään tarkemmin ehdotettavan lain suhdetta muuhun lainsäädäntöön koskevan pykälän perusteluissa.

Lisäksi lainsäädäntöön tulisi lisätä toimivaltaisia viranomaisia, tuottajaorganisaatioiden valvontaa ja niiden toimintaan liittyviä seuraamuksia koskevat säännökset. Valvonta kuuluisi nykytilan mukaisesti Maaseutuvirastolle, joka vastaa myös hyväksymisten myöntämisestä. Tuottajaorganisaatioita koskevien seuraamusten osalta sovellettaisiin hyväksymisen peruuttamista koskevia säännöksiä, jos hyväksytty organisaatio ei täytä hyväksymisen edellytyksiä tai rikkoo tai laiminlyö sen toimintaa koskevia vaatimuksia. Organisaatiolta edellytettävien tietojen osalta olisi lisäksi mahdollista asettaa määräys tietojen toimittamisesta ja tarvittaessa tämän tehosteeksi uhkasakko. Siltä osin kuin kyse on kilpailulainsäädännön rikkomisesta, ei asiasta säädetäisi ehdotettavassa laissa, vaan sovellettaisiin voimassa olevaa kilpailulainsäädäntöä.

3.3.2 Kaupan pitämisen vaatimukset

Lakiin lisättäisiin uusi 7 a luku, jossa säädetäisiin kaupan pitämisen vaatimuksista sekä valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä vaatimuksista ja niihin liittyvistä menettelyistä. Kaupan pitämisen vaatimusten osalta keskeiset ehdotukset koskisivat tarkastuksesta vastaavia viranomaisia koskevien säännösten uudistamista. Tarkastuksista vastaavat viranomaiset säilyisivät pääosin nykyisellään, mutta eräiltä osin olisi kuitenkin syytä tehdä muutoksia. Kullekin viranomaiselle kuuluvia tarkastuksia selvitetään yksityiskohtaisesti tarkastuksia koskevien pykälien yksityiskohteisissa perusteluissa. Seuraavassa selvitetään yleisesti ehdotettavia muutoksia.

Nykyisin Tullille kuuluvien tarkastusten lisäksi sille kuuluisivat humala-alan tuotteiden tarkastukset myös sisämarkkinoiden osalta. Tämä olisi tarkoituksenmukaista, koska ne voitaisiin liittää osaksi tuonnin ja viennin tarkastuksia, joista Tulli nykyisin vastaa. Kyseisten tarkastusten tarve on käytännössä vähäinen. Lisäksi Tullille siirtyisi Elintarviketurvallisuusvirastolta banaanien ja rusinoiden tuontiin ja tuonnin jälkeiseen kaupantekseen liittyviä tarkastuksia sekä banaanin tuontiin liittyvä tuojan lupamenettely. Tämä kokonaisuus olisi tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa Tullin toimesta osana tuonnin valvontaa.

Elintarviketurvallisuusvirastolle siirtyisi kunnilta eräitä oliiviöljyn kaupantekemisen vaatimuksiin ja muna-alan tuotteiden tuotantotapaan liittyviä tarkastuksia. Muilta osin Elintarviketurvallisuusviraston ja kuntien tehtävät vastaisivat voimassa olevia kansallisia säännöksiä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tarkastustehtävät olisivat avustavia. Ne vastaisivat nykytilaa lukuun ottamatta muna-alan tuotteiden tuotantotapa-vaatimuksia, jotka koskevat tuotantotilojen tarkastuksia ja olisivat yhdistettävissä keskuksille kuuluviin muihin samoissa tiloissa tehtäviin tarkastuksiin.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävät vastaisivat pääsääntöisesti nykyisiä. Viinialan tuotteiden tarkastukset koskisivat jatkossa nykyisten lisäksi myös eräitä viinialan tuotteita, joiden alkoholipitoisuus voi alittaa alkoholilaisissa (1143/1994)

tarkoitettua alkoholipitoisen aineen rajan. Kyseessä on tarkastuskokonaisuus, jonka jakamista eri viranomaisille ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena.

Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvät tarkastustehtävät vastaisivat siten pääsääntöisesti nykytilaa. Kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksiin liittyvät hallinnolliset pakokokeinot siirrettäisiin elintarvikelaista markkinajärjestelylakiin, koska siinä säädetään myös muista markkinajärjestelyn täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista. Samalla täsmennettäisiin niiden soveltamiskriteerejä siten, että ne nykyistä paremmin soveltuisivat kaupan pitämisen vaatimuksiin. Käytössä olisivat nykytilan mukaisesti korjausmääräys, kaupan pitämisen kieltäminen ja näiden tehosteeksi asetettava uhkasakko. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi kaupan pitämisen vaatimusten rikkomisesta seuraavasta rangaistuksesta.

3.3.3 Rahoituskaudesta johtuvat muutokset

Uutta rahoituskautta koskeva EU:n lainsäädännön muutos edellyttää lukumääräisesti varsin suurta määrää teknisiä muutoksia, jotka koskevat markkinajärjestelyasetuksessa käytettyjä viittauksia EU:n lainsäädäntöön. Sisällöllisten muutosten tarve on varsin vähäinen. Koulumaitotuen osalta edellytetään jatkossa, että jäsenvaltio laatii strategian ohjelman kansallisesta toimeenpanosta. Lainsäädäntöön tulisi lisätä kansallisen strategian laatimisesta vastaava viranomainen.

3.3.4 Muutokset viranomaisten nimissä

Ehdotukseen sisältyy myös muutoksia, jotka johtuvat Tullin vuonna 2013 uusitusta nimestä. Muutokset ovat tältä osin teknisiä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

4.1.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Esityksellä ei ole tuottajaorganisaatioiden eikä uuden rahoituskauden muutosten osalta

välittömiä vaikutuksia valtion talousarvioon. Kaupan pitämisen vaatimusten osalta eri viranomaisille kuuluviin tarkastustehtäviin ehdotetaan eräitä edellä kohdassa 3.3.2 tarkemmin todettuja muutoksia. Nämä muutokset ovat kullekin viranomaiselle kuuluvan kaupan pitämiseen liittyvän tehtäväkokonaisuuden kannalta niin vähäisiä, että niillä ei arvioida olevan vaikutusta viranomaisten resurssitarpeeseen. Ehdotuksella ei siten arvioida olevan vaikutuksia julkiseen talouteen.

4.1.2 Vaikutukset yritystoimintaan

Tuottajaorganisaatiot

Tuottajaorganisaatioita koskeva ehdotettava sääntely koskisi sellaisten tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä, jotka jäsenvaltion on EU:n lainsäädännön nojalla hakemuksesta hyväksyttävä. Kilpailuselvityksen mukaan jäsenvaltiolle pakollisten tuottajaorganisaatioiden toiminta vaikuttaisi lähtökohtaisesti olevan hyväksyttävää myös kansallisen kilpailulainsäädännön kannalta. Ottaen huomioon, että lakiehdotus vastaisi sekä EU:n lainsäädännön että kansallisen kilpailulain mukaista nykytilaa, organisaatioiden hyväksymistä koskevan esityksen ei arvioida rajoittavan kilpailua tai muullakaan tavoin vaikuttavan kilpailuolosuhteisiin maataloustuotteiden tuotannon ja jalostuksen alalla.

Seuraavassa selvitetään tarkemmin kilpailulain mukaista sääntelyä, minkä osalta on syytä korostaa, että kyseessä on voimassa oleva kilpailulainsäädäntö, johon ehdotettavassa laissa vain viitattaisiin. Seuraavassa selvitetävät seikat eivät siten johdu ehdotettavan lain mukaisesta sääntelystä. Niiden esittämistä tässä yhteydessä on kuitenkin pidetty informatiivisista syistä perusteltuna.

Kilpailuselvityksessä on selvitetty tarkemmin sitä, minkä tyyppinen yhteistyö on mahdollista kilpailulain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua maataloutta koskevan poikkeuksen nojalla. Kilpailulain kyseisen säännöksen soveltaminen edellyttää ensinnäkin, että järjestelyillä ei ole niin sanottua kauppavaikutusta. Asiaa koskevan komission tiedonannon mukaan kauppavaikutusta ei yleensä ole, jos osallistuvien yritysten markkinaosuus relevantilla markkinoilla on alle viisi prosenttia,

eikä niiden EU:n laajuinen liikevaihto ylitä 40 miljoonaa euroa.

Tuottajien hintayhteistyö ei lähtökohtaisesti kuulu kilpailulain 2 §:n 2 momentin mukaisen poikkeuksen alaan. Kilpailuselvityksen mukaan voitaisiin kuitenkin katsoa, että kilpailulain 2 §:n 2 momentti voisi soveltua hintatietojen vaihtoon, suositushintoihin tai tilanteisiin, joissa tuottajat myyvät yhtenäisin hinnoin tuotteita tuottajaorganisaatiosta jalostukseen tai kaupalle. Ostoyhteistyöstä ei ole mainintaa kilpailulain 2 §:n 2 momentin poikkeusedellytyksissä eikä sen soveltuvuudesta ole myöskään oikeustapauksia. Kilpailuselvityksen mukaan oikeuskirjallisuudessa on suhtauduttu myönteisesti kilpailusääntöjen maatalouspoikkeuksen soveltumiseen myös ostoyhteistyöhön, jos se on kiinteä ja olennainen osa varsinaisen maataloustuotteen tuotantoa ja laadun varmistamista. On syytä huomata, että mainitusta kilpailulain poikkeuksesta huolimatta sovellettavaksi tulevat kilpailulain määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevat säännökset.

Vaikutuksia voidaan arvioida myös nykyisin toiminnassa olevien tuottajaorganisaatioiden toiminnan perusteella. Tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä on Suomessa haettu hedelmä- ja vihannesalalla, jossa on nykyisin neljä hyväksyttyä tuottajaorganisaatiota. Maitoalalla ei ole haettu tuottajaorganisaation hyväksymistä. Keskeistä nykyisin hyväksytyjen hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden toiminnassa on kuitenkin käytännössä kilpailuoikeudellisen poikkeuksen sijaan niille myönnettävä markkinajärjestelyyn kuuluva tuottajaorganisaatiotuki. Maitoalalla ei ole vastaavaa tukijärjestelmää. Pelkän tuottajaorganisaation hyväksymisen vaikutuksia on vaikea erottaa toiminnasta, koska tuottajaorganisaatiotuen myöntämisen edellytykset ohjaavat hyväksytyjen organisaatioiden toimintaa.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioille myönnettävän tuottajaorganisaatiotuen myöntämisen edellytyksenä on vanhassa markkinajärjestelyasetuksessa ja markkinajärjestelylaissa tarkoitettujen toimintaohjelman toteuttaminen. Toimintaohjelma perustuu vanhassa markkinajärjestelyasetuksessa ja markkinajärjestelylaissa tarkoitettuun kansalliseen toimintastrategiaan, jonka painopis-

teiksi ja tavoitteiksi on Suomessa määritetty markkina- ja kuluttajalähtöinen toiminta, taloudellisesti, sosiaalisesti, eettisesti ja ympäristövaikutuksiltaan kestävä tuotanto ja tuottajaorganisaatioiden kannattava ja sujuva toiminta. Strategia uusitaan uudella rahoituskaudella. Toimintaohjelmaan kuuluvien ympäristötoimien toteuttaminen on pakollista. Muilta osin hyväksytyt tuottajaorganisaatiot voivat valita, mitä toimintaohjelmaan kuuluvia toimenpiteistä ne toteuttavat.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiot ovat toimintaohjelman puitteissa toteuttaneet tuotannonsuunnittelutoimia, joita ovat pääsääntöisesti olleet investoinnit käyttöomaisuuteen, kuten pakkauslinjastojen automatisointiin ja optiseen lajitteluun. On toteutettu myös toimenpiteitä tuotteiden laadun parantamiseksi ja säilyttämiseksi, kuten investointeja kylmälaitteisiin ja laatuanalyysien tekemiseen. Lisäksi on toteutettu kaupan pitämisen parantamistoimenpiteitä, joita ovat olleet esimerkiksi tuotepakkausten uusiminen ja markkinointitoimet. Toimenpiteisiin on kuulunut myös tutkimusta, joka on liittynyt esimerkiksi kasvinsuojeluaineiden jäämäärojen seurantaan koskevaan näytteenottoon, sekä koulutusta, joka on liittynyt ympäristökysymyksiin ja tuottajajäsenten toiminnan laatuajittelun auditointiin.

Tuottajaorganisaatiotukea saaville tuottajaorganisaatioille tehtyjen kyselyjen mukaan tärkeimpinä tuloksina on pidetty koneinvestointeja, uusia tuotantotapoja, laadun parantamista ja markkinoille sopeuttamistoimia. Saadun kokemuksen mukaan hyväksytyt hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiot ovat voineet hyödyntää yhteisiä pakkaus- ja jakelulaitteita ja siten vähentää näihin liittyviä kustannuksia. Myyntiä on edistetty muun muassa tuotevalikoiman monipuolistamisella ja laadun parantamisella. Tuottajaorganisaatioiden neuvotteluasemaa on pidetty todennäköisesti parempana pieniin toimijoihin verrattuna, koska tuottajaorganisaatiot ovat pystyneet varmistamaan tuotteiden menekkiä keskusliikkeiden kautta. Silti keskusliikkeet käyttävät edelleen myös tuontituotteita, vaikka kotimaisia olisi tarjolla, ja pystyvät tarvittaessa lisäämään nopeasti tuontia. Näin ollen tuottajaorganisaatiotukeen liittyvien toimenpiteiden voidaan arvioida edistävän tavoitetta

tuotannon mukauttamiseksi kysyntää vastavaksi tuotteiden määrään ja laadun osalta sekä tuottajaorganisaatioiden kilpailukyvyyn kehittämistä ja niiden toiminnan tehostamista.

Tuottajaorganisaatiotukea saavien hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden kaupan pidetyn tuotannon arvo on kaudella 2007—2011 kasvanut 38 prosenttia. Tuottajaorganisaatioiden markkinaosuus hedelmä- ja vihannesalasta on kasvanut vuoden 2006 15 prosentista vuoteen 2010 mennessä noin 20 prosenttiin. Tuottajaorganisaatioiden jäsenmäärä on vähentynyt reilusta 300 tuottajasta noin 250 tuottajaan ja tuotantoalan kokonaismäärä on samaan aikaan lisääntynyt, mikä vastaa maatalouden yleistä rakennemuutosta.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden ulkopuolella olevilta alan toimijoilta saatujen tietojen mukaan suurimpia esteitä tuottajaorganisaation perustamiselle ovat Suomen maatalouden rakenne eli pienet yritykset ja pitkät välimatkat. Myös omistussuhteet ovat usein sellaisia, etteivät ne sovelu tuottajaorganisaatioksi tai tuottajilla ei ole halukkuutta luopua päätösvallasta.

Lakiehdotuksessa kyseessä olevan pelkän tuottajaorganisaatioiden hyväksymisen ei arvioida vaikuttavan välittömästi maataloustuotteiden tuotannon tai jalostuksen alalla toimivien yritysten talouteen. Mahdolliset välilliset vaikutukset voivat syntyä maataloustuottajien mahdollisuudesta keskittää tuotteiden markkinointia ja markkinoille saattamista sekä tätä kautta edistää vaikutusmahdollisuuksiaan. Esityksen vaikutukset ovat kuitenkin riippuvaisia tuottajien halukkuudesta järjestää toimintaansa tuottajaorganisaation avulla.

Koska kilpailuoikeudellisesti sääntely vastaisi nykytilaa, tuottajaorganisaatioiden hyväksymisestä johtuvat mahdolliset vaikutukset eivät ole riippuvaisia ehdotettavasta sääntelystä, vaan tuottajien halukkuudesta toimia yhteistyössä tuottajaorganisaation puitteissa. Näistä syistä organisaatioiden hyväksymistä koskevaan esitykseen ei myöskään arvioida sisältyvän ehdotuksia, jotka välittömästi vaikuttaisivat elintarviketeollisuuden kannattavuuteen.

Kaupan pitämisen vaatimukset

Kaupan pitämisen vaatimukset varmistavat osaltaan, että kaupankäynnin edellytykset ovat yrityksille yhdenmukaiset. Kaupan pitämisen vaatimukset on annettu sellaisenaan sovellettavassa EU:n lainsäädännössä. Vaatimukset ja niihin liittyvät mahdolliset kustannukset eivät siten johdu kansallisesta lainsäädännöstä. Lakiehdotuksesta voi aiheutua taloudellisia vaikutuksia yrityksille lähinnä valvonnan ja näiltä edellytettävien ilmoitusten muodossa. Tältä osin ehdotus vastaisi nykytilaa.

Kaupan pitämisen vaatimuksia koskeva EU:n lainsäädäntö edellyttää myös tuotteita kaupan pitävien toimijoiden antavan toimintaansa liittyviä ilmoituksia viranomaisille. Keskeisin näistä on hedelmä- ja vihannesalan tuotteita kaupan pitävän toimijan velvollisuus ilmoittaa ennakolta niiden kaupan pitämisestä. EU:n lainsäädäntö edellyttää lisäksi, että kananmunien pakkaamo on saanut tähän tarkoitukseen luvan. Kyseessä ovat suoraan sovellettavasta EU:n lainsäädännöstä johtuvat velvoitteet.

Lakiehdotukseen sisältyy valtuussäännös, jonka nojalla olisi mahdollista säätää EU:n lainsäädäntöä täydentävistä tai siitä poikkeavista vaatimuksista EU:n lainsäädännön asettamissa rajoissa. Nykyisin valtuutta on käytetty käytännössä siten, että toimijoilta on poistettu ilmoitusvelvollisuutta koskevia velvollisuuksia, joita ei ole pidetty valvonnan kannalta tarpeellisina. Asiaa selvitetään yksityiskohtaisemmin kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyviä todistuksia, lupia ja vapautuksia koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa. Mainituilla vapautuksilla on mahdollista vähentää toimijoille järjestelmästä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Jatkossa ehdotettavan valtuuden nojalla on tarkoitus käyttää mahdollisimman laajasti kansalliseen harkintavaltaan kuuluvaa oikeutta poistaa toimijoilta vaatimuksia ja ilmoitusvelvollisuuksia, joita ei pidetä tarpeellisina. Näitä seikkoja koskevien vaikutusten arviointi kuuluu kyseisen valtioneuvoston asetuksen antamisen yhteyteen, koska ne riippuvat sen sisällöstä.

Rahoituskaudesta johtuvat muutokset

Uuteen rahoituskauteen liittyvät markkinajärjestelyasetuksen ja horisontaalasetuksen muutokset, joilla on vaikutusta kansalliseen säädöstarpeeseen, ovat vähäisiä eikä niillä arvioida olevan vaikutuksia yritysten toimintaan.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Tuottajaorganisaatiot

Tuottajaorganisaatioiden hyväksymiseen ja tuottajaorganisaatiotuen hallinnointiin käytetään Maaseutuvirastossa nykyisin noin 1 henkilötyövuosi, josta suuri osa kohdistuu tukijärjestelmän hallinnointiin. Hyväksymiseen liittyvä resurssien tarve on riippuvainen toimijoiden halukkuudesta organisoitua ehdotuksessa tarkoitettulla tavalla. Esityksessä ei ehdoteta Maaseutuvirastolle tehtäviä, jotka edellyttäisivät sellaista kilpailuoikeuden osaamiseen liittyvää resurssitarvetta, jota jo voimassa oleva EU:n markkinajärjestelyjä koskeva lainsäädäntö ei edellyttäisi. Tuottajaorganisaatioita koskevia tietoja hallinnoidaan osana maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää. Mahdollisten lisäresurssien tarve tullaan toteuttamaan kohdentamalla varoja hallinnonalan kehysten sisällä.

Organisaatioiden hyväksymistä koskevaan esityksen ei arvioida vaikuttavan välittömästi Kilpailu- ja kuluttajaviraston työmäärään. Tälle ei ehdoteta velvollisuutta tutkia ennakkoon organisaatioiden toteuttamaa järjestelyä tai antaa asiaa koskevia lausuntoja. Kilpailuoikeudellisen sääntelyn soveltaminen organisaatioihin tapahtuisi osana virastolle säädettyjä tehtäviä ja toimivaltuuksien käyttöä. Myös nykyisen lainsäädännön mukaan organisaation toteuttamaa järjestelyä koskeva asia voi tulla vireille virastossa sen omasta aloitteesta tai sille tehdyn toimenpidepyynnön johdosta.

Kaupan pitämisen vaatimukset

Koska esityksen tarkoituksena on sääntelyn saattaminen perustuslain edellyttämälle tasol-

le, lähtökohtana on eri viranomaisten tehtävien sisällön säilyminen nykyisin voimassa olevia säännöksiä vastaavina. Esityksen vaikutukset viranomaisten tehtäviin rajoittuvat siten tehtäviä koskeviin ehdotettaviin muutoksiin.

Eri viranomaisten vastuu kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvistä tarkastustehtävistä vastaisi pääsääntöisesti nykytilaa. Eräitä tehtäviä siirrettäisiin viranomaiselta toiselle. Myös eri viranomaisille kuuluvat hakemuksiin tai ilmoituksiin liittyvät hallinnolliset tehtävät säilyisivät nykyisten säännösten mukaisina vähäisiä muutoksia lukuun ottamatta. Näitä seikkoja on selvitetty edellä keskeisten ehdotusten yhteydessä. Muutokset olisivat vähäisiä ja niihin liittyvät tehtävät toteutettaisiin nykyisin resurssein.

Edellä mainittu mahdollisuus ottaa kansallisesti käyttöön toimijoiden ilmoitusvelvollisuuteen liittyviä vapautuksia vähentää hallinnollista taakkaa myös viranomaisilta. Esityksen mukaan tarkastusviranomaisilla olisi mahdollisuus käyttää tarkastustoiminnassa myös elintarvikelain mukaisten tarkastusten yhteydessä saatuja tietoja, millä voidaan välttää kaksinkertaista tarkastustyötä.

Rahoituskaudesta johtuvat muutokset

Esityksellä ei arvioida olevan uuden rahoituskauden muutosten osalta merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Koulu- ja maitotukeen liittyvän kansallisen strategian laatiminen lisää kertaluonteisesti hieman työmäärää ministeriössä ja Maaseutuvirastossa. Rehuseostukea ja kaseiinitukea koskevien järjestelmien poistamisella ei ole vaikutusta nykytilaan nähden, koska kyseisten järjestelmien tukitaso on ollut jo vuosia nolla eikä tukijärjestelmiä siten ole käytännössä sovellettu.

4.3 Muut vaikutukset

Kaupan pitämisen vaatimukset varmistavat osaltaan sen, että kuluttajille tarjottavat maataloustuotteet täyttävät niiden ominaisuuksien ja niistä annettavien tietojen osalta säädetty vaatimukset. Esitykseen sisältyvien hallinnollisten pakkokeinojen ja rangaistussään-

nöksen tarkoituksena on varmistaa tämän toteutuminen.

Esityksellä ei arvioida olevan kansalaisten asemaan, terveyteen, ympäristöön, yhdenvertaisuuteen, lapsiin, tasa-arvoon, työllisyyteen työelämään, aluekehitykseen tai tietoyhteiskuntaan liittyviä vaikutuksia taikka sosiaalisia vaikutuksia tai vaikutuksia kotitalouksien asemaan.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyviä tarkastustehtäviä on käyty läpi Elintarviketurvallisuusviraston, Tullin, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja Kuntaliiton kanssa. Tuottajaorganisaatioiden osalta valmistelussa on ollut käytössä edellä mainitut kilpailuselvitys ja PTT:n selvitys. Esityksen tuottajaorganisaatioita koskevaa osuutta on käyty läpi työ- ja elinkeinoministeriön ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa.

Markkinajärjestelyä koskeva lainsäädäntö on vakiintuneen tulkinnan mukaan kuulunut Ahvenanmaalla valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Esityksen valmistelun yhteydessä maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt asiasta vielä varmuuden vuoksi lausunnon Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta. Lausunnossa on vahvistettu vakiintunut linjaus siitä, että myös esityksen kattamat markkinajärjestelyn osat kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Lisäksi lausunnossa on todettu, ettei tarvetta erillisen Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991) tarkoitetun lausunnon pyytämiseksi ole.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Suomen Kuntaliitto ry:ltä, aluehallintovirastoilta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Elintarviketurvallisuusvirastolta, Kilpailu- ja kuluttajavirastol-

ta, Maaseutuvirastolta, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta, Tullilta, Elintarviketeollisuusliitolta, Suomen Kaupan liitolta, Kuluttajaliitto ry:ltä, Lihakeskusliitolta, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:ltä, Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppioiden liitolta, Puutarhaliitto ry:ltä, Päivittäistavara- ja PTY:ltä, Suomen siipikarjaliitto ry:ltä, Svenska trädgårdsförbundetilta ja Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f:ltä.

Lausunnoissa on suhtauduttu pääasiallisesti myönteisesti esitykseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnoissa todettiin, ettei heillä ole lausuttavaa asiasta.

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota siihen, että muutoksenhakusäännöksestä tulisi käydä ilmi, onko kyseessä kunnan päätösten osalta kunnallisvalitus vai hallintovalitus. Lausunnossa todettiin myös tarve täsmentää rangaistussäännöstä, arvioida rangaistussäännöksen suhdetta rikoslaisissa säädettyyn markkinointirikokseen ja lain soveltamisalan suhdetta elintarvike- ja alkoholilainsäädäntöön. Esitystä täydennettiin näiltä osin.

Valtiovarainministeriö viittasi lausunnoissaan Tullin nimeä koskeviin teknisiin korjaustarpeisiin, jotka huomioitiin esityksessä. Lausunnossa todettiin myös, että valtiovarainministeriön saamien tietojen mukaan esityksestä johtuvat muutokset Tullin tehtäviin eivät aiheuttaisi tarvetta lisäresursseille.

Kuntaliiton lausunnossa todetaan, että kunnille esityksen mukaan kuuluvissa tehtävissä ei ole kyse uudesta tehtävästä. Lausunnossa on myös viitattu tarpeeseen vähentää kuntien tehtäviä. Kuten esityksen perusteluista ilmenee, eräät kunnille nykyisin kuuluvat tehtävät siirtyisivät muille viranomaisille. Esitys siis vähentää kuntien tehtäviä.

Kuntaliiton lausunnon mukaan kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tulisi voida käyttää elintarvikelain mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja ja niihin liittyvä päätös tulisi voida siirtää viranhaltijalle. Lausunnon perusteella esitykseen on lisätty säännös kyseisestä siirrosta. Elintarvikelain mukaisista hallinnollisista pakkokeinoista keskeisin kaupan pitämisen kieltä on sovellettavissa vain, jos asiaan liittyy terveysvaara. Kaupan pitämisen

vaatimuksissa ei kuitenkaan ole kyse terveysvaarasta eivätkä elintarvikelain säännökset siten sovellu kaupan pitämisen vaatimusten valvontaan. Niistä on tämän vuoksi säädettävä erikseen. Tämä on katsottu perustelluksi tehdä markkinajärjestelylaissa, koska siinä säädetään myös muista markkinajärjestelyn täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista.

Kuntaliiton mukaan kunnalla tulisi olla mahdollisuus periä kaupan pitämisen vaatimusten valvonnasta maksu. Kyseisestä valvonnasta perittävistä maksuista ei ole nykyisin erikseen säädetty eivätkä niihin sovellu elintarvikelain säännökset. Esityksessä ei ehdoteta annettavaksi erityislainsäädäntöä maksuista, koska esityksen tarkoituksena on toteuttaa perustuslaista johtuvat säädöstasoa koskevat muutostarpeet ja koota eri säädöksissä varsin hajanaiset säännökset yhteen säädökseen sääntelyn sisällön pysyessä lähtökohtaisesti nykyisellään. Esitys vastaa siis maksujen osalta nykytilaa. Viranomaisten suoritteiden maksullisuudesta säädetään yleislainsäädännössä kuntalain (365/1995) 13 §:n 2 momentin 4 kohdassa, jonka mukaan valtuusto päättää kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista, sekä valtion maksuperustelaissa (150/1992). Maksuja koskevan erityislainsäädännön antaminen edellyttää maksujen perusteita ja vaikutuksia koskevaa selvitystä, jota ei esityksen lähtökohdasta johtuen ole käytettävissä. Kuten Kuntaliiton lausunnossa todetaan, ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntöä ollaan parhaillaan yhtenäistämässä maksullisuuden osalta. Maksullisuutta olisi tarkoituksenmukaista arvioida tässä yhteydessä, jolloin vaikutukset ja yhteensopivuus muun lainsäädännön kanssa tulisivat paremmin arvioiduiksi. Näin voitaisiin myös välttyä ennakoimattomilta vaikutuksilta.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston mukaan ehdotettavat kaupan pitämisen vaatimusten valvontaan liittyvät tehtävät muodostavat kokonaisuuden eikä muutoksia pidetä ongelmallisina. Virasto kiinnitti huomiota hallinnollisten pakkokeinojen siirtoon elintarvikelaista markkinajärjestelylakiin, koska elintarvikelain kielto­säännös on sidottu terveysvaaran kriteeriin ja totesi, että alkoholilaissa oleva kielto­säännös ei ole sidoksissa terveysvaaraan. Lausunnossa tuotiin myös

esille alkoholilain muutoksenhakujärjestelmä. Näistä seikoista on kuitenkin katsottu perustelluksi säätää kattavasti ja yhtenäisesti ehdotettavassa laissa, varsinkin, kun alkoholilain säännökset eivät välttämättä sovellu alkoholilain alkoholipitoisen aineen määritelmän alittaviin viinialan tuotteisiin.

Maaseutuviraston mukaan esityksessä tulisi säätää maksimimäärästä, jonka tuottajaorganisaatio voi myydä suoraan kuluttajille. Myös Puutarhaliitto ry kiinnitti huomiota asiaa koskevan 12 e §:n tulkinnanvaraisuuteen. Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunnossa taas pidettiin tärkeänä, että säännöt eivät tarpeettomasti rajoita tuottajien mahdollisuuksia tuotantonsa myyntiin myös suoraan kuluttajille. Lausuntojen perusteella 12 e §:ää muutettiin siten, että kyseisen myynnin enimmäismäärä olisi nykytilan mukaisesti 25 %:a. Puutarhaliitto ehdotti myös, että 12 e §:n viittaus EU:n lainsäädäntöön korvataisiin sen sisällön avaamisella kyseisessä pykälässä. EU:n lainsäädäntö on kuitenkin suoraan sovellettavaa oikeutta, josta ei voida säätää uudelleen kansallisessa laissa. Säännös koskee Suomessa tällä hetkellä vain neljä yritystä, joiden osalta asiaa voidaan tarpeen mukaan ohjeistaa tarkemmin Maaseutuviraston ohjeissa.

Elintarviketurvallisuusviraston lausunnon perusteella esitykseen lisättiin Elintarviketurvallisuusviraston oikeus suorittaa kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksia kuntien vastuulle kuuluvilta osin, selkiytettiin kaupan pitämisen vaatimusten raportointia koskevaa säännöstä ja lisättiin hallinnollisia pakkokeinoja koskevaan säännökseen viittaus EU:n lainsäädännön ensisijaisuuteen. Lausunnossa ehdotettiin myös muutoksia viranomaisten tehtäviin ja kiinnitettiin huomioita siihen, ettei esityksessä säädetä tarkastusten maksullisuudesta. Näiltä osin viitataan siihen, mitä edellä on todettu esityksen lähtökohdasta.

Svenska Trädgårdsförbundet rf piti hyvänä, että 12 c §:ssä säädetään tuottajaorganisaation mahdollisuudesta käyttää ulkopuolista toimijaa teknisen avun tarjoamisessa.

Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppiaiden liitto ry esitti, että maitotuotteiden kaupan pitämisen vaatimusten valvonta olisi luontevampaa kuulua kokonaisuudessaan Elintarviketurvallisuusvirastolle. Esityksen

tarkoituksena on kuitenkin säännösten saataminen perustuslain edellyttämälle tasolle niiden sisällön säilyessä lähtökohtaisesti nykyisellään, minkä vuoksi myös viranomaisen tehtävänjaon lähtökohtana on nykytila. Esitykseen ehdotetaan kuitenkin lisättäväksi elintarvikelakia vastaavasti säännös, jonka mukaan useamman kunnan alueella sovellettavaksi tulevasta hallinnollisesta pakkokeinosta päättäisi Elintarviketurvallisuusvirasto.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. painotti sitä, että tuottajaorganisaatioita koskevia säännöksiä ei tulisi tulkita liian tiukasti, jotta tämä ei vähentäisi kiinnostusta perustaa organisaatioita.

Maataloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi jäsenvaltion harkintavaltaan kuuluvista tuottajaorganisaatioiden hyväksymisistä. Lausunnossa viitataan Kilpailu- ja kuluttajaviraston alkutuotantoseelvitykseen ja todetaan, että alkutuottajille olisi hyötyä tuottaja- ja toimialaorganisaatioista myös muilla aloilla kuin nykyisillä. Kuten MTK:n lausunnossakin todetaan, esityksessä saatetaan voimaan ainoastaan jo olemassa olevat säännökset perustuslain vaatimaan tasoon. Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunnossa puolestaan pidetään erityisen tärkeänä sitä, ettei tuottajaorganisaatioiden perustamisesta uusille toimialoille säädetä ennen sääntelyn kilpailuvaikutusten selvittämistä. Tällaista selvitystä ei ole käytettävissä. Näin ollen esitys koskee vain jäsenvaltiolle pakollisten organisaatioiden hyväksymistä.

Päivittäistavarakauppa ry on lausunnossaan pitänyt vaatimusten vastaisten tuotteiden kaupan pitämisen kieltoa koskevaa säännöstä kohtuuttomana, koska laiminlyönti on voinut johtua tietämättömyydestä ja koska kiello voidaan antaa ilman epäilystä terveysvaaran aiheuttamisesta tai kuluttajan harhaanjohtamisesta. PTY:n mukaan kiellon edellytyksenä tulisi olla perusteltu epäily elintarviketurvallisuusturvallisuuden vaarantumisesta tai kuluttajan tulemisesta harhaan johdetuksi. Yleisesti ottaen lainsäädännön tuntemuksen puutetta ei voida pitää perusteluna vaatimusten vastaisen tuotteen kaupan pitämiseksi. Muutoin voitaisiin puutteita havaittaessa aina vedota tietämättömyyteen. Kuten esityksen

perusteluista ilmenee, kaupan pitämisen vaatimuksissa ei ole kyse terveysvaaroista eikä tämä peruste siten sovellu kyseiseen tilanteeseen. Kuluttajan harhaanjohtaminen taas voisi soveltua vain osaan tapauksia, koska kaupan pitämisen vaatimukset koskevat myös yritysten välistä kauppaa, kuten esimerkiksi tuotteiden toimitusasiakirjoja. Lausunnossa on jätetty huomioimatta, että kaupan pitämisen kieltoa ja uhkasakkoa koskevan 86 a §:n viimeisen momentin nojalla viranomainen voi jättää antamatta kiellon, jos tuote ei ole pilaantunut ja kyse on kuluttajien tiedonsaannin tai markkinoiden toiminnan kannalta vähäisestä merkintöjä tai asiakirjoja koskevasta seikasta. Säännöksessä on siten huomioitu toimenpiteiden suhteellisuus. Lausunnon perusteella kyseisestä säännöksestä poistettiin merkintöjä tai asiakirjoja koskeva lisävaatimus, jotta säännöstä voitaisiin tarvittaessa soveltaa myös muissa tapauksissa.

Esitys on ollut kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan käsiteltävänä. Neuvottelukunta on lausunnossaan pyytänyt kiirehtimään valvontamaksujen perimisen yhtenäistä kokonaistarkastelua.

Esitys on ollut oikeusministeriössä tarkastettavana ja siinä on huomioitu laintarkastuksen yhteydessä esitetyt muutostarpeet.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Samaan aikaan on valmisteilla muutoksenhakua koskeva esitys, joka liittyy maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan lakkauttamiseen ja oikaisuvaatimusmenettelyn laajempaan käyttöönottoon. Sen yhteydessä on tarkoitus muuttaa myös muutoksenhakua koskevan markkinajärjestelylain 90 §:n 2 momenttia. Sen käsittelyllä ei kuitenkaan ole vaikutusta ehdotettavan esityksen kannalta, koska ehdotettavassa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 90 §:n 1 ja 3 momenttia, mutta ei mainittua 2 momenttia.

Uudella rahoituskaudella sovellettavien markkinajärjestelyä koskevien EU:n asetusten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2014. Esitykseen sisältyy viittauksia uudella rahoituskaudella sovellettaviin markkinajärjestelyasetukseen ja horisontaaliseen sekä niiden artikloihin. Viittaukset perustuvat esit-

telyhetkellä käytettävissä olleisiin 6. syyskuuta 2013 päivättyihin markkinajärjestelyasetuksen luonnokseen (14477/12 – COM(2012) 535 final, 13369/13) ja horisontaaliasetuksen luonnokseen (14314/12 – COM(2012) 551 final, 13387/13). Kyseisten asetusten hyväksymisen jälkeen esityk-

seen tulisi lisätä niiden numerot ja varmistaa, että esityksessä ehdotettavat artiklaviittaukset vastaavat hyväksytyjä asetuksia. Esityksessä ehdotettavat viittaukset mainittuihin asetuksiin eivät voi tulla voimaan ennen EU:n asetusten voimaantuloa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1.1 Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain soveltamisalasta. Voimassa olevaa säännöstä muutettaisiin teknisesti siten, ettei siinä enää yksilöitäisi EU:n lainsäädäntöä, vaan viitattaisiin yleisemmin Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisen yhteisen markkinajärjestelyn täytäntöönpanoon. Kyseinen kokonaisuus on terminä vakiintunut eikä sen sisältöön tai kattavuuteen liity tulkinnanvaraisuutta. Lainsäädännön yksilöinti voisi aiheuttaa tulkinnallisuutta, koska uuden rahastokauden alussa on EU:n säädösvalmistelun aikatauluihin liittyvistä syistä johtuen tarkoitus soveltaa osittain vanhaa ja osittain uutta yhteistä markkinajärjestelyä koskevaa EU:n lainsäädäntöä. Kyseinen lainsäädäntö yksilöitäisiin lain suhdetta muuhun lainsäädäntöön ja määritelmiä koskevissa pykälissä.

Pykälän 2 momentin mukaan lakia ei sovellettaisi elintarvikkeisiin, alkoholijuomiin ja alkoholivalmisteisiin siltä osin kuin niistä säädetään muussa lainsäädännössä.

Lain soveltamisala rajoittuisi EU:n markkinajärjestelylainsäädännön täytäntöönpanoon. Markkinajärjestelylainsäädäntö on osa EU:n maatalouspolitiikkaa. Ehdotettava laki ei koskisi EU:n elintarvikelainsäädäntöä, jonka täytäntöönpanosta säädetään pääasiallisesti elintarvikelaissa (23/2006). Markkinajärjestelylainsäädännön ja elintarvikelainsäädännön soveltamisala, sisältö ja tavoitteet poikkeavat toisistaan. Yhtymäkohtia liittyy lähinnä kaupan pitämisen vaatimuksiin, jotka voivat asettaa vaatimuksia samoille tuotteille tai toimijoille, joita koskevat myös elintarvikelainsäädännön vaatimukset. Soveltamisalojen osalta ei ole Suomen EU-jäsenyysaikana syntynyt käytännössä ongelmia. Voidaan kuitenkin ajatella, että esimerkiksi kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyen tarkastusten osalta syntyisi tilanne, jossa kummankin lainsäädännön nojalla asetettaisiin vaatimuksia samasta asiasta tai kummankin nojalla

voitaisiin toteuttaa tarkastustoimenpiteitä samassa tilanteessa. Näin saattaisi olla esimerkiksi, jos tuotteen merkinnöille olisi asetettu markkinajärjestelylainsäädännön nojalla vaatimuksia. Myös elintarvikelainsäädännön nojalla voidaan puuttua harhaanjohtaviin merkintöihin. Sama koskee alkoholilainsäädäntöä, jolla on yhteys viinialan tuotteita ja etyylialkoholia koskeviin kaupan pitämisen vaatimuksiin. Säännöksen nojalla sovellettaisiin ensisijaisesti elintarvikelainsäädäntöä ja alkoholilainsäädäntöä.

2 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälään lisättäisiin 2 momentti, jossa määriteltäisiin *markkinajärjestelyasetus* ja viitattaisiin markkinajärjestelyasetuksen ja kilpailulain säännöksiin, joissa säädetään tuottajaorganisaatioiden sopimusten, päätösten ja menettelytapojen hyväksyttävyydestä, hyväksyttävyyden arvioinnista ja toimivaltaisesta viranomaisesta. Kyseessä olisi informatiivinen viittaus nykytilan mukaisesti sovellettavaan lainsäädäntöön, jota on selvitetty tarkemmin edellä yleisperustelujen yhteydessä.

Tuottajaorganisaation hyväksymisestä säädettäisiin ehdotettavassa laissa siltä osin kuin EU:n lainsäädännön täytäntöönpano edellyttää täydentävien säännösten antamista. Esimerkiksi hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden osalta tulisi antaa täydentäviä säännöksiä kaupan pidetyn tuotannon vähimmäismäärästä.

Hyväksymisen yhteydessä varmistettaisiin, että organisaatio täyttää hyväksymisen edellytykset. Näihin ei kuuluisi organisaation suunnittelemien sopimusten tai järjestelyjen hyväksyttävyyden arviointi kilpailuoikeudelliselta kannalta. Hyväksymistä arvioitaisiin organisaation toteuttamien järjestelyjen kilpailuoikeudellisesta arvioinnista erillisenä kysymyksenä. Tämä perustuisi ensinnäkin siihen, että kauppavaikutuksen omaavissa järjestelyissä toimivalta asian kilpailuoikeudelliseen arviointiin on edellä selvityn mukaisesti vain EU:n komissiolla. Toiseksi on huomioitu se, että käytännössä hyväksymisen yhteydessä ei ole välttämättä edes tiedossa, mitä järjestelyjä organisaatio tulee myöhemmin toteuttamaan. Suunnitellut järjestelyt voivat myöhemmin myös muuttua. Jos hy-

väksymisen pitäisi kattaa kaikkien toteutettujen järjestelyjen etukäteinen hyväksyminen, hyväksymispäätös pitäisi uusia joka kerta, kun organisaatio toteuttaa jotain aiemmasta poikkeavaa menettelyä. Tätä ei voida pitää perusteltuna. Kolmanneksi asiassa on huomioitu se, että järjestelyn kilpailuoikeudelliselle hyväksyttävyydelle ei ole myöskään kilpailulainsäädännön nojalla mahdollista saada etukäteishyväksymistä.

Myöskään vanhassa markkinajärjestelyasetuksessa ei säädetä tähän liittyvästä jäsenvaltion viranomaisen velvollisuudesta tai oikeudesta. Sen sijaan esimerkiksi hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation hyväksymisen edellytyksiä koskevan sellaisenaan sovellettavan vanhan markkinajärjestelyasetuksen 122 artiklan mukaan hyväksyminen edellyttää, että organisaatiolla on tietty artiklassa tarkemmin määriteltävä tavoite. Hyväksymisen kohteena ei tässäkin tapauksessa siten ole järjestely, jolla tavoite on tarkoitus toteuttaa. On myös huomattava, että hyväksymisen myöntäisi nykykäytännön mukaisesti Suomessa Maaseutuvirasto, jonka toimialaan ei kuulu kilpailuoikeuden soveltaminen.

Järjestelyn toteuttamistapaa arvioitaisiin tarvittaessa kilpailusääntöjen perusteella. Kilpailusääntöjen noudattamisen valvonta perustuisi nykytilaa vastaavasti EU:n komission ja kansallisen kilpailuviranomaisen suorittamaan valvontaan. Tässä yhteydessä huomioitaisiin, että hyväksynnän saaneella organisaatiolla on vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla oikeus toteuttaa 176 artiklassa tarkoitettuja järjestelyjä. Jos järjestely osoittautuisi kilpailusääntöjen vastaiseksi, organisaatio ei voisi vedota organisaation hyväksymistä koskevaan päätökseen. Vastuu EU:n kilpailusääntöjen noudattamisesta kuuluisi järjestelyn toteuttavalle organisaatiolle. Ehdotus ei muuttaisi nykytilaa.

3 §. Määritelmät. Pykälässä säädettäisiin laissa käytettävistä määritelmistä. Maatalouspolitiikan uudistuksen ja Lissabonin sopimuksen edellyttämien EU:n lainsäädännön muutosten johdosta lähes kaikki laissa käytetyt määritelmät tulisi uudistaa. Muutokset olisivat teknisiä. Nykyisistä määritelmistä poistettaisiin rahoitusasetuksen ja jälkitarkastusasetuksen määritelmät, koska jatkossa niissä säädetyistä seikoista säädetään ho-

risontaaliasetuksessa. Nykytilaan nähden lisättäisiin markkinajärjestelyasetuksen, horisontaaliasetuksen, vanhan markkinajärjestelyasetuksen, tuottajan ja EU:n kaupanormilainsäädännön sekä eräiden tuotteiden määritelmät, joita käytettäisiin lakiin lisättävien tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä ja kaupan pitämisen vaatimuksia koskevien säännösten yhteydessä. Kaikkia määritelmiä, joissa nykyisin viitataan komission asetukseen, ei ole kuitenkaan mahdollista tässä yhteydessä muuttaa, koska niitä korvaavia EU:n säädöksiä ei ole vielä annettu. Säädösteknisistä syistä nykyinen 3 kohta siirrettäisiin kohdaksi 34.

Pykälän *1 kohdassa* määriteltäisiin horisontaaliasetus. Kyseessä on uuden rahastokauden alkaessa vuonna 2014 voimaan tuleva asetus.

Pykälän *2 kohdan* mukaan vanhalla markkinajärjestelyasetuksella tarkoitettaisiin yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1234/2007. Vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annettuja asetuksia on tarkoitus soveltaa kunnes 1 ja 2 kohdissa tarkoitettujen asetusten nojalla annettavat täytäntöönpanoasetukset ja delegoidut asetukset tulevat voimaan.

Pykälän *3 kohdan* mukaan EU:n markkinajärjestelylainsäädännöllä tarkoitettaisiin markkinajärjestelyasetusta, horisontaaliasetusta sekä niiden ja vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annettua EU:n lainsäädäntöä.

Pykälän *4 kohdan* EU:n hampputuotteiden tuontilainsäädännön määritelmä muutettaisiin vastaamaan uudella rahastokaudella sovellettavaa lainsäädäntöä.

Pykälän *5 kohdan* EU:n tuonti- ja vientitodistuselainsäädännön määritelmä muutettaisiin vastaamaan uudella rahastokaudella sovellettavaa lainsäädäntöä.

Pykälän *6 kohdan* vientituen määritelmä muutettaisiin vastaamaan uudella rahastokaudella sovellettavaa lainsäädäntöä.

Pykälän *7 kohdan* vientitukiasetuksen määritelmä vastaisi nykytilaa.

Pykälän *8 kohdan* soveltamisasetuksen määritelmä vastaisi nykytilaa.

Pykälän 9 kohdan eläinkuljetusten vientitukiasetuksen määritelmä vastaisi nykytilaa.

Pykälän 10 kohdan mukaan tuottajalla tarkoitettaisiin horisontaaliasetuksessa tarkoitettua viljelijää. Määritelmä olisi tarpeen hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation hyväksymisedellytyksistä säädettyä. Määritelmä vastaa sisällöllisesti EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, jonka mukaan tuottajalla tarkoitetaan vanhan markkinajärjestelyasetuksen 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua viljelijää. Mainitussa 2 kohdan a alakohdassa puolestaan säädetään, että viljelijällä tarkoitetaan asetuksessa (EY) N:o 1782/2003 määriteltäviä viljelijää. Tuottajan määritelmä vastaisi siten EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa yleisesti käytettyä viljelijän määritelmää. Se kattaa paitsi luonnolliset henkilöt, myös esimerkiksi osakeyhtiömuodossa toimivat tuottajat.

Pykälän 11 kohdan tuottajaorganisaatiotuen määritelmä muutettaisiin vastaamaan uudella rahastokaudella sovellettavaa lainsäädäntöä.

Pykälän 12 kohdan EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen määritelmä vastaisi nykytilaa.

Pykälän 13 kohdan mehiläishoitotuen määritelmä muutettaisiin vastaamaan uudella rahastokaudella sovellettavaa lainsäädäntöä.

Pykälän 14 kohdan yksityisen varastoinnin tuen määritelmä muutettaisiin vastaamaan uudella rahastokaudella sovellettavaa lainsäädäntöä.

Pykälän 15 kohdan yksityisen varastoinnin asetuksen määritelmä vastaisi nykytilaa.

Pykälän 16 kohdan koulumaitotuen määritelmä muutettaisiin vastaamaan uudella rahastokaudella sovellettavaa lainsäädäntöä.

Pykälän 17 kohdan koulumaitoasetuksen määritelmä vastaisi nykytilaa.

Pykälän 18 kohdan luokitusasetuksen määritelmä vastaisi nykytilaa.

Pykälän 19 kohdan EU:n ruhonluokituslainsäädännön määritelmä muutettaisiin vastaamaan uudella rahastokaudella sovellettavaa lainsäädäntöä.

Pykälän 20 kohdan EU:n sokerituotantolainsäädännön määritelmä muutettaisiin vastaamaan uudella rahastokaudella sovellettavaa lainsäädäntöä.

Pykälän 21 kohdan vakuusasetuksen määritelmä vastaisi nykytilaa.

Pykälän 22 kohdan mukaan EU:n kaupanormilainsäädännöllä tarkoitettaisiin maataloustuotteiden kaupan pitämisen vaatimuksia ja viinialan tuotteiden nimityksiä, merkintöjä, valmistusmenetelmiä, rypälelajikkeita, tietojen ilmoittamista, saateasiakirjojen käyttöä ja tietojen kirjaamista sekä etyylialkoholiin liittyviä vaatimuksia ja tietojen ilmoittamista koskevia markkinajärjestelyasetuksen ja horisontaaliasetuksen kyseisessä kohdassa yksilöityjä artikloja ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun EU:n lainsäädännön säännöksiä.

Määritelmää käytettäisiin 7 luvun sekä 58 a—58 g, 86 a, 86 b ja 87 §:n yhteydessä, joiden perusteluissa kuvataan tarkemmin määritelmän kattamien säännösten sisältöä.

Vanhassa markkinajärjestelyasetuksessa asiasta säädetään 113, 113 a, 113 b, 113 d, 114, 115, 116, 117 ja 118 artikloissa, II osaston, I luvussa, ja 120, 120 a, 120 c, 185 b, 185 c ja 189 artikloissa. Vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun EU:n lainsäädännön säännöksillä tarkoitettaisiin kyseisten artiklojen tarkemmasta täytäntöönpanosta annettua EU:n lainsäädäntöä, joka on tarkemmin yksilöity edellä lainsäädännön nykytilaa koskevassa osassa.

Pykälän 23 kohdan maksajavirastoasetuksen määritelmä vastaisi nykytilaa.

Pykälän 24 kohdassa määriteltäisiin oliivialan tuotteet.

Pykälän 25 kohdassa määriteltäisiin hedelmät ja vihannekset.

Pykälän 26 kohdassa määriteltäisiin humala-alan tuotteet.

Pykälän 27 kohdassa määriteltäisiin viinialan tuotteet.

Pykälän 28 kohdassa määriteltäisiin etyylialkoholi.

Pykälän 29 kohdassa määriteltäisiin vasikanliha.

Pykälän 30 kohdassa määriteltäisiin maitotuotteet.

Pykälän 31 kohdassa määriteltäisiin levitetävät rasvat.

Pykälän 32 kohdassa määriteltäisiin muna-alan tuotteet.

Pykälän 33 kohdassa määriteltäisiin siipikarjanliha-alan tuotteet. Määritelmä kattaa myös siitosmunat ja siipikarjan poikaset.

Pykälän 34 kohdan EU:n interventiolainsäädännön määritelmä, joka oli aiemmin 3 kohdassa, muutettaisiin vastaamaan uudella rahastokaudella sovellettavaa lainsäädäntöä.

4 §. Maaseutuviraston yleistoimivalta ja EU:n lainsäädännössä tarkoitettu toimivaltainen viranomaislainen. Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos, jolla siinä viitattu EU:n lainsäädäntö muutettaisiin vastaamaan vuoden 2014 alusta voimaan tulevaa EU:n lainsäädäntöä.

3 a luku **Tuottajaorganisaatiot**

12 a §. Tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä koskevat yhteiset säännökset. Pykälän 1 momentin mukaan Maaseutuvirasto päättäisi ehdotettavassa luvussa tarkoitetun tuottajaorganisaation hyväksymisestä hakemuksesta. Hakijan olisi hakemuksessaan esitettävä selvitys hyväksymisen edellytysten täyttymisestä. Lisäksi olisi esitettävä tuotteet tai tuoteryhmät, joita hyväksyttävä toiminta koskee. Ehdotus vastaisi nykykäytäntöä hedelmä- ja vihannesalalla.

Tuotteita tai tuoteryhmiä koskeva vaatimus perustuu EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 20 artiklaan, jonka mukaan jäsenvaltion on hyväksyttävä tuottajaorganisaatio hyväksymishakemuksessa mainitun tuotteen tai tuoteryhmän osalta. Koska kyseinen säännös on kohdistettu jäsenvaltiolle, vaikka siinä säädetään hakijaa koskevista seikoista, ehdotetaan selvyuden vuoksi, että kansallisessa laissa todettaisiin hakijan velvollisuus ilmoittaa, mitä tuotteita hakemus koskee. Hakemus ei siten voi koskea yleisesti kaikkia hedelmä- ja vihannesalan tuotteita. Hedelmien ja vihannesten määritelmästä säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen soveltamisalaa koskevan 1 artiklan 1 kohdan i alakohdassa, jossa viitataan I liitteen IX kohdan listauksen hedelmistä ja vihanneksista. Määritelmän osalta on huomattava, että hedelmiä koskeva liitteen IX tuotelistaus kattaa myös eräät marjat, kuten mansikat, vadelmat, karpalot, puolukat, mustikat ja herukat. Tuottajaorganisaatio voi siten koostua myös marjojen tuottajista.

Momentissa säädettäisiin lisäksi valtuudesta antaa määräyksiä hakemuksessa ja selvityksessä esitettävistä tiedoista. Säännöksen perusteella voitaisiin antaa määräykset niistä yksityiskohtaisista tiedoista, joiden perusteella hyväksymisen edellytyksenä olevien vaatimusten täytyminen osoitetaan. Kyseessä olisivat hakemuksessa esitettäviä tietoja ja lomakkeita koskevat tekniset yksityiskohdat, minkä vuoksi kyseiset säännökset ehdotetaan annettavaksi järjestelmän hallinnoinnista vastaavan Maaseutuviraston määräyksellä.

Pykälän 3 momentin mukaan hyväksyminen olisi voimassa toistaiseksi, jollei EU:n lainsäädännössä muuta säädetä. Ehdotus vastaisi markkinajärjestelylaissa tarkoitettujen hyväksyttävien toimijoiden kohdalla sovellettavaa pääsääntöä. Selvyuden vuoksi todettaisiin EU-lainsäädännön etusija, vaikkakaan nykyisin ei ole tiedossa hyväksymisen määräaikaisuutta koskevaa EU:n lainsäädäntöä.

12 b §. Tuottajaorganisaation hyväksymisen yleiset edellytykset. Tuottajaorganisaation hyväksymisen edellytyksiä koskeva EU:n lainsäädäntö on pääsääntöisesti sellaisenaan sovellettavaa oikeutta, mutta eräiltä osin sen täytäntöönpano edellyttää kansallisten säännösten antamista. Pykälässä säädettäisiin tuottajaorganisaatioiden hyväksymisen yleisistä edellytyksistä. Jäljempänä ehdotettavassa luvussa säädettäisiin lisäksi tuotekohtaisista vaatimuksista tarpeen mukaan.

Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa rajattaisiin hyväksyminen koskemaan sellaisia tuottajaorganisaatioita, jotka on markkinajärjestelyasetuksen nojalla hyväksyttävä. Näihin hyväksymisiin ei siten liity kansallista harkintavaltaa. Nykyisin tällaisia ovat hedelmä- ja vihannesalan sekä maitoalan tuottajaorganisaatiot.

Tuottajaorganisaation tulisi olla osakeyhtiö tai osuuskunta. Tuottajaorganisaation oikeudellisen muodon määrittämiseen liittyy kansallista harkintavaltaa. EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on määriteltävä kansallisten oikeus- ja hallintorakenteiden perusteella alueellaan sovellettavat oikeussubjektit. Tässä yhteydessä on huomioitava vanhan markkinajärjestelyasetuksen 122 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen tuottajaorganisaation toimintaa koskevat tavoitteet,

jotka koskevat muun muassa tuotteiden markkinoille saattamista, jolloin tuottajaorganisaation toiminnassa on kyse yritystoiminnasta.

Yhdistyslain (503/1989) 2 §:n mukaan sen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät yhteisöt, joiden tarkoitus on taloudellisen edun hankkiminen. Tämän vuoksi on katsottu, ettei yhdistys voi toimia hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaationa. Tuottajaorganisaationa ei voisi toimia myöskään avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö. Kyseisten yhtiömuotojen kohdalla voisi olla vaikea toteuttaa joustavasti uusien jäsenten liittyminen organisaatioon ja vanhojen jäsenten eroaminen siitä. Myös eräät jäljempänä selvitettävät EU:n lainsäädännössä edellytetyt jäsenten äänivallan rajaamista koskevat vaatimukset voisivat olla vaikeita toteuttaa kyseisissä yhtiömuodoissa. Näistä syistä ehdotetaan, että tuottajaorganisaatioksi voitaisiin hyväksyä vain osakeyhtiö tai osuuskunta.

Ehdotus vastaisi nykytilaa. Ministeriön hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan tuottajaorganisaatioksi voidaan hyväksyä osakeyhtiö tai osuuskunta. Maitoalan tuottajaorganisaatioiden osalta asiasta säädetään nykyisin ministeriön maitotuottajaorganisaatioasetuksessa. Sen 3 §:n mukaan tuottajaorganisaatioksi voidaan hyväksyä osakeyhtiö tai osuuskunta.

Momentissa viitattaisiin informatiivista syistä sellaisenaan sovellettavaan hyväksymisen edellytyksiä koskevaan EU:n lainsäädäntöön. Sitä ei ehdota tehtäväksi artiklakohteisesti, jotta jatkossa jokainen näitä seikkoja koskeva sellaisenaan sovellettavan EU:n lainsäädännön muutos ei edellyttäisi kansallisen lain muuttamista. EU-lainsäädäntöä muutetaan varsin usein.

Vaikka tavoitteita koskevista vaatimuksista ei olisi tarvetta kansallisesti säätää, ne ehdotetaan kuitenkin todettavaksi kansallisessa lainsäädännössä, jotta hyväksymisedellytyksiä koskeva kokonaisuus olisi paremmin hahmotettavissa. Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiolta edellytettävistä tavoitteista säädetään ensinnäkin vanhan markkinajärjestelyasetuksen 122 artiklan 1 kohdan c alakohdassa. Sen mukaan jäsenvaltioiden on hyväksyttävä hedelmä- ja vihannesalan tuot-

tajaorganisaatiot, joiden päämääränä on yksi tai useampi seuraavista kolmesta tavoitteesta: varmistaa tuotannon suunnittelu ja sen mukauttaminen kysyntää vastaavaksi tai jäsentensä tuottamien tuotteiden tarjonnan keskitäminen ja markkinoille saattaminen taikka tuotantokustannusten optimoiminen ja tuottajaintojen vakauttaminen.

Tavoitteista säädetään myös vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 b artiklan 1 kohdan a alakohdassa, jonka mukaan jäsenvaltion on hyväksyttävä hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiot, jos niiden tavoitteena on käyttää ympäristöystävällisiä viljelymenetelmiä, tuotantotekniikoita ja jätetuotomenetelmiä erityisesti veden, maaperän ja maiseman laadun suojelemiseksi sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi tai parantamiseksi. Kyseisiä ympäristötoimenpiteitä on selvitetty tarkemmin markkinajärjestelylain tuottajaorganisaatiotukea koskevien säännösten yhteydessä. Tavoitteiden osalta on huomattava, että niihin ei liity kansallista harkintavaltaa. Jäsenvaltion tehtävänä on tarkistaa kyseisten tavoitteiden olemassaolo.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden säännöistä säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 a artiklassa, jonka mukaan tuottajaorganisaation sääntöjen on katettava muun muassa tuottajajäsenen velvollisuus soveltaa tuottajaorganisaation hyväksymiä sääntöjä, jotka liittyvät tuotantoilmoitusvelvoitteeseen, tuotantoon, kaupan pitämiseen ja ympäristönsuojeluun. Tuottajajäsen voi kuulua kyseisten sääntöjen mukaan tietyn tilan tietyn tuotteen osalta vain yhteen tuottajaorganisaatioon ja tämän on myytävä tuottajaorganisaation välityksellä koko kyseinen tuotantonsa. Lisäksi tämän on toimitettava tuottajaorganisaation tilastotarkoituksiin pyytämät tiedot, jotka koskevat erityisesti viljelyaloja, satoja, tuotoksia ja suoramyyntiä ja suoritettava säännöissä määrätyt maksut 103 b artiklassa säädettyjen toimintarahastojen perustamiseksi ja kartuttamiseksi. Sääntöjen on lisäksi katettava muun muassa sääntöjen antamista ja muuttamista koskevat menettelyt.

Hyväksymistä koskevan hakemuksen käsittelevän viranomaisen tehtävänä olisi tarkistaa, että säännöt kattavat kaikki säädetyt seikat. Säännöissä on kyse organisaation sisäi-

sistä menettelyistä, joiden tarkempaan sisältöön viranomaisen ei ottaisi kantaa. Sääntöjen sisällöstä ei ehdotettaisi annettavan kansallisia säännöksiä lukuun ottamatta jäljempänä selvitettävää jäsenvaltion velvollisuutta vahvistaa osuus, jonka tuottajajäsenet voivat myydä tuotannostaan suoraan kuluttajille.

Sääntöjen osalta on huomattava, että hyväksymisessä ei otettaisi kantaa esimerkiksi siihen, ovatko sopimuksessa tarkoitettujen järjestelyjen kilpailuoikeudellisesti hyväksyttävissä. Toimivalta näissä asioissa kuuluu järjestelyistä riippuen joko vanhan markkinajärjestelyasetuksen 175 ja 176 artiklan 2 kohdan nojalla komissiolle taikka Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Näiden säännösten soveltamisessa on kyse hyväksymisen jälkeiseen aikaan liittyvästä valvonnasta. Ennakollista hyväksymistä järjestelyjen tai sääntöjen kilpailuoikeudelliselle hyväksyttävyydelle ei siten voisi hyväksymisen yhteydessä saada eikä hyväksymiseen voida tältä osin vedota.

Muista hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiota koskevista nykyisistä vaatimuksista voidaan todeta ensinnäkin vanhan markkinajärjestelyasetuksen 122 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa säädetty vaatimus, jonka mukaan tuottajaorganisaation on oltava perustettu tuottajien aloitteesta. Säännös on sellaisenaan sovellettavaa EU:n lainsäädäntöä.

Vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 b artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation on esitettävä selvitys siitä, että se voi toteuttaa toimintaansa asianmukaisesti niin keston, tehokkuuden kuin tarjonnan keskittämisen suhteen. Tämän voitaisiin lähtökohtaisesti katsoa täyttyvän tuottajajäsenten lukumäärää ja kaupan pidetyn tuotannon arvoa koskevien vaatimusten täytyessä. Toiminnan kesto koskevan vaatimuksen voitaisiin katsoa täyttyvän sillä, että tuottajaorganisaation hyväksymisen hakeminen liittyy käytännössä tuottajaorganisaatiotuen hakemiseen. Vanhan markkinajärjestelyasetuksen 103 g artiklan 6 kohdan mukaan toimintaohjelman ja sen toteuttamiselle myönnettävän tuen on kestävä vähintään kolme ja enintään viisi vuotta.

Artiklan 125 b 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettu selvitys toiminnan asianmukaisesta kaupallisesta ja kirjanpidollisesta hallinnoin-

nista tulisi täytetyksi edellä ehdotettavan henkilöstöä, infrastruktuuria ja välineitä koskevan vaatimuksen ja sen nojalla mahdollisesti annettavien tarkempien säännösten perusteella.

Maitoalan tuottajaorganisaatioiden vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 122 artiklassa ja 126 a artiklan 1 kohdassa. Edellä selvitetyin mukaisesti 122 artiklan vaatimukset koskevat myös hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiota. Mainitun 126 a artiklan mukaan hyväksymisen edellyttää riittävää selvitystä siitä, että organisaatio voi toteuttaa toimintaansa asianmukaisesti niin keston, tehokkuuden kuin tarjonnan keskittämisen suhteen. Lisäksi edellytetään, että säännöt ovat artiklassa mainittujen vaatimusten mukaiset.

Vanhan markkinajärjestelyasetuksen 126 c artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään yksityiskohtaisesti edellytyksistä, joiden puitteissa tuottajaorganisaatio voi neuvotella tuottajajäsentensä puolesta raakamaidon toimittamisesta tuottajalta raakamaidon jalostajalle tai 185 f artiklan 1 kohdassa tarkoitettulle kerääjälle koskevan sopimuksen, joka kattaa jäsenten koko yhteistuotannon tai osan siitä. Asiaan ei liity kansallista säädöstarvetta. Vanhan markkinajärjestelyasetuksen 126 c artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaan hyväksytyin tuottajaorganisaation on ilmoitettava neuvotteluista jäsenvaltion viranomaiselle. Sopimusten arviointi kuuluu mainitun artiklan nojalla kansalliselle kilpailuviranomaiselle.

Momentin 1 kohdassa säädettäisiin tuottajaorganisaation tuottajajäsenten vähimmäismäärästä. Sen mukaan organisaation osakkaina tai jäseninä tulisi olla toiminnalle asetettujen tavoitteiden tehokkaan toteuttamisen kannalta riittävä määrä hyväksytyin toiminnan kohteena olevien tuotteiden tuottajia. Näitä kutsuttaisiin tuottajajäseniksi. Osakkaalla viitataan osakeyhtiömuotoisena toimivan tuottajaorganisaation osakkaaseen ja jäsenellä vastaavasti osuuskuntana toimivan tuottajaorganisaation jäseneseen. Tuottaja määritettäisiin ehdotettavan lain määritelmiä koskevassa pykälässä.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajajäsenten vähimmäismäärästä säättäminen perustuu vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 b artiklan 1 kohdan b alakohtaan, jossa hyväk-

symisen edellytykseksi on asetettu jäsenten vähimmäismäärä. EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 21 artiklan mukaan jäsenvaltio vahvistaa tuottajaorganisaation jäsenten vähimmäismäärän. Vaatimuksen tarkoituksena on varmistaa organisaation riittävän tehokas toiminta kyseisten tuotteiden tuotannossa ja kaupassa. Toiminnan tehokkuutta edellytetään muun muassa vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 b artiklan 1 kohdan c alakohdassa. Näistä syistä ehdotetaan, että tuottajajäsenten määrän tulisi olla tuottajaorganisaation toiminnan tehokkuuden kannalta riittävä. Tuottajajäsenten vähimmäismäärästä säädettäisiin tarkemmin ehdotettavan valtuuden nojalla.

Nykyisin hedelmä- ja vihannesalan tuottajajäsenten vähimmäismäärästä säädetään ministeriön hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetuksen 3 §:ssä, jonka mukaan tuottajaorganisaation tulee koostua vähintään viidestä ja enintään yhdeksästä tuottajajäsenestä, jolloin sen kaupan pidetyn tuotannon arvon tulee olla vähintään 500 000 euroa taikka vähintään kymmenestä tuottajajäsenestä, jolloin sen kaupan pidetyn tuotannon arvon tulee olla vähintään 250 000 euroa. Käytännössä hyväksymistä ovat hakenneet vain tuottajaorganisaatiot, joiden tuottajajäsenten määrä on vähintään kymmenen kappaletta eikä tarvetta toiselle vaihtoehdolle ole ilmennyt.

Maitoalan tuottajaorganisaatioiden osalta ehdotus perustuu vanhan markkinajärjestelyasetuksen 126 a artiklaan, jonka mukaan hyväksymisen edellytyksenä on muun muassa, että organisaatiolla on vähimmäismäärä jäseniä ja/tai niiden kaupan pidetyn tuotannon määrä täyttää asianomaisen jäsenvaltion asettamat vähimmäisvaatimukset alueella, jolla ne toimivat. Kansallisesti asiasta säädetään ministeriön maitotuottajaorganisaatioasetuksessa, jonka 3 §:n mukaan tuottajajäseniä on oltava vähintään 15. Tähän määrään päädyttiin asetuksen antamisen yhteydessä tehdyn lausuntokierroksen perusteella.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin tuottajaorganisaation kaupan pidetyn tuotannon vähimmäismäärästä. Sen mukaan organisaation välityksellä kaupan pidetyn tuotannon arvo tai määrä tulisi olla toiminnalle asetettujen tavoitteiden tehokkaan toteuttamisen

kannalta ja hyväksytyin toiminnan kohteena olevat tuotteet ja tuottajajäsenten lukumäärä huomioiden riittävä.

Vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 b artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation hyväksyminen edellyttää, että sen kaupan pidetyn tuotannon määrä tai arvo täyttää jäsenvaltion asettamat vähimmäisvaatimukset. Määrästä säädettäisiin tarkemmin pykälässä ehdotettavan valtuuden nojalla. Nykyisin siitä säädetään edellä 1 kohdan yhteydessä mainitussa ministeriön hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetuksen 3 §:ssä.

Kaupan pidetyn tuotannon arvossa on käytännössä kyse toteutuneen tuotannon arvosta. Jos hyväksymistä hakevalla tuottajaorganisaatiolla ei ole vielä hyväksymisen hakemistavaiheessa esittänyt tuottajaorganisaation kaupan pidetyn tuotannon arvoa, se lasketaan aiemmin itsenäisesti toimineiden perustettavan tuottajaorganisaation tuottajajäsenten tuotantotietojen perusteella. Asiasta säädetään EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 24 artiklassa.

Maitoalan tuottajaorganisaatioiden osalta ehdotus perustuu vanhan markkinajärjestelyasetuksen 126 a artiklaan, jonka mukaan hyväksymisen edellytyksenä on muun muassa, että organisaatiolla on vähimmäismäärä jäseniä ja/tai niiden kaupan pidetyn tuotannon määrä täyttää asianomaisen jäsenvaltion asettamat vähimmäisvaatimukset alueella, jolla ne toimivat. Kansallisesti asiasta säädetään nykyisin ministeriön maitotuottajaorganisaatioasetuksessa, jonka 3 §:n mukaan tuotantomäärän on oltava vähintään 3 miljoonaa litraa vuodessa. Tähän määrään päädyttiin asetuksen antamisen yhteydessä tehdyn lausuntokierroksen perusteella. Kaupan pidetyn tuotannon arvon vähimmäismäärästä säädettäisiin tarkemmin pykälässä ehdotettavan valtuuden nojalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä tuottajajäsenten ja kaupan pidetyn tuotannon arvon vähimmäismäärää koskevista vaatimuksista sekä kaupan pidetyn tuotannon arvon laske- mistavasta. Tarkempien säännösten perusteita ja nykyisin sovellettavia vähimmäisvaatimuksia on selvitetty edellä.

Kaupan pidetyn tuotannon arvon laskemistavasta säädetään tarkemmin EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 24 ja 50 artiklassa. Mainitun 50 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltio voi sallia, että kaupan pidetyn tuotannon arvoon sisällytetään sivutuotteiden määrä. Tästä voitaisiin säätää tarvittaessa ehdotettavan valtuuden nojalla. Kaupan pidetyn tuotannon arvon laskeminen edellyttää lisäksi, että jäsenvaltio vahvistaa laskennan perustana käytettävän 51 artiklassa tarkoitetun viitekauden. Valtuuden nojalla voitaisiin lisäksi vahvistaa kaupan pidetyn tuotannon arvon laskemistapa tapauksessa, jossa tuottajajäsen eroaa ja liittyy toiseen tuottajaorganisaatioon. Kyseessä on jäsenvaltiolle EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 50 artiklan 2 kohdassa asetettu velvoite määritellä laskentasäännöt kyseisessä tilanteessa kaksinkertaisen laskennan välttämiseksi. Sovellettavasta viitekaudesta ja kaupan pidetyn arvon laskemisesta jäsenen erotessa säädetään nykyisin ministeriön hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetuksen 5 §:ssä.

12 c §. Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation hyväksymisen erityiset edellytykset. Pykälässä säädettäisiin hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation hyväksymisen erityisistä edellytyksistä.

Ne koskisivat *1 momentin* mukaan henkilöstöä, infrastruktuuria ja välineitä. Ehdotus perustuu EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 23 artiklaan, jonka mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että tuottajaorganisaatioilla on riittävä henkilöstö, infrastruktuuri ja välineet vanhassa markkinajärjestelyasetuksen 122 artiklan ensimmäisen kohdan c alakohdassa ja 125 b artiklan 1 kohdan e alakohdassa vahvistettujen vaatimusten noudattamiseksi ja pääasiallisen toiminnan suorittamisen varmistamiseksi erityisesti seuraavien seikkojen osalta: a) jäsenten tuotannon tuntemus, b) jäsenten tuotannon keruu, lajittelu, varastointi ja pakkaaminen, c) markkinointi ja taloushallinto ja d) keskitetty kirjanpito ja laskutusjärjestelmä.

Mainitussa 23 artiklassa käytetyn infrastruktuuri-sanan sisältöä ei ole EU:n lainsäädännössä tarkemmin selvitetty. Yleisesti teknisen infrastruktuurin piiriin on katsottu kuuluvan liikenneverkot, energiahuollon verkostot, jätehuolto, vesihuolto, tietoliikenneverkot

sekä viher- ja vesialueet. Lisäksi infrastruktuuriin kuuluvat rakennukset, sähköiset ohjelmistot ja palvelut ja näiden yhdessä muodostamat verkostot. Näistä tuottajaorganisaation toiminnan kannalta keskeisiä vaikuttaisivat olevan rakennukset, tieyhteydet, energiansaanti, jätehuolto, vesihuolto ja tietoliikenneyhteydet. Pykälässä ehdotettavan valtuuden nojalla vaatimuksista voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä.

Tuottajajäsenten tuotannon tuntemusta koskevan vaatimuksen voidaan lähtökohtaisesti arvioida täyttyvän kaikissa tapauksissa, koska tuottajaorganisaation toiminnassa on käytännössä kyse tuottajien aiemmin itsenäisesti harjoittamasta toiminnasta, jonka yhteydessä on katsottava kertyneen riittävä toiminnan tuntemus. Tuotannon keruuta, lajittelua, varastointia ja pakkaamista sekä markkinointia, taloushallintoa ja keskitettyä kirjanpitoa ja laskutusjärjestelmää koskevista vaatimuksista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä pykälässä ehdotettavan valtuuden nojalla. Nykyisin kyseisistä vaatimuksista on säädetty ministeriön hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetuksessa kirjanpitoa koskevien vaatimusten osalta.

Tuottajaorganisaation velvollisuus tarjota teknistä apua jäsentensä käyttöön perustuu sellaisenaan sovellettaviin vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 b artiklan 1 kohdan d ja e alakohtiin. Mainitun d alakohdan mukaan tuottajaorganisaation on todella annettava jäsentuottajilleen ympäristöystävällisten viljelymenetelmien toteuttamiseen tarvittavaa teknistä apua. Tämä velvoite liittyy 125 b artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun tuottajaorganisaation tavoitteeseen käyttää ympäristöystävällisiä viljelymenetelmiä, tuotantotekniikoita ja jätehuoltomenetelmiä erityisesti veden, maaperän ja maiseman laadun suojelemiseksi sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi tai parantamiseksi. Hyväksymisen yhteydessä tulisi siten esittää selvitys tuottajaorganisaation resursseista antaa tämän tyyppistä teknistä apua. Teknistä apua koskevista vaatimuksista voitaisiin antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä pykälässä ehdotettavan valtuuden nojalla. Nykyisin asiasta ei ole annettu kansallisesti tarkempia säännöksiä.

Vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 b artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan tuottajaorganisaatioiden on asetettava tosiasiallisesti tuottajajäsenten käyttöön tarpeen mukaan teknisiä apuvälineitä tuotteiden keräämiseksi, varastoinniseksi, pakkaamiseksi ja kaupan pitämiseksi. Viimeksi mainittua vaatimusta on korostettu EU:n komission antamissa kannanotoissa. Tuottajaorganisaation toiminta ei siten voi rajoittua vain yhteisten menettelyjen harjoittamiseen, vaan tuottajaorganisaation on myös tarjottava teknisiä apuvälineitä kyseisten toimintojen osalta. Teknisiä apuvälineitä koskevista tarkemmista vaatimuksista voitaisiin antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä pykälässä ehdotettavan valtuuden nojalla. Nykyisin kyseisistä vaatimuksista ei ole annettu kansallisesti tarkempia säännöksiä.

Momentissa säädettäisiin myös valtuudesta antaa vaatimuksista valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä. Kuten edellä on todettu, vaatimukset voisivat koskea tuotannon keruuta, lajittelua, varastointia, pakkaamista ja markkinointia sekä taloushallintoa, kirjanpitoa ja laskutusjärjestelmää samoin kuin tuottajajäsenten käyttöön tarjottavia teknistä apua ja teknisiä apuvälineitä. Vaatimusten perusteita ja sisältöä on selvitetty edellä. Nykyisin vaatimuksia on asetettu ministeriön hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetuksessa vain kirjanpidon osalta.

Pykälän 2 momentin perusteella tuotannon keruun, lajittelun, varastoinnin, pakkaamisen ja markkinoinnin sekä keskitetyn taloushallinnon, kirjanpidon ja laskutusjärjestelmän samoin kuin tuottajajäsenten käyttöön tarjottavan teknisen avun ja teknisten apuvälineiden järjestäminen voitaisiin siirtää toisen toimijan toteutettavaksi.

Säännöksellä otettaisiin kansallisesti käyttöön vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 d artiklassa ja sen täytäntöönpanoa koskevassa EU:n hedelmä ja vihannesasetuksen 27 artiklassa tarkoitettu jäsenvaltion harkintavaltaan kuuluva mahdollisuus myöntää tuottajaorganisaatioille oikeus ulkoistaa toimintojaan. Tämä on katsottava tarkoituksenmukaiseksi ottaen huomioon tehtävien moninaisuus ja niiden edellyttämä erityisasiantuntemus. Asiasta ei ole nykyisin annettu

nimenomaista kansallista säädöstä, mutta käytännössä ostopalvelujen käyttö on ollut sallittua. Nykyisin tuottajaorganisaatiot ovat hankkineet ostopalveluina esimerkiksi huoltopalveluja, kirjanpitopalveluja ja atk-palveluja.

12 d §. Jäsenyys hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioissa. Pykälässä säädettäisiin hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation jäsenyyttä koskevista erityissäännöksistä.

Pykälän 1 momentin mukaan hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioissa voisi tuottajajäsenten lisäksi olla osakkaina tai jäseninä vähäisessä määrin myös muita toimijoita, jotka sitoutuvat noudattamaan tuottajaorganisaation sääntöjä. Nämä olisivat organisaation oikeudellisesta muodosta riippuen osakeyhtiön osakkaita tai osuuskunnan jäseniä.

Säännös mahdollistaisi esimerkiksi sen, että tuotannosta luopuva tuottajajäsen voisi jatkaa jäsenenä tai osakkaana tuottajaorganisaatioissa. Tämä voisi olla tarkoituksenmukaista esimerkiksi tämän tuotantoon liittyvän asiantuntemuksen vuoksi. Myös muun tuotteen tuottajan osallistuminen toimintaan voisi olla hyödyllistä, jos tämä voi tarjota tuottajaorganisaatiota koskevien velvoitteiden toteuttamisessa tarvittavia rakennuksia, välineitä tai tietotaitoa. Näiden jäsenten asema tuottajaorganisaatioissa on varsin rajoitettu, koska nämä eivät saa EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 30 artiklan 3 kohdan mukaan hyötyä suoraan unionin rahoittamista toimenpiteistä eli jäljempänä selvitettävästä tuottajaorganisaatiotuesta.

Muita jäseniä voisi olla tuottajaorganisaatioissa vain vähäinen määrä. Vastaavasta rajoituksesta säädetään nykyisin ministeriön hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetuksen 4 §:ssä. Säännös varmistaa osaltaan, että tuottajaorganisaation päätösvalta säilyy tuottajajäsenillä ja että toiminta keskityy tuottajia hyödyttävään toimintaan. Käytännössä jäsenten määrää koskevan rajoituksen merkitys on ollut vähäinen, koska nykyisin hyväksytyissä tuottajaorganisaatioissa ole lainkaan mainittuja muita jäseniä, vaan ne koostuvat ainoastaan tuottajajäsenistä. Jos tarvetta ilmenisi, voitaisiin vähäisen määrän

kriteereistä antaa momentissa ehdotettavan valtuuden nojalla tarkempia säännöksiä.

Momentissa korostettaisiin muiden jäsenten velvollisuutta noudattaa tuottajaorganisaation sääntöjä. Sen taustana on mainitun 30 artiklan 2 kohta, jonka mukaan vahvistaessaan muita jäseniä koskevat edellytykset jäsenvaltion on varmistettava erityisesti, että vanhan markkinajärjestelyasetuksen 122 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan iii alakohdan ja 125 a artiklan 3 kohdan c alakohdan noudatetaan. Niissä säädetään erityisesti tuottajaorganisaatiolta edellytettävistä säännöistä, joita on selvitetty tarkemmin edellä hyväksymisen yhteydessä. Mainitun 30 artiklan 3 kohdan mukaan muut jäsenet eivät voi olla mukana hyväksymisperusteissa. Tämä varmistettaisiin siten, että hyväksymisperusteita koskevan pykälän jäsenten vähimmäismäärää koskeva säännös koskisi vain tuottajajäseniä. Myös hyväksymisen edellytyksenä oleva kaupan pidetyn tuotannon arvo olisi määritelty siten, että siihen voitaisiin laskea vain tuottajajäsenten tuottajaorganisaation kautta kaupan pidettyjen tuotteiden arvo.

Muu jäsen ei voisi olla tukku- tai vähittäiskaupan alalla taikka jakelualalla toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Ehdotus perustuu EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 30 artiklaan, jonka mukaan jäsenvaltio voi päättää, voidaanko luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka eivät ole tuottajia, hyväksyä tuottajaorganisaation jäseniksi, ja millaisin edellytyksin. Tukku- tai vähittäiskaupan toimijoita koskevasta vastaavasta rajoituksesta säädetään nykyisin ministeriön hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetuksen 4 §:ssä. Rajoituksen tarkoituksena on ollut varmistaa, että tuottajaorganisaatioiden toiminta ja päätöksenteko perustuu tuottajaorganisaatioiden perustamisen tarkoituksen mukaisesti tuottajien yhteistyöhön. Samasta syystä ehdotetaan täsmennettäväksi, ettei jäseneksi voisi kuulua myöskään jakelualan toimijat.

Pykälän 2 *momentin* mukaan hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatio voisi säännöissään vahvistaa EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksessa tarkoitettua tuottajajäsenen eroamisaiakaa pidemmän määräajan, joka voisi olla enintään kuuden kuukauden pituinen.

Se perustuu EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 22 artiklaan, jonka mukaan tuottajan jäsenyyden on kestettävä vähintään yhden vuoden ajan ja jäsenyyden irtisanomisesta on ilmoitettava tuottajaorganisaatiolle kirjallisesti. Saman artiklan mukaan jäsenvaltioiden on vahvistettava enintään kuuden kuukauden pituiset irtisanoutumisajat ja jäsenyyden päättymisen voimaantulopäivät.

Säännös mahdollistaisi pidemmän ilmoitusajan soveltamisen, jolloin organisaatiolla olisi paremmat mahdollisuudet valmistautua mahdollisesti tarvittaviin muutoksiin, jos esimerkiksi jäsenten vähimmäismäärää tai kaupan pidetyn tuotannon arvoa koskevat hyväksymisen edellytykset eivät enää täytyisi. Asiasta säädetään nykyisin ministeriön hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetuksen 4 §:ssä. Sen mukaan jäsenyyden irtisanomisesta on ilmoitettava viimeistään 15 päivänä syyskuuta, jolloin ero tulee voimaan seuraavan kalenterivuoden alusta ja tuottajaorganisaatioiden säännöissä voidaan määrätä eroamisilmoituksen tekemiselle pidempi aika, joka voi olla enintään kuusi kuukautta.

Pykälän 3 *momentin* mukaan osakkaiden ja jäsenten äänivalta olisi järjestettävä hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation säännöissä siten, että se varmistaa täysimääräisesti tuottajajäsenten vaikutusmahdollisuudet organisaation päätöksenteossa. Se perustuu EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 31 artiklaan, jonka 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliseksi katsomansa toimenpiteet yhden tai useamman tuottajan vallan tai vaikutuksen väärinkäytön estämiseksi tuottajaorganisaation hallinnossa ja toiminnassa. Näiden toimenpiteiden on koskettava myös äänioikeuksia.

Äänivaltaa koskevista vaatimuksista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asiasta säädetään nykyisin ministeriön hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetuksessa. Sen 4 §:n mukaan yhden tuottajajäsenen äänivalta on rajoitettu enintään 20 prosenttiin ja äänivaltaa laskettaessa yksittäisen tuottajajäsenen tai muun jäsenen äänivaltaan katsotaan kuuluvan tämän suora ja välillinen omistus tuottajaorganisaatiossa. Säännöksellä on katsottu voitavan varmistaa vallan ja vaikutuksen

väärinkäytön estäminen. Mainitun 4 §:n mukaan muiden jäsenten yhteenlaskettu äänivalta ei saa ylittää 49 prosenttia organisaation päätöksenteossa. Tämänkin tarkoituksena on ollut varmistaa tuottajajäsenten täysimääräiset mahdollisuudet vaikuttaa tapaan, jolla tuottajaorganisaation toiminta järjestetään.

12 e §. Hedelmä- ja vihannesalan suoramyynti. Pykälässä säädettäisiin osuudesta, jonka hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation tuottajajäsen voi myydä tuotteistaan suoraan kuluttajalle. Se perustuu vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 a artiklan 2 kohdan a alakohtaan, jonka mukaan tuottajajäsenet voivat organisaation luvalla ja sen vahvistamin edellytyksin myydä enintään tietyn osuuden tuotannostaan ja/tai tuotteistaan suoraan tilalla ja/tai tilan ulkopuolella kuluttajille näiden omiin tarpeisiin. Jäsenvaltio vahvistaa tämän osuuden, jonka on oltava vähintään 10 prosenttia.

Osuudesta on nykyisin säädetty ministeriön hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetuksen 6 §:ssä, jonka mukaan tuottajajäsenet voivat tuottajaorganisaation luvalla ja tuottajaorganisaation vahvistamisen edellytyksin myydä enintään 25 prosenttia tuotannostaan ja/tai tuotteistaan suoraan tilalla ja/tai tilan ulkopuolella kuluttajille näiden omiin tarpeisiin. Ehdotus vastaisi nykytilaa.

12 f §. Maitoalan tuottajaorganisaation toimintaa koskevat vaatimukset. Pykälän mukaan hyväksytyt maitoalan tuottajaorganisaation olisi toimitettava Maaseutuvirastolle vuosittain tammikuun loppuun mennessä sen jäsenmäärää ja kaupan pidetyn raakamaidon määrää koskevat tiedot. Ehdotus perustuu neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1234/2007 säädetyistä tuottajaorganisaatioita ja toimialakohtaisia organisaatioita sekä sopimusneuvotteluja ja -suhteita koskevista ilmoituksista maito- ja maitotuotealalla annettuun komission täytäntöönpanoasetukseen (EU) N:o 511/2012. Sen 1 artiklassa säädetään jäsenvaltion velvollisuudesta ilmoittaa vastaavia tietoja EU:n komissiolle. Jotta tämä ilmoitusvelvollisuus olisi mahdollista toteuttaa määräajassa, olisi tuottajaorganisaatiolle asetettava vastaava velvollisuus ja määräaika tietojen toimittamiselle.

13 §. Vientituen hakemista koskeva ennakoilmoitus ja vientitukituotteiden asettaminen

esille. Pykälän 1, 2 ja 3 momenttiin tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuvat tekniset muutokset.

14 §. Vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus ja vientitukihakemus. Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuva tekninen muutos.

22 §. Tuottajaorganisaatiotuen kustannusten tukikelpoisuus ja tuen enimmäismäärä. Pykälän 3 momentin viittaus EU:n lainsäädäntöön muutettaisiin vastaamaan vuoden 2014 alusta voimaan tulevaa EU:n lainsäädäntöä.

26 §. Mehiläishoito-ohjelma ja mehiläishoitotuen tukikelpoiset toimenpiteet. Pykälän 2 momentin viittaus EU:n lainsäädäntöön muutettaisiin vastaamaan vuoden 2014 alusta voimaan tulevaa EU:n lainsäädäntöä.

32 a §. Koulumaitotuen kansallinen strategia. Lakiin lisättäisiin uusi 32 a §, jossa säädettäisiin koulumaitotukeen liittyvän kansallisen strategian laadinnasta vastaavasta viranomaisesta. Sen laatisi maa- ja metsätalousministeriö. Vastaaventyypinen säännös on myös tuottajaorganisaatiotukea koskevassa 17 §:ssä ja mehiläishoitotukea koskevassa 26 §:ssä.

38 §. Ruhonluokitusasteikot. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin EU:n lainsäädännön muutoksia vastaavat muutokset. Teurastamon velvollisuutta luokitaa ruhoja ja ruhonluokitustaulukkoa koskeva viittaus muutettaisiin viittaukseksi markkinajärjestelyasetukseen, jossa näistä seikoista jatkossa säädettäisiin. Kyseessä on informatiivinen viittaus sellaisenaan sovellettavaan EU:n lainsäädäntöön.

Momentista poistettaisiin tarpeettomana säännös, jonka mukaan luokittamista koskeva velvollisuus koskee myös vähintään 12 kuukauden ikäisen nautaeläimen ruhoja, koska jatkossa velvollisuus koskisi vähintään 8 kuukauden ikäisistä nautaeläimistä peräisin olevia ruhoja eikä asiaan enää liittyisi kansallista harkintavaltaa. Momentissa säädettäisiin nykytilan mukaisesti kansallisesti käyttöön otetusta poikkeuksesta, jonka mukaan luokitusvelvollisuutta ei sovelleta, jos kyse on luokitusasetuksen 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua luokituksesta.

Lisäksi ehdotetaan, ettei velvollisuutta sovellettaisi myöskään luokitusasetuksen 5 artiklassa tarkoitettuun luokitukseen. Sen mu-

kaan jäsenvaltiot voivat päättää, että täysikasvuisten nautaeläinten ruhojen luokitusvaatimukset eivät ole pakollisia laitosten osalta, joissa teurastetaan vuodessa keskimäärin enintään 75 täysikasvuista nautaeläintä viikossa. Tämä poikkeus on ollut Suomessa myös aiemmin käytössä. Sen käyttö olisi edelleen perusteltua, koska se vähentäisi luokituksesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa vähäisiä määriä teurastavissa laitoksissa.

7 a luku **Kaupan pitämisen vaatimukset**

46 a §. *Kaupan pitämisen vaatimukset.* Pykälän 1 momentissa viitattaisiin EU:n kaupanormilainsäädäntöön, joka yksilöitäisiin ehdotettavan lain määritelmiä koskevassa pykälässä. Momentissa luettelaisiin asiakokonaisuuksia, joita kaupan pitämisen vaatimukset voivat koskea. Listaus perustuu markkinajärjestelyasetuksen artiklaan, jossa on lueteltu seikkoja, joita kaupan pitämisen vaatimukset voivat koskea. Listaus ei kata kaikkia markkinajärjestelyasetuksessa mainittuja seikkoja, vaan siinä on pykälän luetavuuden parantamiseksi yhdistetty samantyyppisiä asioita koskevia kohtia. Esimerkiksi nimitykset kattavat myös myyntinimitykset, luokittelu kattaa myös luokittelukriteerit, kasvilajikkeet, eläinrodut ja kaupalliset tyytit, merkinnät kattavat myös päällyksimerkinnot, pakkaaminen myös käärimisen ja pakkaamoja koskevat vaatimukset ja koostumus myös lihakkuuden. Tarkoituksena kuitenkin on, että viittaussäännös vastaisi EU:n lainsäädännössä säädettyä.

EU:n lainsäädännössä ei säädetä yleisestä kaupan pitämisen määritelmästä, vaan vaatimusten kohde määrittyy sektorikohtaisen lainsäädännön nojalla. Käytännössä valtaosa yksityiskohtaisista vaatimuksista on nykyisin annettu vanhaa markkinajärjestelyasetusta tarkentavassa EU:n lainsäädännössä. Tähän liittyviä asetuksia on useita, koska niitä on annettu tuotekohtaisesti siten, että esimerkiksi rusinoiden ja oliiviöljyalan tuotteita koskevista vaatimuksista on annettu erilliset asetukset. Myös jatkossa vain keskeisistä kaupan pitämisen vaatimuksista säädettäisiin markkinajärjestelyasetuksessa ja valtaosasta

vaatimuksista säädettäisiin sitä tarkentavassa EU:n lainsäädännössä.

Seuraavassa selvitetään kaupan pitämisen vaatimuksia koskevaa nykyisin voimassa olevaa EU:n lainsäädäntöä tuotekohtaisesti. Kyseessä on laaja lainsäädäntökokonaisuus, jonka yksityiskohtainen kuvaaminen kansallisen lain yhteydessä on mahdollista vain pääpiirteissään. Kaupan pitämisen vaatimusten sisältöä on lisäksi kuvattu tarkemmin jäljempänä eri pykälien perustelussa. Hakemuksiin ja ilmoituksiin liittyviä vaatimuksia on kuvattu pykälissä, jotka koskevat kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvissä hakemuksissa ja ilmoituksissa toimivaltaista viranomaista, kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyviä hyväksymisiä, todistuksia, lupia ja vapautuksia sekä eri tuotteita koskevien tietojen ilmoittamista. Eri toimijoita ja tuotteita koskevia vaatimuksia on kuvattu myös tarkastuksia koskevien pykälien yhteydessä. Vaatimuksia koskeva EU:n lainsäädäntö on sellaisenaan sovellettavaa eikä sen soveltamisesta ole syytä tai mahdollisuutta säätää kansallisessa lainsäädännössä.

Oliiviöljyä koskevista kaupan pitämisen vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 ja 118 artikloissa. Tuotteet on määritetty mainitun asetuksen liitteen I osan VII a kohdassa. Oliiviöljyjen ja oliivin puristemassaöljyjen kuvausten ja määritelmien käyttö on pakollista. Öljyt, joita voidaan pitää kaupan vähittäismyyntivaiheessa, on määritetty 118 artiklassa. Oliiviöljyn kaupanormiasetuksessa säädetään tarkemmin oliiviöljyjen ja oliivin puristemassaöljyjen vähittäismyyntiä koskevista vaatimuksista. Ne koskevat myyntinimityksiä, pakkausmerkintöjä, alkuperämerkintöjä, maantieteellisiä nimityksiä ja vapaaehtoisia merkintöjä. Kaupan pidetyn oliiviöljyn fyysistä ominaisuuksista ja niiden määrittämismenetelmistä säädetään oliiviöljyn määritysasetuksessa.

Hedelmien ja vihannesten ja hedelmä- ja vihannesjalosteiden kaupan pitämisen vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 artiklan 1 kohdassa ja 113 a artiklassa sekä EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksessa. Jalosteet on määritetty tarkemmin vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteen I osassa X. Jalosteet kattavat käytännössä erityisesti rusinat, joita koskevista vaa-

timuksista on annettu erillinen rusinoiden kaupanormiasetus.

Tuoreena kuluttajille myytäväksi tarkoitettuja hedelmä- ja vihannesalan tuotteita voidaan vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 a artiklan mukaan pitää kaupan ainoastaan, jos ne ovat terveitä, puhtaita ja laadultaan kauppakelpoisia ja jos alkuperämaa on ilmoitettu. Vaatimuksia sovelletaan kaikissa kaupan pitämisen vaiheissa, myös tuonnissa ja viennissä. Saman artiklan mukaan sellaisen hedelmä- ja vihannesalan sekä hedelmä- ja vihannesjalostealan tuotteiden haltija, joita hyväksytyt kaupan pitämisen vaatimukset koskevat, ei saa pitää niitä esillä myyntitarkoituksessa, saattaa myyntiin tai myydä, toimittaa tai pitää kaupan niitä jollakin muulla tavoin yhteisössä, elleivät ne ole mainittujen vaatimusten mukaisia, ja hän vastaa siitä, että näitä vaatimuksia noudatetaan. Kyseisten vaatimusten noudattamisesta vastaavia toimijoita on tarkemmin määritelty EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 3 ja 10 artikloissa. EY:n tuomioistuimen tapauksen C-320/85 mukaan vaatimukset koskevat myös kuljetusta tuottajalta kauppiaan tiloihin.

Hedelmä- ja vihannesalan tuotteiden vaatimukset jakaantuvat yleis- ja erityisvaatimuksiin, joista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 a artiklassa ja liitteessä I sekä EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 3 artiklassa. Mainitun 3 artiklan mukaan hedelmien ja vihannesten, joihin ei sovelleta kaupan pitämisen erityisvaatimuksia, on oltava kaupan pitämisen yleisvaatimusten mukaisia. Jos tuotteiden haltija voi osoittaa tuotteidensa olevan jonkin Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission hyväksymän sovellettavan standardin mukaisia, niitä pidetään kaupan pitämisen yleisvaatimusten mukaisina.

Erityisvaatimus koskee muun muassa seuraavia tuotteita: omenat, appelsiinit, sitruunat ja mandariinit, kiivit, eräät salaattit, persikat, nektariinit, päärynät, mansikat, paprikat, syötäväksi tarkoitettut viinirypäleet ja tomaatit. Tuotteiden on täytettävä laatua ja kypsyysetä koskevat vähimmäisvaatimukset sekä laatuluokitusta ja kokoa, koskevat vaatimukset. Lisäksi tuotteiden merkintöjen on vastattava vaatimuksia, jotka koskevat muun muassa pakkaajan tai lähettäjän tunnistus-

merkintää, tuotetta, alkuperämaata ja kaupallisia tietoja sekä laatuluokitusta.

Yleisvaatimus koskee muun muassa tiettyjä sipuleita ja kaaleja, porkkanoita, nauriita, punajuuria, kurkkuja, palkokasveja ja muita tuoreita kasviksia, kuten parsaa, paprikat, pinaatti, kurpitsat ja muut salaattit kuin erityisnormin alaiset salaattit. Lisäksi yleisvaatimus koskee muun muassa ananaksia, avokadoja, greippejä, meloneja, aprikooseja, kirsikoita, luumuja ja eräitä muita hedelmiä, joihin kuuluvat myös vadelmat, musta-, valko- ja punaherukat, puolukat, mustikat. Tuotteiden on täytettävä laatua ja kypsyyttä koskevat vähimmäisvaatimukset ja alkuperämaan merkintää koskevat vaatimukset.

Banaanien osalta vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 artiklassa ja banaanien kaupanormiasetuksessa. Vaatimukset koskevat banaanien ominaisuuksia. Niihin sisältyy myös asianosaisen toimijan velvollisuus ilmoittaa tuotteiden purkamispaikkaa ja ajankohtaa sekä kypsytämisaikkoja koskevat tiedot. Myös hedelmiin ja vihanneksiin liittyvä jäljempänä tarkemmin selvitettävä tuotteiden kaupan pitämistä koskeva ennakoilmoitusvelvollisuus.

Vasikanlihan vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 b artiklassa ja vasikanlihan kaupanormiasetuksessa. Vaatimukset koskevat enintään 12 kuukauden ikäisistä nautaeläimistä peräisin olevan lihan luokittelua ja päällysmarkintöjä sekä tuotteita kaupan pitävän toimijan velvollisuutta pitää kirjaa tuotteista.

Maidon ja maitotuotteiden vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 114 artiklassa ja liitteessä XII. Ne koskevat ihmisravinnoksi tarkoitettuja maitotuotteita ja tarkemmin tuotteiden nimikkeitä ja kulutukseen tarkoitettua maidon ominaisuuksia. Vaatimuksissa keskeistä on tiettyjen nimikkeiden, kuten juusto-nimikkeen käyttö vain EU:n lainsäädännössä määritellyistä tuotteista. EY:n tuomioistuimen tapauksessa C-101/98 otettiin kantaa juusto-nimikkeen käyttöön tuotteissa, joiden koostumusta oli muutettu. Tuomion mukaan juusto-nimitystä ei voitu käyttää tuotteesta, jonka maitorasva oli korvattu kasvirasvalla.

Rasvojen vaatimuksista säädetään 115 artiklassa ja rasvojen ja maitotuotteiden kaup-

panormiasetuksessa. Ne koskevat ihmisravinnoksi tarkoitettuja rasvoja, joiden rasvapiitoisuus ja koostumus vastaavat säädettyä tasoa ja jotka soveltuvat levitettäviksi. Vaatimusten kohteena ovat myös tuotteiden myyntinimikkeet.

Muna-alan tuotteiden vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 116 artiklassa sekä muna-alan kaupanormiasetuksessa. Vaatimukset koskevat käytännössä Gallus gallus -lajin kanojen tuottamia munia, jotka soveltuvat sellaisenaan ihmisravinnoksi tai munatuotteiden valmistamiseen. Vaatimukset koskevat munien laatuominaisuuksia, luokittelua, pakkaamojen hyväksymistä, merkittämistä, pakkaamista, määräaikoja, kuljetuslaatikoissa ilmoitettavia tietoja, merkintöjä, pakkausten laatua ja rekistereitä.

Muna-alan vaatimukseen liittyy myös tuotantotapaa koskevat vaatimukset, joista säädetään muna-alan kaupanormiasetuksen liitteessä II. Tuotantotavan osalta on mahdollista erottaa häkkikanalat, lattiakanalat ja ulkukanalat. Tuotantotapoihin kuuluvat myös munivien kanojen ruokintavaatimukset, joista säädetään muna-alan kaupanormiasetuksen 15 artiklassa. Ruokintatapaa ja osa tuotantotapaa koskevista vaatimuksista on toimijoille vapaaehtoisia. Niitä käytävällä on oikeus tehdä kyseisessä EU:n lainsäädännössä tarkemmin määritellyjä tuotanto- ja ruokintapaa koskevia merkintöjä tuotteisiin.

Siipikarjanlihan vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 116 artiklassa ja siipikarjanlihan kaupanormiasetuksessa. Vaatimukset koskevat siipikarjan ruhojen ja palojen vesipitoisuutta, luokitusta, painoa, pakkausmerkintöjä, vapaaehtoisia mainintoja, nimikkeitä ja esillepanoa.

Siitosmunien ja siipikarjan poikasten tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevista kaupan pitämisen vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 116 artiklassa ja siipikarjan poikasten kaupanormiasetuksessa. Siitosmunien osalta vaatimukset koskevat poikastuotantoon tarkoitettuja siipikarjan munia. Siipikarjan poikasia koskevat vaatimukset koskevat enintään 185 gramman painoisia eläviä lintuja, jotka on määritetty tarkemmin EU:n lainsäädännössä.

Humala-alan tuotteisiin liittyvistä kaupan pitämisen vaatimuksista säädetään vanhan

markkinajärjestelyasetuksen 117 artiklassa ja humalan kaupanormiasetuksessa. Vaatimusten noudattaminen perustuu tuotteiden jalostusvaltion viranomaisen hyväksymän varmentamiskeskuksen myöntämään varmentamistodistukseen. Jälleenmyynnissä tuotteen mukana on oltava kaupallinen asiakirja, josta ilmenevät tuotetta koskevat humalan kaupanormiasetuksessa yksilöidyt tiedot. Suomessa ei tehdä kyseistä jalostusta, joten Suomessa vaatimusten soveltaminen rajoittuu jälleenmyytävien tuotteiden tietoja koskeviin vaatimuksiin. Vaatimuksia on valvottava myös EU:n ulkopuolelta tuotujen tuotteiden osalta. Tältä osin asiasta säädetään humalatuotteiden tuonnin kaupanormiasetuksessa.

Viinialan tuotteiden osalta vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 d artiklassa, jonka mukaan vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteessä XIb vahvistettuja rypäletuotteiden luokkien nimityksiä saa käyttää yhteisössä ainoastaan sellaisen tuotteen kaupan pitämisessä, joka on mainitussa liitteessä vahvistettujen edellytysten mukainen.

Viinin alkuperänimityksistä, maantieteellisistä merkinnöistä ja perinteisistä merkinnöistä säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen II osaston, I luvun I a jaksossa. Viinin alkuperänimityksiä, maantieteellisiä merkintöjä ja perinteisiä merkintöjä koskevia vaatimuksia sovelletaan 118 a artiklan mukaisesti liitteen XI b kohdissa 1, 3—6, 8, 9, 11, 15 ja 16 tarkoitettuihin tuotteisiin. Koska Suomessa ei tuotannon vähyyden vuoksi tule olemaan tuotteita, joihin voi liittyä kyseisenlaisia nimityksiä tai merkintöjä, kyseisen järjestelmän säännökset tulevat Suomessa sovellettaviksi vain siltä osin kuin kyse on ulkomailta tuotujen tuotteiden nimitysten tai merkintöjen valvonnasta.

Viinialan tuotteiden merkinnöistä ja esitellytavasta säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen II osaston, I luvun I b jaksossa. Vaatimuksia sovelletaan 118 y artiklan mukaan liitteen XI b 1—11, 13, 15 ja 16 kohdissa tarkoitettuihin tuotteisiin, joita pidetään kaupan yhteisössä tai jotka on tarkoitettu vientiin. Tuotteiden merkinnöissä ja esitellyssä on oltava mainitussa 118 y artiklassa tarkoitettut pakolliset tiedot. Artiklassa 118 z

säädetään merkinnöistä, jotka voidaan tehdä vapaaehtoisesti ja 118 z a käytettävistä kielistä.

Viinin valmistusmenetelmistä säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 120 a—120 g artikloissa. Niiden on arvioitu voivan tulla sovellettavaksi Suomessa siltä osin kuin kyse on 120 a artiklassa tarkoitettujen tiettyjen sallittujen lajikkeiden käytön ja tiettyjen lajikkeiden kiellon varmistamisesta sekä 120 c artiklassa tarkoitettujen viinivalmistuksen menetelmien noudattamisen varmistamisesta. Mainitun 120 a artiklan 1 kohdan mukaan vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteessä XI b luetellut, yhteisössä tuotettavat tuotteet on valmistettava kyseisen artiklan 2 kohdan mukaisesti luokiteltavista rypälelajikkeista. Saman artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetään lajikkeista, joita ei saa käyttää. Artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tuottajat noudattavat kyseisen artiklan säännöksiä. Käytännössä vaatimukset kohdistuisivat hyvin rajattuun toimijoiden joukkoon, koska kyseisten tuotteiden tuotannon on arvioitu tulevan olemaan Suomessa jatkossakin erittäin vähäistä.

EU:n ulkopuolelta tapahtuvan viinialan tuotteiden tuonnin vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 158 a artiklassa. Sen mukaan tuotteilla on oltava alkuperämaan viranomaisen myöntämä todistus siitä, että mainitussa artiklassa tarkoitettuja vaatimuksia noudatetaan sekä tämän myöntämä määrittödistus, jos tuotteet on tarkoitettu suoraan ihmisravinnoksi. Kyseisestä todistuksesta käytetään nimitystä VI 1 -asiakirja.

Viinialan tuotteiden tuottajien sekä kauppiaiden velvollisuudesta ilmoittaa hallinnassaan olevista rypäleen puristemehun ja viinin määristä säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 185 b artiklan 3 kohdassa. Viinialan tuotteiden saateasiakirjoja koskevista vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 185 c artiklan 1 kohdassa. Sen mukaan viinialan tuotteet saa luovuttaa liikkeeseen yhteisössä ainoastaan, jos niiden mukana on virallisesti hyväksytty saateasiakirja. Viinituotteiden seuranta-asetuksen 21 artiklan mukaan vaatimus käyttää saateasiakirjoja koskee vanhan markkinajärjestelyase-

tuksen liitteen I XII osassa tarkoitettuja tuotteita. Siitä säädetään viinituotteiden seuranta-asetuksen 25 artiklassa useita poikkeuksia muun muassa viinietikan osalta. Vaatimus koskee myös esimerkiksi muita kuin syötäväksi tarkoitettuja tuoreita viinirypäleitä eli viinin valmistukseen tarkoitettuja tuoreita viinirypäleitä, joita ei käytännössä tuoda Suomeen ja joiden osalta vaatimus ei siten tule käytännössä sovellettavaksi Suomessa.

Viinialan tuotteiden saapuvia ja lähteviä eriä koskevien tietojen kirjaamisvelvollisuudesta säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 185 c artiklan 2 kohdassa. Sen mukaan ammattinsa harjoittamista varten hallussaan viinialan tuotteita pitävien toimijoiden on pidettävä kirjaa tuotteiden saapuvista ja lähtevistä eristä. Vaatimus koskee vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteen I osassa XII tarkoitettuja tuotteita. Kyseessä ovat samat tuotteet, joita edellä mainittu 185 c artiklan 1 kohdassa tarkoitettu saateasiakirjan käyttöön liittyvä vaatimus koskee.

Tietojen kirjaamista koskevista poikkeuksista säädetään viinituotteiden seuranta-asetukseen 37 artiklassa, jonka mukaan esimerkiksi viinietikkaa ei tarvitse merkitä rekisteriin. Sen mukaan tietojen kirjaamiseen eivät ole velvollisia myöskään vähittäiskauppiat eivätkä kauppiat, jotka myyvät juomia yksinomaan paikalla tapahtuvaa kulutusta varten. Artiklan mukaan jäsenvaltio voi lisäksi säätää, ettei vaatimus koske toimijoita, jotka pitävät hallussaan tai asettavat myyntiin yksinomaan pienissä astioissa olevia viinialan tuotteita artiklassa tarkemmin säädettyin edellytyksin. Lisäksi 38 artiklan nojalla on mahdollista kansallisesti säätää, että tietojen kirjaaminen voidaan korvata saateasiakirjoilla tietyissä tapauksissa. Tiedoista, joita on kirjattava, säädetään sellaisenaan sovellettavissa 39—46 artikloissa.

Etyylialkoholin tuotantoa, myyntiä ja varastointia koskevista tiedonannoista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 189 artiklassa. Etyylialkoholin tuotantomenetelmää koskevista vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 120 artiklassa, jonka mukaan voidaan antaa tuotantomenetelmää koskevia tarkempia säännöksiä. Näitä ei ole kuitenkaan annettu.

Myöskään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 artiklassa tarkoitettua mahdollisuutta antaa syötäväksi tarkoitettuja oliiveja ja eläviä kasveja koskevia kaupan pitämisen vaatimuksia ei ole käytetty eikä niitä koskevia vaatimuksia siten ole.

Vuoden 2014 alusta kaupan pitämisen vaatimuksista on tarkoitus säätää ehdotettavan lain EU:n kaupanormilainsäädännön määritelmässä tarkoitettua EU:n lainsäädännössä. Sisällöllisesti uusi lainsäädäntö vastaa nykytiedon mukaan lähtökohtaisesti nykyistä sääntelyä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa kaupan pitämisen vaatimuksia koskevia tarkempia säännöksiä. Jos EU:n kaupanormilainsäädännössä sallitaan 1 momentissa tarkoitettuja vaatimuksia koskevien täydentävien säännösten antaminen tai niistä poikkeaminen taikka edellytetään täydentävien säännösten antamista, valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä vähäisistä täydennyksistä, jotka ovat tarpeen kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisen tai kuluttajien tai viranomaisten riittävän tiedonsaannin varmistamiseksi, sekä sellaisista vähäisistä poikkeuksista, jotka eivät vaaranna tuotteiden riittävää laatua, muiden kaupan pitämisen vaatimusten noudattamista eikä kuluttajien ja viranomaisten riittävää tiedonsaantia. Vaikka joidenkin teknisten seikkojen osalta tarkempien säännösten antamisessa voisi olla perusteltua käyttää ministeriön asetusta, säädöstason yhtenäisyyden vuoksi ne ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetuksella.

Kuten edellä 1 momentin kohdalla on todettu, kyseessä ovat asiakokonaisuudet, joiden osalta markkinajärjestelyasetuksen nojalla olisi jatkossa mahdollista antaa markkinajärjestelyn täytäntöönpanoa koskevaa EU:n lainsäädäntöä. Yksilöimällä 1 momentissa vaatimusten tyyppejä on pyritty siihen, että valtuussäännös toisaalta asettaisi selvät rajat kansallisten säännösten asettamiselle ja toisaalta mahdollistaisi kaupan pitämiseen liittyvien hyvin monenlaisten vaatimusten toimeenpanon tarkoituksenmukaisella tavalla. Ehdotettavaa säädöstapaa on selvitetty myös toteuttamisvaihtoehtoja koskevissa yleispuisteluuissa.

Tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa vain siltä osin kuin jäsenvaltiolla on EU:n lainsäädännön nojalla tähän oikeus. Jäsenvaltion tähän liittyvän oikeuden rajoituksia on käsitelty esimerkiksi EY:n tuomioistuimen tapauksessa C-255/86, jonka mukaan lähtökohtana on, ettei jäsenvaltio voi asettaa lisävaatimuksia. Samantyyppisestä tilanteesta on kyse tapauksessa C-216/84, jossa on käsitelty jäsenvaltion kaupan pitämisen vaatimusten alaisten rasvatuotteiden tuonnille asettamia lisävaatimuksia. Tuomiosta tarkemmin ilmevä perustein jäsenvaltio ei voi asettaa lisävaatimuksia. Näistä syistä johtuen korostettaisiin, että lisävaatimusten asettaminen tulisi kyseeseen vain, jos EU:n kaupanormilainsäädäntö tätä edellyttää tai antaa tähän mahdollisuuden.

Käytännössä EU:n kaupanormilainsäädännössä on vain vähän säännöksiä, joissa jäsenvaltion edellytetään antavan kansallisia säännöksiä. Esimerkkinä jäsenvaltion oikeudesta antaa tuotteiden ominaisuuksiin, koostumukseen, luokitteluun, merkintöihin tai nimityksiin liittyviä täydentäviä säännöksiä voidaan todeta levitettäviä rasvoja koskeva vanhan markkinajärjestelyasetuksen artikla 115 ja sitä täydentävä liite XV. Liitteen I kohdassa säädetään myyntinimikkeitä koskevista vaatimuksista, joita ei kuitenkaan sovelleta sellaisten tuotteiden kuvaukseen, joiden tarkka luonne tunnetaan perinteisen käytön vuoksi. Asiasta säädetään tarkemmin rasvojen ja maitotuotteiden kaupanormiasetuksen liitteessä, jossa todetaan tähän liittyen Suomen osalta munavoi. Vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteen XV kohdassa IV säädetään jäsenvaltion oikeudesta antaa maidon laatutason erittelyä koskevia kansallisia säännöksiä. Kyseisiä erittelyjä ei ole Suomessa nykyisin annettu. Jäsenvaltion oikeudesta sallia viini-sanon käyttö tuotteiden nimikkeissä säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 d artiklassa. Koska viinin kaupan pitämisen vaatimukseen on nykyisin katsottu soveltuvan alkoholilaki (1143/1994), on tältä osin sovellettu sen nojalla annettua asetusta alkoholijuomista ja väkiviinasta (1344/1994), jossa säädetään muun muassa hedelmäviinin määritelmästä.

Tuotteiden laatua ja koostumusta koskevien tarkempien vaatimusten osalta voidaan li-

säksi todeta vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteen XIII kohta III, jonka nojalla jäsenvaltio voi kieltää tai rajoittaa mainitussa liitteessä tarkemmin säädettyjen maidon koostumuksen muutosten tekemisen. Tuotteiden koostumusta koskevista vaatimuksista ei ole annettu kansallisia säännöksiä. Esimerkkinä merkinnöistä voidaan todeta myös vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteen XIa kohta IV, jonka mukaan jäsenvaltion on annettava yksityiskohtaiset säännöt siitä, miten ilmoitetaan enintään 12 kuukauden ikäisistä nautaeläimistä peräisin olevaa pakkaamattomana vähittäismyyntipaikalla loppukuluttajalle myytävää lihaa koskevat tiedot. Tästä säädetään nykyisin vasikanliha-asetuksen 3 §:ssä, jonka mukaan tiedon on oltava helposti havaittavissa ja yhdistettävissä kyseessä olevaan lihaan. Pakkausmerkintöjen osalta voidaan todeta esimerkkinä myös muna-alan kaupanormiasetuksen 12 artikla, jonka mukaan jäsenvaltio voi antaa mainitussa artiklassa tarkoitettuja merkintävaatimuksia täydentäviä kansallisia vaatimuksia. Myös siipikarjanlihan kaupanormiasetuksen 11 artiklassa säädetään oikeudesta asettaa täydentäviä vaatimuksia merkintöjen osalta. Merkintävaatimuksista ei ole nykyisin annettu kansallisia säännöksiä.

Asiakirjoja koskevista tarkemmista vaatimuksista voidaan esimerkkinä todeta siipikarjan poikasten kaupanormiasetuksen 8 artikla, jonka nojalla jäsenvaltiot voivat edellyttää siitosmunien tuotantolaitoksilta saateasiakirjan laatimista useana kappaleena. Tästä ei ole nykyisin annettu kansallisia säännöksiä. Ilmoitusvelvollisuuteen liittyvästä kansallisesta säädösvallasta voidaan esimerkkinä todeta EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 10 artikla, jonka mukaan jäsenvaltiot päättävät edellytyksistä, joilla artiklassa tarkoitetuille toimijoille joko asetetaan ilmoitusvelvollisuus tai näille myönnetään vapautus siitä. Tästä ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi ehdotettavassa luvussa erillisessä pykälässä, koska siihen liittyy myös muita kansallisia säännöksiä edellyttäviä seikkoja. Muita tuotteita koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta ei ole annettu nykyisin kansallisia säännöksiä.

EU:n lainsäädäntöä täydentävät vaatimukset voisivat olla vähäisiä ja vaatimusten nou-

dattamisen tai kuluttajien tai viranomaisten riittävän tiedonsaannin varmistamisen kannalta tarpeellisia. Nämä kriteerit tulisivat arvioitavaksi esimerkiksi, jos kyse olisi vaatimuksesta ilmoittaa asiakirjassa tietyt tiedot tai edellä mainitun esimerkin mukaisesti valmistaa asiakirjasta useampi kappale. Kuluttajien riittävän tiedonsaannin varmistaminen voisi liittyä esimerkiksi pakkausmerkintöihin. Viranomaisten tiedonsaannin varmistaminen voisi liittyä esimerkiksi kirjattavien tietojen määrittämiseen.

Momentissa säädettäisiin myös valtuudesta säätää poikkeuksia vaatimuksista. Merkintöjä koskevien poikkeusten osalta voidaan esimerkkinä todeta siipikarjan poikasten kaupanormiasetuksen 3 artikla, jossa säädetyn edellytyksin jäsenvaltiot voivat sallia poikkeavat tuotteiden merkintätavat. Pakkausten osalta voidaan esimerkkinä todeta oliiviöljyn kaupanormiasetuksen 2 artikla, jonka mukaan jäsenvaltio voi vahvistaa pakkausten enimmäisvetoisuudeksi yli viisi litraa. Asiaa säädetään nykyisin ministeriön oliiviöljyasetuksessa. Asiakirjoja ja kirjattavia tietoja koskevista poikkeuksista voidaan esimerkkinä todeta viinituotteiden seuranta-asetuksessa tarkoitettu mahdollisuus säätää kansallisesti saateasiakirjojen käyttöä ja kirjattavia tietoja koskevista poikkeuksista.

Merkintöihin ja ominaisuuksiin liittyvistä poikkeuksista voidaan esimerkkinä todeta myös vanhan markkinajärjestelyasetuksen liite XIV, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat jättää muna-alan tuotteita koskevien vaatimusten soveltamisen ulkopuolelle tuottajan suoramyyntin kuluttajalle tuotantopaikalla, toripaikassa tai ovelta ovelle myynnissä. Saman liitteen mukaan jäsenvaltiot voivat myöntää munien merkitsemiseen liittyviä poikkeuksia tiettyyn luokkaan kuuluville tuotteille sekä tietyn tuotannon vähimmäismäärän alittaville tuottajille. Siipikarjanlihan osalta valtuudesta myöntää poikkeus tietyn vähimmäistuotantomäärän alittaville toimijoille säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteessä XIV. Myös EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksessa säädetään mahdollisuudesta jättää artiklassa tarkemmin määritellyllä tavalla tarjottavat tuotteet vaatimusten soveltamisalan ulkopuolelle. Ky-

seistä poikkeusta ei ole nykyisin käytössä Suomessa.

Momentin mukaan poikkeusten tulisi olla vähäisiä ja sellaisia, etteivät ne vaaranna kaupan pidettyjen tuotteiden riittävää laatua, muiden kaupan pitämisen vaatimusten noudattamista eikä kuluttajien ja viranomaisten riittävää tiedonsaantia. Laadun vaarantumisen arviointi olisi tarpeen esimerkiksi mahdollisuudessa myöntää poikkeus tiettyjä hedelmä- ja vihannesalan tuotteita koskevien vaatimusten noudattamisesta. Tietojen ilmoittaminen liittyy usein tarpeeseen varmistaa vaatimusten valvonnan toteuttaminen, minkä vuoksi tähän liittyvien poikkeusten osalta tulisi varmistaa, että vaatimusten valvonta voidaan poikkeuksesta huolimatta asianmukaisesti toteuttaa. Poikkeus ei siten saisi vaarantaa viranomaisten riittävää tiedonsaantia. Kuluttajien riittävän tiedonsaannin varmistaminen voisi liittyä esimerkiksi tuotteiden merkintöjä koskeviin poikkeuksiin.

46 b §. *Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvissä hakemuksissa ja ilmoituksissa toimivaltainen viranomaislainen.* Ehdotettavan säännöksen lähtökohdaksi on se, että EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen hakemuksen ja ilmoituksen käsittelisi pääsääntöisesti sama viranomaislainen, joka ehdotettavan lain mukaan vastaisi tarkastusten toteuttamisesta. Tämä olisi perusteltua, koska kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvät hakemukset ja ilmoitukset liittyvät käytännössä vaatimusten noudattamiseen ja sitä kautta tarkastuksiin. Tarkastusviranomaisella olisi parhaat edellytykset arvioida esimerkiksi vapautuksen myöntämisen edellytyksiä. Hakemuksia ja ilmoituksia, jotka voisivat tulla kyseeseen, selvitetään tarkemmin kaupan pitämiseen liittyviä hyväksymisiä ja todistuksia koskevien pykälien yhteydessä sekä ehdotettavan lain tarkastuksia koskevassa luvussa. Asiasta säädetään nykyisin tuotekohtaisesti varsin epäyhtenäisellä tavalla, mutta pääsääntöisesti myös nykyisin käsittelystä vastaa tarkastuksesta vastaava viranomaislainen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Tullille kuuluvista ilmoituksista ja hakemuksista liittyvistä tehtävistä. Säännös perustuu vallitsevaan tehtäväjako, jonka mukaan eläintuotteiden tuonnin valvonnasta vastaa lähtökoh-

taisesti Elintarviketurvallisuusvirasto ja kasvituotteiden osalta Tulli. Käytännössä kyseisten ilmoitusten ja hakemusten määrä on tuontiin liittyvä normaaleja tuonti-ilmoituksia lukuun ottamatta vähäinen.

Momentin 1 kohdan mukaan hakemus tai ilmoitus olisi toimitettava Tullille, jos kyse on EU:n ulkopuolelta tapahtuvasta tuonnista tai muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden Suomessa tapahtuvasta ensimmäisestä purkamisesta ja se koskee oliivialan tuotteita.

Momentin 2 kohdan mukaan hakemus tai ilmoitus olisi toimitettava Tullille, jos kyse on EU:n ulkopuolelta tapahtuvasta tuonnista tai muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden Suomessa tapahtuvasta ensimmäisestä purkamisesta ja se koskee hedelmiä tai vihanneksia. Tulli vastaisi esimerkiksi ilmoituksista ja hakemuksista, jotka koskevat banaani- ja kaunokasvien kaupanormiasetuksen 9 artiklassa tarkoitettua banaani- ja kaunokasvien tuojan ilmoitusvelvollisuutta ja hakemuksesta myönnettävää ilmoitusvelvollisuudesta ja tarkastuksista vapauttamista. Käytännössä kyseisten hakemusten määrä on ollut hyvin rajallinen.

Momentin 3 kohdan mukaan hakemus tai ilmoitus olisi toimitettava Tullille, jos kyse on EU:n ulkopuolelta tapahtuvasta tuonnista tai muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden Suomessa tapahtuvasta ensimmäisestä purkamisesta ja se koskee humala-alan tuotteita.

Momentin 4 kohdan mukaan hakemus tai ilmoitus olisi toimitettava Tullille, jos kyse on EU:n ulkopuolelta tapahtuvasta tuonnista tai muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden Suomessa tapahtuvasta ensimmäisestä purkamisesta ja se koskee viinialan tuotteita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin viinialan tuotteita ja etyylialkoholia koskevien ilmoitusten ja hakemusten osalta toimivaltaisesta viranomaisesta. Siinä tarkoitettujen tuotteiden hakemuksissa ja ilmoituksissa toimivaltainen viranomaislainen olisi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Ehdotus vastaisi nykykäytäntöä.

Momentin 1 kohdan mukaan hakemus ja ilmoitus olisi toimitettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, jos se koskee viinialan tuotteita eikä kyse ole 1 mo-

mentissa tarkoitettu tuonnista. Tähän liittyviä ilmoituksia ovat nykyisin vanhan markkinajärjestelyasetuksen 185 b artiklan 3 kohdassa tarkoitettu viinialan tuotteiden tuottajien ja kauppiaiden velvollisuus ilmoittaa hallinnassaan olevista rypäleen puristemehun ja viinin määristä.

Momentin 2 kohdan mukaan hakemus ja ilmoitus olisi toimitettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, jos se koskee etyylialkoholia. Kyseessä on vanhan markkinajärjestelyasetuksen 189 artiklassa tarkoitettu maatalousperäisen etyylialkoholin tuotantoa, myyntiä ja varastointia koskeva ilmoitus.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin hakemuksista ja ilmoituksista, jotka olisi toimitettava kunnan viranomaisille. Niitä olisivat EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettua muna-alan tuotteiden pakkaamon lupaan ja toimintaan liittyvät hakemukset ja ilmoitukset. Kyseessä on muna-alan kaupanormiasetuksessa tarkoitettu pakkaamon lupa, josta vastaisivat nykykäytännön mukaisesti kunnan viranomaiset. Luvasta säädettäisiin jäljempänä tarkemmin. Ilmoitukset liittyvät pakkaamon toimintaan.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Elintarviketurvallisuusviraston toimivallasta kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvien hakemusten ja ilmoitusten osalta. Sille kuuluisivat hakemukset ja ilmoitukset, jotka eivät ehdottavan pykälän mukaan kuulu muille viranomaisille. Ne liittyisivät käytännössä samoihin tuotteisiin, joiden tarkastuksista Elintarviketurvallisuusvirasto ehdotettavan lain mukaan vastaisi. Ilmoituksista voidaan esimerkiksi todeta hedelmä- ja vihannesalan toimijoilta edellytettävä ilmoitus siitä, että nämä pitävät kaupan vaatimusten kohteena olevia tuotteita.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin selvyyden vuoksi, että ehdotettavassa pykälässä tarkoitettu viranomainen käsittelisi ja tarvittaessa ratkaisisi hakemuksessa ja ilmoituksessa tarkoitettua asiaa. Tällainen olisi esimerkiksi banaanin tuontiin liittyvää vapautusta koskeva Tullin hakemuksesta tekemä päätös.

46 c §. *Kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvät hyväksymiset, todistukset, luvat ja vapautukset.* Pykälän 1 momentin mukaan kau-

pan pitämisen vaatimusten noudattamisesta vastaaville toimijoille myönnettävistä hyväksymisistä, todistuksista, luvista ja vapautuksista sekä niiden myöntämisen edellytyksistä säädetään EU:n kaupanormilainsäädännössä. Ne myöntäisi edellytykset täyttävälle toimijoille hakemuksesta 46 b §:ssä tarkoitettu viranomainen.

Nykyisin ei ole tiedossa muita EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettuja jäsenvaltiota velvoittavia hyväksymistä, todistusta, lupaa tai vapautusta koskevia järjestelmiä kuin muna-alan pakkaamojen lupa. Jos EU:n lainsäädännössä jatkossa säädettäisiin muista tämän tyyppisistä järjestelmistä, voitaisiin niihin soveltaa ehdotettavaa säännöstä. Säännös soveltuisi myös pykälässä tarkoitettuihin harkinnanvaraisiin järjestelmiin.

Kananmunien pakkaamojen lupien osalta momentissa viitattaisiin lainsäädäntöön, jonka nojalla niille myönnettäisiin lupa. Lupa myönnettäisiin ilman erillistä hakemusta eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa (238/2010) tarkoitettua rekisteröinnin yhteydessä. Elintarviketurvallisuusvirasto antaisi pakkaamolle EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettua tunnuksen. Tämä vastaisi nykyisin sovellettuja käytäntöjä.

Ehdotettava säännös perustuu muna-alan kaupanormiasetukseen, jonka mukaan viranomainen myöntää pakkaamoille hakemuksesta luvan munien luokittelamiseen, pakkaukseen ja pakkausmerkintöjen tekemiseen. Lisäksi on annettava pakkaamokoodi, jonka alkuosan on oltava komission direktiivin 2002/4/EY liitteessä olevan 2.2 kohdan mukainen asianomaisen jäsenvaltion koodi. Suomessa tästä säädetään eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa (238/2010) ja siipikarjan ja eräiden muiden lintujen tunnistamisesta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (867/2010). Muna-alan kaupanormiasetuksessa tarkoitettu lupa on osa mainitussa direktiivissä tarkoitettua rekisteröintiä ja koodin myöntämistä eikä erillisille muna-alan kaupanormiasetuksen mukaiselle toimijan luvalla ole tarvetta. Nykytilan mukaisesti Elintarviketurvallisuusvirasto myöntäisi koodin loppuosan ja rekisteröisi pakkaamon direktiivin mukaiseen rekisteröintiin liittyvien tietojen perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan EU:n kaupanormilainsäädännössä sallitun hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen myöntämistä koskevan järjestelmän soveltamisesta voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella, jos sen soveltaminen ei vaaranna tuotteiden laatua ja seurantaa eikä kuluttajien riittävää tiedonsaantia.

Säännös koskisi järjestelmiä, joiden käyttö kuuluu jäsenvaltion harkintavaltaan. Jäsenvaltiolla on esimerkiksi oikeus myöntää hedelmä- ja vihannesalan tuotteita EU:n ulkopuolelle vievälle toimijalle tai niitä sieltä tuovalle toimijalle EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 14 artiklassa tarkoitettu tuotteiden vaatimustenmukaisuustodistus. Siitä säädetään nykyisin ministeriön hedelmä- ja vihannesasetuksen 2 §:ssä. Rusinoiden kaupanormiasetuksen 2 artiklassa säädetään oikeudesta kansallisesti hyväksyä EU:n ulkopuolisten maiden myöntämät todistukset todisteena tuotteita koskevien vaatimusten täyttymisestä. Todistus korvaa mainitun 2 artiklan nojalla edellytettävät tarkastukset. Kolmantena esimerkkinä voidaan todeta banaanien kaupanormiasetuksessa 9 artiklassa tarkoitettu jäsenvaltion oikeus myöntää banaanien tuojalle vapautus tuontia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta ja tarkastuksesta. Tästä säädetään nykyisin ministeriön banaaniasetuksessa.

Koska tuotteiden laadun varmistaminen on kaupan pitämisen vaatimusten lähtökohta, järjestelmä voitaisiin ottaa käyttöön vain, jos se ei vaaranna tuotteiden laatua ja seurantaa. Nämä seikat voisivat tulla arvioitavaksi esimerkiksi banaanien kaupanormiasetuksen 9 artiklassa tarkoitettun vapautusjärjestelmän soveltamisen yhteydessä. Sen mukaan banaanien tuoja voidaan vapauttaa tuotteiden purkamista koskevan ennakoilmoituksen antamisesta ja tähän liittyvistä tarkastuksista mainitussa artiklassa tarkemmin määritellyin edellytyksin. Vapautuksesta huolimatta jäsenvaltion on artiklan mukaan tarkastettava säännöllisesti vapauttamisen edellytysten täyttyminen ja tuotteiden laatu. Kyseinen järjestelmä on Suomessa nykyisin käytössä. Sen käytön ei ole arvioitu vaarantavan kuluttajien riittävää tiedonsaantia. Kuluttajien riittävän tiedonsaannin varmistamisen arviointi voisi liittyä esimerkiksi järjestelmään, jonka nojal-

la olisi mahdollista myöntää poikkeuksia tuotteisiin tehtävistä merkinnöistä.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä EU:n kaupanormilainsäädännössä sallituista sellaisista kaupan pitämisen vaatimuksia koskevista vähäisistä täydennyksistä, jotka ovat tarpeen hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen kohteena olevaa toimintaa koskevien vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi. Säännökset voisivat koskea toimintaan liittyviä tuotteiden käsittelyssä käytettäviä laitteita, ilmoitettavia tai kirjattavia tietoja, ilmoitusten määräaikoja, järjestelmän kohteena olevien toimijoiden tai tuotteiden määrittelyä, tarkastuksia, hakijalta edellytettävää asiantuntemusta tai muita vastaavatyyppejä vaatimuksia.

Kyseessä ovat varsin tekniset seikat, joita koskevat perusvaatimukset on annettu EU:n lainsäädännössä. Tarve säätää kyseisistä asioista vaihtelee eri tuotetyyppien välillä ja on kokonaisuutena arvioiden vähäinen. Kaikkia tuotteita koskeva yleinen säännös mahdollistaisi joustavamman tavan huomioida EU:n lainsäädännössä tapahtuvia muutoksia. Kaikkia EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettua järjestelmiä ei ole nykyisin käytössä Suomessa ja tarve säätää täydentävistä vaatimuksista voi tulla ajankohtaiseksi vasta myöhemmin, jos jotakin järjestelmää alettaisiin 2 momentin nojalla soveltaa. Myös tämä seikka puoltaa sitä, ettei täydentävistä säännöksistä säädettäisi laissa erikseen jokaisen hyväksymisen osalta.

Esimerkkinä mahdollisesta tarpeesta antaa tarkempia säännöksiä voidaan todeta EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksessa tarkoitettun vaatimustenmukaisuustodistuksen myöntämisen edellytykset. Asetuksen 12 artiklan mukaan jäsenvaltio voi sallia, että toimijat, jotka antavat kaupan pitämisen vaatimusten noudattamista koskevat erityistakeet, voivat käyttää asetuksessa määriteltäviä mallia tai vaatimustenmukaisuustodistusta. Mainittuja erityistakeita ovat valvontahenkilöstö, jolla on jäsenvaltion hyväksymä koulutus, sekä asianmukaiset laitteet tuotteiden kauppakunnostusta ja pakkaamista varten. Toimijan on myös annettava sitoumus tehdä lähetetyille tavaroille vaatimustenmukaisuutta koskeva tarkastus ja pitää kirjaa tarkastuksista. Lisäk-

si tulisi voida määrittää tarkemmin todistusjärjestelmän kohteena olevia toimijoita ja tuotteita, koska mainitun 12 artiklan mukaan oikeus voidaan myöntää alimpaan riskiluokkaan luokitelluille toimijoille. Saman säännöksen mukaan saattaisi olla tarvetta antaa tarkempia säännöksiä myös käytettäviä laitteita ja tietojen kirjaamista koskevista vaatimuksista. Kyseisen luvan myöntävästä viranomaisesta säädetään nykyisin ministeriön hedelmä- ja vihannesasetuksen 2 §:ssä, jossa ei kuitenkaan ole annettu tarkempia säännöksiä mainituista seikoista. Kyseisiä hyväksymisiä ei ole Suomessa haettu.

Toisena esimerkkinä voidaan todeta banaanien kaupanormiasetuksessa tarkoitettu mahdollisuus myöntää banaanien tuojalle vapautustodistus, jonka nojalla toimijan ei tarvitse tehdä tuontia koskevaa ennakoilmoitusta eikä viranomaisten tarkastuksia tuonin yhteydessä. Luvan edellytyksenä on 9 artiklan mukaan henkilökunnan asiantuntemus ja kokemus sekä toimenpiteisiin liittyvien tietojen kirjaaminen ja tuotteiden vaatimustenmukaisuuden tason varmistaminen.

Pykälän 4 momentin mukaan myönnetty hyväksyminen, todistus, lupa ja vapautus olisivat voimassa toistaiseksi, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä. Nykyiseen EU:n lainsäädäntöön ei sisälly voimassaoloaikaa koskevia säännöksiä. Selvyyden vuoksi kuitenkin todettaisiin, että voimassaoloaikaan sovellettaisiin ensisijaisesti EU:n lainsäädäntöä, jos siinä asiasta toisin säädetään. Niihin liittyviin muutoksiin, selvityksiin, korjauskehokseen, huomaukseen, peruuttamiseen ja uudelleen voimaan saattamiseen sovellettaisiin, mitä kyseisistä seikoista hyväksymisen osalta 81—84 §:ssä säädetään.

46 d §. *Hedelmiä ja vihanneksia koskevien tietojen ilmoittaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hedelmä- ja vihannesalan tuotteiden kaupan pitämistä koskevan ilmoitusmenettelyn täytäntöönpanosta. Ilmoitusvelvollisuudesta säädetään EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 10 artiklassa, jonka mukaan toimijalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on hallussaan hedelmiä tai vihanneksia, joihin sovelletaan kaupan pitämisen vaatimuksia, tarkoituksestaan niiden esillepano tai myyntiin saattaminen myyntitarkoituksessa, niiden myyminen

tai niiden muulla tavoin kaupan pitäminen taikka luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tosiasiallisesti toteuttaa jotakin edellä mainituista toimista sellaisten hedelmien tai vihannesten osalta, joihin sovelletaan kaupan pitämisen vaatimuksia.

Ilmoitusvelvollisten on 10 artiklan 6 kohdan mukaan toimitettava tiedot, jotka jäsenvaltio katsoo tarpeellisiksi tietokannan luomiseksi ja päivittämiseksi. Jäsenvaltioiden on 10 artiklan 1 kohdan mukaan otettava käyttöön hedelmä- ja vihannesalan toimijoista tietokanta, johon kerätään tiedot artiklassa vahvistetuista edellytyksistä sellaisten hedelmien ja vihannesten osalta, joille on vahvistettu vaatimukset asetuksen (EY) N:o 1234/2007 113 artiklan mukaisesti, kaupan pitämiseen osallistuvista toimijoista. Tietokannasta säädettäisiin tarkemmin jäljempänä ehdotettavassa luvussa.

Ilmoitusvelvollisuutta sovellettaisiin kaupan pitämisen vaatimusten kohteena olevia hedelmä- ja vihannesalan tuotteita Suomessa kaupan pitäviin toimijoihin riippumatta näiden sijoittautumisvaltiosta. Ehdotettava säännös perustuu EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 10 artiklan 6 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on vahvistettava edellytykset, joilla toimijoiden, jotka eivät ole asettuneet niiden alueelle, mutta toimivat siellä, on oltava mukana niiden tietokannassa. Ilmoitusvelvollisuus koskisi myös toimijoita, jotka ovat sijoittautuneet muuhun EU:n jäsenmaahan tai EU:n ulkopuoliseen maahan ja jotka pitävät kaupan mainittuja tuotteita.

Koska ilmoitusvelvollisuus koskisi vain kaupan pitämisen vaatimusten alaisia tuotteita, sitä ei luonnollisestikaan sovellettaisi tuotteisiin, jotka on vapautettu vaatimuksista. Hedelmä- ja vihannesalan tuotteista, joita kaupan pitämisen vaatimukset koskevat, säädetään EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksessa. Sen 4 artiklan 3 kohdassa säädetään jäsenvaltion oikeudesta myöntää poikkeuksia kaupan pitämisen vaatimuksista. Asiaa on selvitetty tarkemmin edellä kaupan pitämisen vaatimuksia koskevien poikkeusten yhteydessä. EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 10 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat myös päättää edellytyksistä, joilla toimijat, joiden toiminta on luonteeltaan sellaista, että se vapauttaa ne 4 artiklan nojalla

velvollisuudesta noudattaa kaupan pitämisen vaatimuksia, otetaan tietokantaan tai jätetään sen ulkopuolelle. Jos siis toimijaryhmä on kansallisesti säädetyn poikkeuksen nojalla vapautettu kaupan pitämisen vaatimuksista, voidaan samalle ryhmälle myöntää vapautus myös ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitusvelvollisuudelle ei olisi perustetta vapautuksen kattaman toiminnan osalta, koska ilmoitusten tarkoituksena on varmistaa, että vaatimuksia noudatetaan.

Ilmoitukset olisi toimitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle. Ehdotus vastaa sisällöllisesti nykytilaa. Ministeriön hedelmä- ja vihannesasetuksen 4 §:n mukaan toimijoiden, joita kaupan pitämisen vaatimukset koskevat, on mainitun 10 artiklan perusteella toimitettava pykälässä tarkemmin määriteltävät tiedot.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa säännöksiä ilmoitusvelvollisuudesta vapauttamisesta. Sen mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa EU:n kaupanormilainsäädännön sallimia säännöksiä ilmoitusvelvollisuudesta vapautettavista toimijoista, jos 1 momentissa tarkoitettu kaupan pitäminen rajoittuu tuotteiden kuljetuksiin tai vähittäismyyntiin ja jos kaupan pitämisen vaatimusten noudattaminen ei vapautuksen johdosta vaarannu.

Se perustuu EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 10 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltiot päättävät edellytyksistä, joilla luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, joiden toiminta hedelmä- ja vihannesalalla rajoittuu joko tavarankuljetuksiin tai vähittäismyyntiin, otetaan tietokantaan tai jätetään sen ulkopuolelle. Poikkeus voitaisiin tarvittaessa rajata vain tietyn kokoiisiin vähittäiskauppoihin. Nykyisen ministeriön hedelmä- ja vihannesasetuksen 4 §:n mukaan ilmoitusvelvollisuus ei koske vähittäismyyjiä eikä toimijoita, joiden toiminta hedelmä- ja vihannesalalla rajoittuu tavarankuljetuksiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ilmoitettavista tiedoista. Sen mukaan ilmoitettavia tietoja olisivat toimijan yksilöimiseen tarvittavat tiedot ja kaupan pidettyjen tuotteiden laji sekä niiden kaupan pitämisen paikka ja laajuus.

Ehdotus perustuu EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 10 artiklaan. Sen mukaan jä-

senvaltioiden on otettava käyttöön tietokanta, johon kerätään tiedot sellaisten hedelmien ja vihannesten, joille on vahvistettu vaatimukset, kaupan pitämiseen osallistuvista toimijoista. Tietokannassa on oltava kunkin toimijan rekisterinumero, nimi, osoite, johonkin 11 artiklassa tarkoitettuun riskiluokkaan sijoittamiseksi tarvittavat tiedot, asema kaupan pitämisen ketjussa, toiminnan laajuutta osoittavat tiedot, tiedot toimijalle aiemmin tehtyjen tarkastusten havainnoista sekä kaikki muut valvonnan kannalta tarpeellisina pidettävät tiedot, kuten laadunvarmistusjärjestelmän tai kaupan pitämisen vaatimusten noudattamiseen liittyvän omavalvontajärjestelmän olemassaoloa koskevat tiedot. Toimijoiden on toimitettava tiedot, jotka jäsenvaltio katsoo tarpeellisiksi tietokannan luomiseksi ja päivittämiseksi. Momentissa ehdotetut tiedot on katsottu riittäviksi tietokannan luomiseksi.

Momentissa ehdotettavan valtuuden nojalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä ilmoitettavista tiedoista. Tarkemmin voisi olla tarvetta säätää esimerkiksi tiedoista, joilla esitetään toiminnan laajuus.

46 e §. Viinialan tuotteita koskevien tietojen ilmoittaminen. Pykälän 1 momentissa viitattaisiin EU:n kaupanormilainsäädäntöön, jossa säädetään toimijoista, joiden on ilmoitettava näiden varastoimia viinialan tuotteita koskevia tietoja viranomaiselle. Momentissa viitattaisiin EU:n lainsäädäntöön, jossa säädetään ilmoitettavista tiedoista ja ilmoitusten määräajoista. Tiedot tulisi ilmoittaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle.

Suomessa tapahtuvan täytäntöönpanon kannalta keskeinen on varastoilmoitus, josta säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 185 b artiklassa ja tarkemmin viinituotteiden seuranta-asetuksen 11 artiklassa. Jälkimmäisen mukaan luonnollisten henkilöiden, oikeushenkilöiden ja henkilöryhmittymien on yksityisiä kuluttajia ja vähittäiskauppiaita lukuun ottamatta tehtävä vuosittain hallussaan 31 päivänä heinäkuuta olevista rypäleen puristemehusta, tiivistetystä rypäleen puristemehusta, puhdistetusta tiivistetystä rypäleen puristemehusta ja viineistä varastoilmoitus, jonka on sisällettävä vähintään kyseisen asetuksen liitteessä V tarkoitettut

tiedot. Mainittujen tuotteiden määritelmistä säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteessä XI b.

Velvollisuus koskee useilta osin viinin viljelijöitä. Viinin tuotannon on arvioitu olevan Suomessa jatkossakin niin vähäistä, etteivät viinituotteiden seuranta-asetuksen 9 artiklassa tarkoitetut ilmoitusvelvollisuuden edellytykset täyty. Ilmoitukset olisi annettava nykytilan mukaisesti Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastolle. Ilmoituksiin on nykyisin sovellettu alkoholilakia.

Ilmoitusten määräajoista säädetään tarkemmin viinituotteiden seuranta-asetuksen 16 artiklassa, jonka mukaan esimerkiksi edellä mainittu varastoilmoitus on jätettävä viimeistään 10 päivään syyskuuta mennessä. Viinituotteiden seuranta-asetuksen 16 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin vahvistaa kyseisessä artiklassa tarkoitettua ilmoituksen määräaikaan aikaisemman määräpäivän. Aikaisemman määräajan käyttöönottoa ei ole pidetty Suomessa tarpeellisena.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ilmoitusvelvollisuudesta vapauttamisesta. Sen mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettussa lainsäädännössä sallituista sellaisista poikkeuksista ilmoitusvelvollisuuteen, jotka eivät vaaranna tuotteiden valvontaa tai jäsenvaltiolta edellytettyä tietojen ilmoittamista.

Ehdotus perustuu viinituotteiden seuranta-asetuksen 11 artiklaan, jonka toisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot, joiden viinintuotanto on enintään 50 000 hehtolitraa vuodessa, voivat vapauttaa ensimmäisessä alakohdassa säädettyjen ilmoitusten tekemisestä muut pieniä varastoja hallussaan pitävät kauppiaat kuin vähittäiskauppiaat, jos toimivaltaiset viranomaiset pystyvät toimittamaan komissiolle tilastollisen arvion mainituista jäsenvaltioissa hallussa pidetyistä varastoista. Vähittäiskauppiaat ovat vapautettuja kyseisestä ilmoitusvelvollisuudesta artiklan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

Suomen viinintuotanto alittaa 50 000 hehtolitraan rajan, joten poikkeusta olisi mahdollista soveltaa Suomessa. Poikkeus koskee esimerkiksi rypäleen puristemehua, tiivistettyä rypäleen puristemehua ja puhdistettua tiivistettyä rypäleen puristemehua, joiden mää-

ritelmistä säädetään tarkemmin vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteessä XI b kohdissa 10, 13 ja 14. Kyseisiä tuotteita käytetään Suomessa vähän ja niiden varastot ovat vähäisiä. Ilmoitusjärjestelmän tarkoituksena on mahdollistaa EU:n toimielimille EU:n laajuinen viinialan tuotteiden markkinoiden seuranta. Suomessa varastoituja tuotteita koskevilla täsmällisillä tiedoilla ei ole tässä yhteydessä erityistä merkitystä. Tuotteiden määriä koskevan 11 artiklassa tarkoitettun arvion hankkiminen voisi olla mahdollista esimerkiksi tuotealaa edustavien järjestöjen kautta. Ilmoitusvelvollisuuden poistaminen vähentäisi tuotteita vähäisessä määrin varastoivien toimijoiden hallinnollista taakkaa.

Momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä ilmoitettavista tiedoista. Tiedot on määritetty varsin yksityiskohtaisesti edellä selvitettyssä EU:n lainsäädännössä. Valtuus mahdollistaisi tarvittaessa ilmoitettavien tietojen tarkemman yksilöinnin. Ottaen huomioon, että ilmoitettavissa tiedoissa on kyse EU:n lainsäädäntöön perustuvista varsin teknisluonteisista seikoista ja että niitä koskevia EU:n säännöksiä saatetaan muuttaa usein ja hyvinkin nopealla aikataululla, on katsottu, että tiedoista olisi tarkoituksenmukaisempaa säätää tarkemmin asetuksella.

46 f §. Etyylialkoholia koskevien tietojen ilmoittaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin etyylialkoholia tuottavan, myyvän ja varastoivan toimijan ilmoitusvelvollisuudesta. Sen mukaan etyylialkoholia tuottavan, myyvän tai varastoivan toimijan olisi ilmoitettava kyseisten tuotteiden tuotantoa, myyntiä ja varastoja koskevat tiedot. Tiedot tulisi ilmoittaa Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastolle.

Jäsenvaltiolle asetetusta ilmoitusvelvollisuudesta säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 189 artiklassa ja tarkemmin etyylialkoholin ilmoitusasetuksessa. Koska tuotantoa, myyntiä ja varastoja koskevat tiedot ovat saatavissa vain kyseisten tuotteiden tuottajilta, myyjiltä ja varastojilta, on jäsenvaltiolle asetettu ilmoitusvelvollisuus mahdollista toteuttaa vain velvoittamalla kyseiset toimijat toimittamaan tarvittavia tietoja. Tämä on huomioitu myös etyylialkoholin ilmoi-

tusasetuksen 3 artiklassa, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat säätää ilmoitusjärjestelmistä, joilla pyritään varmistamaan tietojen kerääminen. Momentissa säädettäisiin tämän täytäntöönpanosta. Ilmoitusvelvolliset toimijat ja ilmoitettavat tiedot on pyritty yksilöimään ehdotettavassa momentissa. Ehdotettavan valtuuden nojalla näitä olisi tarvittaessa mahdollista täsmentää.

Ehdotus vastaa sisällöllisesti nykytilaa. Tietojen ilmoittamiseen on nykyisin sovellettu alkoholilakia ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen antamaa ohjeistusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin etyylialkoholia koskevien ilmoitusten määräajoista. Sen mukaan tiedot olisi ilmoitettava hyvissä ajoin ennen 1 momentissa tarkoitettua lainsäädännössä jäsenvaltiolle säädettyä tietojen toimittamisen määräaika. Ilmoitusten määräajasta annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Etyylialkoholin ilmoitusasetuksen 3 ja 4 artiklojen mukaan jäsenvaltion on toimitettava tiedot viimeistään kyseessä olevaa jaksoa seuraavan toisen kuukauden viimeisenä työpäivänä. Koska EU:n lainsäädännössä tarkoitettu määräaika koskee jäsenvaltiota, ilmoitusvelvollisia toimijoita koskevasta määräajasta tulisi säätää erikseen. Ottaen huomioon, että määräaika on sidottu EU:n lainsäädännössä säädettyyn määräaikaan ja että määräaikoja koskevia EU:n säännöksiä saatetaan muuttaa hyvinkin nopealla aikataululla, on katsottu perustelluksi, että määräajasta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. EU:n lainsäädännössä mahdollisesti tehtävien määräaikojen muutosten täytäntöönpano olisi jatkossa helpompaa, koska se ei edellyttäisi lain muutosta.

Pykälän 3 momentin mukaan etyylialkoholin tuontia ja vientiä koskevien jäsenvaltiolta edellytettävien tietojen toimittamisesta EU:n toimielimille vastaisi Tulli. Se perustuu etyylialkoholin ilmoitusasetuksen 4 artiklaan, jossa edellytetään tietoja myös tuodusta ja viedystä etyylialkoholin määrästä. Tulli toimittaisi nykytilan mukaisesti kyseiset tiedot EU:n toimielimille tuonnin ja viennin tilastoinnista saatujen tietojen perusteella.

46 g §. *Kaupan pitämiseen liittyvien tietojen rekisteröiminen, käyttö ja luovuttaminen.*

Pykälän 1 momentin mukaan EU:n kaupanormilainsäädännön ja tämän lain nojalla viranomaiselle annettujen kaupan pitämisen vaatimusten kohteena olevia toimijoita koskevien tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta vastaisi kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvissä hakemuksissa ja ilmoituksissa toimivaltainen viranomainen.

Tietojen rekisteröimisessä, käytössä ja luovuttamisessa on kyse tehtäväkokonaisuudesta, joka on tarkoituksenmukaista toteuttaa sen viranomaisen toimesta, jolle tiedot on ilmoitettu. Tästä poikkeuksena olisivat kuitenkin kunnan viranomaisten vastaanottamat tiedot. Kunnat ovat vakiintuneen käytännön mukaisesti toimittaneet ne Elintarviketurvallisuusvirastolle, joka on merkinnyt ne rekisteriin ja vastannut niiden käytöstä ja luovuttamisesta. Kyseiset hakemukset ja ilmoitukset ovat koskeneet muna-alan tuotteisiin liittyvää pakkaamon lupaa ja pakkaamon toimintaan liittyviä ilmoituksia, joihin liittyen Elintarviketurvallisuusvirasto on rekisteröinyt laitoksen muna-alan kaupanormiasetuksessa tarkoitetuksi kananmunapakkaamoksi.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin lainsäädäntöön, jota sovelletaan ilmoitettujen tietojen rekisteröimiseen, käyttöön ja luovuttamiseen. Sen mukaan tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta säädetään maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008). Mainitussa laissa säädetään maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnon tehtäviin liittyvistä rekistereistä. Lain 5 §:n mukaan muun muassa Elintarviketurvallisuusvirasto pitää rekistereitä ja viranomaiset vastaavat talletettujen tietojen oikeellisuudesta kukin oman toimialansa osalta.

Kaupan pitämisen vaatimukseen liittyviä rekistereitä on nykyisin pidetty esimerkiksi hedelmä- ja vihannesalan toimijoista. EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 10 artiklassa säädetään jäsenvaltion velvollisuudesta ottaa käyttöön hedelmä- ja vihannesalan tuotteiden kaupanpitäjien toimijatietokanta, johon kerätään tiedot kaupan pitämisen vaatimusten kohteena olevien tuotteiden kaupan pitämiseen osallistuvista toimijoista. Tietoja, joita toimijoiden olisi esitettävä ja jotka merkittäisiin kyseiseen rekisteriin, on selvitetty tar-

kemmin edellä ilmoitusvelvollisuutta koskevan pykälän yhteydessä. Rekisteriin voitaisiin merkitä myös muita kyseisten tuotteiden kaupan pitämisen vaatimusten valvonnan suunnittelun ja toteuttamisen edellyttämiä tietoja maaseutuhallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa säädetyllä tavalla. Tietojen rekisteröinnistä, käytöstä ja tarvittaessa luovuttamisesta vastaisi nykytilan mukaisesti niiden vastaanottamisesta vastaava Elintarviketurvallisuusvirasto.

Ehdotettavan lain nojalla eräät kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvät kasvituotteiden tuontia koskevat ilmoitukset tulisi antaa Tullille. Koska Tullille kuuluvien tehtävien osalta sovelletaan tullilakia, momentissa viitattaisiin Tullille ilmoitettavien tietojen rekisteriin merkitsemisen, käytön ja luovuttamisen osalta tullilakiin.

Ehdotettavan lain nojalla viinialan ja etyylialkoholin kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvät ilmoitukset olisi annettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Ilmoitusvelvollisuutta on selvitetty tarkemmin edellä. Viinialan tuotteita koskeviin ilmoitettuihin tietoihin on vakiintuneesti sovellettu alkoholilakia siten, että tiedot on merkitty alkoholilain 44 §:n 2 momentissa tarkoitettuun rekisteriin. Kyseisen momentin mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirastot pitävät tässä laissa tarkoitettujen lupa-asioiden käsittelyä ja valvontaa sekä alkoholilastointia varten alkoholielinkeinorekisteriä elinkeinonharjoittajista, joille on myönnetty kyseisessä laissa tarkoitettu lupa tai jotka ovat hakeneet tällaista lupaa. Vastuullisena rekisterinpitäjänä toimii Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettuja ilmoituksia antavat toimijat ovat lähtökohtaisesti sellaisia toimijoita, joille on myönnetty 44 §:n 2 momentissa tarkoitettu lupa. Koska kuitenkin saattaisi olla tulkinnanvaraista, koskeko alkoholilain säännös EU:n kaupanormilainsäädännön nojalla ilmoitettavia viinialan tuotteita koskevia tietoja, 44 §:n 2 momentin soveltamisesta säädettäisiin selvyuden vuoksi ehdotettavassa momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu viranomainen vastaisi tietojen toimittamisesta EU:n toimielimille EU:n

kaupanormilainsäädännössä edellytetyllä tavalla, jollei ehdotettavassa laissa toisin säädetä. Mainitussa momentissa viitataan 46 b ja 46 d—46 f §:iin, joiden perusteella vastuu on Tullilla oliivialan, hedelmä- ja vihannesalan, humala-alan ja viinialan tuotteiden tuonnin osalta, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla muiden kuin tuontiin liittyvien viini-alan tuotteiden sekä etyylialkoholin osalta ja Elintarviketurvallisuusvirastolla muilta osin. Kunnille ei 1 momentin mukaan kuuluisi näitä tehtäviä. Raportoinnista ei ole nykyisin kattavasti säädetty. Säännös selkeyttäisi nykykäytäntöä.

Pykälän 4 momentin mukaan EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettuihin siipikarjan poikasiin liittyvien laitosten ja hautomojen rekisteröimisestä säädetään eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa (238/2010). Kyseessä olisi informatiivinen viittaus voimassa olevaan lainsäädäntöön. Kyse on siipikarjan poikasten kaupanormiasetuksen 1 ja 2 artikloissa tarkoitettua siitosmunien tuotantolaitosten, hautomojen ja poikasien toimittajien rekisteröitymisen hakemisesta ja näille myönnettävästä tunnusnumerosta. Kyseisestä rekisteröimisestä säädetään eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain (238/2010) 9 ja 11 §:ssä ja tarkemmin siipikarjan ja eräiden muiden lintujen tunnistamisesta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (867/2010). Asiasta ei ole tämän vuoksi tarpeen säätää erikseen ehdotettavassa laissa.

49 §. *Tarkastusten yleinen ohjaus, tarkastuskohteiden valinta, yleiset tarkastusmenetelyt ja tarkastuksista raportointi.* Pykälän 1 momenttia tulisi muuttaa siten, että tarkastuksia ja niihin liittyvää raportointia koskeva yleinen ohjaus ei kaupan pitämisen vaatimusten osalta kuulu Maaseutuvirastolle. Kaupan pitämisen vaatimusten osalta asiasta säädettäisiin 58 f §:ssä.

50 §. *Hakemusten ja ilmoitusten tarkastukset.* Pykälään tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuva tekninen muutos. Lisäksi momenttiin lisättäisiin kaupan pitämisen vaatimukseen liittyviä hakemuksia ja ilmoituksia koskevista tarkastuksista vastaava viranomainen. Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvien hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä ehdotettavan lain mukaisesti vastaava viranomainen

tarkastaisi myös vastaanottamansa hakemukset ja ilmoitukset. Viranomaisista säädettäisiin edellä kaupan pitämisen vaatimuksia koskevassa luvussa, johon pykälässä viitattaisiin. Muilta osin ehdotettava säännös vastaisi voimassa olevaa 50 §:ää.

51 §. *Varastointiin liittyvät tarkastukset.* Pykälän 2 momentin 1 kohtaan tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuva tekninen muutos.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuva tekninen muutos.

52 §. *Varastoitavien tuotteiden valmistajan tarkastus.* Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuva tekninen muutos.

53 §. *Varastoon toimitettavien ja sieltä poistettavien tuotteiden tarkastus.* Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuva tekninen muutos.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuva tekninen muutos.

54 §. *Tuonnin ja viennin tarkastukset.* Pykälän 1–4 momenttiin tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuva tekninen muutos. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että Tulli suorittaa tuonnin ja viennin tarkastukset, jollei ehdotettavassa laissa toisin säädetä. Tämä olisi selvyuden vuoksi tarpeen, koska kaupan pitämisen vaatimuksia koskevia kyseisiä tarkastuksia suorittaisi myös Elintarviketurvallisuusvirasto.

56 §. *Hyväksytyjen toimijoiden ja hintaselvityksiä antavien toimijoiden tarkastukset.* Pykälän 1 momentin johdantokappaleeseen tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuva tekninen muutos.

Pykälän 2 momentin 4 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos, jolla sen lopussa oleva piste muutettaisiin puolipisteeksi. Momenttia muutettaisiin lisäämällä siihen uusi 5 kohta, jonka mukaan Maaseutuvirasto tarkastaisi hyväksymistä hakevan ja hyväksytyin tuottajaorganisaation hyväksymisedellytysten täytymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden.

Ehdotettava 5 kohta kattaisi hyväksymisen edellytyksiä ja toimintaa koskevat vaatimukset, joista ehdotetaan säädettäväksi uudessa tuottajaorganisaatioita koskevassa luvussa. Ehdotus vastaa nykytilaa. Maaseutuviraston tarkastusoikeuteen sovellettaisiin ehdotetta-

van pykälän 3 momenttia, joka koskee hyväksytyjen toimijoiden tarkastuksia.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiota koskevista jäsenvaltion vastuulla olevista tarkastuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 125 b artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on tehtävä säännöllisin väliajoin tarkastuksia varmistuakseen, että tuottajaorganisaatiot ovat tämän luvun edellytysten mukaisia. Tarkastuksista säädetään tarkemmin EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 104 artiklassa. Sen 1 kohdan mukaan jäsenvaltion on ennen hyväksymisen myöntämistä tehtävä tarkastus tuottajaorganisaatioon hyväksymisedellytysten noudattamisen varmistamiseksi. Maitoalan tuottajaorganisaatioiden tarkastuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 126 a artiklan 4 kohdassa, jonka b alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on suoritettava säännöllisin, itse määrittelemien väliajoin tarkastuksia varmistuakseen, että hyväksytyt tuottajaorganisaatiot noudattavat kyseisen luvun säännöksiä.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuva tekninen muutos.

Muilta osin pykälä vastaisi nykytilaa.

57 §. *Tuotteiden käytön ja määräpaikan tarkastukset.* Pykälän molempiin momentteihin tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuvat tekniset muutokset.

58 §. *Kaupallisten asiakirjojen tarkastukset.* Pykälän molempiin momentteihin tehtäisiin Tullin uudesta nimestä johtuvat tekniset muutokset. Kaupallisia asiakirjoja koskeva viittaus jälkitarkastusasetukseen muutettaisiin viittaukseksi horisontaaliasetukseen, jossa asiasta on tarkoitus vuodesta 2014 alkaen säätää.

58 a §. *Kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvät Tullin tarkastukset.* Pykälässä säädettäisiin Tullin tehtäviin kuuluvista kaupan pitämisen vaatimusten noudattamiseen velvollisten toimijoiden ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja niitä koskevien asiakirjojen tarkastuksista. Tarkastusten kohteena olevia vaatimuksia koskevaa lainsäädäntöä on selvitetty edellä kaupan pitämisen vaatimuksia koskevan pykälän yhteydessä. Seuraavassa selvitetään kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksia koskevan voimassa olevan EU:n lainsäädännön sisältöä.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin Tullille kuuluvista tuontiin ja vientiin liittyvistä tarkastuksista. Tehtäviä koskeva ehdotus vastaa sisällöllisesti nykytilaa. Käytännössä vientiä koskevien tarkastusten tarve on hyvin vähäinen ja tarkastukset koskevat tuontia EU:n ulkopuolelta ja tuontia muista EU:n jäsenvaltioista.

Momentin *1 kohdassa* säädettäisiin viinialan tuotteiden tarkastuksista. Jäsenvaltion velvollisuudesta asettaa valvonnasta vastaava viranomaisena säädetään nimityksiä, merkintöjä ja esittelyä koskevien vaatimusten osalta vanhan markkinajärjestelyasetuksen 118 p, 118 v ja 118 z b artikloissa ja yleisesti viinialan vaatimusten osalta 185 d artiklassa. Nykyisin kyseisten tarkastusten on katsottu alkoholipitoisiin aineisiin liittyvänä kuuluvan alkoholilain soveltamisalaan. Sen nojalla tuonnin yhteydessä tehtävät tarkastukset kuuluvat Tullille. Koska kyse on markkinajärjestelyn täytäntöönpanosta, ehdotetaan selvyyden vuoksi, että kyseisestä valvonnasta säädettäisiin jatkossa ehdotettavassa laissa.

Vanhan markkinajärjestelyasetuksen 158 a artiklan 1 kohdassa säädetään alkuperänimityksiä, maantieteellisiä merkintöjä ja päällysmarkkintöjä koskevista vaatimuksista. Sen 1 kohdassa tarkoitettuja tuotteita on tuotettava OIV:n suosittelujen ja julkaisemien tai yhteisön tässä asetuksessa ja sen täytäntöönpanotoimenpiteiden perusteella sallimien viinivalmistusmenetelmien mukaisesti. Tuotteiden tuonnin edellytyksenä on EU:n komission julkaiseman luettelon mukaisen viranomaisen alkuperämaassa antama todistus siitä, että säännöksiä noudatetaan. Lisäksi edellytyksenä on tuotteen alkuperämaan määrittäminen, jos tuotteet on tarkoitettu suoraan ihmisravinnoksi. Määrittämisestä käytetään termiä VI 1-asiakirja. Niistä säädetään tarkemmin viinialan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 479/2008 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä tukiohjelmien, kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan, tuotantokyvyn ja viinialan tarkastusten osalta annetun komission asetuksen (EY) N:o 555/2008 43 artiklassa. Kyseisissä tarkastuksissa on siten kyse VI 1-asiakirjojen tarkastamisesta. Kyseisessä asetuksessa säädetään myös tarkemmin toteuttavista tarkastuksista.

Kohdassa säädettäisiin myös Tullille kuuluvista viinialan tuotteisiin liittyvien kaupan pitämisen vaatimusten tarkastamisesta, kun kyse on muista EU:n jäsenmaista tuotujen tuotteiden ensimmäisen purkamisen yhteydessä tehtävistä tarkastuksista. Tarkastukset koskevat vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 artiklassa tarkoitettuja kaupan pitämisen vaatimuksia ja II osaston I luvun I a jaksossa tarkoitettuja viinialan tuotteiden alkuperänimityksiä, maantieteellisiä merkintöjä ja perinteisiä merkintöjä sekä I b jaksossa tarkoitettuja viinialan tuotteiden merkintöjä ja esittelyä koskevia vaatimuksia. Muista jäsenmaista tuotavien viinialan tuotteiden tuonnin valvonta kattaisi myös tarvittaessa 185 c artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen saateasiakirjojen valvonnan.

Momentin *2 kohdassa* säädettäisiin Tullin tarkastuksista oliiviöljyalan tuotteiden osalta. Kyseisistä tuotteista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 ja 118 artikloissa. Tarkastuksista säädetään oliiviöljyn kaupanormiasetuksessa. Tuonnin tarkastukset kattaisivat tarkastukset tuotteiden purkamisen ja varastoinnin yhteydessä ennen tuotteiden vapaaseen liikkeeseen saattamista. Vastaavista Tullin tehtävistä säädetään nykyisin ministeriön oliiviöljyasetuksen 3 §:ssä.

Momentin *3 kohdassa* säädettäisiin Tullin tarkastuksista hedelmä- ja vihannesalan tuotteiden osalta. Kyseisistä tuotteista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 ja 113 a artikloissa. Tuontia koskevat tarkastukset perustuvat vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 a artiklan 4 kohtaan, jonka mukaan kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden osalta tarkastukset on tehtävä ennen luovutusta vapaaseen liikkeeseen. Vastaavista Tullin tehtävistä säädetään nykyisin ministeriön hedelmä- ja vihannesasetuksessa.

Hedelmä- ja vihannesjalosteiden tarkastukset koskevat käytännössä rusinoita, joille on vahvistettu kaupan pitämisen vaatimukset rusinoiden kaupanormiasetuksen 2 artiklassa. Sen mukaan tuotetta lähinnä olevissa yli 2 kilogramman nettopainoisissa pakkauksissa tuotujen kuivattujen viinirypäleiden näiden vaatimusten mukaisuus on tarkastettava pistokokein ennen niiden luovutusta vapaaseen liikkeeseen yhteisön markkinoille. Tulli vas-

taa nykyisin tarkastuksista ministeriön rusina-asetuksen 4 §:n nojalla.

Banaanien kaupanormiasetuksen 4 artiklan mukaan tuotantoalueen ulkopuolella kaupan pidettävät banaanit on tarkastettava pistokokeilla lastin ensimmäisen muualla yhteisössä tapahtuvan purkamisen yhteydessä. Sen 5 artiklan mukaan kolmansista maista tuotujen banaanien laatuvaatimusten mukaisuus tarkastetaan ennen niiden vapaaseen vaihdantaan luovuttamista jäsenvaltiossa, jossa tavara ensiksi puretaan yhteisön alueella. Tulli vastaa kyseisistä tarkastuksista nykyisin ministeriön banaaniasetuksen 4 §:n nojalla.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin Tullin tarkastuksista humala-alan tuotteiden osalta. Kyseisistä tuotteista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 117 artiklassa. Humalatuotteiden tuonnin kaupanormiasetuksessa säädetään tuotteilta edellytettävästä vaatimustenmukaisuutta osoittavasta todistuksesta, joka on tuonnin yhteydessä tarkastettava. Lisäksi siinä säädetään satunnaistarkastuksista, joita jäsenvaltioiden on tehtävä tuotteiden vähimmäisvaatimusten täyttymisen varmistamiseksi. Tarkastukset voivat edellyttää näytteenottoa. Humalatuotteiden tuonnin kaupanormiasetuksen mukaan todistusten tarkastuksista vastaavat tulliviranomaiset. Tästä johtuen Tullin tehtävistä ei ole nykyisin annettu erillisiä kansallisia säännöksiä. Informatiivisuuden vuoksi Tullin tehtävät kuitenkin todettaisiin ehdotettavassa pykälässä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Tullille kuuluvista banaanien, rusinoiden ja humala-alan tuotteiden muista kuin tuonnin tai vienin yhteydessä tehtävistä tarkastuksista.

Tulli vastaisi ensinnäkin tuonnin jälkeen tehtävistä EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitetuista banaanien vaatimustenmukaisuuden tarkastuksista. Banaanien kaupan pitämisen vaatimusten tarkastus liittyy käytännössä tuonnin yhteydessä tehtävään tarkastukseen. Suomessa on banaanien kaupanormiasetuksen nojalla tarkastettava EU:n ulkopuolelta tuotavia banaaneja, jos niiden ensimmäinen purkaminen tapahtuu Suomessa, sekä EU:ssa tuotettuja banaaneja, jos lastin ensimmäinen purkaminen tapahtuu Suomessa. Jos viimeksi mainittua tarkastusta ei

voida tehdä ensimmäisen purkamisen yhteydessä, tarkastus tehdään myöhemmin, viimeistään kypsyttämisaikanaan saavuttaessa. Banaanien kaupanormiasetuksen 4 artiklan mukaan yhteisössä tuotettujen banaanien laatuvaatimusten mukaisuus tarkastetaan ennen kuin ne lastataan kuljetusvälineeseen tuoreina kaupan pidettäväksi. Mainittu tarkastus tehdään pakkauspaikalla eikä se siten tule sovellettavaksi Suomessa.

Banaanien kaupanormiasetuksen 10 artiklan mukaan asetuksen täytäntöönpano ei rajoita myöhemmässä vaiheessa, viimeistään kypsyttämisaikalla tehtävien ilmoittamattomien pistotarkastusten suorittamista. Tarkastuksissa sovellettavista menettelyistä säädetään banaanien kaupanormiasetuksen 6 artiklassa, jonka mukaan vaatimustenmukaisuustarkastus suoritetaan hedelmien ja vihannesten täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 543/2011 eli EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 17 artiklan säännösten mukaisesti.

Ministeriön hedelmä- ja vihannesasetuksen mukaan Tulli vastaa tuonnin tarkastuksista. Ministeriön banaaniasetuksen 3 §:n mukaan tuonnin pistotarkastuksista vastaa kasvintuotannon tarkastuskeskus eli nykyisin Elintarviketurvallisuusvirasto. Koska tarkastukset tehdään pääsääntöisesti tuonnin yhteydessä ja vain poikkeuksellisesti sen jälkeen, on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että tarkastukset kuuluisivat kokonaisuudessaan Tullille.

Tulli vastaisi myös tuonnin jälkeen tehtävistä rusinoiden vaatimustenmukaisuuden tarkastuksista. Ehdotus vastaa nykytilaa. Vastaavista Tullin tarkastustehtävistä säädetään nykyisin ministeriön rusina-asetuksessa.

Hedelmä- ja vihannesjalosteet on määritetty vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteen I osassa X. Se kattaa myös rusinat. Rusinoiden kaupanormiasetuksen 2 artiklan mukaan yhteisössä tuotettujen sisämarkkinoille tai vientiin tarkoitettujen kuivattujen viinirypäleiden 1 artiklassa tarkoitettujen vähimmäisvaatimukset ja sallitut poikkeamat on tarkastettava jalostuspaikalla ennen niiden lastaamista lähettämistä varten. Nämä tarkastukset eivät koske käytännössä Suomea, koska tuotteita ei jalosteta Suomessa. Saman artiklan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot

voivat kuitenkin tarkastaa tuotteet kaikissa kaupan pitämisen vaiheissa.

Lisäksi Tulli vastaisi tuonnin jälkeen tehtävistä humala-alan tuotteiden vaatimustenmuutoksen tarkastuksista. Niistä säädetään humalan kaupanormiasetuksessa, jonka 15 artiklassa säädetään jälleenmyyntiä koskevista vaatimuksista, 16 artiklassa todistuksia koskevista vaatimuksista, 17 artiklassa pakkaustietoja koskevista vaatimuksista 19 artiklassa varmentamista koskevasta todisteesta. Humalan osalta lähtökohtana on tarkastusten toteuttaminen tuotteiden valmistuspaikalla.

Humala-alan tuotteiden tarkastuksista tai niistä vastaavista viranomaisista ei ole annettu nykyisin kansallisia säännöksiä. Koska Suomessa ei ole tähän liittyvää valmistusta, myöskään tähän liittyvää tarkastustarvetta ei lähtökohtaisesti ole. Tulli vastaisi tarvittaessa näiden vaatimusten valvonnasta, jos esimerkiksi todisteiden tai pakkausten vaatimukset edellyttäisivät tarkastuksia Suomessa.

Pykälän 3 momentin mukaan Tulli vastaisi sille 46 b ja 46 c §:n nojalla kuuluvan hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen myöntämisedellytysten täyttymisen varmistamiseksi tarvittavista tarkastuksista. Olisi tarkoituksenmukaista, että kyseiseen toimintaan liittyvästä tarkastuksesta vastaava viranomainen vastaisi myös samaan toimintaan liittyvien hyväksymisten, todistusten, lupien ja vapautusten myöntämisen edellytysten täyttymisen tarkastamisesta. Kyseessä olisi sama viranomainen, joka 46 b §:n nojalla voi päättää kyseisestä luvasta ja joka tässä yhteydessä arvioi siihen liittyvien edellytysten täyttymisen. Säännös voisi tulla sovellettavaksi esimerkiksi, jos Tulli myöntäisi banaanien tuontiin liittyvän luvan tuojalle.

58 b §. *Kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvät Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tarkastukset.* Pykälässä säädettäisiin Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle kuuluvista kaupan pitämisen vaatimusten tarkastustehtävistä. Tarkastusten on katsottu alkoholipitoisiin aineisiin liittyvänä kuuluvan alkoholilain nojalla myös nykyisin Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Koska kyse on markkinajärjestelyn täytäntöönpanosta, ehdotetaan selvyyden vuoksi, että kyseisestä valvonnasta säädettäisiin jatkossa ehdotettavassa laissa.

Pykälän 1 momentin mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto vastaisi viinialan tuotteiden vaatimusten tarkastuksista lukuun ottamatta Tullille 58 a §:n nojalla kuuluvia tarkastuksia.

Tarkastusten kohteena olevia vaatimuksia on selvitetty edellä 58 a §:n yhteydessä ja kaupan pitämisen vaatimuksia koskevassa luvussa. Viinialan tuotteiden saateasiakirjoja koskevien vaatimusten valvonnan osalta on huomioitava, että velvollisuudesta käyttää niitä säädetään viinituotteiden seurantaasetuksen 25 artiklassa useita poikkeuksia muun muassa viinietikan osalta. Lisäksi on huomioitava, että esimerkiksi muita kuin syötäväksi tarkoitettuja tuoreita viinirypäleitä eli viinin valmistukseen tarkoitettuja tuoreita viinirypäleitä ei käytännössä tuoda Suomeen, jolloin ei ole myöskään siihen liittyvää saateasiakirjojen valvontatarvetta. Vaatimukset koskevat myös rypälelajikkeiden käyttöä ja viininvalmistusmenetelmiä. Tuotannon vähäisyydestä johtuen valvontatarpeen arvioidaan olevan Suomessa vähäinen. Lisäksi tarkastettaviin vaatimuksiin kuuluu viinialan tuotteita koskevien ilmoitettavien ja kirjattavien tietojen tarkastuksia. Ottaen huomioon, mitä edellä kaupan pitämisen vaatimuksia koskevan pykälän yhteydessä on todettu vaatimuksen sovellettavuudesta Suomessa, tarkastustarve voidaan arvioida vähäiseksi.

Eräät vanhassa markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitetut viinialan tuotteet, joihin liittyy kaupan pitämisen vaatimuksia, alittavat alkoholilaisissa tarkoitettun 2,8 prosentin alkoholipitoisen aineen rajan. Nykyisin ei ole erikseen säädetty näiden tuotteiden valvonnasta. Käytännössä niiden kaupan pitäminen Suomessa on ollut hyvin vähäistä. Säännös selkeyttäisi nykytilaa siten, että Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto vastaisi jatkossa kaikkien Suomessa kaupan pidettyjen viinialan tuotteiden kaupan pitämisen vaatimusten valvonnasta. Viinialan tuotteiden kaupan pitämisen vaatimukset muodostavat säädöskokonaisuuden, jota koskevien tarkastusten jakamista eri viranomaisille alkoholipitoisen aineen rajan perusteella ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto vastaisi myös etyylialkoholia koskevista tarkastuksista. Vaatimukset koskevat käyt-

tännössä etyylialkoholia koskevien tietojen ilmoittamista. Tietojen ilmoitusjärjestelmästä säädettäisiin tarkemmin edellä. Tarkastuksissa olisi kyse ilmoitettujen tietojen oikeellisuuden varmistamisesta. Markkinajärjestelyn nojalla on mahdollista asettaa myös etyylialkoholia koskevia tuotantomenetelmiä koskevia vaatimuksia. Tähän liittyvää EU:n lainsäädäntöä ei ole kuitenkaan annettu eikä siten myöskään siihen liittyvää valvontatarvetta ainakaan nykyisin ole. Säännös varmistaisi tarvittaessa valvonnan, jos EU:n lainsäädäntöä muutettaisiin.

Pykälän 2 momentin mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto vastaisi sille 46 b ja 46 c §:n nojalla kuuluvan hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen myöntämisedellytysten täyttymisen varmistamiseksi tarvittavista tarkastuksista. Olisi tarkoituksenmukaista, että kyseiseen toimintaan liittyvästä tarkastuksesta vastaava viranomaisena vastaisi myös samaan toimintaan liittyvien hyväksymisten, todistusten, lupien ja vapautusten myönnön edellytysten täyttymisen tarkastamisesta. Kyseessä olisi sama viranomaisena, joka 46 b §:n nojalla voi päättää kyseisestä luvasta. Säännös varmistaisi tarvittaessa tarkastusten toteuttamisen, jos viini- tai etyylialkoholialaa koskevassa EU:n lainsäädännössä jatkossa säädettäisiin tämän tyyppisistä järjestelyistä. Nykyisin tarkastustarvetta ei ole.

58 c §. *Kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvät kuntien tarkastukset.* Pykälässä säädettäisiin kuntien tehtäviin kuuluvista, kaupan pitämisen vaatimusten noudattamiseen velvollisten toimijoiden ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja niitä koskevien asiakirjojen tarkastuksista. Tarkastusten kohteena olevia vaatimuksia koskevaa lainsäädäntöä on selvitetty edellä kaupan pitämisen vaatimuksia koskevan pykälän yhteydessä.

Pykälän 1 kohdan mukaan kunta vastaisi vasikanlihan kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksista lukuun ottamatta teurastamossa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa tehtäviä tarkastuksia. Vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteen XIa VII kohdan mukaan jäsenvaltioiden on nimettävä tarkastuksista vastaava toimivaltainen viranomaisena. Siinä säädetään myös tarkastusten toteuttamistavasta.

Ehdotus vastaisi sisällöllisesti voimassa olevien kansallisten säännösten mukaista nykytilaa. Ministeriön vasikanliha-asetuksen 2 §:n mukaan aluehallintovirasto valvoo mainittujen vaatimusten soveltamista alueellaan ja kunnan elintarvikevalvontaviranomainen valvoo asetuksen soveltamista elintarvikelain (23/2006) 32 ja 33 §:n mukaisesti alueellaan lukuun ottamatta Elintarviketurvallisuusviraston valvomia laitoksia.

Pykälän 2 kohdan mukaan kunta vastaisi maitotuotteita koskevien kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksista. Tarkastusten kohteena ovat käytännössä tuotteiden nimikkeet ja ominaisuudet. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti voimassa olevien kansallisten säännösten mukaista nykytilaa. Ministeriön maitopäätöksen mukaan lääninhallitukset johtavat Euroopan yhteisöjen CN-koodiin 0401 kuuluvien maitotuotteiden vaatimuksista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2597/97 valvontaa lääneissä ja kunnat huolehtivat sanotusta valvonnasta alueellaan. Mainittu neuvoston asetus on kumottu vanhalla markkinajärjestelyasetuksella.

Pykälän 3 kohdan mukaan kunta vastaisi levitettäviä rasvoja koskevien kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksista. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti voimassa olevien kansallisten säännösten mukaista nykytilaa. Ministeriön rasva-asetuksen 2 §:n mukaan lääninhallitus johtaa neuvoston asetuksen (EY) N:o 2991/94 valvontaa lääneissä ja kunta huolehtii valvonnasta alueellaan. Mainittu neuvoston asetus on kumottu vanhalla markkinajärjestelyasetuksella. Vaatimuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 115 artiklassa ja tarkemmin rasvojen ja maitotuotteiden kaupanormiasetuksessa.

Tarkastusten avulla varmistetaan, että ihmisravinnoksi tarkoitettujen rasvojen rasvapitoisuus ja koostumus vastaavat rasvojen ja maitotuotteiden kaupanormiasetuksessa tarkemmin määritettyä tasoa ja että ne soveltuvat levitettäviksi. Vaatimusten kohteena ovat myös tuotteiden myyntinimikkeet. Siitä, missä valvontaa on suoritettava, ei ole säädetty asetuksissa. Käytännössä ominaisuuksien tarkastusten tulisi tapahtua valmistuspaikalla, koska kyseessä on näytteenottoon perustuva valmistushetken rasvapitoisuus ja samalla taataan mahdollisuus edustavaan näytteenot-

toon erästä. Näin ollen valmistuksen valvonta koskee niitä kuntia, jossa on rasvoja valmistava meijeri tai margariinitehdas. Käytännössä kyseisiin vaatimuksiin liittyvä valvontatarve on ollut vähäinen.

Pykälän 4 kohdan mukaan kunta vastaisi muna-alan tuotteita koskevien kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksista tuotantotappaa lukuun ottamatta. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti voimassa olevien kansallisten säännösten mukaista nykytilaa. Ministeriön kannanmunapäätöksen mukaan lääninhallitus johtaa munien kaupan pitämisen vaatimuksesta annetun neuvoston asetuksen 1907/90 ja sitä tarkentavan komission asetuksen 1274/91 mukaista valvontaa läänissä ja kunta huolehtii valvonnasta alueellaan. Viittaukset asetuksiin ovat päätöksessä vanhentuneita. Niistä säädetään nykyisin vanhan markkinajärjestelyasetuksen 116 artiklassa ja muna-alan kaupanormiasetuksessa.

Muna-alan kaupanormiasetuksen mukaan tuotteita tulee valvoa kaikissa kaupan pitämisen vaiheissa. Tarkastusten kohteena olevat vaatimukset koskevat munien laatuominaisuuksia, painoluokittelua, pakkaamojen lupia, munien luokittelua, merkitsemistä, pakkaamista ja pakkausten merkitsemistä koskevia määräaikoja, kuljetuslaatikoissa ilmoitettavia tietoja, merkintöjä, pakkausten laatua, pakkaamista ja rekistereitä. Pakkaamoja koskevat muna-alan kaupanormiasetuksessa tarkoitetut tarkastukset toteutetaan tarkastamalla kananmunien laatuluokitus, painoluokitus, merkinnät ja pakkaamoiden pitämät rekisterit.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkastustehtävien järjestämiseen kunnissa sovellettaisiin elintarvikelain 32 §:ää. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa kunnille tarkastusten järjestäminen elintarvikelakia vastaavalla tavalla. Tämä olisi tarkoituksenmukaista, koska ehdotettavassa pykälässä tarkoitettuja tarkastuksia voidaan useissa tapauksissa tehdä elintarvikelain mukaisen valvonnan yhteydessä. Näin voidaan välttää kaksinkertaista työtä ja siten käyttää tehokkaammin hallinnon resursseja.

Elintarvikelain 32 §:ssä säädetään kunnan elintarvikevalvonnasta. Sen mukaan kunnassa valvontatehtävät hoitaa kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin.

Säännöksen mukaan elintarvikelain kuntaa koskevat säännökset koskevat myös kuntayhtymää ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetussa laissa (410/2009) tarkoitettua yhteistoiminta-alueetta. Elintarvikelain 32 §:n mukaan kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnan tai sen viranomaisen tehtävä annetaan toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoitettavaksi. Kunnanvaltuusto voi myös antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle myös lain 55—60 §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen osalta. Viimeksi mainitusta hallinnollisten pakkokeinojen siirtämisestä säädettäisiin ehdotettavassa laissa jäljempänä erikseen.

58 d §. *Elintarviketurvallisuusviraston kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvät tarkastukset.* Pykälässä säädettäisiin Elintarviketurvallisuusvirastolle kuuluvista, kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Elintarviketurvallisuusviraston vastuulla olevista EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen vaatimusten noudattamiseen velvollisten toimijoiden ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja niitä koskevien asiakirjojen tarkastuksista.

Momentin 1 kohdan mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto vastaisi hedelmä- ja vihannesalan kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvistä tarkastuksista. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti voimassa olevien kansallisten säännösten mukaista nykytilaa lukuun ottamatta banaaneja koskevia tarkastuksia. Elintarviketurvallisuusviraston tarkastustehtävistä säädetään nykyisin ministeriön hedelmä- ja vihannesasetuksessa.

Vanhan markkinajärjestelyasetuksen 113 a artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on tarkastettava valikoivasti riskianalyysin pohjalta, ovatko kyseiset tuotteet vaatimusten mukaisia. EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että vaatimustenmukaisuustarkastukset tehdään riskianalyysin perusteella valikoiden ja riittävällä tiheydellä kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi. EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 9 artiklan mukaan jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi tarkastusviranomainen. Vaatimuksia

tarkastetaan käytännössä pakkaamoissa, tukkukaupoissa, vähittäiskaupoissa ja tuonnin yhteydessä. On syytä huomioida, että vaikka hedelmiä ja vihanneksia koskeva määritelmä kattaisi myös hedelmä- ja vihannesjalosteet, jalosteisiin kuuluvien rusinoiden tarkastus kuuluisi Elintarviketurvallisuusviraston sijaan edellä selvitetyn Tullin tarkastuksia koskevan säännöksen nojalla jatkossa Tullille.

Momentin 2 kohdan mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto vastaisi oliivialan tuotteisiin liittyvistä kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksista.

Tarkastuksista säädetään oliiviöljyn kaupanormiasetuksessa ja oliiviöljyn määrittämissä asetuksessa. Ne voivat edellyttää myös näytteenottoa. Jäsenvaltion, jossa pakkausmerkinnässä olevan valmistajan, pakkaajan tai myyjän osoite on, on tarkistusta koskeva pyynnöstä otettava näytteet ja varmistettava kyseessä olevien pakkausmerkintöjen mainintojen paikkansapitävyys.

Ministeriön oliiviöljyasetuksen 3 §:n mukaan tarkastuksista vastaavat nykyisin Elintarviketurvallisuusvirasto, aluehallintovirasto ja kunnat. Näiden varsin harvoin toteutettavien tarkastustehtävien jakamista usealle viranomais taholle ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena. Ehdotuksessa on myös huomioitu, että oliiviöljyn tarkastukset voivat edellyttää laboratoriokokeita, joiden toteuttamisen kunnilla ei ole mahdollisuuksia. Tarkastusten toteuttaminen jatkossa Elintarviketurvallisuusviraston toimesta yhdenmukaistaisi tarkastusviranomaiset kasvituotteiden osalta, koska aluehallintovirastot tai kunnat eivät osallistu nykyisin hedelmien ja vihannesten, banaanien tai rusinoiden kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksiin.

Momentin 3 kohdan mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto vastaisi vasikanlihan kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvistä tarkastuksista teurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa. Tarkastusten toteuttamistavasta säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen liitteen XIa VII kohdassa.

Ehdotus vastaisi sisällöllisesti voimassa olevien kansallisten säännösten mukaista nykytilaa. Nykyisin vasikanlihan kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksissa toimivaltaisista viranomaisista säädetään ministeriön va-

sikanliha-asetuksen 2 §:ssä, jonka mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto valvoo kyseisen asetuksen soveltamista teurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa.

Momentin 4 kohdan mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto vastaisi muna-alan tuotteiden tuotantotapoja koskevista kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvistä tarkastuksista.

Tuotantotavan osalta on mahdollista erottaa häkkikanalat, lattiakanalat ja ulkokanalat. Tuotantotapoihin kuuluvat myös niiden tuotantoon liittyvät munivien kanojen ruokinta-vaatimukset. Ruokintatapaa ja osa tuotantotapaa koskevista vaatimuksista on toimijoille vapaaehtoisia. Niitä käytävällä on oikeus tehdä kyseisessä EU:n lainsäädännössä tarkemmin määriteltyjä tuotanto- ja ruokintapaa koskevia merkintöjä tuotteisiin. Ehdotettavassa tarkastuksessa olisi kyse tuotanto- ja ruokintatapaa koskevien olosuhteiden noudattamisen varmistamisesta. Ruokintatapaa koskevaa tarkastustarvetta ei nykyisin ole, koska niihin liittyviä vapaaehtoisia merkintöjä ei ole käytetty.

Tuotantotapaa koskevista vaatimuksista säädetään muna-alan kaupanormiasetuksessa, jossa viitataan tuotantojärjestelmää ja tuotantolaitosten rekisteröintiä koskevien vaatimusten osalta direktiiviin 1999/74/EY ja 2002/4/EY. Asiasta säädetään laissa eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010) ja siipikarjan ja eräiden muiden lintujen tunnistamisesta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (867/2010). Tuotantotapaa koskevissa tarkastuksissa hyödynnetään kyseisten säännösten nojalla tehtyä vaatimusten tarkastusta ja rekisteröintiä. Mainitun lain 6 §:n mukaan eläintunnistusjärjestelmän rekistereiden pitäjä on Elintarviketurvallisuusvirasto.

Muna-alan tuotteiden tuotantotapoja koskevien vaatimusten tarkastuksesta vastaavasta viranomaisesta ei ole nykyisin erikseen säädetty. Niiden kuuluminen Elintarviketurvallisuusvirastolle olisi perusteltua, koska kyseessä on samantyyppinen tuotantolosuhteiden tarkastus kuin siipikarjanlihan kaupan pitämiseen liittyvissä tuotantotapaa koskevissa vapaaehtoisissa merkinnöissä. Myös nämä tarkastukset kuuluisivat nykytilan mukaisesti Elintarviketurvallisuusviras-

tolle osana siipikarjanlihan kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyviä tarkastuksia. Tarkastuksissa voitaisiin jäljempänä ehdotettavalla tavalla käyttää apuna elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia.

Momentin 5 kohdan mukaan Elintarvike- turvallisuuksivirasto vastaisi siipikarjanliha- alan tuotteisiin liittyvistä tarkastuksista. On huomattava, että siipikarjanliha-alan määritelmä kattaisi myös siitosmunat ja siipikarjan poikaset. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti voimassa olevien kansallisten säännösten mukaista nykytilaa.

Siipikarjanliha-alan tuotteiden osalta tarkastusviranomaiset on määritetty ministeriön siipikarjapäätöksessä, jonka mukaan Elintarvikevirasto vastaa valvonnasta siipikarjanlihan ja lihavalmisteiden kaupan pitämisen ja tukkuliikkeistä lähtevien kuljetusten osalta, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos vastaa vesipitoisuuden tarkastuksista sekä tuotantomenetelmiin liittyvien merkintöjen valvonnasta. Siipikarjan luokittelua valvoo maa- ja metsätalousministeriön elintarvikeosasto apunaan Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosasto ja sen tehtävään valtuuttamat tarkastajat. Kuten edellä on selvitetty, Elintarvikeviraston ja maa- ja metsätalousministeriön elintarvikeosaston tehtävät ovat siirtyneet Elintarvike- turvallisuuksivirastolle.

Siitosmunien ja siipikarjan poikasten osalta tarkastusviranomaiset on määritetty ministeriön siipikarjan poikasia koskevassa päätöksessä, jonka mukaan eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos valvoo merkintä- ja luokittelusäännösten noudattamista siipikarjan jalostuslaitoksissa, siitosmunien tuotantolaitoksissa ja hautomoissa. Eläinlääkintä- elintarvikelaitoksen tehtävät ovat siirtyneet Elintarvike- turvallisuuksivirastolle.

Siipikarja-alan tuotteita koskevista vaatimuksista ja niihin liittyvistä tarkastuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 116 artiklassa ja siipikarjanlihan kaupanormiasetuksessa. Tarkastusten kohteena olevat vaatimukset koskevat siipikarjan ruhoja ja paloja. Tuotteista valvotaan niiden vesipitoisuutta, luokitusta, painoa, pakkausmerkintöjä, vapaaehtoisia mainintoja, nimikkeitä ja esillepanoa.

Siipikarjanlihan kaupanormiasetuksen mukaan vesipitoisuutta tulisi valvoa teuras-

tamossa ja leikkaamossa. Vesipitoisuutta valvotaan vertaamalla ruhojen painoeroa ennen ja jälkeen jäädytyksen. Tämä kuuluu teurastamon omavalvontaan. Siipikarjanlihan kaupanormiasetuksen mukaan myös kaikista siipikarjanlihan paloista tuottavista leikkaamoista tulleiden jäädytettyjen tai pakastettujen palojen vesipitoisuus on tarkastettava vähintään kolmen kuukauden välein. Suomessa ei vähittäismyynnissä ole juuri tarjolla tällaisia tuotteita, mutta suurkeittiöille suunnatusta tarjonnasta löytyy jonkin verran pakastetuotteita. Myös elintarviketeollisuus käyttää raaka-aineena jäädytettyä tai pakastettua lihaa. Vesipitoisuus tutkitaan laboratoriotutkimuksin.

Siipikarjanlihan kaupanormiasetuksen mukaan luokitusta tulisi valvoa teurastamossa, leikkaamossa, tukku- tai vähittäismyyntivarastossa tai muissa kaupan pitämisen vaiheissa taikka kolmansista maista tapahtuvan tuonnin osalta tulliselvityksen yhteydessä. Luokituksen osalta tuotteista tulisi ottaa näytteitä siipikarjanlihan kaupanormiasetuksen mukaisesti. Näytteet tutkitaan aistinvaraisesti.

Siipikarjanlihan kaupanormiasetuksen mukaan painoa tulisi valvoa pakkaajan tai maahantuojan tiloissa sekä muissa kaupan pitämisen vaiheissa. Painon osalta valvonta tapahtuu punnitsemalla tietty näytemäärä ja vertaamalla tosiasiallista painoa nimellispainoon. Siipikarjanlihan kaupanormiasetuksen mukaan pakkausmerkintöjä tulisi valvoa teurastamossa ja leikkaamossa sekä vähittäismyyntipakkauksien osalta kaupoissa. Pakkausmerkintöjen valvontatavasta ei ole säädetty EU:n lainsäädännössä.

Siipikarjanlihan kaupanormiasetuksen mukaan vapaaehtoisia mainintoja tulisi valvoa tilalla, rehunvalmistajan ja -toimittajan tiloissa, teurastamossa sekä hautomossa. Vapaaehtoisten mainintojen osalta tarkastuskohteenä voi olla tuotantotapa, jonka osalta on tarkastettava alkutuotantopaikka ja kirjanpito. Näytteitä ei oteta.

Siitosmunien ja siipikarjan poikasten tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevista tarkastuksista säädetään vanhan markkinajärjestelyasetuksen 116 artiklassa ja siipikarjan poikasten kaupanormiasetuksessa. Siitosmunia koskevat kaupan pitämisen vaatimukset kos-

kevat käytännössä poikastuotantoon tarkoitettuja siipikarjan munia. Siipikarjan poikasia koskevat vaatimukset koskevat enintään 185 gramman painoisia eläviä lintuja, jotka on määritetty tarkemmin EU:n lainsäädännössä. Edellä mainittujen tuotteiden osalta tulisi siipikarjan poikasten kaupanormiasetuksen mukaan valvoa laitosten rekisteröintiä, siitosmunien ja niiden pakkausten merkitsemistä, poikasia sisältävien pakkausten merkitsemistä, saateasiakirjoja, rekisteröintejä hautomoissa, hautomakoneesta poistettujen munien käyttöä ja ilmoituksia. Tarkastuksia tulisi tehdä siipikarjan jalostuslaitoksissa, tuotantolaitoksissa ja hautomoissa.

Momentin 6 kohdan mukaan Elintarvike- turvallisuusvirastolle kuuluisivat myös tarkastukset, kun kyse on maidon ja maitotuotteiden, levitettävien rasvojen, siipikarjanliha- alan tuotteiden ja muna-alan tuotteiden ja niitä koskevien asiakirjojen vaatimustenmukaisuudesta EU:n ulkopuolelta tapahtuvan tuonnin yhteydessä ja muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden Suomessa tapahtuvan ensimmäisen purkamisen yhteydessä sekä viennin yhteydessä. On huomattava, että siipikarjanliha-alan määrelmä kattaisi myös siitosmunat ja siipikarjan poikaset.

Tuonnin yhteydessä tehtäviä tarkastuksia koskeva ehdotus vastaisi vasikanlihan, siitosmunien ja siipikarjan poikasten osalta sisällöllisesti voimassa olevien kansallisten säännösten mukaista nykytilaa. Ministeriön vasikanliha-asetuksessa viitataan elintarvikelain 42 §:ään, jossa säädetään Elintarvike- turvallisuusviraston vastuulla olevasta ensisäpymispaikan valvonnasta eli tuonnin valvonnasta. Ministeriön siipikarjan poikasia koskevan päätöksen mukaan tarkastuksista vastaa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto. Nämä tehtävät ovat siirtyneet Elintarvike- turvallisuusvirastolle tästä annetun lain yhteydessä.

Maitotuotteiden, levitettävien rasvojen, muna-alan tuotteiden tai muiden siipikarjanliha-alan tuotteiden tuonnin yhteydessä tehtävistä tarkastuksista vastaavasta viranomaisesta ei ole nykyisin nimenomaisesti säädetty. Käytännössä kyseiset tarkastukset ovat kuitenkin kuuluneet nykyisinkin Elintarvike- turvallisuusvirastolle, joka vastaa eläintuotteiden tuonnin valvonnasta myös elintarvike-

lain nojalla. Yhdenmukaisuuden vuoksi olisi perusteltua, että se vastaisi myös näiden tuotteiden kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksista tuonnin yhteydessä.

Käytännössä kyseisiin vaatimuksiin liittyvä valvontatarve on ollut vähäinen. Muna-alan tuotteiden tuontitarkastusten osalta on syytä huomioida, että tuontimaassa on noudatettava samanlaista salmonellavalvontaohjelmaa kuin Suomessa tai on todistettava, että tuodusta erästä on tutkittu salmonella koko tuotantokauden aikana. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Suomeen voi tuoda kananmunia vähittäismyyntiin vain Ruotsista ja nykyisin myös Tanskasta. Kolmansista maista tuodut B-luokan munat voidaan luovuttaa vapaaseen liikkeeseen ainoastaan, jos tulliselvitysten yhteydessä on tarkastettu, että niiden lopullinen käyttötarkoitus on teollinen. Lähetuksen mukana on oltava komission asetuksen (EY) N:o 1688/2005 liitteessä V oleva todistus, jossa taataan, että munat on tarkoitettu käytettäväksi jalostettujen tuotteiden valmistukseen menetelmällä, joka takaa salmonellan hävittämisen.

Pykälän 2 momentin mukaan Elintarvike- turvallisuusvirasto vastaisi sille 46 b ja 46 c §:n nojalla kuuluvan hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen myöntämisedellytysten täyttymisen varmistamiseksi tarvittavista tarkastuksista. Olisi tarkoituk- senmukaista, että kyseiseen toimintaan liittyvästä tarkastuksesta vastaava viranomainen vastaisi myös samaan toimintaan liittyvien hyväksymisten, todistusten, lupien ja vapautusten myöntämisen edellytysten täyttymisen tarkastamisesta. Elintarvike- turvallisuusvirasto vastaisi esimerkiksi hedelmä- ja vihannes- alalla jäsenvaltion harkintavaltaan kuuluvan vaatimustenmukaisuustodistuksen myöntä- misestä. Ehdotettavan kohdan nojalla se vastaisi todistuksen myöntämisedellytysten varmistamiseksi tarpeellisista tarkastuksista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eräistä EU:n lainsäädännössä tarkoitetuista kansallisesti määriteltävistä kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvistä toimijoista, joiksi nimettäisiin nykykäytännön mukaisesti Elintarvike- turvallisuusvirasto.

Momentin 1 kohdan mukaan Elintarvike- turvallisuusvirasto toimisi hedelmä- ja vihannesalan koordinoituviranomaisena, josta

säädetään tarkemmin EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 9 artiklassa. Sen mukaan kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi toimivaltainen viranomainen, joka vastaa tämän luvun sovellusalaan kuuluvien kysymysten koordinoinnista ja niitä koskevasta yhteydenpidosta. Elintarviketurvallisuusvirasto toimii koordinoitiviranomaisena nykyisin ministeriön hedelmä- ja vihannesasetuksen 2 §:n nojalla.

Momentin 2 kohdan mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto toimisi vasikanlihan kaupanormiasetuksessa tarkoitettuna keskusviranomaisena. Nykyisin asiasta säädetään vastaavalla tavalla ministeriön vasikanliha-asetuksessa.

Pykälän 4 momentin mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto voisi lisäksi suorittaa kunnille 58 c §:n nojalla kuuluvia tarkastuksia. Erityisesti voisi olla tarvetta tarkastaa valtakunnallisesti merkintöjä vähittäiskauppavaiheessa. Merkintöjen vastaisuus voi koskea koko maata, jolloin olisi tehokkaampaa suorittaa tarkastuksia yksittäisten kuntien sijaan valtakunnallisesti.

Tarkastuksesta vastaavan viranomaisen oikeuksia ja velvollisuuksia, kuten tarkastus- ja tiedonsaantioikeutta ja hallinnollisia pakkokeinoja koskevia markkinajärjestelylain säännöksiä on tarkoitus soveltaa myös näihin tarkastuksiin.

58 e §. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käyttö apuna kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksissa.* Pykälän 1 kohdan mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto voisi käyttää apuna elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia hedelmä- ja vihannesalan tuotteiden tarkastuksissa. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti voimassa olevien kansallisten säännösten mukaista nykytilaa. Ministeriön hedelmä- ja vihannesasetuksen 2 §:n mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto voi käyttää apuna elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia. Näin on tehty, jos tällä ei ole alueella omia tarkastajia. Omia tarkastajia toimii nykyisin Helsingissä, Turussa, Kouvolassa ja Oulussa, joista viimeinen vastaa koko Pohjois-Suomen alueen tarkastuksista.

Pykälän 2 kohdan mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto voisi käyttää apuna elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia muna-

alan tuotteiden tuotantotapaa koskevissa tarkastuksissa. Asiasta ei ole annettu nykyisin kansallisia säännöksiä. Kyseessä on tuotanto-olosuhteita koskevien vaatimusten tarkastaminen, jossa olisi tarkoituksenmukaista voida käyttää apuna elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, koska kyseiset tarkastukset voidaan yhdistää muihin keskuksille kuuluviin tuotantopaikoilla tehtäviin tarkastuksiin.

Pykälän 3 kohdan mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto voisi käyttää apuna elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia tarkastuksissa, kun kyse on siipikarjanliha-alan tuotteiden tuotantotapaa koskevistä vapaaehtoisista merkinnöistä. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti voimassa olevien kansallisten säännösten mukaista nykytilaa. Ministeriön siipikarjapäätöksen mukaan eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos vastaa siipikarjanlihan tuotantomenetelmien valvonnasta ja voi käyttää valvonnassa apunaan työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastoja. Kyseessä on tuotanto-olosuhteita koskevien vaatimusten tarkastaminen, jossa olisi tarkoituksenmukaista voida käyttää apuna elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, koska kyseiset tarkastukset voidaan yhdistää muihin keskuksille kuuluviin tuotantopaikoilla tehtäviin tarkastuksiin.

58 f §. *Kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksiin liittyvä ohjaus, raportointi ja tietojen käyttö.* Pykälän mukaan kaupan pitämisen vaatimusten tarkastusten suunnitteluun, ohjaukseen, arviointiin ja raportointiin sovellettaisiin, mitä niistä elintarvikelain (23/2006) 30, 31, 47, 48 ja 52 §:ssä säädetään.

Elintarvikelain 30 §:n mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto suunnittelee, ohjaa, kehittää ja suorittaa valtakunnallisesti elintarviketurvallisuustarkastuksia ja 31 §:n mukaan aluehallintovirasto suunnittelee, ohjaa ja valvoo elintarviketurvallisuustarkastuksia elintarvikemääräysten noudattamiseksi toimialueellaan. Elintarvikelain 47 §:n mukaan Elintarviketurvallisuusviraston on tehtävä elintarvikelaisissa tarkoitetuista tarkastuksista valtakunnallinen valvontaohjelma ja 48 §:n mukaan tarkastuksista vastaavien viranomaisten on sisällytettävä niille kuuluvat tarkastukset valvontasuunnitelmiinsa. Elintarvikelain 52 §:n mukaan valvontaviranomaiset ilmoittavat pyydettyään Elintar-

viketurvallisuusvirastolle ja aluehallintovirastolle tarkastuksia koskevia tietoja.

Säännöksen tarkoituksena on selkeyttää nykytilaa ja parantaa tarkastusten suunnittelua. Säännös varmistaisi, että kaupan pitämisen vaatimukset tulevat arvioiduiksi muiden usein samoihin tuotteisiin liittyvien tarkastusten suunnittelun yhteydessä. Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvien tarkastusten suunnittelua ja toteuttamista samassa yhteydessä elintarvikelaissa tarkoitettujen tarkastusten kanssa on pidetty tarkoituksenmukaisena, koska näin voidaan välttää kaksinkertaista työtä ja siten käyttää tehokkaammin hallinnon resursseja. Tarkastuksia koskeva raportointi olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa elintarvikelain mukaisesti, koska se liittyy kiinteästi mainittuun valvonnan suunnitteluun ja ohjaukseen. Myös nykyisin kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyviä tarkastuksia on suunniteltu ja toteutettu elintarvikelaissa tarkoitettujen tarkastusten yhteydessä. Asiasta ei kuitenkaan ole nimenomaisesti säädetty eikä suunnittelu ole ollut systemaattista.

Pykälän mukaan kaupan pitämisen tarkastuksissa voitaisiin salassapitosäännösten estämättä käyttää ja niitä varten voidaan luovuttaa elintarvikelain mukaisissa tarkastuksissa saatuja tietoja. Lähtökohtaisesti nämä järjestelmät koskevat eri vaatimuksia, mutta joissain tapauksissa elintarvikelain nojalla tarkastettujen tietojen perusteella voidaan todeta myös kaupan pitämisen vaatimusten noudattaminen. Säännös varmistaisi osaltaan, että kahden eri lainsäädännön nojalla tehtäviä tarkastuksia ei olisi tarvetta tehdä samojen seikkojen osalta kahta kertaa. Tämä olisi tarkoituksenmukaisena sekä tarkastusten kohteena olevien toimijoiden että viranomaisten hallinnollisen taakan minimoimisen kannalta.

58 g §. *Tarkastusoikeus kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvissä tarkastuksissa.* Pykälässä säädettäisiin kaupan pitämisen vaatimusten valvontaan liittyvästä tarkastusoikeudesta, joka mahdollistaisi edellä selvitettyjen tarkastusten toteuttamisen. Kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisen tarkastuksesta vastaavalla ja tarkastuksessa apuna käytettävällä viranomaisella olisi oikeus päästä kaupan pitämisen vaatimusten noudattamiseen velvollisen toimijan tuotteiden valmistukseen, kaupan pitämiseen, varastointiin ja kul-

jetukseen käyttämiin tiloihin ja tarkastaa kaupan pitämisen vaatimusten alaiset tuotteet ja niitä koskevat asiakirjat ja kirjanpito kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisen varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tuontia koskevien tarkastusten osalta tarkastusoikeuteen sovellettaisiin, mitä lain 54 §:ssä säädetään. Tarkastusta ei saisi suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

Kaupan pitämisen tarkastuksiin sovelletaan nykyisin Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1100/1994) 5 §:ää. Ehdotettava säännös olisi nykyistä tarkkarajaisempi ja paremmin kaupan pitämisen vaatimuksiin soveltuva.

60 §. *Todentamisviranomaisen tarkastukset.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että todentamisviranomaisesta koskeva viittaus Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annettuun lakiin tehty päivitettäisiin vastaamaan nykytilaa. Todentamisviranomaisesta säädetään nykyisin mainitun lain kumonneen maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) 39 §:ssä.

63 §. *Maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston ja tarkastusviranomaisen tiedonsaantioikeus.* Pykälän 1 ja 2 momentteissa täsmennettäisiin, että tiedonsaantioikeus koskee myös tarkastuksessa apuna käytettävää viranomaisesta. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin lisäksi kirjoitustekninen muutos, jotta momenttien rakenne olisi toisiaan vastaava.

64 §. *Tarkastuksia ohjaavien viranomaisten ja EU:n lainsäädännössä tarkoitettujen viranomaisten tarkastus- ja tiedonsaantioikeus.* Pykälän 3 momentin viittaus rahoitusasetukseen muutettaisiin viittauksiksi horisontaaliasetukseen, jossa jatkossa säädetään kyseisistä seikoista.

85 a §. *Tuottajaorganisaatioihin liittyvät hallinnolliset pakkokeinot.* Pykälässä säädettäisiin Maaseutuviraston oikeudesta antaa tuottajaorganisaatiolle määräys tietojen toimittamisesta määräajassa, jos tuottajaorganisaatio ei ole toimittanut tältä EU:n markkinajärjestelylainsäädännön tai ehdotettavan lain nojalla edellytetyjä tietoja määräajassa. Maaseutuvirasto voisi asettaa tietojen toimittamista koskevan määräyksen noudattamisen

tehosteeksi uhkasakkolaissa tarkoitetun uhkasakon. Ehdottava säännös vastaisi sisällöllisesti muutettavaksi ehdottavan lain säännöksiä, jotka koskevat hintaselvityksiä koskevien tietojen antamiseen velvollisia toimijoita.

86 a §. *Kaupan pitämisen vaatimusten vastaisuuden poistaminen ja kaupan pitämisen kieltäminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin menettelyistä, joita sovellettaisiin, jos kaupan pitämisen vaatimuksia on rikottu tai niiden noudattaminen on laiminlyöty. Jos kaupan pitämisen vaatimuksen noudattamisesta vastaava toimija rikkoo tai laiminlyö kaupan pitämisen vaatimuksia koskevassa EU:n kaupanormilainsäädännössä tai tässä laissa tarkoitettuja tuotteiden kaupan pitämistä koskevia vaatimuksia, kyseessä olevan vaatimuksen tarkastuksesta vastaava tai tarkastuksessa apuna käytettävä viranomaislainen voisi antaa toimijalle määräyksen epäkohdan poistamisesta välittömästi tai asettamassaan määräajassa, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä. Määräyksen kohteena olevia tuotteita ei saisi pitää kaupan ennen kuin määräyksen saanut toimija on korjannut epäkohdan ja antanut kyseiselle viranomaiselle selvityksen vaatimusten täyttymisestä.

Epäkohdan poistamista koskevan määräyksen antaminen on katsottu tarkoituksenmukaiseksi ottaen huomioon, että esimerkiksi virheelliset merkinnät voivat johtaa muita kaupan pitämiseen osallistuvia toimijoita tai kuluttajia harhaan. Sitä sovellettaisiin ensisijaisesti suhteessa jäljempänä ehdotettavaan kaupan pitämisen kieltoon, mikä varmistaisi suhteellisuusperiaatteen toteutumisen toimenpiteitä sovellettaessa. Määräyksen antamisesta vastaisi tuotteiden tarkastuksesta vastaava viranomaislainen. Epäkohta voitaisiin edellyttää poistettavaksi joko välittömästi tai viranomaisen asettamassa määräajassa. Ensin mainittu tulisi kyseeseen, jos rikkomus tai laiminlyönti koskee sen tyyppistä seikkaa, joka on mahdollista välittömästi korjata. Muissa tapauksissa se tulisi tehdä viranomaisen asettamassa määräajassa.

Määräajan asettamisessa tulisi arvioitavaksi, onko rikkomus sellainen, että se voidaan ylipäätään korjata. Määräajan asettaminen olisi tarkoituksenmukainen menettely, jos esimerkiksi tuotteen pakkaus tai pakkaus-

merkinnät eivät vastaisi säädettyjä vaatimuksia ja niitä ei voitaisi välittömästi korjata. Tuotteen vaatimustenmukaiseksi saattamista koskevalla selvityksellä korostettaisiin sitä, että vaatimusten täyttymistä seurataan ja että rikkomukset ja laiminlyönnit tulevat korjatuiksi.

Ehdotus vastaisi toimenpiteiden osalta lähtökohtaisesti elintarvikelain (23/2006) 55 §:ää, jota voidaan nykyisin soveltaa kaupan pitämisen vaatimusten yhteydessä elintarvikelain 2 §:n 3 momentin nojalla. Se soveltuu kuitenkin kaupan pitämisen vaatimukseen vain siltä osin kuin kyse on tietojen oikeellisuuden tai riittävyyden vaarantumisesta tai kuluttajien harhaanjohtamisesta. Kaupan pitämisen vaatimukset koskevat kuitenkin myös esimerkiksi tuotteiden laatua ja muita edellä kaupan pitämisen vaatimusten yhteydessä selvitettyjä seikkoja. Ehdotettava säännös soveltuisi paremmin kaupan pitämisen vaatimukseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kaupan pitämisen kiellosta. Jos määräyksen saanut toimija ei poista epäkohtaa välittömästi tai asetetussa määräajassa, tai jos epäkohtaa ei sen luonteesta johtuen ole mahdollista poistaa, tarkastuksesta vastaavan tai tarkastuksessa apuna käytettävän viranomaisen olisi annettava tuotteita kaupan pitävälle toimijalle kieltä jatkua kyseisten tuotteiden kaupan pitämistä, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä. Jos kyse on EU:n ulkopuolelta tuotavasta tuotteesta, olisi toimijalle annettava tuotteen maahantuontia koskeva kieltä.

EU:n kaupanormilainsäädännössä edellytetään useissa kohdin jäsenvaltion kieltävän kaupan pitämisen vaatimusten vastaisten tuotteiden kaupan pitämisen. Esimerkiksi siipikarjanlihan kaupanormiasetuksen 8 artiklan ja muna-alan kaupanormiasetuksen 25 artiklan mukaan tarkastettavan erän kaupan pitäminen tai maahantuonti on kielletty, jos sitä ei hyväksytä, kunnes osoitetaan, että se on saatettu vastaamaan vaatimuksia. Jälkimmäisen artiklan 3 kohdan mukaan on varmistettava, että hylätty erä on saatettu tai saatetaan vaatimusten mukaiseksi. Vasikanlihan kaupanormiasetuksen 8 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet ja toimet vaatimusten noudattamatta jättämisen ratkai-

semiseksi. Jäsenvaltioiden on erityisesti edellytettävä, että kyseinen liha poistetaan markkinoilta, kunnes se on merkitty uudelleen vaatimusten mukaisesti.

Muiden tuotteiden osalta jäsenvaltion velvollisuudet on todettu EU:n kaupanormilainsäädännössä yleisemmällä tasolla edellyttämällä, että jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki aiheelliset toimenpiteet seuraamuksien määräämiseksi kaupan pitämistä koskevien asetusten säännösten rikkomisesta. Näin säädetään esimerkiksi EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksessa ja siipikarjan poikasten kaupanormiasetuksen 10 artiklassa. Toimijoiden yhdenvertaisen aseman varmistamiseksi on katsottu, että kaikkia kaupan pitämisen vaatimusten noudattamiseen velvollisia toimijoita tulisi koskea samat säännökset riippumatta tuotealasta. Näistä syistä ehdotetaan, että kaikkien tuotteiden osalta sovellettaisiin edellä mainituissa EU:n tuotealakohtaisissa säännöksissä tarkoitettua velvoitetta lähtökohtaisesti kieltää vaatimustenvastaisten tuotteiden kaupan pitäminen.

Kaupan pitämisen kieltämistä voidaan pitää perusteltuna ottaen huomioon virheellisyksistä tai puutteellisuuksista aiheutuvat seuraamukset kuluttajille ja markkinoille. Jos esimerkiksi tuotteiden alkuperän ilmoittamista koskevia vaatimuksia ei noudateta tai niitä rikotaan, kuluttajat eivät saa tarvittavia tietoja tuotteista tai tuotteet ovat harhaanjohtavia. Puutteellisten tai väärin esittämisenstä voi myös seurata perusteetonta kilpailuetua suhteessa vaatimuksiin noudattaviin toimijoihin. Esimerkiksi hedelmien osalta on arvioitu, että alkuperämerkintöjä koskevat merkinnät eivät aina pitäisi paikkaansa ja että muista maista tuotuja tuotteita markkinoitaisiin kotimaisina. Markkinoiden toimivuuden ja kuluttajien tiedonsaannin varmistamiseksi kaupan pitämisen vaatimusten vastaisen tuotteen kaupan pitäminen olisi voitava estää, jos havaittuja virheitä ei korjata.

On myös mahdollista, ettei virhettä tai laiminlyöntiä ole niiden luonteesta johtuen mahdollista ylipäättään korjata. Jos esimerkiksi tuote ei vastaa sen laatua koskevia vaatimuksia, ei helposti pilaantuvien tuotteiden kohdalla ole pääsääntöisesti mahdollista saattaa tuotetta vaatimusten mukaiseksi, jolloin määräjän asettaminen ei tulisi kyseeseen.

Tällöin ei tulisi sovellettavaksi korjaamista koskeva määräys, vaan kaupan pitämistä koskeva kieltö.

Ehdotus vastaisi lähtökohtaisesti elintarvikelain 56 §:ssä tarkoitettua mahdollisuutta kieltää elintarvikkeen alkutuotanto, valmistus, maahantuonti, maastavienti, kaupanpito, tarjoilu tai muu luovutus taikka käyttö elintarvikkeen valmistuksessa. Sen soveltaminen edellyttää kuitenkin, että aiheutuu tai voidaan perustellusta syystä epäillä aiheutuvan vakavaa terveysvaaraa eikä terveysvaaraa voida muilla tavoin estää. Kuten edellä on selvitetty, peruste ei sovellu kaupan pitämisen vaatimuksiin. Ehdotettava säännös soveltuisi paremmin kaupan pitämisen vaatimuksiin.

Pykälän 3 momentin mukaan kieltoa koskeva päätös olisi tehtävä viipymättä. Päätöstä tehtäessä olisi pyrittävä siihen, että tuotteen omistajan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi. Päätökset koskisivat koko tarkastettua erää siltä osin kuin se ei täytä säädettyjä vaatimuksia jollei EU:n lainsäädännössä muuta säädetä. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti elintarvikelain 59 §:n 2 momenttia, jossa säädetään elintarvikkeen käyttöä ja hävittämistä koskevasta päätöksestä. Koska esimerkiksi hedelmä- ja vihannesalaa koskevassa suoraan sovellettavassa EU:n kaupanormilainsäädännössä säädetään siitä, mihin osaan toimenpiteiden tulisi kohdistua, momentissa viitattaisiin informatiivista syistä EU:n lainsäädännön ensisijaisuuteen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin edellytyksistä, joiden perusteella kiellon antamisesta voitaisiin luopua. Viranomaisen voisi jättää antamatta kiellon, jos tuote ei ole pilaantunut ja kyse on kuluttajien tiedonsaannin tai markkinoiden toiminnan kannalta vähäisestä seikasta. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa seuraamusten kohtuullisuus suhteessa vaatimusten vastaisuuden merkitykseen. Kaupan pitämistä tai maahantuontia koskevan kiellon asettaminen tilanteessa, jossa tuote ei ole pilaantunut ja kyse on kuluttajien tiedonsaannin tai markkinoiden toiminnan kannalta vähäisestä seikasta, ei vaikuttaisi olevan suhteellisuusperiaatteen kannalta perusteltua.

Vähäisistä puutteista ei seuraisi kaupan pitämisen kieltoa. Vähäisyyden arvioinnissa tulisi merkintöjen osalta arvioida niiden merki-

tystä toisaalta kuluttajien tiedonsaannin ja toisaalta markkinoiden toimivuuden kannalta. Kuluttajien tiedonsaannin kannalta asia voisi tulla arvioitavaksi esimerkiksi tilanteessa, jossa kyse on tuotteiden alkuperää tai laatuokkaa koskevista puutteellisista tai virheellisistä merkinnöistä. Markkinoiden toimivuuden arvioinnissa tulisi huomioida merkintöjen tarpeellisuutta suhteessa muihin kaupan pitäjiin. Jos kyseessä olisi esimerkiksi kuljetusasiakirjoissa esitettyjä tietoja koskeva virheellisyys, josta ei katsottaisi voivan seurata ongelmia tai väärinkäsityksiä muille toimijoille, ei kaupan pitämisen kiellolle välttämättä olisi ehdotettavan momentin nojalla perusteita.

86 b §. *Kaupan pitämisen vaatimusten vastaisen tuotteen käyttöä ja merkintöjä koskeva päätös.* Pykälässä säädettäisiin eräistä EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitetuista erityistapauksista, joiden perusteella toimijalla on oikeus käyttää tuotteita muuhun tarkoitukseen tai pitää kaupan lisämerkinnöin, vaikka kaupan pitämisen vaatimukset eivät täyty. Edellä ehdotettu kaupan pitämisen kieltäminen olisi toissijainen suhteessa tähän sellaisenaan sovellettavaan EU:n lainsäädäntöön.

Nykyisin on tiedossa kaksi EU:n kaupanormilainsäädännössä annettua säännöstä, joiden mukaisiin menettelyihin toimijalla on oikeus kaupan pitämisen kiellon asettamisen sijaan. Pykälässä ei viitattaisi yksityiskohtaisesti EU:n lainsäädäntöön, vaan yleisemmin EU:n kaupanormilainsäädäntöön. Tämä varmistaisi, ettei jatkossa syntyisi ristiriitaa kansallisen lain ja sellaisenaan sovellettavan EU:n lainsäädännön välillä, jos EU:n lainsäädännössä jatkossa säädettäisiin myös muista sellaisenaan sovellettavista menettelyistä. Kyseessä ovat vaatimusten kohteena olevan toimijan oikeuksia koskevat sellaisenaan sovellettavat jäsenvaltiota velvoittavat säännökset, joista jäsenvaltio ei edellytysten täyttyessä voi poiketa. Ehdotettavissa säännöksissä säädettäisiin kyseisessä tilanteessa viranomaisen päätöksenteossa sovellettavista menettelyistä.

Ehdotettavassa säännöksessä on pyritty yhdenmukaisuuteen elintarvikelain 59 §:n 1 momentin kanssa, jonka mukaan valvontaviranomainen päättää, mihin tarkoituksiin elintarvikemääräysten vastaista elintarviketta

voidaan käyttää tai mihin tarkoituksiin se voidaan luovuttaa, jos elintarviketta ei voi muuttaa määräysten mukaiseksi. Jos elintarvikkeen käyttö ei ole mahdollista, tai jos terveydelliset syyt tai elintarvikemääräykset edellyttävät, elintarvike on määrättävä hävitettäväksi. Erona olisi kuitenkin se, että päätöksen edellytykset määrittäisivät EU:n kaupanormilainsäädännön nojalla. Päätöstä koskevat menettelyt vastaisivat sisällöllisesti mainitun elintarvikelain 59 §:n 2 momenttia.

Pykälän 1 momentin mukaan EU:n kaupanormilainsäädännön salliessa kaupan pitämisen vaatimusten vastaisten tuotteiden käytön muuhun mainitussa lainsäädännössä säädettyyn tarkoitukseen, tuotteen tarkastuksesta vastaava tai tarkastuksessa apuna käytettävä viranomainen voisi kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisesta vastaavan toimijan hakemuksesta hyväksyä tuotteen käytön tällaiseen tarkoitukseen.

Toimijalla olisi oikeus käyttää tuotteet muuhun tarkoitukseen vain, jos EU:n kaupanormilainsäädännössä säädetään tällaisesta oikeudesta. Näin säädetään ainakin EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 17 artiklan 3 kohdassa, jonka mukaan vaatimustenvastaisiksi todetut tuotteet on mahdollista käyttää eläinten ravinnoksi, teolliseen jalostukseen tai muuhun tarkoitukseen kuin elintarvikkeeksi. Jos toimija hakisi tällaista oikeutta, kyseisen tuotteen tarkastuksesta vastaava viranomainen tekisi arvion EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen edellytysten täytymisestä. Arvion perusteella viranomainen tekisi käytön sallivan tai kieltävän päätöksen.

Pykälän 2 momentin mukaan EU:n kaupanormilainsäädännön salliessa kaupan pitämisen vaatimusten vastaisten tuotteiden kaupan pitämisen lisämerkinnöin, tuotteen tarkastuksesta vastaava tai tarkastuksessa apuna käytettävä viranomainen voisi kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisesta vastaavan toimijan hakemuksesta hyväksyä tuotteen kaupan pitämisen lisämerkinnöin.

Toimijalla olisi oikeus vaatimusten vastaisen tuotteen kaupan pitämiseen lisämerkinnöin vain, jos EU:n kaupanormilainsäädännössä säädetään tällaisesta oikeudesta. Tällainen säännös on ainakin siipikarjanlihan kaupanormiasetuksen 16 artiklan 6 kohdas-

sa, jonka mukaan vaatimusten vastaisten tuotteiden kaupan pitäminen voidaan sallia mainitussa kohdassa tarkemmin säädetyin lisämerkinnöin. Jos toimija hakisi tällaista oikeutta, kyseisen tuotteen tarkastuksesta vastaava viranomainen tekisi arvion EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen edellytysten täyttymisestä. Arvion perusteella viranomainen tekisi käytön sallivan tai kieltävän päätöksen.

Pykälän 3 momentin mukaan pykälässä tarkoitettua päätöksen tekevän viranomaisen olisi asetettava kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa toimijan on noudatettava 1 tai 2 momentin mukaista päätöstä. Päätös olisi tehtävä viivytyksettä. Päätöstä tehtäessä olisi pyrittävä siihen, että tuotteen omistajan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi. Ehdotettava säännös vastaa sisällöllisesti elintarvikelain 59 §:n 2 momenttia.

86 c §. *Kaupan pitämisen vaatimusten vastaisuus ja uhkasakko.* Pykälän mukaan 86 a §:ssä tarkoitettua kiellon antava viranomainen voisi asettaa kiellon tehosteeksi uhkasakon siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään. Uhkasakon käytön mahdollisuus tehostaisi asetettua kiellon noudattamista. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti elintarvikelain 68 §:ää, jonka mukaan valvontaviranomainen voi tehostaa lain nojalla annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla.

Uhkasakko toimisi myös osana EU:n lainsäädännössä tarkoitettuja jäsenvaltiolta edellytettäviä toimenpiteitä seuraamusten määrittämiseksi kaupan pitämistä koskevien säännösten rikkomisesta. Esimerkiksi EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksen 144 artiklan mukaan vaatimukseen liittyvien sääntöjenvastaisuuksien osalta jäsenvaltioiden on säädettävä kansallisella tasolla sovellettavista seuraamuksista, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, jotta yhteisöjen taloudelliset edut ovat asianmukaisesti suojatut. Oliiviöljyn kaupanormiasetuksen 9 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, myös seuraamusjärjestelmää koskevat, tämän asetuksen noudattamisen varmistamiseksi. Siipikarjan poikasten kaupanormiasetuksen 10 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki aiheelliset toimenpiteet seuraamusten määrittämiseksi siitosmunien ja siipikarjan poikasten

tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevien asetusten säännösten rikkomisesta. Muna-alan kaupanormiasetuksen 36 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on annettava niitä seuraamuksia, joita sovelletaan tämän asetuksen säännösten rikkomiseen, koskevat säännöt ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

86 d §. *Kunnan päätös hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä.* Pykälän 1 momentin mukaan kunnassa hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä päättäisi kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin. Asiasta säädetään elintarvikelaissa sisällöllisesti vastaavalla tavalla.

Pykälän 2 momentin mukaan kunnanvaltuusto voisi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle tämän lain 86 a—86 c §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen osalta. Vastavasta menettelystä säädetään elintarvikelain 32 §:n 3 momentissa. Säännös mahdollistaisi yhdenmukaiset menettelyt molemmissa tarkastuksissa. Tämä olisi tarkoituksenmukaista, koska tarkastuksia voidaan tehdä samassa yhteydessä.

Pykälän 3 momentin mukaan kunnalle kuuluvien 86 a—86 c §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä päättäisi Elintarviketurvallisuusvirasto, jos asia koskee yhtä kuntaa laajempaa aluetta. Elintarviketurvallisuusviraston olisi viipymättä ilmoitettava tekemästään päätöksestä asianomaisille kunnille. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti elintarvikelain 64 §:n 1 ja 3 momenttia. Se olisi tarpeen tilanteessa, jossa kaupan pitämisen vaatimuksia koskeva rikkomus olisi luonteeltaan sellainen, että se koskisi useamman kunnan aluetta. Näin voisi olla esimerkiksi tilanteessa, jossa kyse olisi tuotteen nimikkeen virheellisyydestä ja tuotetta pidettäisiin kaupan eri puolilla maata.

87 §. *Maataloustuotteiden markkinajärjestelysäännösten rikkominen.* Pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos, jolla 2 kohdan lopussa oleva tai-sana siirretään 3 kohtaan. Muutos on tarpeen, koska momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi

4 kohta. Kyseiset 2 ja 3 kohdat on käsitelty eduskunnan perustuslakivaliokunnassa.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 4 kohta, jossa säädettäisiin kaupan pitämisen vaatimusten rikkomisen rangaistavuudesta. Sen mukaan joka tahallaan rikkoo EU:n kaupanormilainsäädännössä tai 46 a tai 46 d—46 f §:n nojalla annetussa asetuksessa säädettyä määritelmää, nimitystä, luokittelua, esillepanoa, merkintää, pakkaamista, ulkonäköä, koostumusta, ominaisuutta, käsittelyä, alkuperää, tuotantopaikkaa, tuotantomenetelmää, tuotannossa käytettäviä aineita, säilytystä, varastointia, kuljetusta, toimittamista, asiakirjaa, varmentamismenettelyä, aineiden käytön tai menetelmien rajoitusta, toimijan tunnistamista tai rekisteröitymistä, tietojen kirjaamista, ilmoitusvelvollisuutta tai määräaikaa koskevaa kaupan pitämisen vaatimusta taikka 46 d §:ssä tai 46 f §:ssä säädettyä ilmoitusvelvollisuutta, olisi tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, maataloustuotteiden markkinajärjestelysäännösten rikkomisesta sakkoon.

Rangaistussäännöstä on pidetty tarpeellisena ottaen huomioon EU:n lainsäädännössä jäsenvaltiolle asetetut velvoitteet määrätä seuraamuksia vaatimusten rikkomisesta. Näitä velvoitteita on selvitetty edellä uhkasakon yhteydessä. Vaatimusten noudattamatta jättäminen ja rikkomisen on vahingollista, koska yhtenäiset kaupan pitämisen vaatimukset varmistavat yrityksille kaupankäynnin yhdenmukaiset edellytykset koko EU:n alueella. Kuluttajien kannalta niiden rikkomisen on haitallista erityisesti siksi, että niiden tarkoituksena on varmistaa tuotteiden täyttävän niiden ominaisuuksien ja niistä annettavien tietojen osalta säädetty vaatimukset. Näistä syistä vaatimusten tahallista rikkomista voitaisiin pitää sillä tavoin moitittavana, että sen tulisi olla rangaistavaa.

EU:n lainsäädännössä edellytettävä seuraamusjärjestelmä toteutettaisiin lisäämällä lain hallinnollisia pakkokeinoja ja rangaistussäännöksiä koskevaan lukuun kaupan pitämisen vaatimusten rikkomisen varalle korjausmääräysmenettely ja kaupan pitämisen kielto ja tämän tehosteeksi tarvittaessa asetettava uhkasakko sekä rangaistussäännös vaatimusten rikkomisen varalle.

Rangaistussäännöstä on pidetty perusteltuna, koska pelkkää vaatimusten vastaisen tuotteen korjaamismääräystä tai kaupan pitämisen kieltoa ei voida välttämättä pitää seuraamuksena. Tällöinhän lähtökohtaisesti vain edellytetään, että tuote saatetaan vaatimusten mukaiseksi tai estetään sellaisen tuotteen kaupan pitäminen, jota ei olisi saanut pitää muutenkaan kaupan.

Kaupan pitämisen kielto ja uhkasakko kokonaisuutena saattaisivat EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon kannalta olla riittävä seuraamus. Kiellon ja uhkasakon asettaminen ei kuitenkaan ole mahdollista kaikissa tapauksissa. Jos esimerkiksi vaatimusten vastaisuus koskee seikkaa, jota ei voida korjata, ei voida myöskään asettaa korjaamismääräystä eikä tähän liittyvää uhkasakkoa. Näin on esimerkiksi tilanteessa, jossa tuotteen laatu ei vastaa EU:n lainsäädännössä edellytettyä. Ilman rangaistussäännöstä olisi siis mahdollista, että vaatimusten vastaisen tuotteen kaupan pitämisestä seuraisi vain sen kaupan pitämisen kielto. Vaikuttaisi siltä, että tällainen seuraamusjärjestelmä ei olisi EU:n lainsäädännössä edellytetyllä tavalla tehokas ja varoittava. Näin ollen voitaisiin pitää perusteltuna, että kaupan pitämisen vaatimusten rikkomisen tulisi olla rangaistavaa.

Sakkorangaistusta on pidetty perusteltuna ottaen huomioon, että myös esimerkiksi elintarvikelain 79 §:ssä säädetään sakkorangaistuksesta, jos elintarvikkeesta annetaan harhaanjohtavia tietoja. Tarvittaessa säännösten keskinäinen soveltamisala ratkeaisi ehdotettavan lain soveltamisalaa koskevan pykälän mukaan. Asiaa on selvitetty soveltamisalaa koskevien perustelujen yhteydessä.

Muilta osin momentti vastaisi nykytilaa. Tekoon saattaisi tulla sovellettavaksi eräissä tapauksissa rikoslaisissa tarkoitettu markkinointirikos, johon viitattaisiin jäljempänä erikseen. Nykyisen pykälän 2 momenttia, jonka mukaan tarkastusta suorittava henkilö tai viranomainen voi jättää ilmoittamatta esitutkintaviranomaiselle rikkomuksen, jota on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä, sovellettaisiin myös ehdotettavan 1 momentin 4 kohdan osalta. Tällä varmistettaisiin, että seuraamukset ovat EU:n lainsäädännössä edellytetyllä tavalla oikeasuhtaisia.

Oikeasuhtaisuuden varmistaisi myös se, että teko olisi rangaistavaa vain tahallisenä.

Jotta rangaistava teko ilmenisi selkeämmin itse säännöksestä, ehdotetaan, että säädösviitauksen lisäksi säännöksessä yksilöitäisiin kyseisen lainsäädännön kattamat vaatimukset, joiden rikkomisesta rangaistus voitaisiin tuomita. Tätä on pidetty perusteltuna myös rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen toteutumisen varmistamisen kannalta. Vaatimuksia koskeva luettelo vastaa 46 a §:ssä tarkoitettua listausta EU:n kaupanormilainsäädännön vaatimuksista. Vaatimusten sisältöä on selvitetty yksityiskohtaisesti mainitun pykälän perustelujen yhteydessä.

Säännöksessä mainitulla EU:n kaupanormilainsäädännöllä tarkoitetaan määritelmiä koskevan 3 §:n 22 kohdan mukaan maataloustuotteiden kaupan pitämisen vaatimuksia ja viinialan tuotteiden nimityksiä, merkintöjä, valmistusmenetelmiä, rypälelajikkeita, tietojen ilmoittamista, saateasiakirjojen käyttöä ja tietojen kirjaamista sekä etyylialkoholiin liittyviä vaatimuksia ja tietojen ilmoittamista koskevien markkinajärjestelyasetuksen ja horisontaalisen ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun EU:n lainsäädännön säännöksiä.

Vuoden 2014 alusta voimaantulevan markkinajärjestelyasetuksen mukaiset kaupan pitämisen vaatimukset vastaavat sisällöllisesti nykytilaa eli vanhan markkinajärjestelyasetuksen säännöksiä. Niissä säädetään yleisellä tasolla tuoteryhmiä ja vaatimuksista. Kuten edellä on selvitetty, EU:n kaupanormilainsäädännön kattamia tuoteryhmiä ovat oliiviöljyalan tuotteet, hedelmät ja vihannekset, elävät kasvit, muna-alan tuotteet, siipikarjanliha, levitettävät rasvat ja humala, naudanliha ja viini sekä etyylialkoholi.

Kuten edellä 46 a §:n yhteydessä on selvitetty, vaatimukset voivat koskea tuotteiden määritelmää, nimitystä, luokittelua, esillepanoa, merkintää, pakkaamista, ulkonäköä, koostumusta, ominaisuutta, käsittelyä, alkuperää, tuotantopaikkaa, tuotantomenetelmää, tuotannossa käytettäviä aineita, säilytystä, varastointia, kuljetusta, toimittamista, asiakirjoja, varmentamismenettelyä, aineiden tai käytäntöjen käytön rajoituksia, toimijan tunnistamista, rekisteröintiä, rekisteriä, ilmoi-

tusvelvollisuutta, määräaika- tai pakkaamoihin sovellettavia sääntöjä koskevia kaupan pitämisen vaatimuksia. Viinialan tuotteiden vaatimuksissa kyse on lisäksi vaatimusten todentamisessa käytettävistä menetelmistä, rypälelajikkeista, vientiä ja tuontia koskevista vaatimuksista sekä vapaaehtoisista ja maantieteellisistä merkinnöistä.

Markkinajärjestelyasetuksen yleisiä vaatimuksia täsmennetään asetuksen täytäntöönpanosta annettavalla EU:n lainsäädännöllä. Vuoden 2014 alusta voimaantulevan markkinajärjestelyasetuksen täytäntöönpanosta ei ole vielä annettu EU:n lainsäädäntöä. Siihen saakka tarkempiin vaatimuksiin sovelletaan vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annettuja vaatimuksia. Vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annettua kaupan pitämisen vaatimuksia koskevaa EU:n lainsäädäntöä on selvitetty lainsäädännön nykytilaa koskevassa 2.1. kohdassa. Sen tarkempaa sisältöä on kuvattu 46 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

EU:n kaupanormilainsäädännön määritelmän kattamat horisontaalisen asetuksen artiklat eivät sisällä toimijoille asetettavia kaupan pitämisen vaatimuksia eivätkä siten ole merkityksellisiä rangaistussäännöksen kannalta.

Vaatimukset, jotka annettaisiin 46 a §:n ja 46 d—46 f §:n nojalla, on kuvattu kyseisten pykälien yksityiskohtaisissa perusteluissa. Kyseessä ovat EU:n lainsäädäntöä tarkentavat säännökset.

Lisäksi rangaistussäännös kattaisi 46 d §:ssä ja 46 f §:ssä tarkoitettuja ilmoitusvelvollisuutta koskevat kansallisesti säädetyt vaatimukset. Mainitussa 46 d §:ssä säädetään kansallisesti ilmoitettavista tiedoista. Itse ilmoitusvelvollisuudesta säädetään suoraan sovellettavassa EU:n kaupanormilainsäädännössä. Mainitussa 46 f §:ssä asetetaan kansallisesti ilmoitusvelvollisuus etyylialkoholia tuottavalle, myyvälle ja varastoivalle toimijalle. Näiden säännösten perusteita on selvitetty tarkemmin kyseisten pykälien yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin viittaus ehdotettuun tuottajaorganisaatioiden tietojenantovelvollisuuteen ja kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvään uhkasakkoon. Muilta osin säännös vastaisi nykytilaa.

88 §. Viittaus rikoslakiin. Pykälään lisättäisiin uusi *2 momentti*, jonka mukaan rangaistus markkinointirikoksesta säädetään rikoslain 30 luvun 1 §:ssä. Kyseessä olisi informatiivinen viittaus. Markkinointirikokseen syyllistyy se, joka tavaroiden, palveluksien, kiinteistöjen, yksityisen osakeyhtiön arvopapereiden tai muiden hyödykkeiden ammattimaisessa markkinoinnissa antaa markkinoinnin kohderyhmän kannalta merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Esitöiden mukaan myös esitteet, etiketit, tai pakkaukset sisältävät markkinointia (HE 66/88). Myös tuotteesta annettavia tietoja koskevissa kaupan pitämisen vaatimuksissa voi olla kyse säännöksessä tarkoitetusta markkinoinnista. Informatiivista syistä olisi perusteltua viitata ehdotettavassa laissa kyseiseen säännökseen. Seuraamus markkinointirikoksesta on sakkoa tai vankeutta enintään yksi vuosi.

90 §. Muutoksenhaku. Pykälän *1 momentti* vastaisi maa- ja metsätalousministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen osalta nykytilaa.

Momenttiin lisättäisiin kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvistä tarkastuksista vastaavien viranomaisten päätösten muutoksenhakusäännökset. Päätökset voivat olla hallintopäätöksiä, joilla esimerkiksi myönnetään toimijalle hakemuksesta hyväksyminen. Ne voivat myös olla vaatimusten vastaisen tuotteen kaupan pitämisen kieltämistä koskevia päätöksiä, joihin voi sisältyä myös uhkasakon asettaminen ja määrääminen.

Elintarviketurvallisuusviraston, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksiin saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Tullin päätökseen haettaisiin muutosta siten kuin tullilaissa (1466/1994) säädetään. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti, mitä valtion viranomaisten tekemiä päätöksiä koskevasta muutoksenhausta elintarvikelain 73 §:ssä säädetään. Sen mukaan valtion viranomaisen päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään ja Tullin päätökseen haetaan muutosta siten kuin tullilaisissa (1466/1994) säädetään. Tullilain 37 §:n

mukaan Tullin päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen.

Momentin mukaan kunnan viranhaltijan ja toimielimen päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovellettaisiin elintarvikelain 74 §:ää. Elintarvikelain 74 §:n mukaan kunnan viranhaltijan tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta, vaan päätöksestä voi tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan tehtäviä hoitavalle toimielimelle. Saman pykälän mukaan kunnan toimielimen päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Kuntien osalta kyseessä olisi siis hallintovalitus.

Muutoksenhaku ehdotetaan järjestettäväksi elintarvikelain 74 §:ää vastaavalla tavalla, koska kaupan pitämisen tarkastuksia voidaan toteuttaa elintarvikelain mukaisten tarkastusten yhteydessä. Tässä tilanteessa olisi perusteltua soveltaa yhtenäisiä muutoksenhakumenettelyjä.

Nykyisin kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvästä muutoksenhausta ei ole erikseen säädetty. Hallinnollisten pakkokeinojen osalta sovelletaan nykyisin elintarvikelain 2 §:n 3 momentin mukaisesti elintarvikelain hallinnollisia pakkokeinoja koskevia säännöksiä, jolloin on sovellettu mainittuja elintarvikelain muutoksenhakusäännöksiä.

Pykälän *3 momenttia* muutettaisiin teknisesti poistamalla siitä hallintolainkäyttölain numero, joka todettaisiin 1 momentissa.

Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014, jolloin siinä viitattujen markkinajärjestelyasetuksen ja horisontaaliasetuksen on tarkoitus tulla voimaan.

Siirtymäsäännös

Lain voimaantullessa vireillä olleeseen asiaan sovellettaisiin lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Voimassa olleiden säännösten nojalla annetut hyväksymiset, todistukset, luvat ja vapautukset säilyisivät lain voimaantullessa voimassa, jos ne täyttävät ehdotettavan lain mukaiset vaatimukset. Hyväksymiset, todistukset, luvat ja vapautukset, jotka eivät täytä ehdotettavan lain mukaisia vaatimuksia, olisi uusittava 31.12.2014 men-

nessä. Säännös varmistaisi järjestelmien täytäntöönpanon jatkumisen lain voimaan tullessa ilman häiriöitä ja toisaalta sen, että voimassa olevat tuottajaorganisaatioiden hyväksymiset ja kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvää toimijan hyväksymiset, todistukset, luvat ja vapautukset vastaisivat jatkossa ehdotettavan lain ja sen nojalla annettujen tarkempien säännösten mukaisia vaatimuksia.

1.2 Laki elintarvikelain 2 §:n 3 momentin kumoamisesta

1 §. Pykälän mukaan ehdotettavalla lailla kumottaisiin elintarvikelain (23/2006) 2 §:n 3 momentti. Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvistä hallinnollisista pakkokeinoista säädetään nykyisin elintarvikelain 2 §:n 3 momentissa. Koska niistä säädettäisiin jatkossa markkinajärjestelylaissa, kyseinen elintarvikelain säännös tulisi kumota.

2 §. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantuloajankohdasta. Kumoaminen tulisi tulla voimaan käsiteltävänä olevan esityksen lain 1.1. voimaantulon yhteydessä.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiesityksen 13, 14 ja 57 §:ään liittyy säännöksiä Tullin oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä. Kyse on teknisestä viranomaisen nimen muutoksesta. Kyseiset valtuussäännökset säilyisivät sisällöllisesti nykyisellään.

Tuottajaorganisaatioiden osalta ehdotetaan valtuutta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä 12 b—12 d §:ssä tarkoitetuista tuottajaorganisaation hyväksymisedellytyksistä. Lisäksi 12 a §:ssä ehdotetaan Maaseutuvirastolle valtuutta antaa tarkempia määräyksiä tuottajaorganisaation hyväksynnän hakemiseen liittyvistä lomakkeista ja selvityksistä. Kaupan pitämisen vaatimusten osalta 46 a ja 46 c §:ssä ehdotetaan valtuutta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä tarkoitetuista kaupan pitämisen vaatimuksista ja 46 d—46 f §:ssä kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvistä ilmoituksista.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1. päivänä tammikuuta 2014, jolloin myös EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten yhteistä markkinajärjestelyä koskevien säädösten on tarkoitus tulla voimaan.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

4.1 Elinkeinovapaus ja yhdistymisvapaus

Esitykseen sisältyy säännökset kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisesta vastaavalle toimijalle myönnettävästä hyväksymisestä ja tuottajaorganisaation hyväksymisestä. Hyväksymisellä on liityntä perustuslain 18 §:ssä säädettyyn elinkeinovapauden turvaamiseen.

Hyväksymisyjärjestelmistä vain kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvä kananmunapakkaamon lupa on luonteeltaan sellainen, että toiminnan harjoittaminen ilman sitä ei ole sallittua. Pakkaamo koskeva lupavaatimus on asetettu EU:n lainsäädännössä, jonka täytäntöönpano on järjestettävä kansallisesti. Tämä toteutettaisiin viittaamalla ehdotettavassa laissa voimassa olevaan lainsäädäntöön, jonka perusteella kyseinen lupa on myös nykyisin myönnetty. Kyseisen lupajärjestelmän on katsottu olevan rinnastettavissa markkinajärjestelylaissa nykyisin säädettyihin hyväksymisiin, joiden osalta perustuslakivaliokunta on todennut (PeVL 34/2012 vp.) seuraavaa: "Ehdotettu sääntely perustuu EU:n markkinajärjestelylainsäädäntöön, joka velvoittaa jäsenvaltiota varmistamaan, että markkinajärjestelyn täytäntöönpanoon liittyvää toimintaa harjoittaa vain jäsenvaltion hyväksymä tai luvan saanut toimija. Sääntelylle on EU:n yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamiseen ja markkinajärjestelyn toimeenpanoon liittyvät hyväksyttävät perusteet. Ehdotettu sääntely ei ole ongelmallista perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta."

Myös tuottajaorganisaation hyväksymisessä on kyse EU:n lainsäädännön täytäntöönpanosta. Kyseessä on tuottajien oikeus harjoittaa tiettyjen tuotteiden osalta yhteistyötä muiden tuottajien kanssa näiden perustaman

EU:n lainsäädännön mukaisen tuottajaorganisaation puitteissa. Kyse ei siten ole toimijoilta edellytettävästä hyväksymisestä, vaan toimijoille vapaaehtoisesta järjestelmästä. Hedelmä- ja vihannesalan osalta hyväksyminen on kuitenkin sikäli merkittävä, että markkinajärjestelylaissa tarkoitettua tuottajaorganisaationtukea voidaan EU:n lainsäädännön mukaan myöntää vain hyväksytyille hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioille.

Tuottajaorganisaation hyväksymisen edellytyksistä säädetään suoraan sovellettavassa EU:n lainsäädännössä. Ehdotettavassa laissa säädettäisiin kansalliseen säädösvaltaan kuuluvista hyväksymisen edellytyksistä, kuten organisaatioon kuuluvien tuottajien ja organisaation kaupan pitämisen tuotannon arvon vähimmäismääristä. Hyväksymisessä on katsottu olevan kyse edellä mainitun perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesta EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoa koskevasta järjestelystä, minkä vuoksi ehdotettavia säännöksiä ei ole pidetty ongelmallisina perustuslain 18 §:n kannalta. Hyväksymisellä ei ole katsottu olevan vaikutuksia myöskään perustuslain 13 §:ssä säädettyyn yhdistymisvapauteen. Organisaatioon kuulumisen olisi vapaaehtoista ja tuottajat voisivat lakiehdotuksen estämättä perustaa erilaisia yhteenliittymiä ja muutoinkin organisoida toimintansa elinkeinotoimintaa koskevassa lainsäädännössä säädettyin edellytyksin.

Kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisesta vastaavalle toimijalle myönnettävää lupaa, todistusta ja vapautusta koskevalla ehdotettavalla säännöksellä on myös lähtökohtaisesti liityntä perustuslain 18 §:ssä säädettyyn elinkeinovapauden turvaamiseen. Myös niiden osalta myöntämisedellytyksistä säädetään EU:n lainsäädännössä ja ehdotettavassa laissa säädettäisiin tarvittaessa kansalliseen säädösvaltaan kuuluvista vaatimusten yksityiskohdista. Ne kuitenkin eroavat edellä mainituista hyväksymisjärjestelmistä siten, että ne ovat toimijalle vapaaehtoisia eivätkä ne ole edellytyksenä tuen myöntämiselle. Tyypillinen esimerkki näistä järjestelmistä on hedelmien ja vihannesten kaupan pitämiseen liittyvät järjestelmät, joiden perusteella toimijat voivat saada vapautuksen tietyistä ilmoitusvelvollisuuksista tai tarkastuksista.

Lupaa, todistusta tai vapautusta koskevissa järjestelmissä ei siten ole katsottu olevan kyse elinkeinon harjoittamisen vapautteen liittyvästä rajoituksesta.

Hyväksymisten, lupien, todistusten ja vapautusten voimassaolosta säädettäisiin ehdotettavassa laissa. Niiden peruuttamisen edellytyksiin sovellettaisiin, mitä markkinajärjestelylaissa säädettyjen hyväksymisen peruuttamisen edellytyksistä säädetään. Nämä säännökset on annettu perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 34/2012 vp.) eikä niitä ole tarpeen muuttaa.

Perustuslain 18 §:ssä turvattuun elinkeinovapautteen liittyy myös ehdotettava säännös, jonka mukaan viranomainen voisi kieltää kaupan pitämisen vaatimusten vastaisen tuotteen kaupan pitämisen. Säännös olisi tarpeen EU:n yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamiseen liittyvistä syistä. EU:n lainsäädännön mukaan kaupan pitämisen vaatimusten kohteena olevien tuotteiden kaupan pitäminen on sallittua vain niiden täyttäessä säädetyt vaatimukset ja jäsenvaltion on kiellettävä vaatimusten vastaisen tuotteiden kaupan pitäminen. Säännökset varmistavat yrityksille kaupan käynnin yhdenmukaiset edellytykset ja kuluttajille sen, että tuotteet täyttävät niiden ominaisuuksien ja niistä annettavien tietojen osalta säädetyt vaatimukset.

Ehdotuksessa on huomioitu säännösten tarkkarajaisuuden vaatimuksen lisäksi suhteellisuusperiaate siten, että kiellon sijaan ensisijaisesti tulisi sovellettavaksi vaatimusten vastaisuuden korjaamista koskevan määräyksen antaminen. Kielto voitaisiin asettaa vain, jos puutetta ei korjattaisi tai sitä ei voitaisi korjata. Kieltoa koskevaa päätöstä tehtäessä olisi pyrittävä siihen, että tuotteen omistajan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi. Säännöksen oikeasuhtaisuus varmistettaisiin myös sillä, että viranomainen voisi jättää antamatta kiellon, jos tuote ei ole pilaantunut ja kyse on kuluttajien tiedonsaannin tai markkinoiden toiminnan kannalta vähäisestä seikasta.

Edellä selvitetyn perusteiden on katsottu, että ehdotetut säännökset eivät olisi ongelmallisia perustuslaissa turvatun elinkeinovapauden tai yhdistymisvapauden kannalta.

4.2 Viranomaisten toimivalta ja kotirauha

Markkinajärjestelylakiin lisättäisiin tuottajaorganisaatioiden hyväksymiseen ja kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksiin liittyvät säännökset viranomaisen tarkastusoikeudesta. Tarkastusoikeus ei koskisi kotirauhan piiriin kuuluvia tiloja. Sisällöllisesti sääntely vastaisi markkinajärjestelylaissa jo nykyisin säädettyjä vastaavatyypisiä perustuslakivaliokunnassa käsiteltyjä (PeVL 34/2012 vp.) säännöksiä. Myös tarkastuksiin liittyvät menettelylliset ja oikeusturvatakeet olisivat vastaavat. Voimassa olevan markkinajärjestelylain 49 §, jonka mukaan tarkastuksissa sovelletaan hallintolain 39 §:n säännöksiä, tulisi sovellettavaksi myös nyt käsiteltävänä olevaan esitykseen liittyvissä tarkastuksissa.

4.3 Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Esitykseen liittyy ehdotus kaupan pitämisen vaatimusten rikkomisesta tuomittavasta rangaistuksesta. Säännös lisättäisiin perustuslakivaliokunnassa käsiteltyyn 87 §:ään. Rangaistussäännöstä on pidetty tarpeellisena, jotta EU:n lainsäädännössä jäsenvaltiolta edellytetty seuraamusjärjestelmän tehokkuus, oikeasuhtaisuus ja varoittavuus voidaan varmistaa. Säädöstarvetta on selvitetty tarkemmin 87 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa. Siinä on huomioitu yleinen tuomitsematta jättämistä koskeva vähäisyysperiaate ja viranomaisen oikeus olla ilmoittamatta esitutkintaviranomaiselle vähäisiä rikkeitä sekä se, että rangaistukseen voitaisiin jättää tuomitsematta se, jolle on asetettu uhkasakko tai jota koskeva hyväksyminen on peruutettu. Nämä koskisivat myös säännökseen lisättäväksi ehdotettavaa kaupan pitämisen vaatimusten rikkomista.

Ehdotettavan rangaistussäännöksen osalta on huomioitu perustuslakivaliokunnan rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta koskeva lausuntokäytäntö, joka ilmenee muun muassa lausunnosta PeVL 12/2010 vp. Periaate sisältää vaatimuksen sääntelyn täsmällisyydestä siten, että rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistu laissa riittäväällä täsmällisyydellä ja että säännöksen sanamuodon perusteella on olta-

va ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa. Koska ehdotettavalla rangaistussäännöksellä on liityntä EU:n lainsäädäntöön, on sen osalta huomioitu myös perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 45/2001 vp.

4.4 Norminantovaltuus

Lakiesityksen 13, 14 ja 57 §:ään liittyy säännöksiä Tullin oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä. Kyse on teknisestä viranomaisen nimen muutoksesta. Kyseiset valtuussäännökset säilyisivät viranomaisen nimeä lukuun ottamatta sisällöllisesti nykyisellään ja vastaisivat perustuslakivaliokunnassa käsiteltyjä (PeVL 34/2012 vp.) säännöksiä.

Tuottajaorganisaatioiden osalta ehdotetaan valtuutta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä 12 b—12 d §:ssä tarkoitetuista tuottajaorganisaation hyväksymisedellytyksistä. Asetuksenantovaltuus koskisi jäsenten ja tuotannon määrää, kaupan pidetyn tuotannon laskemistapaa, henkilöstöä, infrastruktuuria ja välineitä sekä jäsenten äänivaltaa. Niitä koskevista perusvaatimuksista säädetään EU:n lainsäädännössä. Lisäksi perusvaatimuksista säädettäisiin ehdotettavassa laissa. Kyseessä olisi mainittuja seikkoja koskevien yksityiskohtien täsmennys. Valtuuden sisältöä rajaavat myös EU:n lainsäädännön asettamat vaatimukset. Asiaa on selvitetty tarkemmin mainittujen säännösten yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Kaupan pitämisen vaatimusten osalta ehdotetaan valtuutta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä 46 a ja 46 c §:ssä tarkoitetuista kaupan pitämisen vaatimuksista ja 46 d—46 f §:ssä tarkoitetuista kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvistä ilmoituksista. Vaatimuksista säädetään EU:n lainsäädännössä. Lisäksi vaatimuksista säädettäisiin ehdotettavassa laissa. Tarkempien säännösten antaminen koskisi vaatimuksiin liittyviä EU:n lainsäädäntöä tai ehdotettavaa lakia tarkentavia seikkoja, kuten tuotteiden merkintätapaa tai tietojen ilmoittamista. Vaatimuksia koskevien tarkempien säännösten antamista koskeva norminantovaltuus ehdotetaan sidottavaksi vaatimusten noudattamisen tai tiedonsaannin varmistamiseen ja vaatimuksia koskevista poikkeuksista säättä-

minen puolestaan siihen, että ne eivät vaaranna tuotteiden riittävää laatua, muiden vaatimusten noudattamista eikä tiedonsaantia. Asiaa on kuvattu tarkemmin erityisesti kaupan pitämisen vaatimuksia koskevan pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Ehdotettavan norminantovaltuuden osalta on huomioitu perustuslain 80 §:n täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta koskevat vaatimukset, joita on käsitelty esimerkiksi lausunnossa PeVL 1/2004. Lisäksi norminantovaltuutta rajaa EU:n lainsäädännön sisältö sekä se, että tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa vain, jos EU:n lainsäädännössä tätä jäsenvaltiolta edellytetään tai annetaan tähän oikeus. Perustuslakivaliokunnan maataloustukijärjestelmien sääntelystä lausumat aiemmat kannanotot huomioon ottaen tämä sääntely muodostaa sen kokonaisuuden, jota "tarkempia" säännöksiä valtioneuvosto voi valtuuksien nojalla antaa (PeVL 25/2005 ja siinä mainitut lausunnot). Myös elintarvikelainsäädännön täytäntöönpanon osalta perustuslakivaliokunta on viitannut (PeVL 37/2005 vp.) siihen, että asetuksenantajan toimivaltaa rajoittaa lakiehdotuksen säännösten lisäksi EU:n yksityiskohtainen lainsäädäntö ja että tämä sääntely muodostaa valiokunnan lausuntokäytäntö huomioon ottaen kokonaisuuden, jota tarkempia säännöksiä valtioneuvosto voisi valtuuksien nojalla antaa. Ehdotettavissa valtuussäännöksissä asetuksenantajan toimivaltaa on vielä nimenomaisella maininnalla sidottu EY-lainsäädäntöön (PeVL 45/2001). Valtuussäännöksien tulkintaa ja niiden nojalla annettavien säännösten sisältöä rajoittaa myös perustuslain 80 §:n 1 momentin säännös.

Säädöstason osalta on myös otettu huomioon, että markkinajärjestelyä koskevan EU:n lainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi olisi kansallisessa lainsäädännössä tarkoituksenmukaista säilyttää tietty joustavuus, varsinkin kun EU:n lainsäädäntöä muutetaan varsin usein. Jos kaikista EU:n lainsäädännössä kansalliseen harkintavaltaan jätetyistä seikoista säädettäisiin yksi-

tyiskohtaisesti lain tasolla tai niiden osalta yksilöitäisiin laissa tarkasti taustalla oleva EU:n lainsäädäntö, voitaisiin lakia joutua muuttamaan varsin usein EU:n lainsäädännön muuttuessa, vaikka kyseessä olisi vain tekninen muutos. EU:n lainsäädännön artiklakohtainen yksilöinti tai tuotesektorikohtainen sääntely ehdotettavassa laissa jokaisen kansalliseen säädösvaltaan kuuluvan seikan osalta edellyttäisivät myös huomattavasti ehdotettua suurempaa määrää pykäläiä. Tätä ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena Ottaen lisäksi huomioon, että kyseessä ovat varsin teknisluonteiset seikat, on EU:n lainsäädäntöä ja ehdottavaa lakia tarkentavien säännösten antamista alemmanasteisin säädöksin ja yleisluonteisemmin viittauksin EU:n lainsäädäntöön pidetty perusteltuna.

Lakiehdotuksen 12 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi Maaseutuviraston oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä tuottajaorganisaation hyväksynnän hakemiseen liittyvistä lomakkeista ja selvityksistä. Säännös on merkityksellinen perustuslain 80 §:n 2 momentin kannalta. Maaseutuvirasto olisi nykytilan mukaisesti kyseisen järjestelmän toimeenpanosta vastaava viranomainen ja menettelyä koskevien määräysten antaminen kuuluisi luontevana osana sen tehtäviin. Ehdotettava valtuus koskisi merkitykseltään vähäisiä teknisiä yksityiskohtia eikä määräysten sisältöön liittyisi merkittävää harkintavallan käyttöä. Näin ollen on katsottu, että ehdotettava valtuussäännös täyttäisi edellytykset, joilla lainsäädäntövaltaa voidaan perustuslain 80 §:n 2 momentin ja sitä koskevan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön (erityisesti PeVL 46/2001 vp.) mukaan siirtää muulle viranomaiselle kuin tasavallan presidentille, valtioneuvostolle tai ministeriölle.

Edellä esitettyyn viitaten hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 1 ja 3 §, 4 §:n 3 momentti, 13 §, 14 §:n 3 momentti, 22 §:n 3 momentti, 26 §:n 2 momentti, 38 §:n 1 momentti, 49 §:n 1 momentti, 50 §, 51 §:n 2 momentin 1 kohta ja 3 momentti, 52 §:n 1 momentti, 53 §:n 1 ja 3 momentti, 54, 56—58 §, 60 §:n 1 momentti, 63 §, 64 §:n 3 momentti, 87 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta ja 3 momentti ja 90 §:n 1 ja 3 momentti sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 3 a luku, 32 a §, 7 a luku, 58 a—58 g, 85 a, 86 a—86 d § sekä 87 §:n 1 momenttiin uusi 4 kohta ja 88 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään Euroopan unionin (EU) yhteisen maatalouspolitiikan mukaisen maataloustuotteiden yhteisen markkinajärjestelyn täytäntöönpanosta.

Tätä lakia ei sovelleta elintarvikkeisiin, alkoholijuomiin eikä alkoholivalmisteisiin siltä osin kuin niistä säädetään muussa laissa.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämän lain nojalla hyväksytyjen tuottajaorganisaatioiden sopimusten, päätösten ja menettelytapojen hyväksyttävyydestä, hy-

väksyttävyyden arvioinnista ja näissä asioissa toimivaltaisesta viranomaisesta säädetään maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä (YMJ-asetus) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o (/), jäljempänä *markkinajärjestelyasetus*, 143 ja 144 artiklassa ja kilpailulaissa (948/2011).

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *horisontaaliasetuksella* yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o (/);
- 2) *vanhalla markkinajärjestelyasetuksella* maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä

ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1234/2007;

3) *EU:n markkinajärjestelylainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetusta, horisontaaliasetusta sekä niiden ja vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annettua EU:n lainsäädäntöä;

4) *EU:n hampputuotteiden tuontilainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen 129 artiklan ja horisontaaliasetuksen 66 artiklan sekä kuiduntuotantoon tarkoitettua pellavan ja hampun yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1673/2000 yksityiskohtaisista soveltamis-säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 507/2008 säännöksiä;

5) *EU:n tuonti- ja vientitodistuslainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen III osan I luvun ja sen täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun tuonti- ja vientitodistuksia koskevan EU:n lainsäädännön säännöksiä;

6) *vientituella* markkinajärjestelyasetuksen III osan VI luvussa sekä tiettyihin maataloustuotteiden valmistuksessa tuotettuihin tavaroihin sovellettavasta kauppajärjestelmästä annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 1216/2009 III luvussa tarkoitettua tuotteiden viennille EU:n ulkopuolelle myönnettävää tukea;

7) *vientitukiasetuksella* maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä annettua komission asetusta (EY) N:o 612/2009;

8) *soveltamisasetuksella* tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä annettua komission asetusta (ETY) N:o 2454/93;

9) *eläinkuljetusten vientitukiasetuksella* yksityiskohtaisten sääntöjen säätämisestä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 nojalla elävien nautaeläinten hyvinvointia kuljetuksen aikana koskevien, vientitukia myönnettäessä noudatettavien vaatimusten osalta annettua komission asetusta (EU) N:o 817/2010;

10) *tuottajalla* horisontaaliasetuksen 2 artiklassa tarkoitettua viljelijää;

11) *tuottajaorganisaatiotuella* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston II luvun 3 jaksossa tarkoitettua yhteisön taloudellista tukea hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioille;

12) *EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksella* neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä hedelmä- ja vihannesalan sekä hedelmä- ja vihannesjalostealan osalta annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 543/2011;

13) *mehiläishoitotuella* markkinajärjestelyasetuksen 52 artiklassa tarkoitettua EU:n varoista myönnettävää mehiläishoito-ohjelmien rahoitustukea;

14) *yksityisen varastoinnin tuella* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston I luvun 3 jaksossa tarkoitettua yksityiselle varastoinnille myönnettävää tukea;

15) *yksityisen varastoinnin asetuksella* yksityisen varastoinnin tuen myöntämistä koskevista yhteisistä säännöistä eräiden maataloustuotteiden alalla annettua komission asetusta (EY) N:o 826/2008;

16) *koulumaitotuella* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston II luvun 1 jakson 2 alajaksossa tarkoitettua tukea maitotuotteiden toimittamiseksi koulujen oppilaille;

17) *koulumaitoasetuksella* neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maidon ja tiettyjen maitotuotteiden toimittamiseksi koulujen oppilaille myönnettävän yhteisön tuen osalta annettua komission asetusta (EY) N:o 657/2008;

18) *luokitusasetuksella* naudan-, sian- ja lampaanruhojen yhteisön luokitusasteikkojen soveltamista ja ruhojen hintaselvityksiä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettua komission asetusta (EY) N:o 1249/2008;

19) *EU:n ruhonluokituslainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen 9 a artiklan ja luokitusasetuksen säännöksiä;

20) *EU:n sokerituotantolainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen II osan II osaston II luvun 1 jakson sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 318/2006 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä sokerin sisämarkkinoiden ja kiintiöjärjestelmän hallinnoinnin osalta annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 952/2006 ja neuvoston

asetuksen (EY) N:o 318/2006 täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä kiintiön ulkopuolisen tuotannon osalta sokeerialalla annetun komission asetuksen (EY) N:o 967/2006 säännöksiä;

21) *vakuusasetuksella* maataloustuotteiden vakuusjärjestelmän soveltamista koskevien yhteisten yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistamisesta annettua komission asetusta (ETY) N:o 2220/85;

22) *EU:n kauppainnormilainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen 59—98, 103, 157 artiklan ja 163 artiklan 1 kohdan ca alakohdan ja horisontaalasetuksen 60, 89 ja 90 artiklan ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun EU:n lainsäädännön maataloustuotteiden kaupan pitämisen vaatimuksia ja viinialan tuotteiden nimityksiä, merkintöjä, valmistusmenetelmiä, rypälelajikkeita, tietojen ilmoittamista, saateasiakirjojen käyttöä ja tietojen kirjaamista sekä etyylialkoholiin liittyviä vaatimuksia ja tietojen ilmoittamista koskevia säännöksiä;

23) *maksajavirastoasetuksella* neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten hyväksymisen sekä maataloustukirahaston ja maaseuturahaston tilien tarkastamisen ja hyväksymisen osalta annettua komission asetusta (EY) N:o 885/2006;

24) *oliivialan tuotteilla* markkinajärjestelyasetuksen 1, 59 ja 60 artiklassa tarkoitettuja oliiviöljyjä ja syötäväksi tarkoitettuja oliiveja;

25) *hedelmillä ja vihanneksilla* markkinajärjestelyasetuksen 1, 59 ja 59 a artiklassa tarkoitettuja hedelmiä ja vihanneksia, banaaneja sekä hedelmä- ja vihanneksialosteita;

26) *humala-alan tuotteilla* markkinajärjestelyasetuksen 1 ja 59 artiklassa ja liitteessä II tarkoitettua humalaa;

27) *viinialan tuotteilla* markkinajärjestelyasetuksen 60 ja 63 artiklassa ja liitteessä II tarkoitettuja viinialan tuotteita;

28) *etyylialkoholilla* markkinajärjestelyasetuksen 1 artiklassa tarkoitettua maatalousperäistä etyylialkoholia;

29) *vasikanlihalla* markkinajärjestelyasetuksen liitteessä VI tarkoitettua enintään 12

kuukauden ikäisistä nautaeläimistä peräisin olevaa lihaa;

30) *maitotuotteilla* markkinajärjestelyasetuksen 60 artiklassa tarkoitettua maitoa ja mainitussa artiklassa tarkoitettuja maitotuotteita;

31) *levitettävillä* rasvoilla markkinajärjestelyasetuksen 1, 59 ja 60 artiklassa tarkoitettuja levitettäviä rasvoja;

32) *muna-alan tuotteilla* markkinajärjestelyasetuksen 1, 59 ja 60 artiklassa tarkoitettuja muna lukuun ottamatta liitteessä II tarkoitettuja siitosmunia;

33) *siipikarjanliha-alan tuotteilla* markkinajärjestelyasetuksen 1, 59 ja 60 artiklassa tarkoitettua siipikarjanlihaa ja liitteessä II tarkoitettuja siipikarjanliha-alan tuotteita ja siitosmunia;

34) *EU:n interventiolainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston I luvun 1, 2 ja 4 jakson, horisontaalasetuksen 7, 8, 64 ja 66 artiklojen ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun maataloustuotteiden julkista varastointia koskevan EU:n lainsäädännön säännöksiä.

4 §

Maaseutuviraston yleistoimivalta ja EU:n lainsäädännössä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen

Maaseutuvirasto toimii horisontaalasetuksen 7 artiklassa tarkoitettuna maksajavirastona.

3 a luku

Tuottajaorganisaatiot

12 a §

Tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä koskevat yhteiset säännökset

Maaseutuvirasto päättää tässä luvussa tarkoitettua tuottajaorganisaation hyväksymisestä hakemuksesta.

Hakijan on hakemuksessaan esitettävä selvitys hyväksymisen edellytysten täyttymisestä. Lisäksi on esitettävä selvitys tuotteista tai tuoteryhmistä, joita hyväksyttävä toiminta koskee. Maaseutuvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja käytettävistä lomakkeista.

Hyväksyminen on voimassa toistaiseksi, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä.

12 b §

Tuottajaorganisaation hyväksymisen yleiset edellytykset

Jos markkinajärjestelyasetuksessa edellytetään tuottajaorganisaation hyväksymistä, tuottajaorganisaatioksi hyväksytään osakeyhtiö tai osuuskunta, joka täyttää hyväksymisen edellytyksiä koskevat EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä ja tässä luvussa säädetyt vaatimukset ja jonka:

1) osakkaina tai jäseninä on toiminnalle asetettujen tavoitteiden tehokkaan toteuttamisen kannalta riittävä määrä hyväksyttävän toiminnan kohteena olevien tuotteiden tuottajia (*tuottajajäsen*); ja

2) välityksellä kaupan pidetyn tuotannon arvo tai määrä on toiminnalle asetettujen tavoitteiden tehokkaan toteuttamisen kannalta ja hyväksyttävän toiminnan kohteena olevat tuotteet ja tuottajajäsenten lukumäärä huomioiden riittävä.

Tuottajajäsenten ja kaupan pidetyn tuotannon arvon vähimmäismäärää koskevista vaatimuksista sekä kaupan pidetyn tuotannon arvon laskemistavasta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

12 c §

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation hyväksymisen erityiset edellytykset

Sen lisäksi, mitä 12 b §:ssä säädetään, hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation hyväksyminen edellyttää, että sillä on riittävä henkilöstö, infrastruktuuri ja välineet tuottajajäsentensä tuotannon keruun, lajittelun, varastoinnin, pakkaamisen ja markkinoinnin

sekä keskitetyn taloushallinnon, kirjanpidon ja laskutusjärjestelmän samoin kuin tuottajajäsenten käyttöön tarjottavan teknisen avun ja teknisten apuvälineiden järjestämiseksi. Mainittuja seikkoja koskevista vaatimuksista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Tuottajaorganisaatio voi käyttää 1 momentissa tarkoitettujen vaatimusten täyttämiseksi muuta toimijaa.

12 d §

Jäsenyys hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiossa

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiossa voi tuottajajäsenten lisäksi olla osakkaina tai jäseninä vähäisessä määrin myös muita toimijoita, jotka sitoutuvat noudattamaan tuottajaorganisaation sääntöjä. Muu toimija ei kuitenkaan voi olla tukku- tai vähittäiskaupan alalla taikka jakelualalla toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Muiden toimijoiden enimmäismäärästä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatio voi säännöissään vahvistaa EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksessa tarkoitettua tuottajajäsenen eroamisaikaa pidemmän määräjän, joka voi kuitenkin olla enintään kuuden kuukauden pituinen.

Osakkaiden ja jäsenten äänivalta on järjestettävä hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation säännöissä siten, että se varmistaa täysimääräisesti tuottajajäsenten vaikutusmahdollisuudet organisaation päätöksenteossa. Äänivaltaa koskevista vaatimuksista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

12 e §

Hedelmä- ja vihannesalan suoramyynä

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajajäsen voi EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksessa tar-

koitetulla tavalla myydä tuotteistaan suoraan kuluttajille enintään 25 prosentin osuuden.

12 f §

Maitoalan tuottajaorganisaation toimintaa koskevat vaatimukset

Hyväksytyn maitoalan tuottajaorganisaation on toimitettava Maaseutuvirastolle vuosittain tammikuun loppuun mennessä sen jäsenmäärää ja kaupan pidetyn raakamaidon määrää koskevat tiedot.

13 §

Vientituen hakemista koskeva ennakkoilmoitus ja vientitukituotteiden asettaminen esille

Vientituen hakijan velvollisuudesta esittää Tullille vientituen kohteena olevien tuotteiden (*vientitukituote*) lastaamista ja vientituen hakemista koskeva ennakkoilmoitus ja sen määräajasta säädetään vientitukiasetuksessa. Tulli voi antaa vientitukiasetuksessa sallittuja määräyksiä siinä säädettyä määräaikaa myöhäisemmästä määräajasta.

Ennakkoilmoituksessa on esitettävä vientitukituotteita, lastauspaikkaa, lastausaika ja kuljetusvälinettä koskevat tiedot. Tulli antaa tarkempia määräyksiä ennakkoilmoituksessa esitettävistä tiedoista EU:n lainsäädännössä säädettyissä rajoissa.

Vientituen hakijan on asetettava vientitukituotteet esille muista tuotteista erottuvalla tavalla siten, että tuotteet ja niiden kuljetus voidaan tunnistaa ja tuotteet tarkastaa välittömästi ennen ennakkoilmoituksessa esitettyä lastauksen alkamisajankohtaa. Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä tuotteiden esille asettamisen tavasta EU:n lainsäädännössä säädettyissä rajoissa.

14 §

Vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus ja vientitukihakemus

Tukihakemus on esitettävä Tullille siten, että Tullilla on ennen ennakkoilmoituksessa ilmoitettua lastausajankohtaa riittävästi aikaa

hakemuksen käsittelyyn ja tuotteiden tarkastamisen tarpeellisuuden arviointiin. Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä hakemuksen määräajasta.

22 §

Tuottajaorganisaatiotuen kustannusten tukikelpoisuus ja tuen enimmäismäärä

Tuottajaorganisaatiotuen enimmäismäärän korottamisen edellytyksistä säädetään markkinajärjestelyasetuksen 32 artiklassa. Asetuksen 32 artiklan mukaisen, tuen enimmäismäärän korottamisen edellytyksenä olevan alle 20 prosentin markkinaosuuden täyttämistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

26 §

Mehiläishoito-ohjelma ja mehiläishoitotuen tukikelpoiset toimenpiteet

Toimenpiteistä, joihin mehiläishoitotukea voi saada, säädetään markkinajärjestelyasetuksen 52 artiklassa. Tukikelpoisista toimenpiteistä ja niitä koskevista vaatimuksista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädettyissä rajoissa.

Koulumaitotuki

32 a §

Koulumaitotuen kansallinen strategia

Markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettua koulumaitotukeen liittyvän kansallisen strategian laatii maa- ja metsätalousministeriö.

38 §

Ruhonluokitusasteikot

Teurastamon velvollisuudesta luokittaa nautaeläinten ja sian ruhot ja luokituksessa

käytettävästä ruhonluokitusasteikosta säädetään markkinajärjestelyasetuksessa. Velvollisuutta ei sovelleta, jos kyse on luokitusasetuksen 5 artiklassa tai 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitettusta luokituksesta.

7 a luku

Kaupan pitämisen vaatimukset

46 a §

Kaupan pitämisen vaatimukset

EU:n kaupanormilainsäädännössä säädetään kaupan pitämisen vaatimuksista, jotka voivat koskea maataloustuotteiden teknisiä määritelmiä, nimityksiä, luokittelua, esillepanoa, merkintöjä, pakkaamista, ulkonäköä, koostumusta, ominaisuuksia, käsittelyä, alkuperää, tuotantopaikkaa, tuotantomenetelmiä, tuotannossa käytettäviä aineita, säilytystä, varastointia, kuljetusta, toimittamista, asiakirjoja ja varmentamismenettelyä sekä aineiden käytön tai menetelmien rajoituksia, toimijan tunnistamista, rekisteröintiä, tietojen kirjaamista, ilmoitusvelvollisuutta ja määräaikoja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa EU:n kaupanormilainsäädännössä sallittuja tai edellytetyjä 1 momentissa tarkoitettuja vaatimuksia koskevia tarkempia säännöksiä vähäisistä täydennyksistä, jotka ovat tarpeen kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisen tai kuluttajien tai viranomaisten riittävän tiedonsaannin varmistamiseksi, sekä sellaisista vähäisistä poikkeuksista, jotka eivät vaaranna tuotteiden riittävää laatua, muiden kaupan pitämisen vaatimusten noudattamista eikä kuluttajien ja viranomaisten riittävää tiedonsaantia.

46 b §

Kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvissä hakemuksissa ja ilmoituksissa toimivaltainen viranomainen

Jos kaupan pitämisen vaatimusten kohteena olevan toimijan on EU:n kaupanormilain-

säädännön tai tämän lain nojalla tehtävä EU:n ulkopuolelta tapahtuvaan tuontiin tai muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden Suomessa tapahtuvaan ensimmäiseen purkamiseen liittyvä hakemus tai ilmoitus, se on toimitettava Tullille, kun kyse on:

- 1) oliivialan tuotteista;
- 2) hedelmistä tai vihanneksista;
- 3) humala-alan tuotteista; tai
- 4) viinialan tuotteista.

Hakemus ja ilmoitus on toimitettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, jos kyse on:

- 1) viinialan tuotteista, eikä kyse ole 1 momentissa tarkoitettua tuonnista; tai
- 2) etyylialkoholista.

EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettua muna-alan tuotteiden pakkaamon lupaa ja pakkaamon toimintaa koskeva hakemus tai ilmoitus on toimitettava kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle.

Muissa kuin 1—3 momentissa tarkoitettuihin tapauksissa hakemus ja ilmoitus on toimitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tässä pykälässä tarkoitettu viranomainen käsittelee ja tarvittaessa ratkaisee hakemuksessa ja ilmoituksessa tarkoitettua asian.

46 c §

Kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvät hyväksymiset, todistukset, luvat ja vapautukset

Kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisesta vastaaville toimijoille myönnettävistä hyväksymisistä, todistuksista, luvista ja vapautuksista sekä niiden myöntämisen edellytyksistä säädetään EU:n kaupanormilainsäädännössä. Hyväksymiset, todistukset, luvat ja vapautukset myöntää edellytykset täyttävälle toimijoille hakemuksesta 46 b §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen. Muna-alan tuotteiden pakkaamon lupa myönnetään kuitenkin ilman erillistä hakemusta eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa (238/2010) tarkoitettua rekisteröinnin yhteydessä. Elintarviketurvallisuusvirasto antaa pakkaamolle EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettua tunnuksen.

EU:n kaupanormilainsäädännössä sallitun hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen myöntämistä koskevan järjestelmän soveltamisesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella, jos järjestelmän soveltaminen ei vaaranna tuotteiden laatua ja seurantaan eikä kuluttajien riittävää tiedonsaantia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä EU:n kaupanormilainsäädännössä sallituista sellaisista kaupan pitämisen vaatimuksista koskevista vähäisistä täydennyksistä, jotka ovat tarpeen hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen kohteena olevaa toimintaa koskevien vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi. Säännökset voivat koskea toimintaan liittyviä tuotteiden käsittelyssä käytettäviä laitteita, ilmoitettavia ja kirjattavia tietoja, ilmoitusten määräaikoja, järjestelmän kohteena olevien toimijoiden ja tuotteiden määrittelyä, tarkastuksia, hakijalta edellytettävää asiantuntemusta sekä muita vastaavatyypisiä vaatimuksia.

Myönnetty hyväksyminen, todistus, lupa ja vapautus on voimassa toistaiseksi, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä. Niihin liittyviin muutoksiin, selvityksiin, korjauskehokseen, huomautukseen, peruuttamiseen ja uudelleen voimaan saattamiseen sovelletaan, mitä kyseisistä seikoista hyväksymisen osalta 81—84 §:ssä säädetään.

46 d §

Hedelmiä ja vihanneksia koskevien tietojen ilmoittaminen

EU:n kaupanormilainsäädännössä säädetään niistä hedelmistä ja vihanneksista, joita koskevat kaupan pitämisen vaatimukset, sekä velvollisuudesta ilmoittaa ennakolta niiden kaupan pitämisestä. Velvollisuutta sovelletaan tuotteita Suomessa kaupan pitäviin toimijoihin riippumatta näiden sijoittautumisvaltiosta. Tiedot on ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa EU:n kaupanormilainsäädännön sallimia säännöksiä ilmoitusvelvollisuudesta vapautettavista toimijoista, jos kaupan pitäminen rajoittuu tuotteiden kuljetuksiin tai vähit-

täismyyntiin ja jos kaupan pitämisen vaatimusten noudattaminen ei vapautuksen johdosta vaarannu.

Ilmoitettavia tietoja ovat toimijan yksilöimiseen tarvittavat tiedot ja kaupan pidettyjen tuotteiden laji sekä kaupan pitämisen paikka ja laajuus. Ilmoitettavista tiedoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

46 e §

Viinialan tuotteita koskevien tietojen ilmoittaminen

Viinialan tuotteita varastoivien toimijoiden ilmoitusvelvollisuudesta, ilmoitettavista tiedoista ja ilmoitusten määräajoista säädetään EU:n kaupanormilainsäädännössä. Tiedot on ilmoitettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoitettavista tiedoista sekä EU:n kaupanormilainsäädännössä sallituista sellaisista ilmoitusvelvollisuutta koskevista poikkeuksista, jotka eivät vaaranna tuotteiden valvontaa eivätkä jäsenvaltion ilmoitusvelvollisuutta.

46 f §

Etyylialkoholia koskevien tietojen ilmoittaminen

EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettua etyylialkoholia tuottavan, myyvän tai varastoivan toimijan on ilmoitettava tuotantoa, myyntiä ja varastoja koskevat tiedot Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Ilmoitusvelvollisista toimijoista ja ilmoitettavista tiedoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Tiedot on ilmoitettava hyvissä ajoin ennen EU:n kaupanormilainsäädännössä säädettyä jäsenvaltiota koskevaa tietojen toimittamisen määräaika. Ilmoitusten määräajasta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston

asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Etyylialkoholin tuontia ja vientiä koskevien tietojen toimittamisesta EU:n toimielimille vastaa Tulli.

46 g §

Kaupan pitämiseen liittyvien tietojen rekisteröiminen, käyttö ja luovuttaminen

EU:n kaupanormilainsäädännön ja tämän lain nojalla viranomaiselle toimitettujen kaupan pitämisen vaatimusten kohteena olevia toimijoita koskevien tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta vastaa 46 b ja 46 d—46 f §:ssä tarkoitettu kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvissä hakemuksissa ja ilmoituksissa toimivaltainen viranomainen. Kunnan viranomaiselle toimitettujen tietojen osalta näistä tehtävistä vastaa kuitenkin Elintarviketurvallisuusvirasto, jolle kunnan viranomaisen on toimitettava kyseiset tiedot.

Tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta säädetään maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa. Tullille toimitettujen tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta säädetään kuitenkin tullilain 23 b §:ssä. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle toimitettujen tietojen rekisteriin merkitsemiseen, käsittelyyn ja luovuttamiseen sovelletaan alkoholilain (1143/1994) 44 §:n 2 ja 3 momenttia ja 45 §:ää sen estämättä, mitä 44 §:n 2 momentissa säädetään rekisterin pitamisestä alkoholilaissa tarkoitettujen lupa-asioiden käsittelyä ja valvontaa sekä alkoholitilastointia varten.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu rekisteriin merkitsemisestä vastaava viranomainen vastaa tietojen toimittamisesta EU:n toimielimille EU:n kaupanormilainsäädännössä edellytetyllä tavalla, jollei tässä laissa toisin säädetä.

EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettuihin siipikarjan poikasiin liittyvien laitojen ja hautomojen rekisteröimisestä säädetään eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa.

49 §

Tarkastusten yleinen ohjaus, tarkastuskohteiden valinta, yleiset tarkastusmenettelyt ja tarkastuksista raportointi

Tarkastuksia ja niihin liittyvää raportointia koskevasta yleisestä ohjauksesta vastaa hintaselvityksiä, ruhonluokitusta ja kaupan pitämisen vaatimuksia lukuun ottamatta Maaseutuvirasto. Hintaselvityksiin ja ruhonluokitukseen liittyvien tarkastusten osalta yleisestä ohjauksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö.

50 §

Hakemusten ja ilmoitusten tarkastukset

Maaseutuvirasto tarkastaa hakemukseen ja ilmoitukseen liittyvät tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksiä sekä muun hakemuksessa tai ilmoituksessa tarkoitettujen toimenpiteiden edellytyksiä koskevat tiedot. Vienti-ilmoituksen tarkastaa kuitenkin vientitapahtuman yhteydessä Tulli. Kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvät hakemukset ja ilmoitukset tarkastaa niiden käsittelystä tämän lain 46 b ja 46 d—46 f §:n mukaisesti vastaava viranomainen.

51 §

Varastointiin liittyvät tarkastukset

Interventiovarastoinnin aikana varastojen, varastointiolosuhteiden ja varastointimenettelyjen sekä varastoitujen tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden tarkastaa EU:n interventiolainsäädännössä edellytetyllä tavalla:

1) Tulli, jos varastoinnin kohteena on voi, maitojauhe tai naudanliha;

Yksityiseen varastointiin käytettyjen tilojen ja niiden varastointiolosuhteiden ja varastointimenettelyjen sekä varastoitujen tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkaus-

merkintöjen vaatimustenmukaisuuden tarkastaa yksityisen varastoinnin asetuksessa edellytetyllä tavalla Tulli.

52 §

Varastoitavien tuotteiden valmistajan tarkastus

Elintarviketurvallisuusvirasto tarkastaa varastoitavien tuotteiden valmistajan hyväksymistä hakevien ja hyväksytyjen varastoitavien tuotteiden valmistajien hyväksymisedellytysten ja tuotannon vaatimustenmukaisuuden EU:n interventiolainsäädännössä ja yksityisen varastoinnin asetuksessa edellytetyllä tavalla. Tulli tarkastaa hyväksytyjen varastoitavien tuotteiden valmistajien tuotantoa koskevan kirjanpidon vaatimustenmukaisuuden EU:n interventiolainsäädännössä ja yksityisen varastoinnin asetuksessa edellytetyllä tavalla.

53 §

Varastoon toimitettavien ja sieltä poistettavien tuotteiden tarkastus

Maaseutuvirasto tarkastaa luuttomaksi leikattavan naudanlihan, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus viljatuotteiden ja Tulli muiden tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden tuotteiden interventiovarastoon ja yksityisessä varastoinnissa käytettäviin tiloihin toimittamisen yhteydessä EU:n interventiolainsäädännössä ja yksityisen varastoinnin asetuksessa tarkoitetulla tavalla. Elintarviketurvallisuusvirasto kuitenkin ottaa ja tutkii näytteet interventiovarastoon toimitettavasta voista ja maitojauheesta sekä tutkii interventiovarastoon toimitettavista viljatuotteista otetut näytteet.

Tulli tarkastaa tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden yksityisessä varastoinnissa käytettävistä tiloista poistamisen yhtey-

dessä yksityisen varastoinnin asetuksessa tarkoitetulla tavalla. Maaseutuvirasto tarkastaa luuttomaksi leikattavan naudanlihan, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus viljatuotteiden ja Tulli muiden tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden interventiovarastosta poistamisen yhteydessä, jos tämä on tarpeen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi.

54 §

Tuonnin ja viennin tarkastukset

Tulli tarkastaa tuonti- ja vientitodistusten, tuonti- ja vienti-ilmoitusten ja muiden tuonnin ja viennin yhteydessä esitettävien asiakirjojen ja näihin liittyvien tuotteiden sekä vientitukituotteiden ja näihin liittyvien asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden tuotteiden tulimenettelyyn asettamisen yhteydessä ja sen aikana, jollei tässä laissa toisin säädetä. Viranomaisesta, joka suorittaa nautaeläinten vientituen myöntämisen edellytyksenä olevan eläinkuljetusten vientitukiasetuksen 2 artiklassa tarkoitetun tarkastuksen, säädetään kuitenkin eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) 27 §:ssä.

Tullilla on tarkastuksen toimittamiseksi oikeus päästä varastoihin, tiloihin ja muihin paikkoihin, missä tuotteita kuljetetaan, säilytetään tai lastataan ja tarkastaa tuotteet sekä tuotteita, tuotteiden haltijaa, muuta asianosaista ja kulkuneuvoa koskevat asiakirjat tuotteiden ja niistä esitettyjen tietojen vaatimustenmukaisuuden varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa. Eläinkuljetusten vientitukiasetuksen 2 artiklassa tarkoitettuun tarkastukseen liittyvästä rajaeläinlääkärin tarkastusoikeudesta säädetään eläinten kuljetuksesta annetun lain 28 §:ssä.

Tulli voi tarkastusten yhteydessä edellyttää tuotteiden tarkastettavaksi asettamista ja purkamista kulkuneuvosta ja asettaa tullivalvonassa olevaan kulkuneuvon tullisinetin. Tulli voi estää tuotteiden tuonnin Suomen aluelle tai viennin Suomesta, jos tuonti tai

vienti edellyttää EU:n markkinajärjestelylainsäädännön nojalla tuonti- tai vientitodistusta eikä sitä ole taikka jos tuonti edellyttää tuontitullin tai maksun maksamista eikä sitä ole maksettu.

Jos vientituen hakija käyttää vientituen kohteena olevien tuotteiden määräpaikkaan saapumisen varmistamisessa eräitä Venäjän federaation alueelle maanteitse vietäviä naudanliha- ja sianlihatoimituksia koskevasta tiedotusjärjestelmästä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2584/2000 tarkoitettua järjestelmää, Tulli vastaanottaa, käsittelee ja varmistaa kyseiset tiedot mainitussa asetuksessa tarkoitettulla tavalla.

56 §

Hyväksytyjen toimijoiden ja hintaselvityksiä antavien toimijoiden tarkastukset

Tulli tarkastaa:

1) hyväksymistä hakevan sokerialan yrityksen hyväksymisedellytysten täyttymisen sekä hyväksytyt sokerialan yrityksen hyväksymisedellytyksiä, tuotantokiintiötä, ilmoitusvelvollisuutta, tuotantomaksuja, toimialaja toimitussopimuksia ja sokerijuurikkaan vähimmäishintaa koskevien vaatimusten noudattamisen EU:n sokerituotantolainsäädännössä edellytetyllä tavalla;

2) hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt muonitusvaraston hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden.

Maaseutuvirasto tarkastaa:

1) hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt tarkastuslaitoksen hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden;

2) hyväksytyt hampun siementen tuojan hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden;

3) hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt ruhonluokittajan hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden;

4) hintaselvityksen antamisesta vastaavan toimijan ilmoitusvelvollisuuden kattaman toiminnan vaatimustenmukaisuuden;

5) hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt tuottajaorganisaation hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden.

Tullilla ja Maaseutuvirastolla on niille tämän pykälän nojalla kuuluvien tarkastustehtävien hoitamiseksi oikeus päästä hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt toimijan hyväksymisen kohteena olevaa toimintaa koskeviin tiloihin ja tarkastaa tuotteet, laitteet, asiakirjat ja kirjanpito hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Jos hyväksytyt hampun siementen tuojan tuomia hampun siemeniä käyttää muu kuin hyväksytyt hampun siementen tuoja, Maaseutuvirastolla on lisäksi oikeus päästä tuotteiden käyttäjän tiloihin ja tarkastaa edellä mainitut seikat tuotteiden käytön vaatimustenmukaisuuden valvonnan edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

Maaseutuvirastolla on oikeus päästä hintaselvityksen antamisesta vastaavan toimijan tiloihin ja tarkastaa ilmoitusvelvollisuuden kattamaan toimintaan liittyvät asiakirjat ja kirjanpito ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen ja ilmoitettujen tietojen oikeellisuuden varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

57 §

Tuotteiden käytön ja määräpaikan tarkastukset

Jos EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä edellytetään interventiovarastosta peräisin olevien tuotteiden tai vientituen kohteena olevien tuotteiden taikka muiden markkinajärjestelyyn liittyvien tuotteiden käytön tai määräpaikkaan saapumisen valvontaa tähän tarkoitukseen vahvistetulla asiakirjalla tai menettelyllä, Tulli tarkastaa kyseiset tuotteet ja asiakirjat. Tulli voi antaa EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä sallittuja tuotteiden käytön tai määräpaikkaan saapumisen todistamisesta vastaavaa toimijaa koskevia tar-

kempia määräyksiä asiakirjoja koskevista vähäisistä täydennyksistä, jos nämä ovat tarpeen tuotteiden käytön tai määräpaikkaan saapumisen todistamiseksi.

Tullilla on oikeus päästä kuljetuksessa käytettäviin kulkuneuvoihin ja tuotteiden käyttöön ja määräpaikkaan liittyviin tiloihin ja tarkastaa valvonnan kohteena olevat tuotteet sekä tuotteita ja niiden käyttöä ja kuljetusta koskevat asiakirjat EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettujen kyseistä menettelyä koskevien vaatimusten noudattamisen varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

58 §

Kaupallisten asiakirjojen tarkastukset

Tulli tarkastaa EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettua tukea tai muuta korvausta saavan sekä hyväksytyt sokerialan yrityksen horisontaalasetuksessa tarkoitettut kaupalliset asiakirjat.

Tullilla on oikeus päästä EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettua tukea tai muuta korvausta saavan toimijan ja hyväksytyt sokerialan yrityksen tiloihin ja tarkastaa tämän mainittuun toimintaan liittyvät asiakirjat ja kirjanpito tuen tai korvauksen myöntämisedellytysten tai maksun perusteiden oikeellisuuden varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

58 a §

Kauppanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla EU:n ulkopuolelta tapahtuvan tuonnin, muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden Suomessa tapahtuvan ensimmäisen purkamisen ja viennin yhteydessä, kun kyse on:

1) viinialan tuotteista;

2) oliivialan tuotteista;

3) hedelmistä ja vihanneksista;

4) humala-alan tuotteista.

Tulli tarkastaa lisäksi EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla muilta osin, kun kyse on banaaneista, rusinoista ja humala-alan tuotteista.

Tulli vastaa sille 46 b ja 46 c §:n nojalla kuuluvan hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen myöntämisedellytysten täyttymisen varmistamiseksi tarvittavista tarkastuksista.

58 b §

Kauppanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla, kun kyse on etyylialkoholista sekä viinialan tuotteista, lukuun ottamatta 58 a §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto tarkastaa EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla, kun kyse on etyylialkoholista sekä viinialan tuotteista, lukuun ottamatta 58 a §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto vastaa sille 46 b ja 46 c §:n nojalla kuuluvan hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen myöntämisedellytysten täyttymisen varmistamiseksi tarvittavista tarkastuksista.

58 c §

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen tarkastaa EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla EU:n ulkopuolelta tapahtuvan tuonnin, muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden Suomessa tapahtuvan ensimmäisen purkamisen ja viennin yhteydessä, kun kyse on:

Tulli tarkastaa EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla EU:n ulkopuolelta tapahtuvan tuonnin, muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden Suomessa tapahtuvan ensimmäisen purkamisen ja viennin yhteydessä, kun kyse on:

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen tarkastaa EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla EU:n ulkopuolelta tapahtuvan tuonnin, muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden Suomessa tapahtuvan ensimmäisen purkamisen ja viennin yhteydessä, kun kyse on:

jojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla, kun kyse on:

1) vasikanlihasta, lukuun ottamatta teurastamossa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa tehtäviä tarkastuksia;

2) maitotuotteista;

3) levitettävistä rasvoista;

4) muna-alan tuotteista, lukuun ottamatta tuotantotapoja koskevia vaatimuksia.

Tarkastustehtävien järjestämiseen kunnissa sovelletaan, mitä niistä elintarvikelain (23/2006) 32 §:ssä säädetään.

58 d §

Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvät Elintarviketurvallisuusviraston tarkastukset

Elintarviketurvallisuusvirasto tarkastaa EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla siltä osin kuin kyse ei ole 58 a—58 c §:ssä tarkoitetuista tarkastuksista ja kyse on:

1) hedelmistä tai vihanneksista;

2) oliivialan tuotteista;

3) vasikanlihan tarkastuksesta teurastamossa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa;

4) muna-alan tuotteiden tuotantotavoista;

5) siipikarjanliha-alan tuotteista;

6) maitotuotteiden, levitettävien rasvojen, vasikanlihan, siipikarjanliha-alan tuotteiden tai muna-alan tuotteiden tuonnista EU:n ulkopuolelta, ensimmäisestä purkamisesta EU:n jäsenvaltioista tuonnin yhteydessä tai viennistä.

Elintarviketurvallisuusvirasto vastaa sille 46 b ja 46 c §:n nojalla kuuluvan hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen myöntämisedellytysten täyttymisen varmistamiseksi tarvittavista tarkastuksista.

Elintarviketurvallisuusvirasto toimii EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettuna:

1) hedelmä- ja vihannesalan koordinaointiviranomaisena ja;

2) vasikanliha-alan keskusviranomaisena.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi lisäksi suorittaa 58 c §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia.

58 e §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käyttö apuna kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksissa

Elintarviketurvallisuusvirasto voi käyttää kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvissä tarkastuksissa apunaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, kun kyse on:

1) hedelmistä tai vihanneksista;

2) muna-alan tuotteiden tuotantotavoista;

3) siipikarjanliha-alan tuotteiden tuotantotapaa koskevista vapaaehtoisista merkinnöistä.

58 f §

Kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksiin liittyvä ohjaus, raportointi ja tietojen käyttö

Kaupan pitämisen vaatimusten tarkastusten suunnitteluun, ohjaukseen, arviointiin ja raportointiin sovelletaan, mitä niistä elintarvikelain 30, 31, 47, 48 ja 52 §:ssä säädetään. Tarkastuksissa voidaan salassapitosäännösten estämättä käyttää ja niitä varten voidaan luovuttaa elintarvikelain mukaisissa tarkastuksissa saatuja tietoja.

58 g §

Tarkastusoikeus kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvissä tarkastuksissa

Kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisen tarkastuksista vastaavilla ja tarkastuksissa apuna käytettävillä viranomaisilla on oikeus päästä kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisesta vastaavan toimijan tuotteiden valmistukseen, kaupan pitämiseen, varastointiin ja kuljetukseen käyttämiin tiloihin ja tarkastaa kaupan pitämisen vaatimusten alaiset tuotteet ja niitä koskevat asiakirjat ja kirjanpito kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisen varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tuontia ja vientiä koskevien tarkastusten osalta tarkastusoikeuteen sovelletaan 54 §:n säännöksiä. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

60 §

Todentamisviranomaisen tarkastukset

Maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) 39 §:ssä tarkoitettu *todentamisviranomaisen* voi maksajavirastoasetuksen 5 artiklassa säädetyn todistuksen myöntämiseksi välttämättömien tutkimusten tekemiseksi sekä muiden erikseen EU:n lainsäädännössä todentamisviranomaisen tehtäväksi säädettyjen tarkastusten suorittamiseksi tehdä tarkastuksia niissä viranomaisissa tai yhteisöissä, jotka suorittavat maksajavirastolle säädettyjä tehtäviä, taikka tuensaajan, interventiovarastonpitäjän tai hyväksytyyn sokeialan yrityksen luona.

63 §

Maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston ja tarkastusviranomaisen tiedonsaantioikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä ja Maaseutuvirastolla sekä tämän luvun mukaisesti tarkastuksista vastaavilla ja tarkastuksissa apuna käytettävillä viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta valtion ja kunnan viranomaiselta asian käsittelemiseksi välttämättömiä, hakijaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa tai muita tuen tai muun tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettua asian käsittelemisen, tarkastuksen suorittamisen tai raportoinnin toteuttamisen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja.

Maa- ja metsätalousministeriöllä ja Maaseutuvirastolla sekä tämän luvun mukaisesti tarkastuksista vastaavilla ja tarkastuksissa apuna käytettävillä viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettua toimintaa harjoittavilta toimijoilta tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettua asian käsittelemisen, tarkastuksen suorittamisen tai raportoinnin kannalta välttämättömät asiakirjat ja tiedot.

64 §

Tarkastuksia ohjaavien viranomaisten ja EU:n lainsäädännössä tarkoitettujen viranomaisten tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Mitä tässä luvussa säädetään tarkastuksesta vastaavan viranomaisen tarkastus- ja tiedonsaantioikeudesta, koskee myös horisontaaliasetuksessa tarkoitettuja EU:n komission tarkastustehtäviä suorittavia henkilöitä. Vastaava tarkastus- ja tiedonsaantioikeus on muilla EU:n lainsäädännössä tarkoitetuilla viranomaisilla, joiden tehtäviin kuuluu vastaavanlaisia tarkastustehtäviä.

85 a §

Tuottajaorganisaatioihin liittyvät hallinnolliset pakkokeinot

Jos tuottajaorganisaatio ei toimita EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tai tämän lain nojalla edellytetyjä tietoja määräajassa, Maaseutuvirasto voi antaa tuottajaorganisaatiolle määräyksen toimittaa puuttuvat tiedot määräajassa. Maaseutuvirasto voi asettaa tietojen toimittamista koskevan määräyksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa.

86 a §

Kaupan pitämisen vaatimusten vastaisuuden poistaminen ja kaupan pitämisen kiello

Jos kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisesta vastaava toimija rikkoo tai laiminlyö kaupan pitämisen vaatimuksia koskevasa EU:n kaupanormilainsäädännössä tai tässä laissa tarkoitettuja tuotteiden kaupan pitämistä koskevia vaatimuksia, vaatimusten noudattamisen tarkastuksesta vastaava tai tarkastuksessa apuna käytettävä viranomaisen voi antaa toimijalle määräyksen epäkohdan poistamisesta välittömästi tai asettamassaan määräajassa, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä. Määräyksen kohteena olevia tuotteita ei saa pitää kaupan ennen kuin

määräyksen saanut toimija on korjannut epäkohdan ja antanut määräyksen antaneelle viranomaiselle selvityksen vaatimusten täytymisestä.

Jos määräyksen saanut toimija ei poista epäkohtaa välittömästi tai asetetussa määräajassa taikka jos epäkohtaa ei sen luonteesta johtuen ole mahdollista poistaa, 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen on annettava tuotteita kaupan pitävälle toimijalle kiello jatkaa kyseisten tuotteiden kaupan pitämistä, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä. Jos kyse on EU:n ulkopuolelta tuotavasta tuotteesta, on toimijalle annettava tuotteen maahantuontia koskeva kiello.

Kieltoa koskeva päätös on tehtävä viipymättä. Päätöstä tehtäessä on pyrittävä siihen, että tuotteen omistajan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi. Päätös koskee koko tarkastettua erää siltä osin kuin se ei täytä säädettyjä vaatimuksia, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä.

Viranomainen voi jättää antamatta kiellon, jos tuote ei ole pilaantunut ja kyse on kuluttajien tiedonsaannin tai markkinoiden toiminnan kannalta vähäisestä seikasta.

86 b §

Kaupan pitämisen vaatimusten vastaisen tuotteen käyttöä ja merkintöjä koskeva päätös

Jos EU:n kaupanormilainsäädännössä sallitaan kaupan pitämisen vaatimusten vastaisen tuotteiden käyttö muuhun mainitussa lainsäädännössä säädettyyn tarkoitukseen, kyseisten tuotteiden tarkastuksesta vastaava tai tarkastuksessa apuna käytettävä viranomainen voi vaatimusten noudattamisesta vastaavan toimijan hakemuksesta hyväksyä tuotteen käytön tällaiseen tarkoitukseen.

Jos EU:n kaupanormilainsäädännössä sallitaan kaupan pitämisen vaatimusten vastaisen tuotteiden kaupan pitäminen lisämerkinnöin, kyseisten tuotteiden tarkastuksesta vastaava tai tarkastuksessa apuna käytettävä viranomainen voi vaatimusten noudattamisesta vastaavan toimijan hakemuksesta hyväksyä tuotteen kaupan pitämisen lisämerkinnöin.

Tässä pykälässä tarkoitetun päätöksen tekemisen viranomaisen on asetettava kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa toimijan on noudatettava päätöstä. Päätös on tehtävä viipymättä. Päätöstä tehtäessä on pyrittävä siihen, että tuotteen omistajan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi.

86 c §

Kaupan pitämisen vaatimusten vastaisuus ja uhkasakko

Edellä 86 a §:ssä tarkoitetun kiellon antava viranomainen voi asettaa kiellon tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakolaissa.

86 d §

Kunnan päätös hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä

Kunnassa hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä päättää kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin.

Kunnanvaltuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle tämän lain 86 a—86 c §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen osalta.

Tämän lain mukaan kunnalle kuuluvien 86 a—86 c §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä päättää Elintarviketurvallisuusvirasto, jos asia koskee yhtä kuntaa laajempaa aluetta. Elintarviketurvallisuusviraston on viipymättä ilmoitettava tekemästään päätöksestä asianomaisille kunnille.

87 §

Maataloustuotteiden markkinajärjestelysäännösten rikkominen

Joka tahallaan

2) harjoittaa luokitusasetuksessa tarkoitettua ruhonluokitusta ilman 40 §:ssä tarkoitettua hyväksymistä,

3) harjoittaa 12 §:ssä tarkoitettua hampun siementen tuontia ilman mainitussa pykälässä tarkoitettua hyväksymistä tai

4) rikkoo EU:n kaupanormilainsäädännössä tai 46 a tai 46 d—46 f §:n nojalla annetussa asetuksessa säädettyä määritelmää, nimitystä, luokittelua, esillepanoa, merkintää, pakkaamista, ulkonäköä, koostumusta, ominaisuutta, käsittelyä, alkuperää, tuotantopaikkaa, tuotantomenetelmää, tuotannossa käytettäviä aineita, säilytystä, varastointia, kuljetusta, toimittamista, asiakirjaa, varmentamisenmenettelyä, aineiden käytön tai menetelmien rajoitusta, toimijan tunnistamista tai rekisteröitymistä, tietojen kirjaamista, ilmoitusvelvollisuutta tai määräaika koskevaa kaupan pitämisen vaatimusta taikka 46 d tai 46 f §:ssä säädettyä ilmoitusvelvollisuutta

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *maataloustuotteiden markkinajärjestelysäännösten rikkomisesta* sakkoon.

Rangaistusta ei voida määrätä sille, jolle on samasta teosta määrätty 75 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu. Rangaistukseen tuomitsematta voidaan jättää se, jolta on samasta perusteesta johtuen peritty tukea takaisin tai jolle on asetettu 85, 85 a tai 86 c §:ssä tarkoitettu uhkasakko taikka jota koskeva hyväksyminen on peruutettu eikä toimintaa ole peruuttamisesta johtuen jatkettu.

88 §

Viittaus rikoslakiin

Rangaistus markkinointirikoksesta säädetään rikoslain 30 luvun 1 §:ssä.

90 §

Muutoksenhaku

Maa- ja metsätalousministeriön, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen, Elintarviketurvallisuusviraston, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tullin tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin tullilaissa säädetään. Kunnan viranhaltijan ja toimielimen tekemää päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan, mitä elintarvikelain 74 §:ssä säädetään.

Muilta osin muutoksenhausta säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Tämän lain voimaantullessa vireillä olleeseen asiaan sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Voimassa olleiden säännösten nojalla myönnettyt hyväksymiset, todistukset, luvat ja vapautukset säilyvät lain voimaantullessa voimassa, jos ne täyttävät tämän lain mukaiset vaatimukset. Hyväksymiset, todistukset, luvat ja vapautukset, jotka eivät täytä tämän lain mukaisia vaatimuksia, on uusittava vuoden 2014 loppuun mennessä.

2.

Laki**elintarvikelain 2 §:n 3 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tällä lailla kumotaan elintarvikelain 2 §:n 3 momentti. Tämä laki tulee voimaan 20 päivänä kuu-
ta 20 .

Helsingissä 3 päivänä lokakuuta 2013

Pääministeri**JYRKI KATAINEN**Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*

1.

Laki**maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 1 ja 3 §, 4 §:n 3 momentti, 13 §, 14 §:n 3 momentti, 22 §:n 3 momentti, 26 §:n 2 momentti, 38 §:n 1 momentti, 49 §:n 1 momentti, 50 §, 51 §:n 2 momentin 1 kohta ja 3 momentti, 52 §:n 1 momentti, 53 §:n 1 ja 3 momentti, 54, 56—58 §, 60 §:n 1 momentti, 63 §, 64 §:n 3 momentti, 87 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta ja 3 momentti ja 90 §:n 1 ja 3 momentti sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 3 a luku, 32 a §, 7 a luku, 58 a—58 g, 85 a, 86 a—86 d § sekä 87 §:n 1 momenttiin uusi 4 kohta ja 88 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007, jäljempänä markkinajärjestelyasetus, ja sen nojalla annetun Euroopan unionin (EU) lainsäädännön täytäntöönpanosta.

Ehdotus

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään *Euroopan unionin (EU) yhteisen maatalouspolitiikan mukaisen maataloustuotteiden yhteisen markkinajärjestelyn täytäntöönpanosta.*

Tätä lakia ei sovelleta elintarvikkeisiin, alkoholijuomiin eikä alkoholivalmisteisiin siltä osin kuin niistä säädetään muussa laissa.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämän lain nojalla hyväksytyjen tuottajaorganisaatioiden sopimusten, päätösten ja menettelytapojen hyväksyttävyydestä, hyväksyttävyyden arvioinnista ja näissä asioissa toimivaltaisesta viranomaisesta säädetään maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä (YMJ-asetus) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o (/), jäljempänä markkinajärjestelyasetus, 143 ja 144 artiklassa ja kilpailulaissa (948/2011).

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *EU:n markkinajärjestelylainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetusta ja sen nojalla annettua EU:n lainsäädäntöä;

2) *rahoitusasetuksella* yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1290/2005;

3) *EU:n interventiolainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston I luvun I, II ja IV jakson, neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maataloustuotteiden julkisten interventio-ostojen ja myyntien osalta annetun komission asetuksen (EU) N:o 1272/2009 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä julkisena varastointina toteutettavien interventioimenpiteiden Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) myönnettävän rahoituksen ja jäsenvaltioiden maksajavirastojen hoitaman julkisen varastoinnin toimien kirjanpidon osalta annetun komission asetuksen (EY) N:o 884/2006 säännöksiä;

4) *EU:n hampputuotteiden tuontilainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen 157 artiklan ja kuiduntuotantoon tarkoitetun pellavan ja hampun yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1673/2000 yksityiskohtaisista soveltamis-säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 507/2008 säännöksiä;

5) *EU:n tuonti- ja vientitodistuslainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen 130—134 ja 161 artiklan sekä näiden nojalla annettua EU:n lainsäädännön säännöksiä;

6) *vientituella* markkinajärjestelyasetuksen III osan III luvun II jaksossa sekä tiettyihin maataloustuotteiden valmistuksessa tuotettuihin tavaroihin sovellettavasta kauppajärjestelmästä annetun neuvoston asetuksen (EY)

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *horisontaaliasetuksella* yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o (/);

2) *vanhalla markkinajärjestelyasetuksella* maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1234/2007;

3) *EU:n markkinajärjestelylainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetusta, horisontaaliasetusta sekä niiden ja vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annettua EU:n lainsäädäntöä;

4) *EU:n hampputuotteiden tuontilainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen 129 artiklan ja *horisontaaliasetuksen 66 artiklan* sekä kuiduntuotantoon tarkoitetun pellavan ja hampun yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1673/2000 yksityiskohtaisista soveltamis-säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 507/2008 säännöksiä;

5) *EU:n tuonti- ja vientitodistuslainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen III osan I luvun ja sen täytäntöönpanosta annettua sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun *tuonti- ja vientitodistuksia* koskevan EU:n lainsäädännön säännöksiä;

6) *vientituella* markkinajärjestelyasetuksen III osan VI luvussa sekä tiettyihin maataloustuotteiden valmistuksessa tuotettuihin tavaroihin sovellettavasta kauppajärjestelmästä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o

N:o 1216/2009 III luvussa tarkoitettua tuotteiden viennille EU:n ulkopuolelle myönnettävää tukea;

7) *vientitukiasetuksella* maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä annettua komission asetusta (EY) N:o 612/2009;

8) *soveltamisasetuksella* tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä annettua komission asetusta (ETY) N:o 2454/93;

9) *eläinkuljetusten vientitukiasetuksella* yksityiskohtaisten sääntöjen säätämisestä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 nojalla elävien nautaeläinten hyvinvointia kuljetuksen aikana koskevien, vientitukia myönnettäessä noudatettavien vaatimusten osalta annettua komission asetusta (EU) N:o 817/2010;

10) *hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiolla* markkinajärjestelyasetuksen 122 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan iii alakohdassa tarkoitettua tuottajaorganisaatiota;

11) *tuottajaorganisaatiotuella* markkinajärjestelyasetuksen 103 a, 103 b ja 103 d artiklassa tarkoitettua yhteisön taloudellista tukea hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioille;

12) *EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksella* neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä hedelmä- ja vihannesalan sekä hedelmä- ja vihannesjalostealan osalta annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 543/2011;

13) *mehiläishoitotuella* markkinajärjestelyasetuksen 105 artiklan 1 kohdassa ja 106 ja 108 artiklassa tarkoitettua mehiläishoito-ohjelmien rahoitustukea;

14) *yksityisen varastoinnin tuella* markkinajärjestelyasetuksen 28—38 artiklassa tarkoitettua yksityiselle varastoinnille myönnettävää tukea;

15) *yksityisen varastoinnin asetuksella* yksityisen varastoinnin tuen myöntämistä koskevista yhteisistä säännöistä eräiden maataloustuotteiden alalla annettua komission asetusta (EY) N:o 826/2008;

16) *koulumaitotuella* markkinajärjestelyasetuksen 102 artiklassa tarkoitettua tukea maito-

1216/2009 III luvussa tarkoitettua tuotteiden viennille EU:n ulkopuolelle myönnettävää tukea;

7) *vientitukiasetuksella* maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä annettua komission asetusta (EY) N:o 612/2009;

8) *soveltamisasetuksella* tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä annettua komission asetusta (ETY) N:o 2454/93;

9) *eläinkuljetusten vientitukiasetuksella* yksityiskohtaisten sääntöjen säätämisestä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 nojalla elävien nautaeläinten hyvinvointia kuljetuksen aikana koskevien, vientitukia myönnettäessä noudatettavien vaatimusten osalta annettua komission asetusta (EU) N:o 817/2010;

10) *tuottajalla horisontaalasetuksen 2 artiklassa tarkoitettua viljelijää;*

11) *tuottajaorganisaatiotuella* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston II luvun 3 jaksossa tarkoitettua yhteisön taloudellista tukea hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioille;

12) *EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksella* neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä hedelmä- ja vihannesalan sekä hedelmä- ja vihannesjalostealan osalta annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 543/2011;

13) *mehiläishoitotuella* markkinajärjestelyasetuksen 52 artiklassa tarkoitettua EU:n varoista myönnettävää mehiläishoito-ohjelmien rahoitustukea;

14) *yksityisen varastoinnin tuella* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston I luvun 3 jaksossa tarkoitettua yksityiselle varastoinnille myönnettävää tukea;

15) *yksityisen varastoinnin asetuksella* yksityisen varastoinnin tuen myöntämistä koskevista yhteisistä säännöistä eräiden maataloustuotteiden alalla annettua komission asetusta (EY) N:o 826/2008;

16) *koulumaitotuella* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston II luvun I jakson

tuotteiden toimittamiseksi koulujen oppilaille;

17) *koulumaitoasetuksella* neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maidon ja tiettyjen maitotuotteiden toimittamiseksi koulujen oppilaille myönnettävän yhteisön tuen osalta annettua komission asetusta (EY) N:o 657/2008;

18) *luokitusasetuksella* naudan-, sian- ja lampaanruhojen yhteisön luokitusasteikkojen soveltamista ja ruhojen hintaselvityksiä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettua komission asetusta (EY) N:o 1249/2008;

19) *EU:n ruhonluokituslainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen 42 artiklan ja luokitusasetuksen säännöksiä;

20) *EU:n sokerituotantolainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston II luvun III jakson ja III luvun I, II ja IV jakson sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 318/2006 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä sokerin sisämarkkinoiden ja kiintiöjärjestelmän hallinnoinnin osalta annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 952/2006 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 318/2006 täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä kiintiön ulkopuolisen tuotannon osalta sokerialalla annetun komission asetuksen (EY) N:o 967/2006 säännöksiä;

21) *vakuusasetuksella* maataloustuotteiden vakuusjärjestelmän soveltamista koskevien yhteisten yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistamisesta annettua komission asetusta (ETY) N:o 2220/85;

22) *jälkitarkastusasetuksella* Euroopan maatalouden tukirahaston rahoitusjärjestelmään kuuluviin toimenpiteisiin kohdistuvista jäsenvaltioiden suorittamista tarkastuksista annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 485/2008;

23) *maksajavirastoasetuksella* neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 soveltamista

2 *alajaksossa* tarkoitettua tukea maitotuotteiden toimittamiseksi koulujen oppilaille;

17) *koulumaitoasetuksella* neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maidon ja tiettyjen maitotuotteiden toimittamiseksi koulujen oppilaille myönnettävän yhteisön tuen osalta annettua komission asetusta (EY) N:o 657/2008;

18) *luokitusasetuksella* naudan-, sian- ja lampaanruhojen yhteisön luokitusasteikkojen soveltamista ja ruhojen hintaselvityksiä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettua komission asetusta (EY) N:o 1249/2008;

19) *EU:n ruhonluokituslainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen 9 a artiklan ja luokitusasetuksen säännöksiä;

20) *EU:n sokerituotantolainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen II osan II osaston II luvun I jakson sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 318/2006 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä sokerin sisämarkkinoiden ja kiintiöjärjestelmän hallinnoinnin osalta annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 952/2006 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 318/2006 täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä kiintiön ulkopuolisen tuotannon osalta sokerialalla annetun komission asetuksen (EY) N:o 967/2006 säännöksiä;

21) *vakuusasetuksella* maataloustuotteiden vakuusjärjestelmän soveltamista koskevien yhteisten yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistamisesta annettua komission asetusta (ETY) N:o 2220/85;

22) *EU:n kaupanormilainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen 59—98, 103, 157 artiklan ja 163 artiklan 1 kohdan *ca alakohtan* ja horisontaalasetuksen 60, 89 ja 90 artiklan ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun EU:n lainsäädännön maataloustuotteiden kaupan pitämisen vaatimuksia ja viinialan tuotteiden nimityksiä, merkintöjä, valmistusmenetelmiä, rypälelajikkeita, tietojen ilmoittamista, saateasiakirjojen käyttöä ja tietojen kirjaamista sekä etyylialkoholiin liittyviä vaatimuksia ja tietojen ilmoittamista koskevia säännöksiä;

23) *maksajavirastoasetuksella* neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 soveltamista

koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten hyväksymisen sekä maataloustukirahaston ja maa-seuturahaston tilien tarkastamisen ja hyväksymisen osalta annettua komission asetusta (EY) N:o 885/2006.

koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten hyväksymisen sekä maataloustukirahaston ja maa-seuturahaston tilien tarkastamisen ja hyväksymisen osalta annettua komission asetusta (EY) N:o 885/2006;

24) **oliivialan tuotteilla** markkinajärjestelyasetuksen 1, 59 ja 60 artiklassa tarkoitettuja oliiviöljyjä ja syötäväksi tarkoitettuja oliiveja;

25) **hedelmillä ja vihanneksilla** markkinajärjestelyasetuksen 1, 59 ja 59 a artiklassa tarkoitettuja hedelmiä ja vihanneksia, banaaneja sekä hedelmä- ja vihanneksialosteita;

26) **humala-alan tuotteilla** markkinajärjestelyasetuksen 1 ja 59 artiklassa ja liitteessä II tarkoitettua humalaa;

27) **viinialan tuotteilla** markkinajärjestelyasetuksen 60 ja 63 artiklassa ja liitteessä II tarkoitettuja viinialan tuotteita;

28) **etyylialkoholilla** markkinajärjestelyasetuksen 1 artiklassa tarkoitettua maatalousperäistä etyylialkoholia;

29) **vasikanlihalla** markkinajärjestelyasetuksen liitteessä VI tarkoitettua enintään 12 kuukauden ikäisistä nautaeläimistä peräisin olevaa lihaa;

30) **maitotuotteilla** markkinajärjestelyasetuksen 60 artiklassa tarkoitettua maitoa ja mainitussa artiklassa tarkoitettuja maitotuotteita;

31) **levitettävillä rasvoilla** markkinajärjestelyasetuksen 1, 59 ja 60 artiklassa tarkoitettuja levitettäviä rasvoja;

32) **muna-alan tuotteilla** markkinajärjestelyasetuksen 1, 59 ja 60 artiklassa tarkoitettuja muna lukuun ottamatta liitteessä II tarkoitettuja siitosmunia;

33) **siipikarjanliha-alan tuotteilla** markkinajärjestelyasetuksen 1, 59 ja 60 artiklassa tarkoitettua siipikarjanlihaa ja liitteessä II tarkoitettuja siipikarjanliha-alan tuotteita ja siitosmunia;

34) **EU:n interventiolainsäädännöllä** markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston I luvun 1, 2 ja 4 jakson, horisontaaliasetuksen 7, 8, 64 ja 66 artiklojen ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun maataloustuotteiden julkista varastointia koskevan EU:n lainsäädännön säännöksiä.

4 §

Maaseutuviraston yleistoimivalta ja EU:n lainsäädännössä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen

Maaseutuvirasto toimii rahoitusasetuksen 6 artiklassa tarkoitettuna maksajavirastona.

4 §

Maaseutuviraston yleistoimivalta ja EU:n lainsäädännössä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen

Maaseutuvirasto toimii *horisontaaliasetuksen* 7 artiklassa tarkoitettuna maksajavirastona.

3 a luku

Tuottajaorganisaatiot

12 a §

Tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä koskevat yhteiset säännökset

Maaseutuvirasto päättää tässä luvussa tarkoitettun tuottajaorganisaation hyväksymisestä hakemuksesta.

Hakijan on hakemuksessaan esitettävä selvitys hyväksymisen edellytysten täyttymisestä. Lisäksi on esitettävä selvitys tuotteista tai tuoteryhmistä, joita hyväksyttävä toiminta koskee. Maaseutuvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja käytettävistä lomakkeista.

Hyväksyminen on voimassa toistaiseksi, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä.

12 b §

Tuottajaorganisaation hyväksymisen yleiset edellytykset

Jos markkinajärjestelyasetuksessa edellytetään tuottajaorganisaation hyväksymistä, tuottajaorganisaatioksi hyväksytään osakeyhtiö tai osuuskunta, joka täyttää hyväksymisen edellytyksiä koskevat EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä ja tässä luvussa säädettyt vaatimukset ja jonka:

1) osakkaina tai jäseninä on toiminnalle asetettujen tavoitteiden tehokkaan toteuttamisen kannalta riittävä määrä hyväksyttävän toiminnan kohteena olevien tuotteiden tuottajia (tuottajajäsen); ja

2) välityksellä kaupan pidetyn tuotannon arvo tai määrä on toiminnalle asetettujen ta-

voitteiden tehokkaan toteuttamisen kannalta ja hyväksyttävän toiminnan kohteena olevat tuotteet ja tuottajajäsenten lukumäärä huomioiden riittävä.

Tuottajajäsenten ja kaupan pidetyn tuotannon arvon vähimmäismäärää koskevista vaatimuksista sekä kaupan pidetyn tuotannon arvon laskemistavasta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

12 c §

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation hyväksymisen erityiset edellytykset

Sen lisäksi, mitä 12 b §:ssä säädetään, hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation hyväksyminen edellyttää, että sillä on riittävä henkilöstö, infrastruktuuri ja välineet tuottajajäsentensä tuotannon keruun, lajittelun, varastoinnin, pakkaamisen ja markkinoinnin sekä keskitetyn taloushallinnon, kirjanpidon ja laskutusjärjestelmän samoin kuin tuottajajäsenten käyttöön tarjottavan teknisen avun ja teknisten apuvälineiden järjestämiseksi. Mainittuja seikkoja koskevista vaatimuksista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Tuottajaorganisaatio voi käyttää 1 momentissa tarkoitettujen vaatimusten täyttämässä muuta toimijaa.

12 d §

Jäsenyys hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiossa

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiossa voi tuottajajäsenten lisäksi olla osakkaina tai jäseninä vähäisessä määrin myös muita toimijoita, jotka sitoutuvat noudattamaan tuottajaorganisaation sääntöjä. Muu toimija ei kuitenkaan voi olla tukku- tai vähittäiskaupan alalla taikka jakelualalla toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Muiden toimijoiden enimmäismäärästä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorgani-

saatio voi säännöissään vahvistaa EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksessa tarkoitettua tuottajajäsenen eroamisaikaa pidemmän määräajan, joka voi kuitenkin olla enintään kuuden kuukauden pituinen.

Osakkaiden ja jäsenten äänivalta on järjestettävä hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaation säännöissä siten, että se varmistaa täysimääräisesti tuottajajäsenten vaikutusmahdollisuudet organisaation päätöksenteossa. Äänivaltaa koskevista vaatimuksista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

12 e §

Hedelmä- ja vihannesalan suoramyynti

Hedelmä- ja vihannesalan tuottajajäsen voi EU:n hedelmä- ja vihannesasetuksessa tarkoitettulla tavalla myydä tuotteistaan suoraan kuluttajille enintään 25 prosentin osuuden.

12 f §

Maitoalan tuottajaorganisaation toimintaa koskevat vaatimukset

Hyväksytyn maitoalan tuottajaorganisaation on toimitettava Maaseutuvirastolle vuosittain tammikuun loppuun mennessä sen jäsenmäärää ja kaupan pidetyn raakamaidon määrää koskevat tiedot.

13 §

Vientituen hakemista koskeva ennakoilmoitus ja vientitukituotteiden asettaminen esille

Vientituen hakijan velvollisuudesta esittää toimivaltaiselle tullitoimipaikalle vientituen kohteena olevien tuotteiden (vientitukituote) lastaamista ja vientituen hakemista koskeva ennakoilmoitus ja sen määräajasta säädetään vientitukiasetuksessa. Tullihallitus voi antaa vientitukiasetuksessa sallittuja määräyksiä siinä säädettyä määräaikaan myöhäisemmästä määräajasta.

13 §

Vientituen hakemista koskeva ennakoilmoitus ja vientitukituotteiden asettaminen esille

Vientituen hakijan velvollisuudesta esittää Tullille vientituen kohteena olevien tuotteiden (vientitukituote) lastaamista ja vientituen hakemista koskeva ennakoilmoitus ja sen määräajasta säädetään vientitukiasetuksessa. Tulli voi antaa vientitukiasetuksessa sallittuja määräyksiä siinä säädettyä määräaikaan myöhäisemmästä määräajasta.

Ennakoilmoituksessa on esitettävä vientitukituotteita, lastauspaikkaa, lastausaikaa ja kuljetusvälinettä koskevat tiedot. Tullihallitus antaa tarkempia määräyksiä ennakoilmoituksessa esitettävistä tiedoista EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Vientituen hakijan on asetettava vientitukituotteet esille muista tuotteista erottuvalla tavalla siten, että tuotteet ja niiden kuljetus voidaan tunnistaa ja tuotteet tarkastaa välittömästi ennen ennakoilmoituksessa esitettyä lastauksen alkamisajankohtaa. Tullihallitus voi antaa tarkempia määräyksiä tuotteiden esille asettamisen tavasta EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

14 §

Vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus ja vientitukihakemus

Tukihakemus on esitettävä toimivaltaiselle tullitoimipaikalle siten, että tullitoimipaikalla on ennen ennakoilmoituksessa ilmoitettua lastausajankohtaa riittävästi aikaa hakemuksen käsittelyyn ja tuotteiden tarkastamisen tarpeellisuuden arviointiin. Tullihallitus voi antaa tarkempia määräyksiä hakemuksen määräajasta.

22 §

Tuottajaorganisaatiotuen kustannusten tukikelpoisuus ja tuen enimmäismäärä

Tuottajaorganisaatiotuen enimmäismäärän korottamisen edellytyksistä säädetään markkinajärjestelyasetuksen 103 d artiklan 3 kohdassa. Asetuksen 103 d artiklan 3 kohdan g alakohdan mukaisen, tuen enimmäismäärän korottamisen edellytyksenä olevan alle 20 prosentin markkinaosuuden täyttymisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ennakoilmoituksessa on esitettävä vientitukituotteita, lastauspaikkaa, lastausaikaa ja kuljetusvälinettä koskevat tiedot. *Tulli* antaa tarkempia määräyksiä ennakoilmoituksessa esitettävistä tiedoista EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Vientituen hakijan on asetettava vientitukituotteet esille muista tuotteista erottuvalla tavalla siten, että tuotteet ja niiden kuljetus voidaan tunnistaa ja tuotteet tarkastaa välittömästi ennen ennakoilmoituksessa esitettyä lastauksen alkamisajankohtaa. *Tulli* voi antaa tarkempia määräyksiä tuotteiden esille asettamisen tavasta EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

14 §

Vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus ja vientitukihakemus

Tukihakemus on esitettävä *Tullille* siten, että *Tullilla* on ennen ennakoilmoituksessa ilmoitettua lastausajankohtaa riittävästi aikaa hakemuksen käsittelyyn ja tuotteiden tarkastamisen tarpeellisuuden arviointiin. *Tulli* voi antaa tarkempia määräyksiä hakemuksen määräajasta.

22 §

Tuottajaorganisaatiotuen kustannusten tukikelpoisuus ja tuen enimmäismäärä

Tuottajaorganisaatiotuen enimmäismäärän korottamisen edellytyksistä säädetään markkinajärjestelyasetuksen 32 artiklassa. Asetuksen 32 artiklan mukaisen, tuen enimmäismäärän korottamisen edellytyksenä olevan alle 20 prosentin markkinaosuuden täyttymisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

26 §

Mehiläishoito-ohjelma ja mehiläishoitotuen tukikelpoiset toimenpiteet

Toimenpiteistä, joihin mehiläishoitotukea voi saada, säädetään markkinajärjestelyasetuksen 106 artiklassa. Tukikelpoisista toimenpiteistä ja niitä koskevista vaatimuksista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

38 §

Ruhonluokitusasteikot

Teurastamon velvollisuudesta luokittaa nautaeläinten ja sian ruhot markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitetun ruhonluokitusasteikon mukaisesti säädetään luokitusasetuksessa. *Velvollisuutta sovelletaan myös luokitusasetuksessa tarkoitetun vähintään 12 kuukauden ikäisen nautaeläimen ruhon luokitukseen.* Velvollisuutta ei sovelleta, jos kyse on luokitusasetuksen 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta luokituksesta.

26 §

Mehiläishoito-ohjelma ja mehiläishoitotuen tukikelpoiset toimenpiteet

Toimenpiteistä, joihin mehiläishoitotukea voi saada, säädetään markkinajärjestelyasetuksen 52 artiklassa. Tukikelpoisista toimenpiteistä ja niitä koskevista vaatimuksista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Koulumaitotuki

32 a §

Koulumaitotuen kansallinen strategia

Markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitetun koulumaitotukeen liittyvän kansallisen strategian laatii maa- ja metsätalousministeriö.

38 §

Ruhonluokitusasteikot

Teurastamon velvollisuudesta luokittaa nautaeläinten ja sian ruhot *ja luokituksessa käytettävästä ruhonluokitusasteikosta säädetään markkinajärjestelyasetuksessa.* Velvollisuutta ei sovelleta, jos kyse on luokitusasetuksen 5 artiklassa tai 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta luokituksesta.

7 a luku

Kaupan pitämisen vaatimukset

46 a §

Kaupan pitämisen vaatimukset

EU:n kaupanormilainsäädännössä säädetään kaupan pitämisen vaatimuksista, jotka voivat koskea maataloustuotteiden teknisiä määritelmiä, nimityksiä, luokittelua, esille-

panoa, merkintöjä, pakkaamista, ulkonäköä, koostumusta, ominaisuuksia, käsittelyä, alkuperää, tuotantopaikkaa, tuotantomenetelmiä, tuotannossa käytettäviä aineita, säilytystä, varastointia, kuljetusta, toimittamista, asiakirjoja ja varmentamismenettelyä sekä aineiden käytön tai menetelmien rajoituksia, toimijan tunnistamista, rekisteröintiä, tietojen kirjaamista, ilmoitusvelvollisuutta ja määräaikoja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa EU:n kaupanormilainsäädännössä sallittuja tai edellytettyjä 1 momentissa tarkoitettuja vaatimuksia koskevia tarkempia säännöksiä vähäisistä täydennyksistä, jotka ovat tarpeen kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisen tai kuluttajien tai viranomaisten riittävän tiedonsaannin varmistamiseksi, sekä sellaisista vähäisistä poikkeuksista, jotka eivät vaaranna tuotteiden riittävää laatua, muiden kaupan pitämisen vaatimusten noudattamista eikä kuluttajien ja viranomaisten riittävää tiedonsaantia.

46 b §

Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvissä hakemuksissa ja ilmoituksissa toimivaltainen viranomainen

Jos kaupan pitämisen vaatimusten kohteena olevan toimijan on EU:n kaupanormilainsäädännön tai tämän lain nojalla tehtävä EU:n ulkopuolelta tapahtuvaan tuontiin tai muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden Suomessa tapahtuvaan ensimmäiseen purkamiseen liittyvä hakemus tai ilmoitus, se on toimitettava Tullille, kun kyse on:

- 1) oliivialan tuotteista;
- 2) hedelmistä tai vihanneksista;
- 3) humala-alan tuotteista; tai
- 4) viinialan tuotteista.

Hakemus ja ilmoitus on toimitettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, jos kyse on:

- 1) viinialan tuotteista, eikä kyse ole 1 momentissa tarkoitettusta tuonnista; tai
- 2) etyylialkoholista.

EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettua muna-alan tuotteiden pakkaamon lupaa ja toimintaa koskeva hakemus tai ilmoitus on toimitettava kunnan elintarvikevalvon-

taviranomaiselle.

Muissa kuin 1—3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa hakemus ja ilmoitus on toimitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tässä pykälässä tarkoitettu viranomainen käsittelee ja tarvittaessa ratkaisee hakemuksessa ja ilmoituksessa tarkoitettun asian.

46 c §

Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvät hyväksymiset, todistukset, luvat ja vapautukset

Kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisesta vastaaville toimijoille myönnettävistä hyväksymisistä, todistuksista, luvista ja vapautuksista sekä niiden myöntämisen edellytyksistä säädetään EU:n kaupanormilainsäädännössä. Hyväksymiset, todistukset, luvat ja vapautukset myöntää edellytykset täytävälle toimijoille hakemuksesta 46 b §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen. Muna-alan tuotteiden pakkaamon lupa myönnetään kuitenkin ilman erillistä hakemusta eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa (238/2010) tarkoitettun rekisteröinnin yhteydessä. Elintarviketurvallisuusvirasto antaa pakkaamolle EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettun tunnuksen.

EU:n kaupanormilainsäädännössä sallitun hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen myöntämistä koskevan järjestelmän soveltamisesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella, jos järjestelmän soveltaminen ei vaaranna tuotteiden laatua ja seurantaa eikä kuluttajien riittävää tiedonsaantia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä EU:n kaupanormilainsäädännössä sallituista sellaisista kaupan pitämisen vaatimuksista koskevista vähäisistä täydennyksistä, jotka ovat tarpeen hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen kohteena olevaa toimintaa koskevien vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi. Säännökset voivat koskea toimintaan liittyviä tuotteiden käsittelyssä käytettäviä laitteita, ilmoitettavia ja kirjattavia tietoja, ilmoitusten määräaikoja, järjestelmän kohteena olevien toimijoiden ja tuotteiden määrittelyä, tarkastuksia, hakijalta edellytettävää asiantunte-

musta sekä muita vastaavantyyppisiä vaatimuksia.

Myönnetty hyväksyminen, todistus, lupa ja vapautus on voimassa toistaiseksi, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä. Niihin liittyviin muutoksiin, selvityksiin, korjauskehotukseen, huomautukseen, peruuttamiseen ja uudelleen voimaan saattamiseen sovelletaan, mitä kyseisistä seikoista hyväksymisen osalta 81—84 §:ssä säädetään.

46 d §

Hedelmiä ja vihanneksia koskevien tietojen ilmoittaminen

EU:n kaupanormilainsäädännössä säädetään niistä hedelmistä ja vihanneksista, joita koskevat kaupan pitämisen vaatimukset, sekä velvollisuudesta ilmoittaa ennakolta niiden kaupan pitämisestä. Velvollisuutta sovelletaan tuotteita Suomessa kaupan pitäviin toimijoihin riippumatta näiden sijoittautumisvaltiosta. Tiedot on ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa EU:n kaupanormilainsäädännön sallimia säännöksiä ilmoitusvelvollisuudesta vapautettavista toimijoista, jos kaupan pitäminen rajoittuu tuotteiden kuljetuksiin tai vähittäismyyntiin ja jos kaupan pitämisen vaatimusten noudattaminen ei vapautuksen johdosta vaarannu.

Ilmoitettavia tietoja ovat toimijan yksilöimiseen tarvittavat tiedot ja kaupan pidettyjen tuotteiden laji sekä kaupan pitämisen paikka ja laajuus. Ilmoitettavista tiedoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

46 e §

Viinialan tuotteita koskevien tietojen ilmoittaminen

Viinialan tuotteita varastoivien toimijoiden ilmoitusvelvollisuudesta, ilmoitettavista tiedoista ja ilmoitusten määräajoista säädetään EU:n kaupanormilainsäädännössä. Tiedot on ilmoitettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoitettavista tiedoista sekä EU:n kaupanormilainsäädännössä sallituista sellaisista ilmoitusvelvollisuutta koskevista poikkeuksista, jotka eivät vaaranna tuotteiden valvontaa eivätkä jäsenvaltion ilmoitusvelvollisuutta.

46 f §

Etyylialkoholia koskevien tietojen ilmoittaminen

EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettua etyylialkoholia tuottavan, myyvän tai varastoivan toimijan on ilmoitettava tuotantoa, myyntiä ja varastoja koskevat tiedot Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Ilmoitusvelvollisista toimijoista ja ilmoitettavista tiedoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Tiedot on ilmoitettava hyvissä ajoin ennen EU:n kaupanormilainsäädännössä säädettyä jäsenvaltiota koskevaa tietojen toimittamisen määräaikaa. Ilmoitusten määräajasta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Etyylialkoholin tuontia ja vientiä koskevien tietojen toimittamisesta EU:n toimielimille vastaa Tulli.

46 g §

Kaupan pitämiseen liittyvien tietojen rekisteröiminen, käyttö ja luovuttaminen

EU:n kaupanormilainsäädännön ja tämän lain nojalla viranomaiselle toimitettujen kaupan pitämisen vaatimusten kohteena olevia toimijoita koskevien tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta vastaa 46 b ja 46 d—46 f §:ssä tarkoitettu kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvissä hakemuksissa ja ilmoituksissa toimivaltainen viranomainen. Kunnan viranomaiselle toimitettujen tietojen osalta näistä tehtävistä vastaa kuitenkin Elintarviketurvallisuusvirasto, jolle kunnan viranomaisen on toimitettava kyseiset tiedot.

Tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta säädetään maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa. Tullille toimitettujen tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamista säädetään kuitenkin tullilain 23 b §:ssä. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle toimitettujen tietojen rekisteriin merkitsemiseen, käsittelyyn ja luovuttamiseen sovelletaan alkoholilain (1143/1994) 44 §:n 2 ja 3 momenttia ja 45 §:ää sen estämättä, mitä 44 §:n 2 momentissa säädetään rekisterin pitämisestä alkoholilaissa tarkoitettujen lupa-asioiden käsittelyä ja valvontaa sekä alkoholitilastointia varten.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu rekisteriin merkitsemisestä vastaava viranomainen vastaa tietojen toimittamisesta EU:n toimielimille EU:n kaupanormilainsäädännössä edellytetyllä tavalla, jollei tässä laissa toisin säädetä.

EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettuihin siipikarjan poikasiin liittyvien laitojen ja hautomojen rekisteröimisestä säädetään eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa.

49 §

Tarkastusten yleinen ohjaus, tarkastuskohteiden valinta, yleiset tarkastusmenettelyt ja tarkastuksista raportointi

Tarkastuksia ja niihin liittyvää raportointia koskevasta yleisestä ohjauksesta vastaa Maaseutuvirasto. Hintaselvityksiin ja ruhonluokitukseen liittyvien tarkastusten osalta yleisestä ohjauksesta vastaa *kuitenkin* maa- ja metsätalousministeriö.

49 §

Tarkastusten yleinen ohjaus, tarkastuskohteiden valinta, yleiset tarkastusmenettelyt ja tarkastuksista raportointi

Tarkastuksia ja niihin liittyvää raportointia koskevasta yleisestä ohjauksesta vastaa *hintaselvityksiä, ruhonluokitusta ja kaupan pitämisen vaatimuksia lukuun ottamatta* Maaseutuvirasto. Hintaselvityksiin ja ruhonluokitukseen liittyvien tarkastusten osalta yleisestä ohjauksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö.

50 §

Hakemusten ja ilmoitusten tarkastukset

Maaseutuvirasto tarkastaa hakemukseen ja ilmoitukseen liittyvät tuen myöntämisen tai maksamisen edellytyksiä taikka muun hakemuksessa tai ilmoituksessa tarkoitetun toi-

50 §

Hakemusten ja ilmoitusten tarkastukset

Maaseutuvirasto tarkastaa hakemukseen ja ilmoitukseen liittyvät tuen myöntämisen *ja* maksamisen edellytyksiä *sekä* muun hakemuksessa tai ilmoituksessa tarkoitetun toi-

menpiteen edellytyksiä koskevat tiedot. Vienti-ilmoituksen tarkastaa kuitenkin vientitapahtuman yhteydessä tullilaitos.

menpiteen edellytyksiä koskevat tiedot. Vienti-ilmoituksen tarkastaa kuitenkin vientitapahtuman yhteydessä *Tulli*. *Kaupan pitämisen vaatimukseen liittyvät hakemukset ja ilmoitukset tarkastaa niiden käsittelystä tämän lain 46 b ja 46 d—46 f §:n mukaisesti vastaava viranomainen.*

51 §

51 §

*Varastointiin liittyvät tarkastukset**Varastointiin liittyvät tarkastukset*

Interventiovarastoinnin aikana varastojen, varastointiolosuhteiden ja varastointimenettelyjen sekä varastoitujen tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden tarkastaa EU:n interventiolainsäädännössä edellytetyllä tavalla:

1) tullilaitos, jos varastoinnin kohteena on voi, maitojauhe tai naudanliha;

Interventiovarastoinnin aikana varastojen, varastointiolosuhteiden ja varastointimenettelyjen sekä varastoitujen tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden tarkastaa EU:n interventiolainsäädännössä edellytetyllä tavalla:

1) *Tulli*, jos varastoinnin kohteena on voi, maitojauhe tai naudanliha;

Yksityiseen varastointiin käytettyjen tilojen ja niiden varastointiolosuhteiden ja varastointimenettelyjen sekä varastoitujen tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden tarkastaa yksityisen varastoinnin asetuksessa edellytetyllä tavalla tullilaitos.

Yksityiseen varastointiin käytettyjen tilojen ja niiden varastointiolosuhteiden ja varastointimenettelyjen sekä varastoitujen tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden tarkastaa yksityisen varastoinnin asetuksessa edellytetyllä tavalla *Tulli*.

52 §

52 §

*Varastoitavien tuotteiden valmistajan tarkastus**Varastoitavien tuotteiden valmistajan tarkastus*

Elintarviketurvallisuusvirasto tarkastaa varastoitavien tuotteiden valmistajan hyväksymistä hakevien ja hyväksytyjen varastoitavien tuotteiden valmistajien hyväksymisedellytysten ja tuotannon vaatimustenmukaisuuden EU:n interventiolainsäädännössä ja yksityisen varastoinnin asetuksessa edellytetyllä tavalla. Tullilaitos tarkastaa hyväksytyjen varastoitavien tuotteiden valmistajien tuotantoa koskevan kirjanpidon vaatimustenmukaisuuden EU:n interventiolainsäädännössä ja yksityisen varastoinnin asetuksessa edellytetyllä tavalla.

Elintarviketurvallisuusvirasto tarkastaa varastoitavien tuotteiden valmistajan hyväksymistä hakevien ja hyväksytyjen varastoitavien tuotteiden valmistajien hyväksymisedellytysten ja tuotannon vaatimustenmukaisuuden EU:n interventiolainsäädännössä ja yksityisen varastoinnin asetuksessa edellytetyllä tavalla. *Tulli* tarkastaa hyväksytyjen varastoitavien tuotteiden valmistajien tuotantoa koskevan kirjanpidon vaatimustenmukaisuuden EU:n interventiolainsäädännössä ja yksityisen varastoinnin asetuksessa edellytetyllä tavalla.

53 §

Varastoon toimitettavien ja sieltä poistettavien tuotteiden tarkastus

Maaseutuvirasto tarkastaa luuttomaksi leikattavan naudanlihan, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus viljatuotteiden ja tullilaitos muiden tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden tuotteiden interventiovarastoon ja yksityisessä varastoinnissa käytettäviin tiloihin toimittamisen yhteydessä EU:n interventiolainsäädännössä ja yksityisen varastoinnin asetuksessa tarkoitetulla tavalla. Elintarviketurvallisuusvirasto kuitenkin ottaa ja tutkii näytteet interventiovarastoon toimitettavasta voista ja maitojauheesta sekä tutkii interventiovarastoon toimitettavista viljatuotteista otetut näytteet.

Tullilaitos tarkastaa tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden yksityisessä varastoinnissa käytettävistä tiloista poistamisen yhteydessä yksityisen varastoinnin asetuksessa tarkoitetulla tavalla. Maaseutuvirasto tarkastaa luuttomaksi leikattavan naudanlihan, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus viljatuotteiden ja tullilaitos muiden tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden interventiovarastosta poistamisen yhteydessä, jos tämä on tarpeen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi.

54 §

Tuonnin ja viennin tarkastukset

Tullilaitos tarkastaa tuonti- ja vientitodistusten, tuonti- ja vienti-ilmoitusten ja muiden tuonnin ja viennin yhteydessä esitettävien asiakirjojen ja näihin liittyvien tuotteiden sekä vientitukituotteiden ja näihin liittyvien asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden tuotteiden tullimenettelyyn asettamisen yhteydessä ja sen aikana. Viranomaisesta, joka suorittaa nautaeläinten vientituen myöntämisen edellytyksenä olevan eläinkuljetusten vientitukiasetuksen 2 artiklassa tarkoitetun tarkastuksen,

53 §

Varastoon toimitettavien ja sieltä poistettavien tuotteiden tarkastus

Maaseutuvirasto tarkastaa luuttomaksi leikattavan naudanlihan, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus viljatuotteiden ja *Tulli* muiden tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden tuotteiden interventiovarastoon ja yksityisessä varastoinnissa käytettäviin tiloihin toimittamisen yhteydessä EU:n interventiolainsäädännössä ja yksityisen varastoinnin asetuksessa tarkoitetulla tavalla. Elintarviketurvallisuusvirasto kuitenkin ottaa ja tutkii näytteet interventiovarastoon toimitettavasta voista ja maitojauheesta sekä tutkii interventiovarastoon toimitettavista viljatuotteista otetut näytteet.

Tulli tarkastaa tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden yksityisessä varastoinnissa käytettävistä tiloista poistamisen yhteydessä yksityisen varastoinnin asetuksessa tarkoitetulla tavalla. Maaseutuvirasto tarkastaa luuttomaksi leikattavan naudanlihan, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus viljatuotteiden ja *Tulli* muiden tuotteiden määrän, laadun, pakkaustavan ja pakkausmerkintöjen vaatimustenmukaisuuden interventiovarastosta poistamisen yhteydessä, jos tämä on tarpeen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi.

54 §

Tuonnin ja viennin tarkastukset

Tulli tarkastaa tuonti- ja vientitodistusten, tuonti- ja vienti-ilmoitusten ja muiden tuonnin ja viennin yhteydessä esitettävien asiakirjojen ja näihin liittyvien tuotteiden sekä vientitukituotteiden ja näihin liittyvien asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden tuotteiden tullimenettelyyn asettamisen yhteydessä ja sen aikana, *jollei tässä laissa toisin säädetä*. Viranomaisesta, joka suorittaa nautaeläinten vientituen myöntämisen edellytyksenä olevan eläinkuljetusten vientitukiasetuksen 2 artik-

säädetään kuitenkin eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) 27 §:ssä.

Tullilaitoksella on tarkastuksen toimittamiseksi oikeus päästä varastoihin, tiloihin ja muihin paikkoihin, missä tuotteita kuljetetaan, säilytetään tai lastataan ja tarkastaa tuotteet sekä tuotteita, tuotteiden haltijaa, muuta asianosaista ja kulkuneuvoa koskevat asiakirjat tuotteiden ja niistä esitettyjen tietojen vaatimustenmukaisuuden varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa. Eläinkuljetusten vientitukiasetuksen 2 artiklassa tarkoitettuun tarkastukseen liittyvästä rajaeläinlääkärin tarkastusoikeudesta säädetään eläinten kuljetuksesta annetun lain 28 §:ssä.

Tullilaitos voi tarkastusten yhteydessä edellyttää tuotteiden tarkastettavaksi asettamista ja purkamista kulkuneuvosta ja asettaa tullivalvonnassa olevaan kulkuneuvon tullisinetin. Tullilaitos voi estää tuotteiden tuonnin Suomen alueelle tai viennin Suomesta, jos tuonti tai vienti edellyttää EU:n markkinajärjestelylainsäädännön nojalla tuonti- tai vientitodistusta eikä sitä ole taikka jos tuonti edellyttää tuontitullin tai maksun maksamista eikä sitä ole maksettu.

Jos vientituen hakija käyttää vientituen kohteena olevien tuotteiden määräraikkaan saapumisen varmistamisessa eräitä Venäjän federaation alueelle maanteitse vietäviä nautanliha- ja sianlihatoimituksia koskevasta tiedotusjärjestelmästä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2584/2000 tarkoitettua järjestelmää, Tullihallitus vastaanottaa, käsittelee ja varmistaa kyseiset tiedot mainitussa asetuksessa tarkoitettulla tavalla.

56 §

Hyväksytyjen toimijoiden ja hintaselvityksiä antavien toimijoiden tarkastukset

Tullilaitos tarkastaa:

1) hyväksymistä hakevan sokerialan yrityksen hyväksymisedellytysten täyttymisen sekä hyväksytyyn sokerialan yrityksen hyväksymisedellytyksiä, tuotantokiintiötä, ilmoitusvelvollisuutta, tuotantomaksuja, toimiala- ja toimitussopimuksia ja sokerijuurikkaan vä-

lassa tarkoitetun tarkastuksen, säädetään kuitenkin eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) 27 §:ssä.

Tullilla on tarkastuksen toimittamiseksi oikeus päästä varastoihin, tiloihin ja muihin paikkoihin, missä tuotteita kuljetetaan, säilytetään tai lastataan ja tarkastaa tuotteet sekä tuotteita, tuotteiden haltijaa, muuta asianosaista ja kulkuneuvoa koskevat asiakirjat tuotteiden ja niistä esitettyjen tietojen vaatimustenmukaisuuden varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa. Eläinkuljetusten vientitukiasetuksen 2 artiklassa tarkoitettuun tarkastukseen liittyvästä rajaeläinlääkärin tarkastusoikeudesta säädetään eläinten kuljetuksesta annetun lain 28 §:ssä.

Tulli voi tarkastusten yhteydessä edellyttää tuotteiden tarkastettavaksi asettamista ja purkamista kulkuneuvosta ja asettaa tullivalvonnassa olevaan kulkuneuvon tullisinetin. *Tulli* voi estää tuotteiden tuonnin Suomen alueelle tai viennin Suomesta, jos tuonti tai vienti edellyttää EU:n markkinajärjestelylainsäädännön nojalla tuonti- tai vientitodistusta eikä sitä ole taikka jos tuonti edellyttää tuontitullin tai maksun maksamista eikä sitä ole maksettu.

Jos vientituen hakija käyttää vientituen kohteena olevien tuotteiden määräraikkaan saapumisen varmistamisessa eräitä Venäjän federaation alueelle maanteitse vietäviä nautanliha- ja sianlihatoimituksia koskevasta tiedotusjärjestelmästä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2584/2000 tarkoitettua järjestelmää, *Tulli* vastaanottaa, käsittelee ja varmistaa kyseiset tiedot mainitussa asetuksessa tarkoitettulla tavalla.

56 §

Hyväksytyjen toimijoiden ja hintaselvityksiä antavien toimijoiden tarkastukset

Tulli tarkastaa:

1) hyväksymistä hakevan sokerialan yrityksen hyväksymisedellytysten täyttymisen sekä hyväksytyyn sokerialan yrityksen hyväksymisedellytyksiä, tuotantokiintiötä, ilmoitusvelvollisuutta, tuotantomaksuja, toimiala- ja toimitussopimuksia ja sokerijuurikkaan vä-

himmäishintaa koskevien vaatimusten noudattamisen EU:n sokerituotantolainsäädännössä edellytetyllä tavalla;

2) hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt muonitusvaraston hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden.

Maaseutuvirasto tarkastaa:

1) hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt tarkastuslaitoksen hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden;

2) hyväksytyt hampun siementen tuojan hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden;

3) hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt ruhonluokittajan hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden;

4) hintaselvityksen antamisesta vastaavan toimijan ilmoitusvelvollisuuden kattaman toiminnan vaatimustenmukaisuuden.

Tullilaitoksella ja Maaseutuvirastolla on niille tämän pykälän nojalla kuuluvien tarkastustehtävien hoitamiseksi oikeus päästä hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt toimijan hyväksymisen kohteena olevaa toimintaa koskeviin tiloihin ja tarkastaa tuotteet, laitteet, asiakirjat ja kirjanpito hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Jos hyväksytyt hampun siementen tuojan tuomia hampun siemeniä käyttää muu kuin hyväksytyt hampun siementen tuoja, Maaseutuvirastolla on lisäksi oikeus päästä tuotteiden käyttäjän tiloihin ja tarkastaa edellä mainitut seikat tuotteiden käytön vaatimustenmukaisuuden valvonnan edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

Maaseutuvirastolla on oikeus päästä hintaselvityksen antamisesta vastaavan toimijan tiloihin ja tarkastaa ilmoitusvelvollisuuden kattamaan toimintaan liittyvät asiakirjat ja kirjanpito ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen ja ilmoitettujen tietojen oikeellisuuden varmistamisen edellyttämässä laajuudessa.

vähimmäishintaa koskevien vaatimusten noudattamisen EU:n sokerituotantolainsäädännössä edellytetyllä tavalla;

2) hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt muonitusvaraston hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden.

Maaseutuvirasto tarkastaa:

1) hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt tarkastuslaitoksen hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden;

2) hyväksytyt hampun siementen tuojan hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden;

3) hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt ruhonluokittajan hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden;

4) hintaselvityksen antamisesta vastaavan toimijan ilmoitusvelvollisuuden kattaman toiminnan vaatimustenmukaisuuden;

5) *hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt tuottajaorganisaation hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden.*

Tullilla ja Maaseutuvirastolla on niille tämän pykälän nojalla kuuluvien tarkastustehtävien hoitamiseksi oikeus päästä hyväksymistä hakevan ja hyväksytyt toimijan hyväksymisen kohteena olevaa toimintaa koskeviin tiloihin ja tarkastaa tuotteet, laitteet, asiakirjat ja kirjanpito hyväksymisedellytysten täyttymisen ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Jos hyväksytyt hampun siementen tuojan tuomia hampun siemeniä käyttää muu kuin hyväksytyt hampun siementen tuoja, Maaseutuvirastolla on lisäksi oikeus päästä tuotteiden käyttäjän tiloihin ja tarkastaa edellä mainitut seikat tuotteiden käytön vaatimustenmukaisuuden valvonnan edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

Maaseutuvirastolla on oikeus päästä hintaselvityksen antamisesta vastaavan toimijan tiloihin ja tarkastaa ilmoitusvelvollisuuden kattamaan toimintaan liittyvät asiakirjat ja kirjanpito ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen ja ilmoitettujen tietojen oikeellisuuden varmistamisen edellyttämässä laajuudessa.

Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

57 §

57 §

*Tuotteiden käytön ja määräpaikan tarkastukset**Tuotteiden käytön ja määräpaikan tarkastukset*

Jos EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä edellytetään interventiovarastosta peräisin olevien tuotteiden tai vientituen kohteena olevien tuotteiden taikka muiden markkinajärjestelyyn liittyvien tuotteiden käytön tai määräpaikkaan saapumisen valvontaa tähän tarkoitukseen vahvistetulla asiakirjalla tai menettelyllä, tullilaitos tarkastaa kyseiset tuotteet ja asiakirjat. Tullihallitus voi antaa EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä sallittuja tuotteiden käytön tai määräpaikkaan saapumisen todistamisesta vastaavaa toimijaa koskevia tarkempia määräyksiä asiakirjoja koskevista vähäisistä täydennyksistä, jos nämä ovat tarpeen tuotteiden käytön tai määräpaikkaan saapumisen todistamiseksi.

Jos EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä edellytetään interventiovarastosta peräisin olevien tuotteiden tai vientituen kohteena olevien tuotteiden taikka muiden markkinajärjestelyyn liittyvien tuotteiden käytön tai määräpaikkaan saapumisen valvontaa tähän tarkoitukseen vahvistetulla asiakirjalla tai menettelyllä, *Tulli* tarkastaa kyseiset tuotteet ja asiakirjat. *Tulli* voi antaa EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä sallittuja tuotteiden käytön tai määräpaikkaan saapumisen todistamisesta vastaavaa toimijaa koskevia tarkempia määräyksiä asiakirjoja koskevista vähäisistä täydennyksistä, jos nämä ovat tarpeen tuotteiden käytön tai määräpaikkaan saapumisen todistamiseksi.

Tullilaitoksella on oikeus päästä kuljetuksessa käytettäviin kulkuneuvoihin ja tuotteiden käyttöön ja määräpaikkaan liittyviin tiloihin ja tarkastaa valvonnan kohteena olevat tuotteet sekä tuotteita ja niiden käyttöä ja kuljetusta koskevat asiakirjat EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettujen kyseistä menettelyä koskevien vaatimusten noudattamisen varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

Tullilla on oikeus päästä kuljetuksessa käytettäviin kulkuneuvoihin ja tuotteiden käyttöön ja määräpaikkaan liittyviin tiloihin ja tarkastaa valvonnan kohteena olevat tuotteet sekä tuotteita ja niiden käyttöä ja kuljetusta koskevat asiakirjat EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettujen kyseistä menettelyä koskevien vaatimusten noudattamisen varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

58 §

58 §

*Kaupallisten asiakirjojen tarkastukset**Kaupallisten asiakirjojen tarkastukset*

Tullilaitos tarkastaa EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettua tukea tai muuta korvausta saavan sekä hyväksytyt sokerialan yrityksen jälkitarkastusasetuksessa tarkoitettuja kaupallisia asiakirjoja.

Tulli tarkastaa EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettua tukea tai muuta korvausta saavan sekä hyväksytyt sokerialan yrityksen *horisontaalasetuksessa tarkoitettut kaupalliset asiakirjat*.

Tullilaitoksella on oikeus päästä EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettua tukea tai muuta korvausta saavan toimijan ja hyväksytyt sokerialan yrityksen tiloihin ja tarkastaa tämän mainittuun toimintaan liitty-

Tullilla on oikeus päästä EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettua tukea tai muuta korvausta saavan toimijan ja hyväksytyt sokerialan yrityksen tiloihin ja tarkastaa tämän mainittuun toimintaan liittyvät

vät asiakirjat ja kirjanpito tuen tai korvauksen myöntämisedellytysten tai maksun perusteiden oikeellisuuden varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

asiakirjat ja kirjanpito tuen tai korvauksen myöntämisedellytysten tai maksun perusteiden oikeellisuuden varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

58 a §

Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvät Tullin tarkastukset

Tulli tarkastaa EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla EU:n ulkopuolelta tapahtuvan tuonnin, muista EU:n jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden Suomessa tapahtuvan ensimmäisen purkamisen ja viennin yhteydessä, kun kyse on:

- 1) viinialan tuotteista;*
- 2) oliivialan tuotteista;*
- 3) hedelmistä ja vihanneksista;*
- 4) humala-alan tuotteista.*

Tulli tarkastaa lisäksi EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla muilta osin, kun kyse on banaaneista, rusinoista ja humala-alan tuotteista.

Tulli vastaa sille 46 b ja 46 c §:n nojalla kuuluvan hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen myöntämisedellytysten täytymisen varmistamiseksi tarvittavista tarkastuksista.

58 b §

Kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvät Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tarkastukset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tarkastaa EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla, kun kyse on etyylialkoholista sekä vii-

nialan tuotteista, lukuun ottamatta 58 a §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto vastaa sille 46 b ja 46 c §:n nojalla kuuluvan hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen myöntämisedellytysten täytymisen varmistamiseksi tarvittavista tarkastuksista.

58 c §

Kauppan pitämisen vaatimukseen liittyvät kuntien tarkastukset

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen tarkastaa EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitetulla tavalla, kun kyse on:

1) vasikanlihasta, lukuun ottamatta teurastamossa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa tehtäviä tarkastuksia;

2) maitotuotteista;

3) levitettävistä rasvoista;

4) muna-alan tuotteista, lukuun ottamatta tuotantotapoja koskevia vaatimuksia.

Tarkastustehtävien järjestämiseen kunnissa sovelletaan, mitä niistä elintarvikelain (23/2006) 32 §:ssä säädetään.

58 d §

Kauppan pitämisen vaatimukseen liittyvät Elintarviketurvallisuusviraston tarkastukset

Elintarviketurvallisuusvirasto tarkastaa EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettujen toimijoiden toiminnan ja näiden hallinnassa olevien tuotteiden ja asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden mainitussa lainsäädännössä tarkoitetulla tavalla siltä osin kuin kyse ei ole 58 a—58 c §:ssä tarkoitettuja tarkastuksista ja kyse on:

1) hedelmistä tai vihanneksista;

2) oliivialan tuotteista;

3) vasikanlihan tarkastuksesta teurastamossa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa;

4) muna-alan tuotteiden tuotantotavoista;

5) siipikarjanliha-alan tuotteista;

6) maitotuotteiden, levitettävien rasvojen, vasikanlihan, siipikarjanliha-alan tuotteiden tai muna-alan tuotteiden tuonnista EU:n ulkopuolelta, ensimmäisestä purkamisesta EU:n jäsenvaltioista tuonnin yhteydessä tai viennistä.

Elintarviketurvallisuusvirasto vastaa sille 46 b ja 46 c §:n nojalla kuuluvan hyväksymisen, todistuksen, luvan tai vapautuksen myöntämisedellytysten täyttymisen varmistamiseksi tarvittavista tarkastuksista.

Elintarviketurvallisuusvirasto toimii EU:n kaupanormilainsäädännössä tarkoitettuna:

1) hedelmä- ja vihannesalan koordinointi-
viranomaisena ja;

2) vasikanliha-alan keskusviranomaisena.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi lisäksi suorittaa 58 c §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia.

58 e §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käyttö apuna kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksissa

Elintarviketurvallisuusvirasto voi käyttää kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvissä tarkastuksissa apunaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, kun kyse on:

1) hedelmistä tai vihanneksista;

2) muna-alan tuotteiden tuotantotavoista;

3) siipikarjanliha-alan tuotteiden tuotantotapaa koskevista vapaaehtoisista merkinnöistä.

58 f §

Kaupan pitämisen vaatimusten tarkastuksiin liittyvä ohjaus, raportointi ja tietojen käyttö

Kaupan pitämisen vaatimusten tarkastusten suunnitteluun, ohjaukseen, arviointiin ja raportointiin sovelletaan, mitä niistä elintarvikelain 30, 31, 47, 48 ja 52 §:ssä säädetään. Tarkastuksissa voidaan salassapitosäätöjen estämättä käyttää ja niitä varten voidaan luovuttaa elintarvikelain mukaisissa tarkastuksissa saatuja tietoja.

58 g §

Tarkastusoikeus kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvissä tarkastuksissa

Kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisen tarkastuksista vastaavilla ja tarkastuksissa apuna käytettävillä viranomaisilla on oikeus päästä kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisesta vastaavan toimijan tuotteiden valmistukseen, kaupan pitämiseen, varastointiin ja kuljetukseen käyttämiin tiloihin ja tarkastaa kaupan pitämisen vaatimusten alaiset tuotteet ja niitä koskevat asiakirjat ja kirjanpito kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisen varmistamisen edellyttämässä laajuudessa. Tuontia ja vientiä koskevien tarkastusten osalta tarkastusoikeuteen sovelletaan 54 §:n säännöksiä. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

60 §

Todentamisviranomaisen tarkastukset

Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1100/1994) 2 §:n 4 momentin nojalla nimetty rahoitusasetuksen 7 artiklassa tarkoitettu *todentamisviranomainen* voi maksajavirastoasetuksen 5 artiklassa säädetyn todistuksen myöntämiseksi välttämättömien tutkimusten tekemiseksi sekä muiden erikseen EU:n lain-säädännössä todentamisviranomaisen tehtäväksi säädettyjen tarkastusten suorittamiseksi tehdä tarkastuksia niissä viranomaisissa tai yhteisöissä, jotka suorittavat maksajavirastolle säädettyjä tehtäviä, taikka tuensaajan, interventiovarastonpitäjän tai hyväksytyt soke-rialan yrityksen luona.

63 §

Maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston ja tarkastusviranomaisen tiedonsaantioikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä ja Maaseutuvirastolla sekä tämän luvun mukaisesti tarkastuksista vastaavilla viranomaisilla on

60 §

Todentamisviranomaisen tarkastukset

Maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) 39 §:ssä tarkoitettu todentamisviranomainen voi maksajavirastoasetuksen 5 artiklassa säädetyn todistuksen myöntämiseksi välttämättömien tutkimusten tekemiseksi sekä muiden erikseen EU:n lain-säädännössä todentamisviranomaisen tehtäväksi säädettyjen tarkastusten suorittamiseksi tehdä tarkastuksia niissä viranomaisissa tai yhteisöissä, jotka suorittavat maksajavirastolle säädettyjä tehtäviä, taikka tuensaajan, interventiovarastonpitäjän tai hyväksytyt soke-rialan yrityksen luona.

63 §

Maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston ja tarkastusviranomaisen tiedonsaantioikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä ja Maaseutuvirastolla sekä tämän luvun mukaisesti tarkastuksista vastaavilla ja tarkastuksissa

salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta valtion ja kunnan viranomaiselta asian käsittelemiseksi välttämättömiä, hakijaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa tai muita tuen tai muun tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettujen asian käsittelemisen, tarkastuksen suorittamisen tai raportoinnin toteuttamisen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja.

Maa- ja metsätalousministeriöllä ja Maa-seutuvirastolla sekä tämän luvun mukaisesti tarkastusten toimittamisesta huolehtivilla viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettua toimintaa harjoittavilta toimijoilta tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettujen asian käsittelemisen, tarkastuksen suorittamisen tai raportoinnin kannalta välttämättömät asiakirjat ja tiedot.

64 §

Tarkastuksia ohjaavien viranomaisten ja EU:n lainsäädännössä tarkoitettujen viranomaisten tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Mitä tässä luvussa säädetään tarkastuksesta vastaavan viranomaisen tarkastus- ja tiedonsaantioikeudesta, koskee myös rahoitusasetuksessa tarkoitettuja EU:n komission tarkastustehtäviä suorittavia henkilöitä. Vastaava tarkastus- ja tiedonsaantioikeus on muilla EU:n lainsäädännössä tarkoitetuilla viranomaisilla, joiden tehtäviin kuuluu vastaavanlaisia tarkastustehtäviä.

apuna käytettävillä viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta valtion ja kunnan viranomaiselta asian käsittelemiseksi välttämättömiä, hakijaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa tai muita tuen tai muun tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettujen asian käsittelemisen, tarkastuksen suorittamisen tai raportoinnin toteuttamisen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja.

Maa- ja metsätalousministeriöllä ja Maa-seutuvirastolla sekä tämän luvun mukaisesti *tarkastuksista vastaavilla ja tarkastuksissa apuna käytettävillä* viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettua toimintaa harjoittavilta toimijoilta tässä laissa tai EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettujen asian käsittelemisen, tarkastuksen suorittamisen tai raportoinnin kannalta välttämättömät asiakirjat ja tiedot.

64 §

Tarkastuksia ohjaavien viranomaisten ja EU:n lainsäädännössä tarkoitettujen viranomaisten tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Mitä tässä luvussa säädetään tarkastuksesta vastaavan viranomaisen tarkastus- ja tiedonsaantioikeudesta, koskee myös *horisontaaliasetuksessa* tarkoitettuja EU:n komission tarkastustehtäviä suorittavia henkilöitä. Vastaava tarkastus- ja tiedonsaantioikeus on muilla EU:n lainsäädännössä tarkoitetuilla viranomaisilla, joiden tehtäviin kuuluu vastaavanlaisia tarkastustehtäviä.

85 a §

Tuottajaorganisaatioihin liittyvät hallinnolliset pakkokeinot

Jos tuottajaorganisaatio ei toimita EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tai tämän lain nojalla edellytetyjä tietoja määräajassa, Maaseutuvirasto voi antaa tuottajaorganisaatiolle määräyksen toimittaa puuttuvat tie-

dot määräajassa. Maaseutuvirasto voi asettaa tietojen toimittamista koskevan määräyksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaisissa.

86 a §

Kaupan pitämisen vaatimusten vastaisuuden poistaminen ja kaupan pitämisen kielto

*Jos kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisesta vastaava toimija rikkoo tai laiminlyö kaupan pitämisen vaatimuksia koskevassa EU:n kaupanormilainsäädännössä tai tässä laissa tarkoitettuja tuotteiden kaupan pitämistä koskevia vaatimuksia, vaatimusten noudattamisen tarkastuksesta vastaava tai tarkastuksessa apuna käytettävä viranomais-
dan poistamisesta välittömästi tai asettamassa määräajassa, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä. Määräyksen kohteena olevia tuotteita ei saa pitää kaupan ennen kuin määräyksen saanut toimija on korjannut epäkohdan ja antanut määräyksen antaneelle viranomaiselle selvityksen vaatimusten täytymisestä.*

Jos määräyksen saanut toimija ei poista epäkohtaa välittömästi tai asetetussa määräajassa taikka jos epäkohtaa ei sen luonteesta johtuen ole mahdollista poistaa, 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen on annettava tuotteita kaupan pitävälle toimijalle kielto jatkaa kyseisten tuotteiden kaupan pitämistä, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä. Jos kyse on EU:n ulkopuolelta tuotavasta tuotteesta, on toimijalle annettava tuotteen maahantuontia koskeva kielto.

Kieltoa koskeva päätös on tehtävä viipymättä. Päätöstä tehtäessä on pyrittävä siihen, että tuotteen omistajan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi. Päätös koskee koko tarkastettua erää siltä osin kuin se ei täytä säädettyjä vaatimuksia, jollei EU:n lainsäädännössä toisin säädetä.

*Viranomais-
tainen voi jättää antamatta kiellon, jos tuote ei ole pilaantunut ja kyse on kuluttajien tiedonsaannin tai markkinoiden toiminnan kannalta vähäisestä seikasta.*

86 b §

Kaupan pitämisen vaatimusten vastaisen tuotteen käyttöä ja merkintöjä koskeva päätös

Jos EU:n kaupanormilainsäädännössä sallitaan kaupan pitämisen vaatimusten vastaisten tuotteiden käyttö muuhun mainituissa lainsäädännössä säädettyyn tarkoitukseen, kyseisten tuotteiden tarkastuksesta vastaava tai tarkastuksessa apuna käytettävä viranomaislainen voi vaatimusten noudattamisesta vastaavan toimijan hakemuksesta hyväksyä tuotteen käytön tällaiseen tarkoitukseen.

Jos EU:n kaupanormilainsäädännössä sallitaan kaupan pitämisen vaatimusten vastaisten tuotteiden kaupan pitäminen lisämerkinnöin, kyseisten tuotteiden tarkastuksesta vastaava tai tarkastuksessa apuna käytettävä viranomaislainen voi vaatimusten noudattamisesta vastaavan toimijan hakemuksesta hyväksyä tuotteen kaupan pitämisen lisämerkinnöin.

Tässä pykälässä tarkoitettua päätöksen tekemisen viranomaisen on asetettava kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa toimijan on noudatettava päätöstä. Päätös on tehtävä viivytyksettä. Päätöstä tehtäessä on pyrittävä siihen, että tuotteen omistajan taloudellinen menetykset jäävät mahdollisimman pieneksi.

86 c §

Kaupan pitämisen vaatimusten vastaisuus ja uhkasakko

Edellä 86 a §:ssä tarkoitettua kiellon antava viranomaislainen voi asettaa kiellon tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa.

86 d §

Kunnan päätös hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä

Kunnassa hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä päättää kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin.

Kunnanvaltuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimival-

taansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle tämän lain 86 a—86 c §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen osalta.

Tämän lain mukaan kunnalle kuuluvien 86 a—86 c §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä päättää Elintarviketurvallisuusvirasto, jos asia koskee yhtä kuntaa laajempaa aluetta. Elintarviketurvallisuusviraston on viipymättä ilmoitettava tekemästään päätöksestä asianomaisille kunnille.

87 §

Maataloustuotteiden markkinajärjestelysäännösten rikkominen

Joka tahallaan

2) harjoittaa luokitusasetuksessa tarkoitettua ruhonluokitusta ilman 40 §:ssä tarkoitettua hyväksymistä *tai*

3) harjoittaa 12 §:ssä tarkoitettua hampun siementen tuontia ilman mainitussa pykälässä tarkoitettua hyväksymistä,

on tuomittava, jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *maataloustuotteiden markkinajärjestelysäännösten rikkomisesta* sakkoon.

Rangaistusta ei voida määrätä sille, jolle on samasta teosta määrätty 75 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu. Rangaistukseen tuomitsematta voidaan jättää se, jolta on samasta perusteesta johtuen peritty tukea takaisin tai jolle on asetettu 85 §:ssä tarkoitettu uhkasakko taikka jota koskeva hyväksyminen on peru-

87 §

Maataloustuotteiden markkinajärjestelysäännösten rikkominen

Joka tahallaan

2) harjoittaa luokitusasetuksessa tarkoitettua ruhonluokitusta ilman 40 §:ssä tarkoitettua hyväksymistä,

3) harjoittaa 12 §:ssä tarkoitettua hampun siementen tuontia ilman mainitussa pykälässä tarkoitettua hyväksymistä *tai*

4) *rikkoo EU:n kaupanormilainsäädännössä tai 46 a tai 46 d—46 f §:n nojalla annetussa asetuksessa säädettyä määritelmää, nimitystä, luokittelua, esillepanoa, merkin-tää, pakkaamista, ulkonäköä, koostumusta, ominaisuutta, käsittelyä, alkuperää, tuotantoa paikkaa, tuotantomenetelmää, tuotannossa käytettäviä aineita, säilytystä, varastointia, kuljetusta, toimittamista, asiakirjaa, varmentamisenmenettelyä, aineiden käytön tai menetelmien rajoitusta, toimijan tunnistamista tai rekisteröitymistä, tietojen kirjaamista, ilmoitusvelvollisuutta tai määräaika koskevaa kaupan pitämisen vaatimusta taikka 46 d tai 46 f §:ssä säädettyä ilmoitusvelvollisuutta*

on tuomittava, jollei *teosta* muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *maataloustuotteiden markkinajärjestelysäännösten rikkomisesta* sakkoon.

Rangaistusta ei voida määrätä sille, jolle on samasta teosta määrätty 75 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu. Rangaistukseen tuomitsematta voidaan jättää se, jolta on samasta perusteesta johtuen peritty tukea takaisin tai jolle on asetettu 85, 85 a tai 86 c §:ssä tarkoitettu uhkasakko taikka jota koskeva hyväksy-

tettu eikä toimintaa ole peruuttamisesta johtuen jatkettu.

88 §

Viittaus rikoslakiin

90 §

Muutoksenhaku

Maa- ja metsätalousministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuk-
sen *tämän lain nojalla* tekemään päätökseen
saa hakea muutosta valittamalla hallinto-
oikeuteen.

Muilta osin muutoksenhausta säädetään
hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

minen on peruutettu eikä toimintaa ole pe-
ruuttamisesta johtuen jatkettu.

88 §

Viittaus rikoslakiin

90 §

Muutoksenhaku

Maa- ja metsätalousministeriön, maa- ja
metsätalousministeriön tietopalvelukeskuk-
sen, *Elintarviketurvallisuusviraston, Sosiaa-
li- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja
elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen*
tekemään päätökseen saa hakea muutosta va-
littamalla hallinto-oikeuteen *siten kuin hal-
lintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*
*Tullin tekemään päätökseen haetaan muutos-
ta siten kuin tullilaissa säädetään. Kunnan
viranhaltijan ja toimielimen tekemää päätös-
tä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan,
mitä elintarvikelain 74 §:ssä säädetään.*

Muilta osin muutoksenhausta säädetään
hallintolainkäyttölaissa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

*Tämän lain voimaantullessa vireillä ollee-
seen asiaan sovelletaan tämän lain voimaan
tullessa voimassa olleita säännöksiä. Voi-
massa olleiden säännösten nojalla myönnetyt
hyväksymiset, todistukset, luvat ja vapautuk-
set säilyvät lain voimaantullessa voimassa,
jos ne täyttävät tämän lain mukaiset vaati-
mukset. Hyväksymiset, todistukset, luvat ja
vapautukset, jotka eivät täytä tämän lain mu-
kaisia vaatimuksia, on uusittava vuoden 2014
loppuun mennessä.*